حلمینك یکی مکتب کلیاتندن

منتخبات

لسان فارسی

مکمل صرف و نحو

مکاتب رشدیه‌نك صوك سنه‌لریله اعدادیلرك ایلك سنه‌لرینه
مخصوص اولمق اوزره ترتیب ایدلمشدر .

قسم — ۲

محرری
دارالمعلمین معلملرندن
احمد جواد

طابع وناشری

استانبول ۱۳۲۷

حلمینك یکی مکتب کلیاندن

منتخبات

لسان فارسی

مکمل صرف و نحو

مکاتب رشدیه‌نك صوك سنه‌لریله اعدادیلرك ایلك سنه‌لرینه
مخصوص اولمق اوزره ترتیب ایدلمشدر .

قسم — ۲

محرری
دارالمعلمین معلملرندن
احمد جواد

طابع وناشری

استانبول ۱۳۲۷

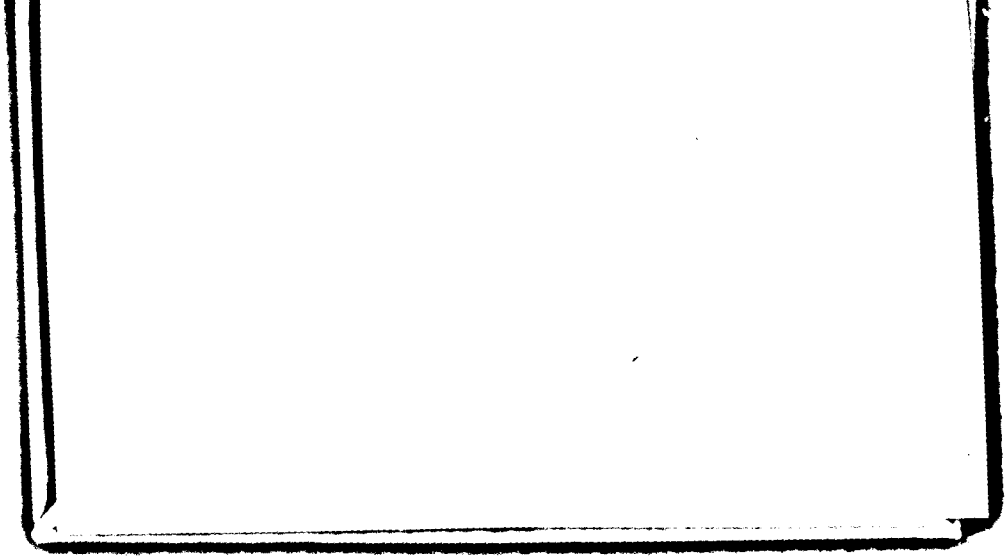

حلمینك یکی مکتب کلیاتندن

منتخبات

لسان فارسی

مکمل صرف ونحو

مکاتب رشدیه‌نك صوك سنه‌لریله اعدادیلرك ایلك سنه‌لرینه
مخصوص اولمق اوزره ترتیب ایدلمشدر .

قسم — ۲

محرری
دارالمعلمین معلملرندن
احمد جواد

طابع وناشری

استانبول ۱۳۲۷

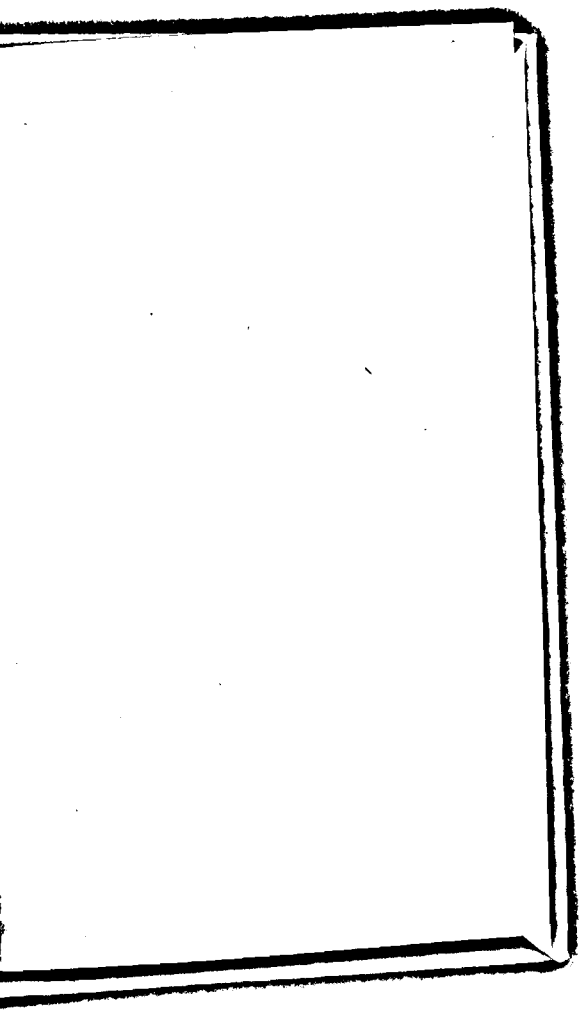

حلبینك یکی مکتب کتابندن

H
Hanna Hüseinoğlu
7/11 No 2351

منتخبات لسان فارسی

مکمل صرف و نحو

مکاتب رشدیه‌نك صوك سنه‌لرینه اعداد اولمق اوزره تألیف اولنمشدر .

قسم — ۲

محرری
دارالمعلمین معلملرندن
احمد جواد

طارق وقاشری

استانبول ۱۳۲۷

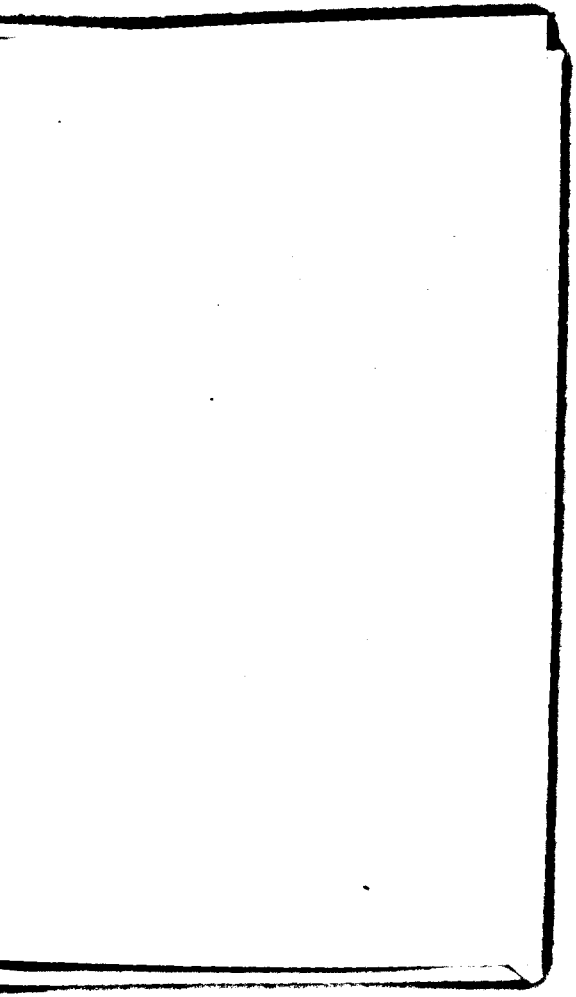

Hamza Müslümoğlu
İmam-Hatip Okulu
11-2-1966
KONYA

ایکی سوز

لسان فارسینك تحصیلنه احتیاجز نه‌درجه قطعی ومبرم‌ایسه شیمدی‌یه قدر بوتحصیل ایچون‌وجوده کتیردیکمز آثاراودرجه ناکافیدر . بوکفایتسزلك جمله‌نك تصدیقنده‌در . بوکا بناءً بولغات وآهنکدار لسانك تحصیلنی تسهیل وتأیید ایده‌جك براصول تحریسنه قویولدم. انکلیزجه وفرانسزجه یازیلش‌ایکی مهم أثره دسترس اولدم . بونلردن امکان دائره‌سنده استفاده‌یه والك منطقی براصولی عثمانلی‌شاکردانك سویهٔ ادراك ومعلوماتنه موافق بر حاله کتیرمکه غیرت ایتدم . « لسان فارسی » نامیله نقل وتألیف ایتدیکم أثرك برنجی قسمی طلبه‌یی فارسینك لهجهٔ مستعمله خیلی آلیشدیرر ، ایکنجی قسمی ایسه اسلوب ادبی ایله کسب انسیت ایتدیرر .

منتخباتمك قسم‌اعظمی، عموم‌جهان‌أدبده قدربلندعرفانیله، کمالات وجدانیه‌سیله بحق حائز تمیز بویوك « سعدی » نك کلستان وبوستاندن اقتطاف ایدیلش أزهار صاف نزاهتدر.

مطول شرحلرك نه‌قدر صیقیجی اولدقلری معلومدر ، اونکچون ألزم کوردیکم ایضاحات ایله اکتفا ایتدم ؛ قرائتك

ه ابراهیم حلمی

کتابخانهٔ اسلام وعسکری ـ تجار زاد
٤٦ باب عالی جاده‌سی ٤٦

« مطبعهٔ خیریه » وشرکاسی

گلستان سعدیدن

حکایت

یکی أز وزرا پسری کودن داشت ؛ اورا پیش یکی أز دانشمندان فرستادکه : «مر اینرا تربیتی کن مگر عاقل شوَد.»

(دانشمند) مدتی تعلیمَش کرد ، مؤثر نبود ؛ پیش پدرَش کسی فرستادکه: « این عاقل نمیشوَد مرا دیوانه کرد.»

تمرین — ۱ تورکجه‌یه ترجمه ایدیکز .

ایضاحلر

۱ — (مر) لفظی، رانك لاحق اولدیغی اسم ویا ضمیرلره علاوه ایدیلیر برلفظ زائددر .

۲ — تورکجه‌ده : « تربیه ایتسون‌ده عاقل اولسون مقصدیله بر عالمك یانه کوندردی » طرزنده غائبله سویله‌ندیکی حالده فارسیده خطاب ایله « تربیه ایتده عاقل اولسون دیه برعالمك یانه کوندردی » صورتنده افاده اولونور .

۳ — (تعلیمش کرد) جمله‌سنده‌کی (ش) غائب ضمیر مفعولدر. « آنی » معناسنه کلیر اولور .

٤ — (تربیتی) کلمه‌سنك یاسی تنکیر ایچوندر. تورکجه‌ده بونك افاده‌سنی تأمین ایده‌جك ادات یوقدر .. بلا ادات (تربیه) کلمه‌سی افادهٔ مرامه کافی اولور .

الـمشكل موقعلرنده حركه وضعنه اهميت ويردم؛ كاف فا
ايكي خط ايله كاف عربيدن تفريق ايتديرمكه چاليشدم
حكايه لردن صوكره لسان فارسى ايله ايراد اولونان
ينه فارسى اوله رق طلبه يه جوابلر ترتيب واعطا ايتد
اولورسه عملى جهتدنده بويوك برممارسه تأمين ايدياش
ترجمه لره كلنجه كاملاً كلستاندن انتخاب ايديلدكلرى
آنلرى ايفا ايتديرمك پك قولايدر .

بو تشبثم كوچوك بر خطوهٔ ترقى صورتنده تلقى
وخطالرم پوشيدهٔ سماحت بويورولورسه كنديمى ش
ايدرم .

ا . .

حکایت

حکیمی پسران را پند همی‌داد که : « جانانِ پدر ، هنر آموزیدکه ملك و دولتِ دنیا اعتمادرا نشاید وجاه أز دروازه بدر رَوَد وسیم وزر در محلِ خطرست : یا دُزد بَیکبار ببَرَد ویا خواجه بتفاریق بخورَد ؛ اما هنر چشمهٔ زاینده است ودولتِ پاینده ؛ واگر هنر مند از دولت بِیُفتد غم نباشدکه هنر درنفسِ خود دولتست . هنرمند هرجاکه رَوَد قدر بیند ودر صدر نشیند وبی‌هنر هرجاکه رَوَدلقمه‌چیند و سختی بیند

تمرین — ۳ تورکجه‌یه ترجمه ایدیکز .

ایضاحلر

۱ — (پسران را = اوغللره ، یعنی اوغللرینه . پسران خودرا تقدیرنده‌در .)

۲ — (جانان پدر = ای پدرك جانلری ، یعنی ای پدرکزك جانی کبی سودکلری)

۳ — (آموزیدکه = اوکرەنکز، زیرا ؛ پوراده « که » تعلیل ایچون کلشدر .)

٤ — (بدر رفتن = برون رفتن ، طیشاری چیقمق ؛ جاه ازدرواره بدر نرود = منصب شهر قاپسنك طیشاریسنه چیقه‌ماز .)

٥ — (درمحل خطرست = تهلکه محلنده‌در . یعنی تهلکه‌یه معروضدر)

قطعه

چون بُوَد اصل گوهری قابل تربیت را در او أ
هیچ صَیْقَل نِکو نداندکرد آهنی را که بد گه
سك بدریای هفتگانه مَشُوی که چو تر شد پلید
خرِ عیسی گرَش بمکه بَرَند چون بیاید هنوز -

تمرین — ۲ تورکجه‌یه ترجمه ایدیکز .

ایضاحلر

۱ — (قابل) فارسیده ممکن معناسنه دکل مستعد معناسنه کلیر .

۲ — (تربیت را = تربیه‌نك) . بوصورتله ایکنجی معنا ی شودر : (آنك اوزرنده تربیه‌نك تأثیری اولور)

۳ — (نداندکرد = نتواندکرد . ایده‌من ، قیله‌ماز

٤ — (هفتکانه ، یدی قات معناسنه‌در . دکزك وسه ایچون کتیرلمش برصفت اولمش اولور) .

٥ — (مشوی ، شستن‌دن = یقاما) .

٦ — (چو تر شد پلید تر باشد = ایصلاندیغی تقدیرد مهدار اولور .) برنجی تر ایصلاق معناسنه صفتدر .

۷ — یدنجی مصراعده‌کی (ش) خر عیسایه راجع ؛ (کر خر عیسی را) تقدیرنده اولور .

۸ — صوك مصراعك معناسی : (کلدیکی زمان عودتنده یه أشك اولور) .

سخت است؛ معناسی: اقبال ومنصبدن صوکره حکم آلتنه کیرمك ونازه آلیشمش اولان ایچون خلقك جورینی چکمك کوچدر. »

۲ — (هرکس از کوشهٔ فرا رفتند = هرکس برکوشه‌دن چیقوب اطرافه طاغیلدی ؛ فرا مخالف جهتلر کوسترمك اوزره قوللانیلمشدر.)

۳ — (ایکنجی بیتك صوك مصراعی : مال پدر را بده روز خرج توان کرد . تقدیرنده‌در = بابا مالی اون کونده صرف ایتمك ممکندر . باش طرفده‌کی « که » زیرا معناسنه‌در.)

سؤالها

(۱)

پدری کودن که داشت ؟ اورا پیش که فرستاد ؟ برای چه چیز ؟ آیا ابن پدر عاقل شد ؟ نهایت‌الامر دانشمند چه کرد ؟ دانشمند را که دیوانه کردانید ؟

(۲)

آیا صیقل آهن بد کهر را نکو تواندکرد ؟ کرسکرا بدرنا بشویند (آیا) پاك باشد ؟ چه باشد ؟ کرخری بمکه سفر کند آیا بشرف آن شهر سرشتش تبدیل یابد ؟ چون باز بیاید چه باشد ؟

(۳)

حکیمی پسرانرا چطور پند همی‌داد ؟ سیم‌وزر چه‌کونه درخطر است ؟ کر زدی مبلغی یابد اینرا بیکبار ببرد ویا بتفاریق؟ کر هنرمند از دولت بیفتد چر اورا غم نباشد؟ هنر مثل چه چیزاست؟ در غربت هنرمند چه کند ؟ یا بی‌هنر چه کند ؟

(٤)

چه چیز سخنست؟ روستازادکان دانشمندچه‌شدند؟ یاپسران‌وزیر؟ چرا ؟ کرپسری‌میراث‌پدرخواهد چه‌شاید کند؟ مال‌پدررا چه‌تواندکرد؟

٦ — (بیکبار = بردفعه‌ده) ، (بتفاریق = پارچه پارچه ، تفریقك جمی)

٧ — (زاینده = طوغوریجی ؛ چشمهٔ زاینده = برچشمه ، برپیکار)

٨ — دولت فارسیده پادشاهلق دکل ثروت و سامان ویا وجاه مناسبه کلیر .

بیت

سخت است پس اُز جاه تحکم بُردن ،
خوکرده بَناز جورِ مردُم بُردن

قطعه

وقتی اُفتاد فتنهٔ درشام هرکس ازکوشهٔ فَرا رفت
روستا زادگانِ دانشمند بَوَزیریٔ پادشا رفتند
پسرانِ وزیرِ ناقصِ عقل بَگدائی بَروستا رفتند

بیت

میراثِ پدر خواهی، علمِ پدر آموز ،
کین مالِ پدر خرج توان کرد بَدَه‌رو

تمرین — ٤ تورکجه‌یه ترجمه ایدکز :

ایضاحلر

١ — برنجی بیت نثره تحویل ایدیلمجك اولورسه‌شویله « پس از جاه تحکم بردن وخوکرده بناز را جور مردم

۳ — برداشتن ، یوقاری طوتمق ، یعنی قالدیرمق دیمکدر .
٤ — دل بهم آمدن (قلبی بورقولمق، متأثر اولمق، حدتلنمك).
٥ — خواندن (اوقومق ، فقط بوراده چاغیرتمق) .

سؤالها

کردار استاد بملك زاده چگونه بود ؟ پسر پیش پدر چه کرد ؟ چرا ؟ ملك چه فرمود ؟ به استاد چه گفت ؟ جواب استاد چه بود ؟ در تربیت که اجتهاد پیش باید کرد ؟ چرا ؟ آیا تدبیر استاد ملك را پسندیده آمد یا نه ؟

تمرین — ٥ تورکجه یه ترجمه ایدیکز .

حکایه (ترجمه)

دیار مغربده بر مکتب معلمنی کوردم : اکثری یوزلی ، آجی سوزلی . فنا خویلو . غدار ، دیانجی طبیعتلی، فاسق وفاجر ایدی . مسلمانلرك ذوق وشطارتی آنی کورمکله مختل اولور وقرآن اوقومه سی خلقك کوکلنی قارارتیردی . بر بولوك أرکك وقیز چوجوقلر آنك دست جفا کارنده اسیر اولوب نه کوناکه جرأتلری نه قونوشمغه اقتدارلری واردی . بعضاً برینك سیمین یاناغنه طوقات اورووردی ، بعضاًده باشقه برینك بلورکبی باجاغنه اشکنجه أیلاردی .

نهایت ایشیتدم که خائنلغنك بر مقداری معلوم اولدی ، آنی دوکدیلر وقوغدیلر ومکتبنی صالح بر کیمسه یه ویردیلر . اویله حلیم وسایم بر ابی انسان که ضروری اولمادیغه سوز سویله مز . کیمسه بی انجیتمه جك بر شی دیلندن صادر اولمازدی . فقط وقتا که ایلك معلمك

حکایت

یکی از فضلا تعلیمِ ملك زادهٔ کردی وضرب بیحابازدی وزجر بیقیاس کردی . پسر از بی‌طاقتی شکایت پیشِ پدر برد وجامه از تنِ دردمند برداشت. پدررا دل بهم برآمد؛ استادرا بخواند وگفت : بر پسرانِ آحادِ رعیت چندین جفا وتوبیخ روانمیداری که پسرِ مرا سبب چیست؟ گفت: سخن باندیشه باید گفتن و حرکت پسندیده باید کردن . همه خلق را ، خاصه پادشاهانرا که هرچه بردست وزبانِ ملوك رفته هرآینه با افواه گفته شود ؛ امّا قول وفعل عوام را چندان اعتبارنباشد .

قطعه

اگر صد تا پسند آید زدرویش رفیقانش یکی از صد ندانند
وگر یك تا پسند آید ز سلطان ز اقلیمی به اقلیمی رسانند

پس در تهذیب اخلاق خداوند زادگان اجتهاد بیش از آن باید کردکه در حق عوام.

ایضاحات

۱ — (کردی ، زدی) فعللری ماضیٔ استمراری یعنی حکایهٔ مضارعدر : ایدردی ، اوروردی ، دیمکدر .

۲ — پیش گلمسی بلادات اضافله قوللانیلیر: اوکنه، حضورینه دیمکدر .

حکایت

پارسا زادهٔ را نعمتِ بیقیاس از ترکهٔ عمان بدست افتاد ؛ فسق وفجور آغاز کردو مُبذّری پیشه گرفت، فی‌الجمله چیزی نمانداز سایر معاصی ومنکری‌که نکرد و مسکری‌که نخورد. باری‌به نصیحتش گفتم: ای فرزند دخل آبِ روانست وعیش آسیای گردان یعنی‌خرج فراوان مُسَلَّمِ کسی رابا شدکه دخلِ مُعَیَّن دارد.

قطعه

چو دخلت نیست خرج آهسته ترکن
که میگویند ملّاحان سرودی :
اگر باران بکُهساران نبارَد
بسالی دجله گردد خُشک رودی

عقل وادب پیش‌گیر ولهو ولعب بگذارکه چون نعمت سُپری‌شود سختی‌بری‌وپشیمانی‌خوری. پسر از لذت‌نای‌ونوش این سخن درگوش‌نیاورد وبر قول من اعتراض کرد وگفت: راحتِ عاجل بتشویشِ محنتِ آجل مُنَغَّص کردن خلاف‌رای خرد مندانست.

دیدم‌که نصیحت نمی‌پذیرد ودمِ گرمِ من درآهنِ سردِاو

قورقوسی چوجوقلرك عقلدن چیقدی وایکنجی معلمی ملك اخلاقی کوردیلر یکدیکرینك شیطانی کسیلدیلر ، ایك حلمنه کووه‌نه‌رك ترك علم ایتدیلر واکثر اوقاتده اویون ایچون طوپلانوب اوطوروردیلر وطوغرو اوکره‌نلرینی تخته‌لرینی بری برینك باشنده قیراولردی .

تمرین — ٦ فارسی یه ترجمه ایدیکز .

تسهیل ترجمه

مکتب = کتاب (ضم کاف وشدهٔ تا ایله) ، دبستان ؛ اکشی یوزلو = ترش رو ؛ آجی سوزلو = تلخ گفتار؛ غدار = مردم آزار (انسان ایجیتیجی) ؛ فاسق و فاجر = نا پرهیزکار (غیر عفیف ، معاصیدن چکنمز) .

عیش مسلمانان بدیدن او تیره کشتی (اونی کورمکله مسلمانلرك ذوق وصفاسی بولانیردی ؛ مختل اولوردی)

گرفتار = أسیر، زهرهٔ خنده (گولمك جسارتی ـ فتح زا ایله)، یاراس گفتار (قونوشمق اقتداری، یارستن مصدر ندن، قادراولمق دیمکدر)،

یاناق = رخ (ضم را ایله)، عارض (فتح را ایله)؛ طوقات = طپانچه، یوصروق معناسنه ـ ه کلیر ؛ باجاق = ساق ؛ طرفی = بر مقدار ؛ بزدندش و براندند = آنی دیر کدیلر وقوغدیلر.

جز بحکم ضرورت = ضروری اولمادقچه ؛ موجب آزار کس = بر کیمسه‌یی ایجیه‌جك شی ، برینك ایچینمه‌سنی موجب اوله‌جق شی .

هیبت = قورقو؛ نخستین (نون ایله خانك ضمه‌لریله) = برنجی ، ایلك ؛ از سربدر رفتن (باشدن، عقلدن چیقمق) ؛ دومین = ایکنجی؛ دیو یکدیکر = بری برینك شیطانی ؛ باعتماد حلم او = آنك حلمنه کووه‌نه‌رك ؛ فراهم نشستن = طوپلانوب اوطورمق (مختلف جهتلردن برطرفه کلوب اوطورمق)؛ درست ناکرده (دال ایله رانك ضمه‌لریله) = ازبرلنمه‌مش ، طوغرو یاپلامش ؛ شکستن = قیرمق .

انجمه‌دی . یعنی چوقون گناه وکصرلدن پاپادیی
ه‌دیکی صیغ برشی قالادی . سایر . چوقون مماسه

آت روداست (کلمر آثار صودر . یعنی ایراد آثار

کسی دانشمندکه (اوطه بر کیمسه‌یه مصرصدرکه .
ف الجوهر)
. خرج (ایراد . مصرف مماسه‌در . هرهده
در)
(وزدن ... یاخود مصدردن مضارع)
ی کیر (اوکلطوت یعنی الله‌آل . الحادات . درپیش‌ات)
ار (کلماتش ... براقان مصدردن امر)
مت صیغی شود (ثروت توکلمز)
یعنی برق (برق ... کوورمك مصدردن قالیان
یعنی ضرورت چکرسك)
یعنی حوری (یقصابق ... سك یعنی ایمان اولورسك)
مت حاصل مشوش محت آجل مخصص کردن (مخصص
قدر . مخصص کردن مردافی چوزمی دیکدر . حاصل .
توکرمن کلمات . مسئله‌ن مماسه‌در)
کرم من درآهن سرد او اثرلی کله (یعنی صیحه‌لی
دیمه‌یه تأثیر ایمه‌ور . مصحت حراره . طبیعیسی
ده کلمه اعدادك یك اصف برخیل پایامشدر)
صحبت قان نا طبیعیه عائد (اوزرنکه موضوع
ات . قبول انعکاسی تقدیرده ایسه سکا برشی

ورت هدده (صورتده کورده . یعنی غیر فعله
شی . ظهور ایتمش کورده)

اثر نمی کند ، تربیت مساعدت کرده وروی از مصاحبت او گردانیده ودر کنج سلامت نشسته وقول حکما را کار بسته که گفته اند : (تنهی مصیبت من ما یقوی علیک)

پس از مدتی آنچه اندیشه کرده بود از شکست حالش صورت دیده که پاره پاره برهم پیوخت و لقمه لقمه هی انداخت ، روز از صحت حالش بهر برآمد ، مرقوت دیده درچنین حالت ریش وزخمش را علامت خراشیدن و نمک پاشیدن ، دانسته خود گفت :

مثنوی

حریف سفله در بلاستی پیدیشه زروز نگدستی
درخت اندر بهاران برفشاند زمستان لاجرم بی برنماند

تمرین ۷ ترکیبه ترجمه ایدکر .

ایضاحات

۱ — صحت یافتن (تفسیر صحت ، یعنی چون تربیت)
۲ — تربیت عمل صحت کرد (صحت را ترکیب دادن آنرا وداشتن یعنی صحت دادن ، کار دیوان قاضی)
۳ — مدتی پیشه گرفت (مدتی کی صحت طولانی ، یعنی تا مدتی وسیعی صحت بماند)
۴ — چیزی بمدد تر — بر صحتی ومنکری که شکرد ومنکری که عورد (چون کسی وگذاردن هیچ بر شی فاسادی که بپاوری

رمسكرلردن كه ايجمه‌دى . يعنى بوتون كناه وكفرلردن ياغادينى رمسكراتدن ايجمه‌دىكى هيچ برشى قالمادى . سايرلر بوتون معناسنه كلشدر .)

٥ — دخل آب روانست (كلير آقار صودر، يعنى ايراد آقار صوكبى در)

٦ — مسلم كى راباشدكه (اويله بركيمسه‌يه مخصوصدركه ، بوراده‌كى يا تعريف ايچوندر)

٦ — دخل ، خرج (ايراد ، مصرف معناسنه‌در ، عربجه‌ده كيرمك ، چيقمق‌در)

٧ — بارد (باريدن = ياغمق مصدرندن مضارع)

٨ — پيش كير (اوكه‌طوت يعنى الهآل، اتخاذايت، درپيش‌ايت)

٩ — بكذار (كذاشتن = براقمق مصدرندن أمر)

١٠ — نعمت سپرى شود (ثروت توكه‌نير)

١١ — سختى برى (بردن = كوتورمك مصدرندن؛ قاتيانى كوتورورسك . يعنى ضرورت چكرسك)

١٢ — پشيمانى‌خورى(پشيمانلق بيرسك. يعنى پشيمان اولورسك)

١٣ — راحت عاجل بشويش محنت آجل منغض كردن (منغض تفعيلدن اسم مفعولدر . منغض كردن برذوقى بوزمق‌ديمكدر . عاجل، حاضر وآجل . صوكره‌ن كلهجك ، مستقبل معناسنه‌در)

١٤ — دم كرم من درآهن سرد او اثرنمى كند (بنم صيجاق نفسم آنلك صوغوق دميرينه تأثير ايتمه‌يور . نصيحت حرارتله وطبع‌فسق وتبذير صوغوق دميره تشبيه ايديلدكى پك لطيف برتخييل پيدا‌مشدر)

١٥ — بلغ ماعليك فان لم يقبلوا فما عليك (اوزرينكه مودوع اولان شيئى تبليغ ايت . قبول ايتمكلرى تقديرده ايسه سكا برشى لازم كلز)

١٦ — بصورت بديدم (صورتده كوردم ، يعنى حيز فعله چيقمش ، تحقق ايتمش ، ظهور بولمش كوردم)

اثر نمی کند ، ترك مناصحت کردم وروی از مصاحبت
بگردانیدم ودر کُنج سلامت بِنِشتم وقول حکمارا کار بس
گفته اند : (بلّغ ماعلیك فان لم یقبلوا فما علیك)

پس از مدتی آنچه اندیشه کرده بودم از نکبت ح
بصورت بدیدم که پاره پاره برهم میدوخت و لقمه لقمه
اندوخت. دلم از ضعف حالش بهم برآمد. مروّت ندیدم درچ
حالت ریشِ درونش را بملامت خراشیدن ونمَك پاشید
بادلِ خود گفتم :

مثنوی

حریف سفله در پایان مستی نیندیشد زروزِ تنگدستی
درخت اندر بهاران برفشاند زمستان لاجرم بی برگ ماند

تمرین — ۷ تورکچه یه ترجمه ایدیکز.

ایضاحات

۱ — نعمت بی‌قیاس (قیاسسز نعمت ، یعنی چوق ثروت
۲ — از ترکهٔ عمان بدست افتاد (عمجه‌لرك ترکه‌سندن
دوشدی یعنی عمجه‌لرندن اوکا میراث قالدی)
۳ — مبذری پیشه کرفت (مبذرلکی صنعت طوتدی ،
اسراف وسفاهتی صنعت ایتدی)
٤ — چیزی نماند از سایر معاصی ومنکری که نکرد ومسکر
نخورد (بوتون کناه وکفرلردن هیچ بر شی قالمادی که یاپ

درویش دینه‌مز؛ بویله دییه‌بیلمك ایچون چوجوغك موجود اولمه‌سی وفعل آتینك حقیقی فاعلی بولنمه‌سی لازم کلیردی. بوطرز انشایه دقت ایتملیدر . تکمیل جمله‌لك معناسی : درویشك‌هیچ اوغلی اولمامشدی) ؛

۳ — جزاین‌خرقه‌که پوشیده‌أم (کییمش‌اولدیغم بوخرقه‌دن‌ماعدا)

٤ — آورد (کتیردی . طوغوردی، دنیایه کتیردی معناسنه کلمش اولیور)

٥ — برکذشتن (اوغرامق ؛ کذشتن ، کچوب کیتمکدر)

٦ — بزندان دراست (ایکی ادات ظرفیت ؛ فارسیده بوطرز کثرتله مستعملدر)

۷ — کسر میم ایله ملك (تخت تصرفزده اولان هرشی) ، ضم میم ایله ملك (مملکت) دیمکدر.

حکایت

یکی‌أز بزرگان پسری‌شایسته داشت، وفات‌یافت؛ پرسیدند. ش‌که برصندوقِ تربتش چه‌نویسم؟ گفت : آیات کتاب مجید را عزت وشرف بیش ازآنست‌که برچنین جایها نویسندکه بروزگار سوده گردد وخلایق بروبگذرند وسگان بروشاشند ؛ اگر بضرورت چیزی می‌نویسند این دو بیت کفایت می‌کند :

قطعه

وه‌که هرگه‌که سبزه دربستان بدمیدی چه‌خوش‌شدی دلِ من
بگذرای دوست تا بوقت بهار سبزه بینی دمیده از گلِ من

تمرین — ۹ تورکجه‌یه ترجمه ایدیکز .

۱۷ — پاره پاره بر هم میدوخت (پارچه پارچه اوست او
دیکردی . یعنی یامه یامه اوسنده دیکردی)
۱۸ — دلم بهم برآمد (کوکلم بورقولدی ، متأثر اولدم . آج

حکایت

فقیرهٔ درویشی حامله بود ؛ مدت حملش بسر آمد ؛ درو
را درهمه عمر فرزند نیامده بود ، گفت : اگر خدای عزو
مرا پسری دهد جُزاین خرقه که پوشیده ام هرچه مِلکِ ما
بذلِ درویشان کنم . اتفاقا زنش پسری آورد ، شادمانی آ
وسفرهٔ یاران بموجب شرط بنهاد . پس از چند سال که از
باز آمدم بمحلهٔ آن درویش برگذشتم واز کیفیت حالش پرس
گفتند : بزندانِ شحنه دراست. گفتم : سبب چیست؟ گف
پسرش خمر خورده است و عربده کرده و خون یکیرا
واز شهر گریخته ؛ پدر را بعلت آن سلسله در نای وبند
برپای نهاده اند . گفتم : این بلارا بدعا از خدا خواسته ا

تمرین — ۸ تورکجه یه ترجمه ایدکز :

ایضاحات

۱ — بسر آمدن (باشه کلمك ، یعنی نهایته ایرمك)
۲ — درویش را فرزند (درویشك اوغلی ؛ بوراده

چه‌خواست؟ چه شرط کرد ؟ آیا شرط خودرا بجا آورد ؟ پس ازچند درویش‌را چه واقع شد؟ پسرش چه کرده بود؟ این‌حکایت شنیده شیخ چه گفت ؟

(۳)

چه‌کونه‌پسر آن بزرك داشت؟ آن پسرچه‌شد؟ اورا چه‌پرسیدند؟ چرا بر ترجمهٔ آیت نویسش نخواست ؟ آن دوبیت که گفت بنویسند چه معنی دارند؟ از زبان که گفته اند ؟

حکایه (ترجمه)

بر حریفك کوزی آغریدی ، بر بیطرك یانه کیدرك بکا برعلاج یاب دیدی . بیطر دورت آیاقلی حیوانانك کوزینه‌ایتدیکی (سوردیکی) شیدن آنك کوزینه چکدی ، آدم کوراولدی. دعوایی حضور حاکمه کوتوردیلر. حاکم دیدی که « بیطرك هیچ قباحتی یوق، اکر بوحریف اشك اوا سه ایدی بیطرك اوکنه کیتمزدی .»

هرکیم تجربه ایدلمه‌مش انسانه بویورور ، نادم اولدقدن باشقه عقللیلر عندنده خفت رأی ایله مذموم اولور .

تمرین — ۱۰ فارسی‌یه ترجمه ایدیکز.

تسهیل ترجمه

۱ — حریف ، مردك (دالك فتحیله) = (حریف، آدمجغز) ، چشم درد کرد ، یاخود در چشم درد خاست (کوزی آغریدی ، خاست = قالقدی ، پیدا اولدی)

۲ — مرا دوا کن (بکا علاج یاب)

ایضاحات

١ — آیات کتاب مجیدرا عزت وشرف (کتاب مجیدك
عزت وشرفی، بوراده عزت وشرف آیات کتاب مجید دیمك قابل
تتابع اضافات سبیله عباره یه تعقید کلیر ، شیمدیکی سلاست قالد

٢ — پیش از آنست که بر جنین جایها نویسند (آندن فض
بوکی ،وقعلرمیازه‌لر یعنی بوکی‌یرلره یازله‌لرینه‌جواز براقمایه‌جق
بوبوکدر .)

٣ — سوده کردد (سودن = سورتوب اسکیتمك و
مصدرندن، اسکیمش، بیرانمش، سیلنمش اولور.)

٤ — « بد میدی ، شدی» فعللری ماضیٔ استمراری یعن
مضارعدن، بیتردی، اولوردی دیمکدر.

٥ — کل ، کاف فارسینك کسره‌سیله کیل وچامورد

سؤالها

(١)

پارسا زادهٔرا بدست چه‌افتاد ؟ کردارش چکونه‌شد؟ شیخ
بوی‌چه کفت؟ چون‌دخل‌کم است خرج چکونه بایدکردن؟ ملاحا
سرودی‌کویند؟ اکر کسی پیش از دخل خرج کند نعمتش چ
احوال آن کس چطور شود ؟ آیا پسر نصیحت شیخرا د
آورد ؟ چه اعتراض کرد ؟ پس شیخ چه‌کرد وکدام قولرا کار
پس از مدتی بچه اتفاق افتاد ؟ شیخ اورا آیا ملامت کرد ؟

(٢)

که‌حامله بود ؟ آیا درویش را فرزند آمده‌بود ؟ درویش

۳ — وعده را خلاف کردی (وعدیکه مخالف حرکت ایتدك)
٤ — گفتا (جواب ویردی) یاخود در جوابش گفت(جواباً سویله‌دی)
٥ — یکسان (مساوی) :

حکایت

پارسائی بربکی از خدا وندان نعمت گذر کرد، دیدکه بندهٔ را دست‌وپای اُستوار بسته عقوبت همی کرد . گفت : ای‌پسر همچوتو مخلوق‌را خدای عَزَّ وجَلّ اسیرحکم توگردانیده‌است وتورا برؤی‌فضیلت نهاده ؛ شکرنعمت‌حق‌تعالی‌بجای‌آروچندین جفا روا مدار ؛ نبایدکه فردادر قیامت این بنده از تو به باشد وتو شرمساری بری .

مثنوی

بر بنده مگیر خشم بسیار جورش مکن ودلش میازار
اورا تو بَدَه دِرم خریدی آخر نه بقدرت آفریدی
این‌حکم وغرور وخشم‌تاچند هست ازتو بزرگتر خداوند
ای خواجهٔ ارسلان وآغوش فرمان‌دِهِ خودمکن‌فراموش

درخبر است‌ازپیغمبر علیه‌السلام که‌بزرگتر حسرت در روز قیامت آن باشد که بندهٔ صالح را بَبهشت بَرَند‌و خداوند فاسق را بدوزخ .

۳ — از آنچه درچشم جهار پایان کردی (دورت آیاقلی ایتدیکی یعنی سوردیکی شیدن) ، کوز (چشم ، دیده)

٤ — دعوی، یا حکومت (دعوا) ، تاوان (قباحت نا آزموده (تجربه ایدلمهمش) .

٥ — با آنکه ندامت برد(پشیمان اولمقله برابر؛ برد ، کوتورمك مصدرندن مضارع)

حکایه (ترجمه)

پادشاهك بری اوغلنی بر ادیبه ویردی (تسلیم ایتدی سویله‌دی :

« بوجوجوق سکندر، آنی اوغللرندن بری ایمش کبی تر ادیب بر سنه اونك اوزرینه سعی ایله‌دی . فقط بر . اولمادی . حال بوکه کندی اوغللری علم وفضله منتهی ا وفضلك نهایتنه واصل اولدیلر)

پادشاه عالی مؤاخذه ایده‌رك : « وعدیکه مخالف ح وشرطکی یرینه کتیرمدك » دیدی .

استاد جواب ویردی : « ای پادشاه، تربیه مساویدر ل مختلف . »

تمرین — ۱۱ فارسی یه ترجمه ایدیکز .

تسهیل ترجمه

۱ — تربیتش چنان کن که یکی ازفرزندان خود (آ بری ایمش کبی تربیه ایت) .

۲ — بجائی نرسید (بر یره ایرمه‌دی یعنی بر اولمادی) .

حکایت

سالی از بلخ باشامیانم سفربود وراه از حرامیان پرخطر. جوانی ببدرقه همراه ما شد؛ پسَر باز وچرخ اندازوسلحشور وبیش‌زورکه‌دَه‌مردِ تُوانا کان‌اورا بَزِه نکردندی‌وزورآورانِ روی‌زمین پشت او برزمین نیاوردندی؛ اما مُتَنَعِّمْ بود وسایه پرورد؛نه‌جهان‌دیده ونه سفرکرده؛ رعد کوس دلاوران‌بگوش اونرسیده وبرق شمشیر سُواران ندیده.

بیت

نیفتاده دردست دشمن‌اسیر بگردش نباریده باران تیر

اتفاقا من‌واین جُوان درپی هم دوان؛ هرآن دیوار قدیم‌که پیش آمدی بقوت بازو بیفکندی وهر درخت عظیم‌که دیدی بزور سر پنجه بر کندی وتفاخر کُنان گفتی:

بیت

پیل کو تا کف وبازوی گردان بیند؛
شیر کو تا کف وسر پنجهٔ‌مردان‌بیند!

مادراین حالت‌بودیم‌که دوهندو ازپس سنگی سر برآوردند و قصد قتال ما کردند؛ در دست یکی چو بی ودر بَغَلِ دیگر کُلوخِ کوبی؛ جوان را گفتم: چه بایی؟

قطعه

بر غلامی که طوع خدمت تُست خشم بیحد مران
که فضیحت بود بروز شمار بنده آزاد، خوا

ایضاحات

۱ — بر . . . کذر کرد (اوعرادی)
۲ — همی کرد (ایدیوردی، ایتمکده ایدی، ایتمك
۳ — اسیر حکم تو کردانیده است (سنك حکمکه
٤ — تورا بروی فضیلت نهاده (سنی آنك اوزرینه
عیناً : سنك فضیلتکی آنك اوزرینه قویمش)
٥ — بجای آر (یرینه کتیر، یعنی ایفا ایت)
٦ — روا مدار (روا طوتما ، یعنی لائق کورمه
۷ — شرمساری بری (محجوبیت کوتوره سك. یعنی مح
۸ — خشم مکبر (حدت طوتما ، یعنی حدتلنمه)
۹ — جورش مکن (آکا جور ایتمه ، « ش » ض
۱۰ — ارسلان و آغوش (زمان قدیمده معروف کوا
خواجهٔ ارسلان و آغوش، مجاز مرسل طریقیله بنده لر
معناسنی مفید اولور .)
۱۱ — فرمان ده خود مکن فراموش (کندی آم
فرمان ده ، فرمان ویرن معناسنه وصف ترکیبی .)
۱۲ — طویره = کوجنمك واوطانمق ؛ صران =
۱۳ — فضیحت بود بروز شمار (حساب کونده
بویوك عیب اولور ، رسوایلق اولور)

تمرین — ۱۲ تورکجه یه ترجمه ایدیکز

۵ — سپرباز (قالقانجی ، قالقان اویناز) ، چرخ انداز (اوق آتار) ، پیش زور (چوق قوتلی) — بونلرك جمله‌سی وصف ترکیبلریدر .

٦ — زه‌نگردندی (کره‌مزلردی ؛ یای حکایه ایله‌در)

۷ — متنعم وسایه‌پرورد (نعمت ایچنده وکوللکده بویومش ، یعنی مدقت چکمه‌مش .)

۸ — بکردش (اطرافنه ، دورت برطرفنه)

۹ — درپی‌هم (آرقه آرقه‌یه ، بری بریز آردنجه) . من واین جوان درپی‌هم دوان (بودیم مقدردر، فارسیده قرینهٔ صریحه وارکن رابطه اهمال اولنه‌بیلیر)

۱۰ — پیش آمدی (ایلری کلیردی ، قارشیمزه چیقاردی) ، بیفکندی (قوپاریردی) ، دیدی (کوزوردی) ، بزور سرنجه برکندی (پارماقلرینك قوتیله سوکردی) . — بونلرك جمله‌سنده (ی) یای حکایه‌در .

۱۱ — کو (هانی ، نره‌ده‌در) ، کردان (مدور ؛ کتف کردان ، بازوی‌کردان = عضلاتدن مدور برحاله کلمش کتف وبازو دیمك اولور)

۱۲ — قصد قتال ما کردند (بزم قتالمز قصدینی ایتدیلر ، یعنی بزمله مقاتله‌یه تصدی ایتدیلر)

۱۳ — (نه‌هرکه موی شکافد بتیر جوشن‌خای، بزور حملهٔ جنك آوران بدارد پای) زره دلیجی اوق ایله قبلی یاراجق درجه‌ده مهارتلی اولان هرکس،حملهٔ جنك‌آورانك شدتنه قارشی ثبات ایتز) — بوصورتله (نه) بوتون بیتدن متحصل معنایی نفی ایتمش اولور، ثبات ایدر دکلدر ، دیمکدر .

۱٤ — رها کردن (قوبویرمك ، ترك ایتمك)

تمرین — ۱۳ تورکجه‌یه ترجمه ایدیکز .

بیت

بیار آنچه‌داری زمردی وزور
که دشمن بپای خود آمد
تیرو کانرا دیدم از دست جوان افتادولرزه بر

بیت

نه‌هرکه موی شکافد بتیرِ جوشن خای
بزور حمله‌ٔ جنك آوران بدار
چاره‌ٔ جز آن ندیدیم که‌رخت‌وسلاح‌وجامه‌رها
بسلامت بردیم .

ایضاحات

۱ — ازبلخ باشامیانم سفر بود (بلخدن شامیانه
یعنی بلخدن شامیانه سفرم وار ایدی ، سفر ایتمشدم)
۲ — راه از حرامیان پرخطر (یول خیرسزلردن
پوراده پر (بود) مقدردر . تورکجه‌ده (در ، ایدی
جمله‌نك صوکنه کتیرلدیکی حالده فارسیده جمله‌نك برنجی
کتیربلیر ، پوراده اولدیغی کبی که « سفر بود » دیملمه
۳ — پیدرقه ، قولاغوزلق طریقیله دیمکدر ،
(دحرجه) وزننده مصدر اولدیغندن اسم معنا
معناسنه دکلدر .
٤ — همراه شماشد (بزم یولداشمز اولمشدی ،
اولمشدی).

گفتم تصور مرگ از خیال بدرکن و وهم را بر طبیعت مستولی مگردان که فیلسوفان گفته اند : خراج اگرچه مستقیم بود اعتماد بقارا نشاید ومرض اگرچه هائل بود دلالت کلی بر بر هلاك نکند ؛ اگر فرمائی طبیبی بخوانیم تامعالجه کندکه به شوی ؟ گفت : هیهات !

خواجه دربند نقش ایوانست
خانه از پای بست ویرانست

ایضاحات

۱ — با طایفهٔ دانشمندان بحثی همی کردم (علما طاقیله مباحثه ایتمکده ایدم)

۲ — ازدر درآمد (قاپیدن ایچری کیردی)

۳ — اشارت بمن کردند (بکا طوغری اشارت ایتدیلر یعنی بنی کوستردیلر .)

٤ — صد وپنجاه ساله (یوز اللی یاشنده ، « یاشلرنده »)

٥ — مفهوم مأنیکردد (معلومز اولمایور ، یعنی آکلامایورز ، کردد ، کردیدن ـ کشش « اولق » مصدرندن »)

٦ — بکرم (کرم ایله ، لطفاً) ، قدم رنجه (آیاغی زحمته کیرمش) ، اگر بکرم قدم رنجه شوی (اکر لطفاً آیاق زحمته کیررسه‌ك ویا زحمته کیررسه‌ك)

۷ — مزد (أجر ، یعنی ثواب)

۸ — فرارسیدن (ایریشمك ، واصل اولق ، بوراده فرا تأکیددن وتزیینلدن غیری معنایی مفیددکلدر)

حکایت

باطایفهٔ دانشمندان در جامع دمشق بحثی همی ک
جوانی از در در آمد وگفت : درمیان شما کسی ه
فارسی داند ؟ اشارت بمن کردند . گفتم : خیر ا
پیری صد وپنجاه ساله درحالت نزعست وبزبان پارسی
ومفهوم مانمیگردد؛ اگر بکرم قدم رنجه شوی
باشدکه وصیتی کند . چون ببالینش فرار سیدم از
دمی چند گفتم برآرم بکام دریغا که بگرفه
دریغا که برخوانِ آلوانِ عمر دمی‌چند خورد

معنای این سخن باشا میان بمربی گفتم ؛ ته
عمر دراز وتأسف خوردنِ او برحیاتِ دنیا. گفت
درین حالت ؟ گفت : چه گویم ؟

قطعه

ندیدهٔ که چه سختی همی رسد بکسی
که از دهانش بدر میکنه

قیاس کن که چه حالش بود درانساعت
که از وجود عزیزش بدر

— ۲ —

شیخ سعدیرا سالی چه سفربود ؟ راه چه طوربود؟ همراه ایشان که بود ؟ آن جوانی چه هنرها داشت ؟ چه عیبها داشت ؟ در راه آن جوان چه کردی ؟ تفاخر کنان چه کفتی؟ چون در این حالت بودند که پیش آمد ؟ آن دو هندو کجا بودند ؟ چه کردند ؟ چه میداشتند ؟ شیخ چه کفت ؟ چه دید ؟ بچه چاره سلامت یافتند ؟

— ۳ —

شیخ سعدی درجامع دمشق چه همی کرد ؟ ناکاه که در آمد ؟ چه کفت ؟ بکه اشارت کردند ؟ شیخ چه کفت ؟ جوان چه حکایت کرد ؟ از شیخ چه خواست ؟ آیا شیخ سعدی بدعوت جوان اجابت کرد؟ کجارفت ؟ آن پیر چه میکفت ؟ شیخ معنای این سخن با که کفت ؟ ایشان چه کردند؟ ازچه تعجب کردند؟ شیخ بپیرچه کفت ؟ آن پیرچه کفت؟

حکایه (ترجمه)

براختیارك مسافری ایدم ، آلمك چوق مالی ویرکوزل چوجوغی وار ایدی . برکیجه آکلاندی که : « بم عمرمده بوندن باشقه اولادم اولمادی، بووادیده زیارتکاه اولان برآغاجه واردم ، انسانلر عرض حاجت ایچون اورایه کیدرلر ، برچوق کیجه لر او آغاجك دیبنده اللهه فریاد ایتدم ، نهایت خدای تعالی بکا بواوغلی احسان ایتدی» .

ایشیتدم که اوغلان آرقه داشلرینه یاواش یاواش شویله سویله یوردی: « نه اولوردی که بن اوآغاجك ترمده اولدیغنی بیله ایدم ، تا که دعا ایده بیدم پدرم اولسون ! »

تمرین — ۱۵ فارسی یه ترجمه ایدیکز .

٩ — دریغا ! (ایواه ، حیف ودریغ اولسون) تأسفه دلالت ایدیبور ، بوکا الف ندبه تسمیه اولونور.

١٠ — بر خوان الوان عمر (عمرك الوان سفره‌سنده حیاتك کوناکون لذائذی حاوی سفره‌سنده)

١١ — تعجب کردند از عمر دراز وتأسف‌خوردند دنیا (پورادہ جملهٔ اصلیه‌نك فعلی‌مقدم کلمشدر، فارسیده وتأخیرلره جواز اولدیغنه دقت اولونمالیدر)

١٢ — چه سخنی همی رسد بکسی (بر کیمسه ایریشیر ، یعنی نه آجیلر عارض اولور)

١٣ — بدرمیکنند (چقارپرلر ، بدرکردن = چیقارمق) .

١٤ — بدر رود(چیقار، بدر رفتن = طیشاری کیت

١٥ — وهمرا برطبیعت‌مستولی مکردان (وهمی مستولی قیلما ، یعنی وهمك روحکزه مستولی اولمه‌سنه مکردان ، کردانیدن = قیلمق مصدرندن)

١٦ — اکرچه مستقیم بود (هر نه قدر مستقیم و متین اولسه)

١٧ — بخوانم (چاغیرهلم) ، که به شوی (اوی

١٨ — خواجه درینند نقش أیوانست («خانه» نقش وتزیینی قید وهوسنده‌در) ، خانه از پای بست ویران ایسه تملدن خرابدر)

تمرین — ١٤ تورکجه‌یه ترجمه‌ایدیکز

سؤالها

— ١ —

پارسائی برکه کذر کرد ؟ چه دید ؟ بدو چه کفت ممکن است باشه ؟ چه چیز در خبر است از پیغمبر علیه

۱ —

رد ؟ راه چه طور بود؟ همراه ایشان
ت ؟ چه عیبها داشت ؟ در راه آن
کفتی؟ چون در این حالت بودند که
ـ ؟ چه کردند ؟ چه میداشتند ؟
ره سلامت یافتند ؟

۲ —

چه همی کرد ؟ ناگاه که در آمد ؟
شیخ چه گفت ؟ جوان چه حکایت
یخ سعدی بدعوت جوان اجابت کرد؟
یخ معنای این سخن با که گفت ؟
شیخ بپیر چه گفت ؟ آن پیر چه گفت؟

۹

ترجمه)

ك چوق مالی ویرکوزل چوجوغی
« بنم عمرمده بولدن باشقه اولادم
برآغاج واردر ، انسانلر عرض
جوق کیجه‌لر او آغاجك دیبنده
لی بکا بواوغلی احسان ایتدی» .
یاواش یاواش شویله سویله یوردی:
ده اولدیغنی بیله ایدم ، تا که دعا

ی به ترجمه ایدیکز .

٩ — دریغا ! (ایواه ، حیف ودریغ اولسون ! « الف » تأسفه دلالت ایدییور ، بوکا الف ندبه تسمیه اولونور.)

١٠ — بر خوان الوان عمر (عمرك الوان سفره‌سنده یعنی حیاتك کوناکون لذائذی حاوی سفره‌سنده)

١١ — تعجب کردند از عمر دراز وتأسف‌خوردن او برحیات دنیا (پورادہ جملهٔ اصلیه‌نك فعلی‌مقدم کلشدر، فارسیده بوکبی تقدیم وتأخیرلره جواز اولدیغنه دقت اولونمالیدر)

١٢ — چه سختی همی رسد بکسی (بر کیمسه‌یه نه فاتیلق ایریشیر . یعنی نه آجیلر عارض اولور)

١٣ — بدرمیکنند (چیقاریرلر ، بدرکردن = طیشاری‌ایتمك، جیقارمق) .

١٤ — بدر رود(چیقار، بدر رفتن = طیشاری گیتمك، چیقمق).

١٥ — وهم‌را برطبیعت‌مستولی مکردان (وهمی طبیعت اوزره مستولی قیلما ، یعنی وهمك روحکزه مستولی اولمه‌سنه مساعده ایتمه . مکردان ، کردانیدن = قیلمق مصدرندن)

١٦ — اکرچه مستقیم بود (هر نه قدر مستقیم یعنی صاغلام و متین اولسه)

١٧ — بخوانم (چاغیره‌لم) ، که به شوی (ایی اولهسك) .

١٨ — خواجه دربند نقش أیوانست («خانه» صاحبی طوانك نقش وتزیینی قید وهوسنده‌در) ، خانه از پای بست ویرانست (أو ایسه عملدن خرابدر)

تمرین — ١٤ تورکجه‌یه ترجمه‌ایدیکز .

سؤالها

— ١ —

پارسائی برکه کذر کرد ؟ چه دید ؟ بدو چه کفت؟ درقیامت چه ممکن است باشد ؟ چه چیز در خبر است از پیغمبر علیه‌السلام ؟

ایی برذات بونی ایشیده‌رك دیدی‌که : « ختم قرآنی اول سـببدن ترجیح ایتدك که اوقومق دیلك اوجنده‌در حال بوکه آلتون جانك ایچنده ر » .

تمرین — ۱۶ فارسی‌یه ترجمه ایدیکز.

تسهیل ترجمه

۱ ـ بذل قربان (قربان کسوب طاغیتمق) ؛ ۲ ـ باشد که (اولورکه) ؛ ۳ ـ باندیشـه فرو رفت (تفکره طـالدی) ؛ ٤ ـ کلّه (سوری) ؛ ٥ ـ اختیار کردن (ترجیح ایتمك) ؛ ٦ ـ برسرِ زبانست (دیلك اوجنده‌در) ؛ ۷ ـ درمیانِ جان (جانك ایچنده)

حکایت

خرقه‌پوشی درکاروانِ حجازهمراه مابود، یکی از امراء عرب مراورا صد دینار بخشیده بود تا نفقهٔ عیال کند. ناگاه دُزدان بر کاروان زدند وپاك بِبُردند . بازرگانان گریه وزاری کردن گرفتند وفریاد بیفائده خواندند.

بیت

گر تعزع کنی وگر فریاد دزد زر باز پس نخواهد داد

مگر آن درویش که برقرار خود مانده و تغییر دراو نیامده

تسهیل ترجمه

۱ ـ مِهمان (مسافر) ؛ مرا بَجُز این فرزند نبو
(بوندن باشقه اولادم اولمادی)

۲ ـ زیارتگاه است که مردمان بحاجت خواستن آ
(بر زیارتگاه واردرکه انسانلر عرض حاجت ایچون
کیدرلر ؛ خواستن = ایسته‌مك)

۳ ـ شبها (برچوق کیجه) ؛ درپای آن درخ
آغاجك دیبنده : پای = آیاق ؛ بوراده دیب)

٤ ـ نالیده ام (فریاد ایتمشمدر) ؛ بخشیده است(
ایتمشدر)

٥ ـ چه بودی (نه اولوردی ؟) ؛ بدانستمی (
ایدم بیله ایدم ؛ بوراده‌کی « ی » تمنی یی مفیددر)

٦ ـ مُردن ـ میر = اولمك ؛ بمیرد (اولسون

حکایه (ترجمه)

خسیس بر زنکینك چوجوغی خسته اولمشدی . خیر
اوکا دیدیلرکه ایجاب مصلحت شودرکه خسته چوجوق ایچو
قرآن ایله‌یه‌سك و یا قربان کسوب طاغیتمسك ، اولورکه جنـ
شفا ویریر .

برزمان تفکره طالدی ودیدی: «حاضرده اولان مصحف
ختمی داها أولادر زیرا سوری اوزاقدر . »

لوم ترا نبردند؟ گفت: بلی بردند ولیکن مرا با
نبود که بمفارقت آن خسته دل باشم .

بیت

وکس دل کەدل برداشتن کاریست مشکل

۱ تورکجەیه ترجمه ایدیکز :

ایضاحات

شی (برخرقه‌پوش ، خرقه کیین بری ، برفقیر)
ابود (بولداشمز ایدی)
را (اوکا ، مر تأکید وتزییندن باشقه بر وظیفه
دند (تیز کوتوردیلر ، یعنی هرشیئ چادیلر)
زاری کردن کرفتند (آغلامغه وصیزلامغه طوتدیلر
د (اوقودیلر ، یورادە ایتدیلر ، خواندن یوراده فعل
)
ز باز پس نخوا هدداد (خیرسز آلتونی کری
= کری ، بازو پس صورتنده دخی قوللانیلیر .)
آن درویش (آنجق اوفقیر)
آن معلوم ترا نبردند ؟ (یوقسه سنك مبلغ معلومکی
)
ن الفتی (او قدر الفت ، او قدر آلیشقینلق ،
اده‌کی « ی » تنکیر ایچوندر)

۱۰ — دل بستن (کوکل باغلامق ، چوق سومك)
۱۱ — دل برداشتن (کوکلی قالدیرمق ، یعنی سویلن برشیئی اونوتمق وکوکلی آندن آیرمق)
۱۲ — کاریست مشکل (کوچ بر ایشدر)

سؤالها

همراه شیخ که‌بود ؟ کجابود ؟ یکی از اصراء عرب بدو چه‌داد ؟ چرا ؟ ناکاه چه واقع شد ؟ آیا دزدان همهٔ چیزها بردند ؟ بازرکانان چه کردند ؟ آیا بکریه وزاریٔ ایشان چیزی پس‌وباز دادند ؟ که از همهٔ کاروان فریاد نکرد ؟ شیخ اورا چه کفت ؟ درویش چه کفت ؟

حکایت

طوطیٔ را بازاغی درقفس کردند ، طوطی از قُبحِ مشاهدهٔ او مجاهده‌می برد ومیکفت : این چه طلعت مکروهست وهیأت ممقوت ومنظر ملعون وشمائل ناموزون . یاغراب‌الین یالیت بینی وبینك بُعدالمشرقین .

قطعه

علی‌الصباح بروی تو هرکه برخیزد
صباح روز سلامت برو مبا باشد
بد اختری چو تو در صحبت‌تو بایستی
ولی چنانکه توئی درجهان کجا باشد

گفتم : مگر آنِ مع
آن چندان ُالفتی

نباید بستن اندرچیز

تمرین — ۷

۱ — خرقه‌پو
۳ — همراه م
۳ — مر اور
کورمه‌پور)
٤ — پاك بر
٤ — کربه و
یعنی باشلادیلر)
٥ — خواند
اعانه اولش اولور
٦ — دزد
ویرمز ، باز پس
۷ — مکر
۸ — مکر
کوتورمدیلرمی ؟)
۹ — چند
آرقه‌داشلق ، پور

ایضاحات

۱ — از قبح مشاهدهٔ او (آنك چیرکینلکنی کورمکدن)
۲ — مجاهده بردن(مضطرب اولمق)
۳ — یالیت بینی وبینك بعدالمشرقین (کاشکی آرامزده شرق وغرب مسافه‌سی اوله ایدی !)
٤ — بروی توهرکه برخیزد = هرکه بروی تو بر خیزد (عیناً : هرکیم که سنك یوزینه قالقار ، یعنی قالقدینی زمان سنك یوزیکی کورن)
٥ — صباح روز سلامت برو مسایا شد (سلامت کونك صباحی اوکا آقشام اولور ، صباحی آقشام قدر فاراکلق اولور)
— ولی چنانکه توئی در جهان کجا باشد (لکن اویله که سنسك جهانده نره‌ده اولور ؟ یعنی سنك مثلك نره‌ده بولونور ؟)
۷ — بجان آمدن (عیناً : جانه کلمك : یعنی بیقمق ، بزار اولق)
۸ — لاحول کنان (عیناً : لاحول ایده‌رك ، یعنی لاحول آیت کریمه‌سنی اوقویه‌رق، جناب حقدن صبروتحمل دعا ایده‌رك)
۹ — از کردش کیتی (عیناً : فلکك دونمه‌سندن، یعنی احوالك تبدلندن)
۱۰ — دستهای تغابن (عیناً : زیان کورمك اللرینی ، یعنی متضرر اولانلره مخصوص بر طور ایله اللرینی)
۱۱ — آنستی (یای حکایه ایله : اول ایدی که ، شو ایدی که)
۱۲ — بعقوبت آن (بورادهکی « آن » کناهه راجعدر ، او کناهك جزاسی اولهرق دیمکدر)
۱۳ — درسلك صحبت چنین ابلهی (بویله بر احمقك سلك صحبتنه، آرقه‌داشلنی ایپلکنه) ، بچنین بند بلا (بویله بر بلا باغی ایله)
۱٤ — ممقوت = منفور ؛ شمائل = خویلر ؛ ناموزون =

عجبتر آنکه غراب از مجاورت طوطی بجان آمده بو
شده لاحول کنان از گردش کیتی همی نالیدو دستها
بر یکدیگر همی مالید ومیگفت : این چه بخت نگونس
دون وایام بوقلمون. لایق قدر من آنستی که بازاغی بر
خرامان وجلوه کنان همی رفتمی .

بیت

پارسا را بس این قدر زندان که بود در طویلهٔ

تا چه گناه کردم که روزگارم بعقوبت آن در س
چنین ابلهی ، خود رأی وناجنس ، یاوه درای بجُنبی
مبتلا کرده است

قطعه

کس نیاید بپای دیواری که برآن صورتت ز
گر ترادر بهشت باشد جای دیگران دوزخ اخ

این مَثَل بدان آوردم تابدانی که چندانکه دانارا
نفرتست صد چندان نادانرا از دانا وحشت است .
تمرین— ۱۸ تورکجه یه ترجمه ایدیکز .

(توقات) قلعه‌سنی فتح ایتدیکی خبری کلنجه مسرور الخاطر اولهرق :

« تیز ، شوراده برحدیقهٔ ارم نما بنا ایدك واسمنه توقات باغچه‌سی دیبك . صید وشکار ایدیلن حیوانلرك محافظه‌سی ایچون اطرافه توقات سورینه بکزر برچیفت چکك » دیو فرمان ایدر . برقصر تحتانی ، برحوض عظیم ، بر شادروان عبرت نما بنا اولنمشدر .)

معلومات متممه‌دن اولمق اوزره شو فقره‌یی ده علاوه ایدهلم :

دور سلطان سلیمان خانیده تکرار اعتبار اولنمغله تزیین وتوسیع اولنوب مستقل بنش بری اتخاذ قیلنمش وعسکره زمان سلطان محمود خانیده (همایون آباد) اسمیله شهرت بولمشدر)

بورانك دها آرقه طرفلرنده (آق بابا) قریه‌سی واردر . قریه‌نك بواسمله شهرت آلمسنه سبب . (آق بابا محمد) نامنده بر ذاتدر که حرم همایون کتخدالغنده بولنمش اولان «جان‌فدا» خاتونك یاپدیردیغی جامع قریبنده مقبری واردر . هرنه قدرسنك مزارنده تاریخ یوق ایسه ده فتح قسطنطینیه ده بولنان غزاتدن اولدیغی متواتردر .

آهنگسز ، بیجنسز ؛ نا جنس = اصالتسز؛ یاوه د
بوش سوز سویله‌ین .

۱۵ — که برآن صورت نکار کنند (عین
صورتکی نقش ایدرلر ، یعنی صورتکی اوستنه نقش

۱۶ — بدان آوردم (شونك ایچون کتیرد

۱۷ — صدچنان (آنك یوز مثلی ، عیناً :

سؤالها

طوطی را با که درقفس کردند ؟ آیا طوطی از
بود ؟ چه میگفت ؟ آیا زاغ از مجاورت طوطی ه
خواستی که رفیق خود باشد ؟ این مثل طوطی و

حکایت

یکی درمسجد سنجاریه بتطوّع بانك نماز
مستمعانرا ازونفرت بودی؛ وصاحب مسج
ونیکو سیرت ؛ نخواستش که دل آزرده
جوانمرد این مسجد رامؤذنان قدیمندکه ه
وظیفه است ؛ ترا ده دینار میدهم ، تابجای
اتفاق افتاد و برفت. بعد از مدتی پیش ا
ای خداوند ، برمن حیف کردی که بده دی
کردی ؛ آنجا که رفته أم بیست دینارم میده

بکقوز دالیانی مشهوردر دکلی؟ باخصوص شو زمانده
قاردینی قیویرجیق قالقانلر نه‌قدر لذیذدر! باقیکز، سزه
الیان حقنده بر توصیف قدیم عرض ایده‌یم :

(اسکله‌سی اوکنده ، بش ، آلتی قدر کمی‌دیرکلرینی
ینه باغلایوب دریایه دیکمشلر . تاذروهٔ اعلاسنده بر
نکهبانلق ایدوب دیرکك تپه‌سنده‌کی قدخنده‌اوطورر.
دکزك تلاطمندن‌رها بولان قلیچ بالغی بو لیمانه‌کیروب
رلك ایدرکن دیرك تپه‌سنده‌کی آدم الندهکی طاشی
ج بالقلرینك آردنده‌کی طرف دریایه آتار. (انجیتنی
بها) قولی اوزره طاش دریایه « طوم! » دیه دوشنجه
لیمانه طوغری سلامتدر دیه فراره باشلارلر. درحال
ف دریایی احاطه ایدن آغلرك آغزندن ایچری کیررلر.
بان ایسه دیرك باشندن (آل آ) دیه فریاد ایدر .
ر ایسه باقی شبکسنك آغزینی سد ایدوب ایچروده
قلیچ بالقلرینی حربه وطوقاقلرله اوروب صید
. بو بالقلر طاشیدقلری قلیچ سلاحنه دکمز تنبل
ع بالقلردر . بر قولاچ قدر اوزون قلیچی آغك
. کیرنجه قیلدامغه بیله وقت بولهماز . لکن اتی
ساقلی وسرکه‌لی ترهطور ایله طبخ ایدیلنجه غایت

یکقوز طالیانه طاله‌دن آق‌بابادن دره‌سکی‌یه طوغری ولوخیالی اولسون، شویله‌جه‌یوریه‌لم . بورادەکی مسجدك بانیسی ۹۴۹ تاریخنده مقام مشیخت علیایه کچن ملافناری محمد افندیدر بوذات ۹۵۲ تاریخنده ارتحال ایتمشدر. مشهور قره‌قولاق صوبی بورایه قریب اولان بر محلده‌در .

(قره قولاق ، (قره اولاق) ك غلطی اولمق کرك . آق‌باباجوارنده‌کی ماء مشهوری وقتیله‌قره قولاق(احمداغا) بولدیغندن اسمی آ کانسبتله (قره‌قولاق صوبی) قالمشدر . مومی‌الیه دوچار اولدیغی برعلتدن بوصوسایه‌سنده‌خلاص اولدیغنه بناءً اورالری متصرفه‌سی (جنت) خاتوندن آلوب اعمار ایله‌مشیدی . وفاتی (۱۱۵٤) تاریخنده‌وقبری ماء مزبور جوارنده‌در. جناب حق نائل کوثر جنت ایلیه.

خنکار اسکله‌سی تاریخ صنایع عثمانیه‌یه اوفاق برائرله داخل اولیور . بورادە وقتیله صو دکرمنلری وارایدی‌که اوستەسنه اونجی باشی دینیر ودکرمن اوجاغی نامیله آ کیلیردی . دور سلطان سلیم خان ثالثده بر کاغدخانه‌احداث‌وبرینه الزام‌ایدیلەرك کاغداعمال‌ایدلدیکی‌ده محققدر .

یالی کوینده استانبول فتحنده اثبات وجود ایلمش اولان (غازی یونس) مدفونلدر .

ایام تنزه

آناطولی قیسنده

٢

صاحب توصیفك دیدیکی کبی قلیج بالقلری حقیقة
لمیدر ؟ بالعکس . تاریخ طبیعی بو اسناده معارضدر .
نلرك عضلاتی غایتله قوتلی ، کندیلری سریع الحرکه ،
سوردرلر. فوق العاده سرعتله یوزدکلرندن بالینایه، دسترہ
نه، جام کوزلره یتشه‌رك بو کبی حیادید بحریه (!) ایله
ریشیرلر. قلیج بالقلرینه‌ده Lerné (لرنه) نامنده قشریه‌دن
طفیلی مسلطدر . بو طفیلی کوکسده بولنان قنادلرك
نه کیره، یاپیشیر قالیر. او درجه‌ده بیزار ایدرکه حیوان
زمان صکره چیلغینجه‌سنه حرکتلرده بولنور. قیالره،
صونلره سورینوب قاشینیر ، ینه بو موذی‌یی آتمماز .
زمان آغلرك اورته‌سنه ، قیلره آتیلیر ، صو یوزینه
یقار ، بعضاً بالقجی قایقلرینه بیله آتلار . بو حالنده

نفيس برنعمت اولور. بودالیان بالغی، بالق امینی طرفندن يتمش يوك آقچه يه التزام ايديلير .)

لطيف دكلى ؟ فقط خيليجه صوكوتورر بر بحث. بوغازده ساعتارجه كزينمكدن براز يورولدق . كوكل اسحق آغا چشمه سارينك كنارنده، آقار صولرك زمزمهٔ خاطر نوازينى ديكليه‌رك بر قهوه ايچمك، براز استراحت ايتمك آرزوسنده ،

پیسی، قره کوز، قلیج، سیناغریت، مرکب، باربونیا، تکیر و امثالی اسماك ایله استاقوس و سائره بولنور. قوللاندیغمز اولطه‌لر: سوروتمه، چاپاری، لوفر، پراکته، زوکیته، یوکلی، قامش کبی آلاندن عبارت اولدیغی حالده آغلرمزده: دالیان، ایغریب، اوزاتمه، یلدیرمه، قلیج، صاچه، چوکورتمه وانواعندن متشکل ایپیه‌ده ینه هر بالغه مخصوص بر نوع آغ، بر نوع اولطه اعمال اولنور. تکه، استاقوس، کلنجك قبا سپت و چوملکلری‌ده ایریجه شایان تذکاردر. کیلیوس، یکی محله، صاری‌یار، بکتوز، بیك دالیانلری مشهوردر. بونلر ثابت آغلر مثابه‌سنده اولوب هر برینك باسند خاقانی متصرفاری واردر. صاحب توصیفك (آل آ) دیه دیرك اوزرندن باغیرتدیغی دیده‌بانه (ویغله‌جی) دیرلر.

بوغاز الك معتنا بر بالق حوضی اولمغله برابر:

قالقان نیسانك اون بشندن حزیران اون بشنه، قلیج حزیران اون بشدن آغستوس نهایته، لوفر ایلولدن تشرین اول صوکنه، طوریك، پالاموط تشرین اولدن کانون اوله، اسقومری کانون اولدن نیسان اوائله قدر بر موسم صیده مالکدر. مانفال سوندیرن آتش بالغی

وياخود مدهش طالغه‌لره قاپيلديغي اثنالرده مراكب
اوزرينه او درجه‌ده قوتلي واريركه قويروغي قير
قايجنك اوجي بورده‌نك قالينلغندن كچه‌مرك آصيلي قا
حتى بعض سفائن قزاغه چكيلديكي، حوضه كيرديكي
قارينه‌لرنده بونك قليجي پارچه‌لرينه تصادف اول
كيلرده رخنه آچوب صو آلديره‌رق باتيرديغي‌ده واق
بزده سكسان يوز اوقه‌لغنه بيوك ديرلرسه‌ده بحر سف
باخصوص سجليا طرفلرنده يدي مترو بوينده، ايكي
كيلو ثقلنده اولانلرينه تصادف ايدلمكده‌در .

توصيف سابقه نظراً وقتيله قليج بالغني صارمه
سيركه‌لي، تره‌طورلي پيشيريلرمش . غاليا بو طرز ه
هرزمان نزاكت افاديه مالك اولان لوقانطه غارسونلر
— قليج بالوق ، فروندا
ديدكلرينه بكزر برشي اوله‌جق .

بوغاز ايچي احتمال كه دنيانك الك برنجي بالق حو
بوراده: لورك ، كفال ، ايلاريا ، لوفر ، صاري
چينه‌قوپ ، پالامود ، طورنك ، ايزماريت ، استا
اسقومري ، تولقان ، كوش ، آتش ، قولپوز ، -
قبرلانفيج ، كلنجك ، اسقوربيت ، قيا ، حاني ،

دانه‌سنك قیرمزی قیرمزی اینوب جیقدیغنی کورر ایدك.

عادتا برسلسبیل خوش جریانی آکدیران بوچشمه‌نك بانی اوّلی استانبولده اوطه باشی چارشوسنده برده جامعی اولان بهروز آغا مرحومدر. بالآخره خرابه یوزطوتمقله سلطان محمود خان اول حضرتلری زمانسنده کرك امینی اسحق آغانظارتیله تکراراً بنا اولنمش وه‌اسحق آغاچشمه‌سی نامیله شهرت بولمشدر. شاعر نورس تجدیدینه دائر سویلدیکی قصیدهٔ تاریخیه‌یه شو بیتلرله خاتمه ویریور ؛

مأ بردی شویله کیم ایام تابستانده
بکفوز اهلی غالبا دریش ایدرلر منقلی
چشمهٔ حیوان ایدی کویا ظلام خاکده
بولدی خضر همتیله آنی محمود خان ولی
کوریمجك حسن ختامن دیدیلر تاریخنی
دهرك ارباب سخن ، عصرك رجال اکملی
بن‌ده تحسین ایلیوب اك صوکره تحریر ایلدم
نور سایر بیت پاکیله دو تاریخ جلی
بکفوزك بولدی صوین پایدی بودلکش چشمه‌یی

۱۱۵۹

شاه بالامنزلات سلطان محمود ولی

۱۱۵۹

وولی چوریله‌رك حزیران و تموز آیلرنده ، ازمار
استاورید علی‌الاکثر هر آقشام اوزری ، اسقور
لیه‌سو همان دائما ، کانجك تموز ظرفنده طوتیلور .
بالخاصه حزیران ، تموز ، آغستوسده بولنور ، سو
محتاجدر . بو آیلرله ایلول داخل اولدیغی زه
استاقوسك لذتلی دوریدر .

تدقیقات مخصوصه‌یه کوره بالق بری بهارده
سوك بهارده اولمق اوزره سنه‌ده ایکی دفعه قره د
مرمره‌یه اینمکده‌در .

• •

البته بکقوز لفظی اسفانیل کاغدینك برلیسندن
دکلدر . کتب قدیمه‌مزك بعضلرنده (بك قوز) بعه
(بیك قوز) ، متصل اوله‌رق (بیکقوز) یازیلیدر .
استخراجزه ونازه جوزجیلرك :

— بکقوز کدر .

دیه اهمیت ویره ویره صاندقلرینه کوره
وقتیله جوز آغاجلریله شهرت بولمش بر محل اوله
حتی قدیم ترکیده (بیك) چوق معناسنه‌ده کلمکده .

تارکیله فوقوردیلرنی طوبوبورمیسکز ؟
کیکیبوبده چیقمش اولسه‌ایدی صراخیسی ایچند

دانه‌سنك قیرمزی قیرمزی اینوب جیقدیغی کورر ایدك.

عادتا برسلسبیل خوش جریانی آکدیران بوچشمه‌نك بانی اولی استانبولده اوطه باشی چارشوسنده برده جامعی اولان بهروز آغا مرحومدر. بالآخره خرابه یوزطوتمقله سلطان محمود خان اول حضرتلری زمانینده کرك امینی اسحق آغانظارتیله تکراراً بنا اولنمش وه‌اسحق آغاچشمه‌سی نامیله شهرت بولمشدر. شاعر نورس تجدیدینه دائر سویلدیکی قصیدهٔ تاریخیه‌یه شو بیتلرله خاتمه ویریور:

مأ بردی شویله کیم ایام تابستانده
بکفوز اهلی غالبا دریش ایدرلر منقلی
چشمهٔ حیوان ایدی کویا ظلام خاکده
بولدی خضر همتیله آنی محمود خان ولی
کوریمجك حسن ختامن دیدیلر تاریخنی
دهرك ارباب سخن، عصرك رجال اکملی
بن‌ده تحسین ایلیوب الك صوکره تحریر ایلدم
نور سایر بیت پاکیله دو تاریخ جلی
بکفوزك بولدی صوین یایدی بودلکش چشمه‌یی

۱۱۵۹

شاه بالامتزات سلطان محمود ولی

۱۱۵۹

وولی چوریله‌رك حزیران و تموز آیلرنده ، ازه
استاورید علی‌الاکثر هر آقشام اوزری ، اسقو
لیه‌و همان دائما ، کانجك تموز ظرفنده طوتیلور
بالخاصه حزیران ، تموز ، آغستوسده بولنور ، سو
محتاجدر . بو آیلرله ایلول داخل اولدیغی ز
استاقوسك لذتلی دوریدر .

تدقیقات مخصوصه‌یه کوره بالق بری بهارده
صوك بهارده اولق اوزره سنه‌ده ایکی دفعه قره
مرمره‌یه ایمکده‌در .

• •

البته بکقوز لفظی استانبول کاغدینك برلیسندہ
دکلدر . کتب قدیمه‌مزك بعضلرنده (بك قوز) یا
(بیك قوز) ، متصل اوله‌رق (بیکقوز) یازیلیدر
استخراجزه وناظه جوزجیلرك :

— بکقوز کدر .

دیه اهمیت ویره ویره صاندقلرینه کوره
وقتیله جوز آغاجلریله شهرت بولمش بر محل او
حتی قدیم ترکیده (بیك) چوق معناسنه‌ده کلمکده
نارکیله فوقوردیلرینی طوبوبورمه‌یه کز
کیکبوبده چیقمش اولسه‌ایدی صراخیسی ایچ

حتی شیشه فابریقه‌سی بوراسنی ـ تمیزلری اولمق شرطیله ـ خلیجك خاصکوی ، بالاط سکنه‌سنه‌ده سودیرمشدر .

انجیرکوینده‌کی هزارپاره احمد پاشا حمامی‌ده مشهوردر .

چبوقلی ، نه‌قدر دلنشیندر . تواریخ قدیمه‌دن برنده شویله بر قید کوریلیور :

«بایزید ولی حضرتلری شهزاده‌لری سلیم اوّل حضرتلرینه برقیزیلجق چبوغی ویره‌رك بورایه‌دیکدیرمشلر. شهزادهٔ مشارالیه :

ـ یارب ! بو آغاج میوه ویرسون . و میوه‌سی مشهور آفاق اولسون دیه دعا ایتمشلر . بو دعای مستجابه پدر عالی کهرلریله شمس‌الدین حضرتلری آمین خوان اولمشلر . چبوق یشروب برك وبار ویرمش و هر دانه قیزیلجغی عندالوزن بش درهم کلمشدرکه کرامات مخصوصهٔ بایزید خانمی ، یوقسه شمس الدین‌می ، یوقسه شهزادهٔ مشار الیهمی بیلنمز . ایشته بو سبب مبنی او محله حالا (چبوقلی) باغچه دیرلر. حقیقةً بورادہ چیقان قیزیلجیق بر دیارده چیقماز . لعل کون اولوب مدینه خرماسی قدر در . »

بر آرالق بورایه (رفعت پاشا) محله‌سی‌ده دینیلیوردی.

بكقوز جامعى بوستانجى باشيلردن مصطفى آغا
بر ذاتك ، مقدما يانده انشا ايدلمش اولان مكتب
بوستانجى باشيلردن احمد آغا نامنده ديكر برصاحب
اثرلريدر كه بواحمد آغا «قنيزه» بكلر بكيسى ايكن
تاريخنده ارتحال ايلهين احمد پاشادر. كويك پازار
مرحومك اوقافندندر .

هوالر صيجاق اولميهايدى پاچهسندن، قوزى
پر ايدك . فقط چايرده بر مدت جولاندن
شويلهجه «سلطانيه»يه طوغرى روان اولمق دهـ
اشتها آور .

بورانى بايزيد خان ولى حضرتلرى زمانـ
حديقهٔ همايون ايمش . عصر مراد ثالثده اوزد
عثمان پاشانك (كنجه) (شروان) (شماخى)
طرفلرندن دربار سلطنته ارسال ايتديكى پـ
و قپاقلريله صاچاق طاقملرى قوللانيلهرق بر قيـ
پايلمش و درونى نقوش و تصاوير حيوانات ا
ايدلمش اولديغى مقيددر .

پاشا بانجهسنى سورميسكز ؟ بنجه بوغازك الك
ميتدلى پرلرندن بريدر. لوفر زمانى بوقويده خيلى ا

قانونینك وزراسندن اسکندر پاشانك احیا کرده‌سی اولوب معمار شهیر عثمانی سنانك یادکار اهلیتیدر .

شیمدی موجودمی دکلی بیلمم ؟ بر یرده شویله دینیور :

(کوچك برحمامی وار . بو حمامك بر قورنه‌سنده‌کی چوره‌سنده استاد مرمر، برفیل صورتی تصویرایتمشدرکه کورن مبهوت وحیران اولور . بو قصبه‌نك یغوردی غایتله لذیذدر)

صوك جمله‌یی خالصانه اولمق شرطیله تصدیق ایدرم. جامع شریفده (بهجة الفتاوی) صاحبی شیخ الاسلام اسبق یکیشهری عبداه افندی ایله مظنهٔ کرامدن بروسه‌لی محمد امین افندی، قبارطای اسکندر پاشا مدفوندر. محمد امین افندینك بعض آثاری، مرتب دیوانی واردر. وفاتنه (عرض دعا) تاریخ وجیز لفظی دوشمشدر . شیخ الاسلام عبداه افندی‌یه ده :

مقامن بولدی عبداه افندی‌یه کلوب فتوی

١١٥٦

مصراعی تاریخ ارتحال اولمشدر . مشار الیه اون

آقیندی نصل ؟ (چقال بورنی) اولدقجه صرپدر . بوغازده اوطوریلوبده متمادیاً دقت ایدیلهجك اولورسه هر طولامباج یرنده بولنان آقیندینك کمال شدتله بر قوی داخلنه طوغری انجذاب ایدهرك ، آندن صکره کلن قوییه کیرمك ایچون مخالف براستقامت ایچنده قالهرق قارشی ساحله آتیلدیغی کوریلورکه بوحادثهٔ میاهیه همان بوسفوره مخصوصدر . سرای بورنی اوکندهکی صوك آقیندی صولرینك قسم جزئیسنی خلیجه کوندهریروقسم کلیسنی قاضی کوی حذالرینه طوغری ایتهرك مرمرهیه آقیدیر . بوطرفلرده بوغازك عرضی یرینه کوره آلتی یوز متردن ایکی یوز مترویه قدر اوزانوب قیصالیر . حتی قاکلیجه ایله بویاجی کوی آراسی (۹۰۰) مترهدر . اجرا ایدیلن اسقاندیللر نتیجهسنده الك درین محل ۵۲ متره اولوب عمق وسطی ۲۷ مترهدر .

اصوات محرقهیه، آواز عندلیبه الك طبیعی بر معکس اولان قاکلیجه قوبنه ویاسادهجه کورفزه (۱۹۰۰) مترہ طولنده وبلبل درهسی نامنده برمائلهٔ میاه اینر . لوفر زمانی بوراسیده اولطه یریدر . قاکلیجهجامعی جناب

بو جامع شریف محترق اولمش ایسه‌ده شهریار دیانت آثار افندیمز حضرتلرینك همت جلیلهٔ پیغمبرپسندانه‌لریله تجدیداً احیا بیورلمشدر. تاریخ نویس عصر مختار افندی حضرتلری انشاد ایلدکلری قطعهٔ تاریخیه‌یی :

چونکه یانوب اولدی خراب، احیاسنه قیلدی شتاب
سلطان فاروق جناب، عبدالحمید خان زمان
قیلدجقه مؤملر نماز، ایتدکجه عاشقلر نیاز
عمر همایونك درازه، قیلسون خدای مستعان
مختار تسعید ایلدی، تاریخ معجم سویلدی
لطف ایتدی تجدید ایلدی، بو جامعی شاه جهان

١٣٠١

بیتلریله پذیرای ختام ایلهمشدر.

* * *

بر صباح بکا اویله کلدی که بورالرده نورسحر بردن‌بره سرپیله‌رك شومر بی‌نظیرده اویناشان طالعه‌لری، ماورای اقلیم لطافتدن خبر ویرن افقلری برآنده آیدینلاتیور. عارض پاك صبحی کلکون، صاریشین، افلاطونی، سیمین کورمك، لوحه لوحه معلق طوران سحابه‌لرده‌کی استحالاته قارشی طونوب قالق، طاغلرك تپه‌لرینه قونان، سونوب سونوب پنه‌پارلایان اومشاعل ملونه‌یی

اوج سنه ایکی آی قدر مقام مشیخت علیاده بولنم

• • •

یواش یواش بوغازك الك طار محلنه یعنی
آره‌سنه کلیورز. ایکی موقع آره‌سنده‌کی مسافه آنج
متره‌در. بو حصار منیعك بانی ابدی الاشتهاری
سلطان بایزید خاندر . ۷۹۸ تاریخنده انشا ایدلش
(کوزلجه‌حصار) دینلمشدر.

حصار مذکورك اون برنجی عصر هجریده
ناطق اولان تعریف آتی شایان دقتدر :

(لب دریاده، کوکصونك دکیزه قاریشدیغی
قیا اوزرنده اولوب بیلدیرم بایزید بناسیدر ک
ابوالفتح خان تعمیر وترمیم ایتدیردیکندن آکث
آکا نسبت ایدرلر. عالی ومتین بر قلعه‌در. اما ک
جرمی بیك آدیمدر . غربه ناظر بر قپوسی
ایچنده دزدار خانه‌سی، نفرات اولری، ایکی یوز
اهلی نفری واردر. قراسی هپ قوجه‌ایلی سنج
جبخانه‌سی، لب دریاده قارشو روم‌ایلی حصارینه
بورننه ناظر طوپلری ، قلعه اوکنده فاتح
حضرتلرینك بر جامی واردر).

سماده خفیف بر شفق کولکه‌سی ، حجره بکزر بر رنك انجلادوکوندیسی قالیور ، اوده اوته یه بری یه آتیلیر کبی سونیور ، او آنده سویهٔ کبود فلك مبانیٔ مرتفعه اوزرنده ، تپه لرده طوران مظلهٔ لیال ایله برلشیور .

کوکسوده ، بو جویبار قدیم ولطیف ایچنده منظور اولان تماشای غروب نه قدر خاطر ربادر . صانکه دامن آفتاب ، طلوعدن بری دره‌نك سطوح مائله‌سی اوزرنده تراکم ایدن حار ویابس خس وخاشاك مناظری سیلوب سوپوره‌رك الوان دلارام لطافتدن یالکز یشیلی آکدیره ، قاچیجی ، بایغین بر رنك ایله اورالری سیراب ایدر . بو رنك زلالی ، کویا اواشجار کهنه‌نك داللری آره‌سندن قندیل قندیل طاملایورمش کبی صوده عنیله اثبات وجود ایلر . بوطاق طبیعی آره‌سنده انعکاسات متقابله‌دن متحصل صولغون براثیر زمردین طالغه‌لانه طالغه‌لانه دریایه ، سمایه ، النهایه لیله پیوسته اولور ، خرده‌بینیٔ انظار بر قاچ درخت متمایلدن ، قمری اینجه یوسونلر ، طاغنیق اوفاجق قیالرله مزین برقاریش صودن متشکل اولان بوشکاف موجه‌داردن واسع ، بیوجك برساحهٔ غبراده اویناشان خیالات وتصوراتی کورور کبی طالوب قالیر .

تماشا ایتمك، آهسته آهسته سواحله اینه‌رك صولر آره‌سنده کیزله‌نن سایه‌لری تعقیب ایلمك، بر سطح مائلی خضارت کثیفه‌یه غرق ابتدیکی حالده جهت یمین ویسارنده آچیقلی، قویولو خاره‌لرله طوپ، طوپ ویا پارچه پارچه، متفرق، آچیلوب قپانان نضارتکاهلره قارشی وقفه‌کیر استغراق اولمق بورا طبیعت مناظرینك ابذال ایتدیکی لطفلردندر. کونش طلوعنده، غروبنده‌کی الوانه بورونه‌رك بر تپه‌دن فیرلادیغی آنده ردای رنکین طلعتنی بردن بره آتیور. غروبنده قطر اعظمك خط منحنیٔ افقی کچن نقطه‌سنده براز طوره‌رق بر ملعبهٔ ملونه ایجادیله بر چاریك امتداد ایدن جسیم و بدیع بر پانوراما دن صکره باتیور. فقط نه ملعبه، نه پانوراما. کویا کونش ایکی یوزلی ایمش کبی اناره ایتمك ایسته‌دیکی اقطار بعیده‌یه پیام ورودینی برر برر ایصال ایتدیکی حالده بوغازه، بورالره قارشی آغیر آغیر سوزوله‌رك، هرایکی طرفده آیری برر نکده، شفاف، عادتا حریری، لامعه‌بار بر توله بورونوب شهرك حوالیٔ غربیه‌سنه چکیلیور ویاخود مرمره‌نك صولرینه طالیور، صولره طالدیغی، بوشناور مفروض کوکلدن اوچان بر خیال واپسین کبی بر دها کورونمیور. پالکز پیرامن

ستەنيلن بر شيئك يواش يواش كلەرك طرف بنا كوش
نده بيتديكنه ذاهب اولور .
مهنابلرده بورالردن چيقلدقجه او سطوح دلنشينة
وكن ضياى رماديسنك شعشعەسى آرتار . تشبيهات
يمەدن اولديغى اوزره انسان كوموش رنكنده اكلى
غيطان اوزرندن قايه قايه بوغازك صولرينه دوشر .
نابسزكيجەلرده بوسير مشتاقانەيه احتياج يوقدر . يالكز
ة اغوجاجاق غائب اولمش اولان بو خط متلاطمك
نقطەسنده طوروب آغير آغير دوشونمەليدر .

قاچ دقه، قاچ كيجه بورالرده قالهرق صباح ايتمشمدر؟ بوراده اويقوسز كچن كيجهلرك آقشامنده مهتابه تصادف ايديلرسه كويا كيكمش برهلال نوك ضياى مهتزيله پاپيلمش، شكل ورفتارى دكيشيك برشبچراغ روان پارلار. تصادف ايديلمزسه درين، ظلمتله طولو بر غار عتيقك مدخلنده بولنيليورمش كبى ايچريلره طوغرى يوريين بر طراوت متماديه جريانى حس ايديلير. وقت اولوركه سمت رأسده بر جرم لاممعبار بردن بره پاپراقلر آره سنه قونهرق بر مدت صكره سونر. سمائك سطح كبودندن مفرز برقطعهٔ مظلمه آرالق آرالق كوزه انكشاف ايدهرك انفلاق سحره منتظر اولانلر ايچون بر سويهٔ مخطره خدمتنى كورور.

بيلسه كز بوراده كچن كيجهلرك نه قدر غريب تجلياتى واردر! دره ده آقشامك ايكيسنه قدر بر صداى دورادور ايكلر. كويا بر كاربان عظيم بو وادىدن كذار ايتمش ده بيكلرجه دهسان بشردن چيقان بر نوع آواز تكيره بر طاقم عكوس مديده قاريشمش كبى كيتدكجه اوزاقلاشان برشيلر اوتر، طورور. كورك ضربهلرندن تيتره ين صولر طورولدقجه عكسلره دهازياده قوت كلير. انسان ديكله نيلمسى

رخاوت کوریلیور . عجبا بونلر قوپاریله‌لی خیلی زمانمی اولمش؟ رنکلری‌ده اوچمش. فقط کوکل آچیجی قوقولری موجود . ایشته بر دمت فولیه . مسك کبی قوقیور . یالکز یاپراقلری اینجه اینجه قیوریق، یشیل، دوز، مقاوم صاپلری صارارمش، یوموشاق، ایچریسی صو طولو کبی چورومکه میال . بر تونهال کبی نه طرفه اکیلسه ، او طرفه عازم. الده طوتولدقجه آقشام روزکارلرینك تماسندن متأثر اولوب دوکولیور ، فقط قوقوسی ینه باقی . شو بر دمت منکشــه بیله اویقویه وارير کبی بایغین طوردیغی حالده رایحه‌دار . نه‌دن عجبا ؟

نه‌دن اوله‌جق ؟ بو آثار متضاده آره‌سنده بر حیله نهفته. چیچکجینك اوزرینی آرایه‌بیلیرسه‌کز یرلی عطریات فابریقه و مستحضرلرمزك شیشه‌لرینی بوله‌بیلیرسکز . چیچکجی صانه‌مدیغی، کونلرجه اشپورطه‌سنده طاشیدیغی او صولغون ازهاری بو درلو قوقولرك صولیسیله تعطیر ایده‌رك آره‌ده اله بر تازه دال ویا صاپ آله‌رق :

— مسك قوقولری .

دیه باغیروب طوردیور .

• •

صنعت

نه کوزل ، نه قدر ظریف بر سپت ،
درونده نه‌لر یوق . شو آلتون صاریسی
کبی پارلاق، یوموشاق حاولی منکشه‌لر، مجا
صاریسی صوك قولیه‌لر ، کوز آلیجی بر
مالك اولان زرینلر ، داللریله برابر قوپدیق
تر و تازه طوران لیلاقلر و الحاصل بهار
آشکار اولدیغی برصحنهٔ مزهره‌یی تصویر ای
رنك وبو، نه قدر خوش! ساده خوشمی‌یاه
و دلکشاسیله انسانی بولندن دوندیره‌جك د
فریب. اوت، معطرات ربیع بو سپتك ای
اوراق ازهارده ژاله شکلنده معلق ، منتیج
اوتوز قرق آدیم یردن مشام خاطره پرور
کبی آیری آیری طوقونیور .

هر نه‌دن ایسه یاقلاشدیغم بو چیچکلر
اکدیران بوکولملر ، بی‌تاب ایمش کبی د
صاپلرینی اکوب قیره‌مامش کبی الاستیقیته

میاده (ابیود) ك امتزاجاتی حقنده شویله بر تجربه
ر ایمش :

(ابیود، نشاسته‌لی ماده‌لرله تماس ایدر ایتمز بوماده‌لرله
لشیر و آنکله ابیودیت نشأ نامنده برترکیب یاپارکه غایتله
زل ماوی بر رنکه مالکدر)

آلدیغمز یوغورتلره بوندن بر طاماله آقیدیلمی !
ٹیلشیرسه ایچنده قولا وار دیمکدر .

* * *

مایسك بری ، ایکیسی . سود ایچمه‌لی . باخصوص
یون ، کچی سودلری نه قدر رایحه‌داردر . افسوسکه
ودجیلره اعتماد ایتمك پك زیاده متعسر اولدی. باقیکز.
ابیودلر، نه‌لر قاتیورلر؟ سودحقنده ترتیب ایدیلن حیلهٔ
نعتکارانه اول امرده قایماغنی آلمق، ثانیاً: آلنان قایماغك
ینه بومایعك درجهٔ کثافتنی طولدیرمق، طادی طوزی
چدیغی ایچون آکا بدل بر لذت ویرمك، صو قاتدقلری
یه‌تله سوده عارض اولان مائیدکی ازاله ایتمکدن عبارتدر.
نك ایچون بسودك درونته : شکر، اون، نشاسته، بعض
اتات ایله کوکلرده بولنوب (فه‌کول) دینیلن مادهٔ دقیقیه،
دکسترین) صمغی ، پرنج ، آرپه ، صمان صویی ، صمغ

دوقتور (مچنیقوف) اسکیسنی بالتجدید بر علاج دها چیقاردی. بز اوتهدنبری الك اشتها آور استحضارات لبنیه‌مزدن اولان یوغوردی، آیرانی، قایماغی یر، ایچر:

— سرینلك‌وبردی، معده‌می‌دوزلتدی. دیرایدك. خیر، یوغورت مأکولاتدن دکل الك مؤثر ادویهٔ معائیه‌دن بری ایمش. یوغوردی مطلقا یمیلی ایمش. فقط بو سوزلری بزم قادینلر دها اول سویلیورلردی. حتی:

— شفادر، بیوریکز!..

دیه اصرار بیله ایدرلردی.

دوقتور مچنیقوف، بویله‌می‌یا؟ الندن کلسه آیرانی بیله دستیارله لیق لیق ایچه‌جك، ایچیره‌جك. آنجق بزم دوقتور براز شبهه‌لی، اندیشه‌لی. دیکر طرفدن یوغورتلرده یوغورت. کاسه‌یی باش آشاغی‌یه اکیورده آقیور. مبارك کرپیچ کسیلمش. دها زیاده قوروتسه قاشیق‌کیرمیه‌جك، فلمنك پینری‌کبی پچاقله‌ده کوچ کسیله‌جك. عجبا حیله‌لیمی؟ نصل معاینه ایتسه‌ك؟ دوقتور ذاتاً معاینه ایتمه‌دن یمیور.

قولونج، آغری، صیزی اوزرینه سورولن (تنتور دیبود) له، ایپود صبغی ویا پویاسیله باقیور. چونکه

یه بوبهاره دائر

۱۳۲۳ سنه ٤ نیسان

دها اولکی کون فیضانلر حقنده برخلاصه‌حق یازمق امليله شویله برکریز کاه بوله‌رق :

(بلبللری خاموش، سنبللره قطره‌دار کدر، لاله‌لری سرنکون ، چنلری سیراب تأثر ، باغلری ، قیرلری باغچه‌لری سیلابزده ، امواج سواحلی متغیراللون ایدن یاغمورلر مهتابه‌ده تأثیر ایتدی. طلوعده آفتاب آچیق ، بولانیقجه برمائیلك ایچنده افقدن عیان اولهرق کویا بر قرص انطفایذیرك خیال‌متباعدی‌صمودایده‌ایده‌کورینیورمش کبی کثیف هاله‌لرله مستور ، غروبده کاه ایصلاق ، نمارلرله مشبوع برینبه‌لك ، کاه قویو سحابه‌لر آره‌سندن قیرلایوب طاغیلمش پارلاق براسمریت بی رنك ایچنده روکردان ، بزی ، بتون انسان نباتیه‌یی بر تار شعاعنه متحسر براقدیغی حالده افل .

(بهار بویله‌می‌که‌جك‌ایدی؟ هانیا طاملهسی آلتون‌اولان ابر بهاران، هانیا مشیمهٔ ذوی الاصدافده اینجیلرینتشیرن

عربى ، كتره صمغى ، يمورطه صاريسى ، بياض شكر (قارامل) ، خام شكر ، ژەلاتين ، بالق ميان كوكى عصارەسى ، فرونده پيشمش خاووج ساده پونلرمى ؟ خير . بعض نوع مواد زلاليه بادم سوبيەلرىده قانيلمقده ايمش . شمديلك درونندە اون ويا نشاسته اولوب اولديغى بيلر قايناتمق وبعده صغومغه براقمق كفايت ايدر .

ارغوانلرك آل اوستنه مور انشعاعاتیله تزیین نظر ایدره باغچه دیوارلرندن صارقان، انسانه خنده‌ایدر کبی طوره‌رق آلداتدیغنه مکافاةً برایکی یاپراغنی دوشورن ازهارنوشکفته تماشاسنه طالار ، لاجوردیٔ سما اورتمسنده آواره قالمش بم‌بیاض برسحابپارهٔ مشعشعی کوزه‌تیره، آقشامك طراوتنده اوشور ، صباحك لطافتنده ایصینیر ، بازار ایرتسی ویا چهارشنبه خضر الیاس ایمش‌دیه سویلنیر، یارین باغه، کوشکه کیده‌جکزدیه اویومازایدك. غالبا بوبهارده چوجقلر بونلردن حصه‌دار اولهمیه‌جقلر .

(آه! صباوت شاعردر. بوچاغه، مناظر ربیعدن پك زیاده متحسس اولور. پك زیاده حظ ایدر. ایلك چیچك، ایلك یاپراق ، ایلك غنچه ، هله ایلك میوه آنك انظار حرص واشتیاقنده برنکته ، بر منصراع ، بر قطعه ، عذوبت بیانی حائز بر نشیده‌در . بز بودور شاعرینك هنوزیاد خاطراتیله شیرین‌مذاقز. فقط بودرلوخاطراتك، بویله بوموسم صافیتك فیضانی یوقدر)زمینده‌سویله‌نیور، بو حادثه حقنده‌ده :

(کچن سنه قیشندن بوسنه موسم بهارینه‌مدوراولان

قطرات نیسان ... هانیا ازهار بیابان
معطرات طبیعتی اویاندان بلوطلر، هانی
اوستنده مرغان بهاره بر یودوم
ماثیه . . .

(عجب بادصبا نره‌لرده وزان اولیو
جانبده کاکلرطاغیدییور، هانیا بونلر
آرتق بردها اینانمام . کل بلبله دلداده
فریادینی ایشیدیردك. اوتمیور دکل. فقط
دودوکلر کبی بوغوق برنغمه .

(بز کوچکلکمزده بوکونلرده
اریك ، چایر پینزیله یاپیلمش پیده ،
دالده کراز پیر ، صحن سعد آبادده ا
خردال دمتیله مزین ساز کلاه کیمش
ایدر، ایوب صرتلرنده، بهاریه‌ده، س
آغاده قوزی ، طوله، حلوادن مرکب
دیزلمش مدعوین سوز بهار کورور
اوتلرندن قوجاقلرطولوسی قوقولی‌دم
اوه کتیرر، طاسمه‌سی مطلقا آینه‌لی، ا
یدیرمکله اکلنیر ، عظیم بردستهٔ سما

(اسباب فیضاندن بری‌ده آردی آره‌سی کسیلمه‌ین یاغمورلردر . بونلرده عین نتیجه‌یی حصوله کتیریر . بوسنه‌کی فیضانلرده هر ایکی سبب‌ده موجود ایدی. بعضاً نهرلرك طار محللرنده بریکن ایری بوزکومه‌لری، عادتاصولرك جریانینه‌قارشی برسد حائل اولور. بوحیلولت سبیله منصبدن کلن صولریوکسلوب طاشار. بعضاً انجماد ایتمش میاه جاریه‌نك بوزلری بردن‌بره چوزیلور. بونك باعث اولدیغی خسارات مهمدر. حتی بر نهره عموداً جریان‌دیکر بر نهرده حاصل اولان فیضان اونهرك جریانی توقیف ایده‌رك صولرینك یوکسلوب طاشمه‌سنه بادی اولورکه بوحال اکثریافرانسه‌ده‌کی (رون) نهرینه منصب اولان(آرس) ایرماغنده کور- یلور. نیل نهرینی مجبور فیضان ایدن سبب نهرك صولری استقامتنه مخالف اولەرق اسن‌شدتلی روزکارلردر. زلزله‌لر اندفاعات برکانیه‌دنی کرك مجاری میاهیه‌ده وکرك دکیزلرده عین اثری حصوله کتیره‌رك خسارات عظیمه‌یی موجب اولور . .

(ابحار محیطه‌ده روزکارلرك شدتی کونش وقمرك تأثیراتنه انضمام ایده‌جك اولورسه مد زمانلرنده فیضانلر وقوعه کلمکده‌در . بونلردن ماعدابعض کوللرك صولرینی

هوا اطرادسزلغی الآن دوام ایتمکده و اوروپانك همان هر طرفندن یاغمور ، قار ، فیضان خبرلری بربرینی ولی ایلمکده اولدیغی معلومدر . بو عدم اطراددن متأثر اولان یالکز اراضی وبلاد دکل ، وجود انسانی دخی تأثریاب اولمقده‌در فیضان علی العموم مجاریٔ میاهك کندی یاتاقلرندن چیقه‌رق اطرافه طاشمه‌سی ، تصادف ایتدیکی محللری باصمه‌سی دیمك ایسه ده صولرك بودرلو صولغی بعضاً حد معروفی تجاوز ایده‌رك حتی تخریب مبانی ومعاذ اه ضیاع نفوس کبی مخاطراتده میدان ویرر .

(اسباب فیضان متعددر . فقط اسباب مذکوره میانده اك زیاده مؤثر اولان ایام شتاده طاغلرده بریکن قار وبوزلرك اریمه‌سیدر . ایلك بهار وباز موسملرنده درجهٔ حرارت معتدل اولورسه قارلر وبوزلر تدریجی اریر ، بناءً علیه سیللرك ، صولری ایرماقلره منتظم وساکن بر صورتده اینر . فقط کشیشلهمه ، لدوس روزکاری شدتلی وسورکلی اسه‌جك اولورسه کلی مقدارقار وبوز اریتیر ، سیللر بردنبره بویور ، اوخیزله ، اوشدتله کذرکاهده‌نه‌یه تصادف ایدرسه دویرر ، ییقار . بونك نتیجه‌سی اولهرق دره‌لر ، ایرماقلرده شیشر .

اولور دکلی ؟ چونکه ویانه‌دن ۲۰ نیسان تاریخیله
ود ایدن وعلم جو اربابندن برینك شو کونلرده‌کی
وال هواحقنده‌کی مطالعاتندن باحث اولان برتافرافنامه‌یه
ر آ بر کره آچدیمی آرتق کوزل هوالر باشلایه‌جق
س . کهانت علمیه وفنیه‌ده خطا اولسه‌ده قابل تأویل
چوق تفرعات بولنه‌بیلیر. فنك دیدیکی طوغری اولورده
جه مخالف تجیقارمش ، ضرر یوق. اسباب عارضیه هر
ن موجوددر .

* * *

اوت . آقشامه طوغری طرز سنبلیسنی کوسترمدی.
بزم کوچك (فرانقلن) لردن برینك اوچورتمه‌سی‌ده
ساحهٔ سنبلیه طوغری اوچمه باشلادی . فرانقلن
بورتمه‌سیله الکتریقیت هوائیه‌یی تدقیق ایده‌رك
قه‌نك بو مؤثردن باشقه برشی اولدیغنی کشف
شمی ایدی‌یا؟ بوده کندی اوچورتمه‌سنی صالیوبرمش،
ابرانك کشایش هوانك بخش ایتدیکی کیفدن ماعدا
اولدیغنی آلتك، منتظماً قوبروق اوره‌رق تراز ولندیکندن
یوب کوزلر سماده اولدیغی حالده بشوشانه، مفرورانه
ایدیبوردی .

طوتان روابط طبيعيه قوپار ، بو سبيله برچوق مجارى حاصل اولەرق اطراف صو ايچنده قالير . هولاندادەده اولديغى كبى صو سدلرينك انهدامى دخى مهالكه سبيت ويرر .

(مع مافيه اسباب معروضه نادراً اجراى تأثيرايده بيلير. فيضان عارضى اولديغى كبى برده فيضان طبيعى واردركه بو حال الك زياده خط استوا نهرلرنده كورولمكده در . بو نهرلرك فيضانلرى موقوت اولوب منتظم ياغمورلر وطاغلر اوزرنده بولنان بوزلرك تدريجاً اريمەلرى سببيله اوقات معينەده حاصل اولور . آسياده (غانژ) ، (سند) ، (فرات) و (قروماندل) طرفلرنده كى انهار مختلفه ايله آمريقاده كى (ميسى سيپى) (اورەنوق)، (ريبودولاپلاتا) آفريقاده (نيژر) وازجمله (نيل) مبارك الك مشهور لرندندر) سطرلرينى يازەرق طوقاندنبرى مضبوط اولان وقايع مهمهٔ فيضانى صيرەلامق غيرتيله اوتەيەبرى يەمراجعت ايديبوردم .

هوا ، آقشامنه طوغرى طرز سنبليسنى آچدى . او آچدقجه بزم مقالهٔ فيضان آكينك ده صولرى چكيلمكه باشلادى . ايشانەلمى؟ فردايه تعليق كيفيت ايتسەم دها

ر بلدهٔ محصورهنك عساكر
ی تأمیناً ایجاد ایدلدیکنی
اسیه‌سندن مشهور (غامبتا)نك
تده یعنی اوچورتمهنك آدم
ر . بو آلت عصرلردنبری
لمسنه کوره بزه اوروپادن
یوقدر . قطعهٔ مذکوره‌ده
کپی آرمودی، درت، آلتی
معبودین، پیرنجی قوشلر،
ازجمله پوهو قوشیله قرتال
قنادلرینه، باشنه، قویروغنه
ه اصل آنا سیجمه ربط
جندن طوتوب اکلهنیر .
نده پاپیلمش ، باشنك ایکی
نوعی آره صیره کوریلیور.

ده کچن کونلرکی شنائی‌ده
بولانیق ، سونوك لماتی
چیقدیغی ایچون بخارمتراکم

دقت ايتدم ، آره‌ودى دكل ، درت كوشه ايدى ، هر كوشه بر رنك كاغددن متشكل. قوبروق منتظم . البته طبرطيلى منتظم ، اوست ترازوسى‌ده موافق كه اپى كريلمش . چوجقلغه مخصوص اولان فن موازنت قواعدنجه شايد اوچورتمه هوالاندقدن صكره بردن بره باش اوره‌رق دوشه‌جك اولورسه ترازوسى بوزوق ديمكدر . شايد صوله باش اورورسه صاغ ظرف خفيفجه كلش‌اوله‌جغندن او طرفه برقولاق علاوه‌سى لازم‌كلير.

بر اوچورتمه اما آنك‌ده كنديسنه كوره اصطلاحاتى واردر . مثلا ، هواده ديكيلديمى سيجيمه كاغددن اويمه‌لى ويا دوز برشى كچيرلر ، بوشى روزكارك تأثيريله دونه دونه بدنه قدر واريركه بوكا (قلاغوز) ويا (فنارجى) ، ايكى اوچورتمه‌يى بربرينه طاقمه (قيرمالامق) ، سجيم كركين طورميوب‌ده انحنا تشكيل ايدرسه (قارن ويرمك) ديورلر. شيطان اوچورتمه‌لرى ديدكلرى اوفاق وعاديلرى بو تعبيراتدن محرومدر .

اوچورتمه‌نك تاريخه كلنجه ، بونك اوروپاده زمان ظهورى معلوم دكلدر . چين مؤرخلرى تاريخ ميلاددن (٢٠٦) سنه اول معمر اولان (حان ـ سين)

نامنده بر جنرال طرفندن امداديه ايله مخابراتده بولنمسى يازيلمشدر. فرانسه رجال سيياسيه سى بو طرزى دها فنى بر صورتده چكر نوعيله ياپديغى معلومدر. چينده چوجق اويونجاغى او اول انتقال ايتديكنده شيها ياپيلان اوچورتمه‌لر بزده كيلر كوشه دكلدر . بالخاصه موهوم قنادلى اژدرهلر صورتنده‌در. ترجيح اولنور . بو رسملرك طاقدقلرى ايپلر مناسب محله ايديلير ، چينلى چوجق‌ده او مع مافيه بزده‌ده انسان شكلى طرفنه فنار، صاچاق آصيلمش

• •

آقشام ربيعى دكل ايديسه دكل ايدى . قمر ، غروبك كورمه‌مزلكه كلهرك ايركنجه

زیهدر . اوزون ، نرم ونازك اولان اعضاسی مطبوعدر ،
رنکی نظره آرادر . وجودی بر جلای مخصوص ایله
ارلاقدر . شو حالده قامتی خفیف ونازك ، رقتاری سریع
رجالاك ، اطواری ظریف اولان بویله بر ذیروحه نصل
تیلیرده نفرت ایله باقیلیر ؟ بویله برذوقدن کنـدیمزی
محروم ایتمك روا دکلدر . کوزل ، دلنشین قیزلرمزده
کشت وکذار ایتدیکمز اثنالرده یواش ، خیزلی صیچرا-
یه‌لرله اثرحیات کوستون بوسوبملی حیوانلرك رنك‌جلودیله
سواحل جویبـاری تزیین ایتدکلرینی سـیر ایتمکدن
چکنمیه‌لم . آنلرك یاپدقلری شو اوفاق مانوره‌لری تماشا
یدمله‌لم . آسودکی مناظرینی اخلال ایتمدکلری حالده یالکز
نهالقلرینی بردرجه تغییر ایتدکاری طورغون کوللر اورته-
سنده آنلری کوزلرمزله تعقیب ایلیه‌رك طبقات میاه آلتنده
ك لطیف رنکلر کوستردکلرینی ، ساکن صولری یاره‌رق
یوزدکاری صیره‌ده یوزده برچیزکی بیله حاصل ایتمدکلرینی
ورمله‌لم .)

شو قیریق دوکوك ترجمه‌نك دلالتیله دخی ظـاهر
لیورکه غربك‌ده بو حیوانلره بر ابتلاسی وار . بك

ايچنده قالمش ، عادتا طونوق آلتون رنكنده ، بر طرفى قوپاريلمش بر دائره شكلنده كورينيوردى. كويا كونشك اطرافى سحاب ايله محدود ايمش كبى عكس ايتديكى ضيا سطح قرده حائز اولديغى فيض تنويرى حصوله كتيره ـ ميوردى . يالكز بويله آقشامارده مخصوص اولان سكون وسادكى ايچنده ايشيديلن بر صداء بر وقوقه نه قدر شوق آميز ... بو بر لحن ربيعى دكل، فقط شتانك ايام معتدله حيواناتنه تكليف ايتديكى رخاوتى اخلال ايتديكى ايچون سويليور .

بزم بيلديكم شرقده قوربغه يه دره بلبلى نظريله باقارلر. اله آلوب سومزلر اما كوزلرينه اورولانلر وار ديه روايت ايدرلر . سسنه بايىلانلرك ده عددى چوقجه در . طورغون كيجه لرده بونلرك كومه لشمه رك بر آهنك بسيط ايله اوزاقلرده اوتمه لرى صماخه برذوق ديكر ويرمكدن خالى قالميور .

فقط قوربغه يى ساده شرقليلر سوميور ، غربايلرده سوييورلر. حق مهم بر اثرده كورديكمز شو تعريفده بو مدعامزه شاهددر :

(قوربغه ، فائده لى بر حيواندر . حس طبيعيسى

چایر، چمن، باباتیه وارسه جمله‌سی قورور، توزلر رطوبته طویدقلری ایچون قالقه‌ماز ، تخمینمه کوره کلینجکلرك غنجه‌لری چاتلار ، دره‌لرك صولری براز سوزیلور ، تپه‌لرك سطوح مائله‌سنه نیرنکی الواندن متشکل اورتولر سریلیر ، هنوز نوشکفته پاپراقلردن زمینه پارچه پارچه متردد ، مهتز کولکه‌لر دوشه‌رك سرینجه بر هوای معطر هرروحه یواشجه طوقونه‌رق چابوق اوچان قوقولر کبی مشام اشتیاقده بر تحسر براقیر .

بنجه سعد آباد، بهارده شهرمزك آینهٔ ظرافت وقیافتیدر. چونکه هر نوع تووالت بو موسمده اورادن بر کره‌جك اولسون کذار ایدر .

اعلا . فقط بعضلرینه فریاد عندلیبدن دها
وقوقهٔ حزن انگیز نصل حاصل اولیور ؟

ایشته بوراسی معلوم دکل، یالکز بر ظ
ارکك قوربغه اوتدیکی زمان بوینك ایکی
اولدیغی کوریلن کیسه نوعندن بر طاقم ش
ایچنده هوا طنین انداز اولیورمش ، لکن
سسه شدت ویرمبیلمکدن باشقه برشی یاپهماز
کوره بو وقوقه مجرای تنفسدهکی زارك مدح
اهتزازاتدن نشأت ایدییورمش، الخ الخ .

صدای بلبله تقلید ایدن بولندیغی کبی قور
تقلیدایدنلر واردر. یالکز بونده موفق اولمق
قولایدر. حتی شاعر قدیم (آریستوفان)
(ژان ژاق روسو) وقوقهیی حروف ایله :
BrekeKekex, Koax, Koax
برهقهقس ، قوآقس ، قوآقس
صورتنده ضبط ایتمشلردرکه قوربغه قدر اجی

* * *

بو کوزللك دوام ایدهجك اولورسه یا
صحن سعدآباده طویولماز . ایصلانمش نه ق

شـو حالده بر یرده کورلدیکی اوزره کانون اول وکانون ثانی آیلرینك شهور عربیـه‌دن اولیوب شهور سریانیه‌دن اولدیغی حقیقتی بر دها تجلی ایلمش اولیور .

کلهلم بدایت بهار حقنده‌کی اقوال و حسابانه :

«شهور (لاروس) لك (غران دیکسیونر اونی ورسل) نه کوره :

شتادن صکره واقع اولان اعتدال ربیعیده باشلایان وتحول صیفیده ختامه ایرن ، زمان امتدادی نه قدر اولورسه‌اولسون‌بیوك صوغوقلرله بیوك‌صیجاقلر آره‌سنده کذران اولان موسم معتدلدر .

(غراند آنسیناوپه‌دی) یه کوره :

اعتدال ربیعیدن تحول صیفی‌یه قدر دوام‌ایدن موسم. وسطی اولهرق ۹۲کون ۲۱ساعت زمان امتداده مالکدر.

یکی مصور (لاروس) ه کوره :

قیشدن صکره واقع اولان اعتدال ربیعیده باشلایان وتحول صیفیده ختامه ایرن موسم معتدل . ایلك بهـار (۲۱) مارت‌ده داخل اولدیغی حالده او کوندن باشلار و(۲۱) حزیران‌ده داخل‌اولدیغی حالده‌اوکون ختامه‌ایرر.

(دیکسیونرده سیانس، دەلتره دەزار) ه کوره :

بعض معلومات نافعه

ایلك بهـارك مبدئی حقنده و ثائق عا
اولدیغی معلوماتی یازمه‌دن اول (تقویم الادو
نفیسده منظورمز اولان بعض تفصیلاتی ـ
ـ بروجه آتی درج ایلیورز :

(نیطیلرك استعمال ابتدکلری اساسی شم
نیسـان ـ ایار ـ حزیران ـ تموز ـ آب
تشرین اول ـ تشرین ثانی ـ کانون اول
ـ سباط ـ آذر .

(بونلره شهور سریانیه دینلور. نیطیلر
بونلر فصلای نیطدن برر ذاتك اسمیدر. حق
ایله (تشرین ثانی) فصلادن ایکی برادرك اسـ
(کانون اول) ایله (کانون ثانی) دخی کذلك
اسـمیدر . تموز . احوال تاریخیـه‌سی
(تموذا) نام ذاته نسبت اولنورکه صابئین ما
تموز آینده بر بایرام یاپارلر . واول کون آ
اوقوبوب آغلارلر ایمش . . .)

ان فن، جمره حقنده الیوم موجود اولان روایاتك
ی ناطق دکلدر .)
یکرمی کون صکره یعنی ۱۳۲۲ سنه‌سی شباطنك
ی یدیسنده نشر اولنان صباح غزته‌سنك (قیش آیلری)
سنه کوره :
(مبادئ فصول اربعه‌ده ابتدای شتاء کانون اولك
زنجی کونندن اعتبار و ایلك بهار، مارتك طقوزنده
بال ایدیلیور . بعض تقویملرك مضبوطاتنه باقیلیرسه
موسمی ۸۹ کون ۲۸ دقیقه ۱۵ ثانیه . بو حسابجه
ثالثه‌دن صکره قیشك ختامنه برشی قالمیور . شو
ه فن (!) جمره‌لرك ختام سقوطی فصل شدید شتانك
ی وحرارتك بدایتی عد واعتباره متایل کورینیور .)
استطراد : موسم شتادن هنوز قورتولق اوزره
یغمز شوکونلرده ربیعك تالی اولدیغی موسم مذکور
ه رفیقمزك دونکی نسخه‌سنده مندرج قیش آیلری
سنده محرر اولان اوچ روایتی دخی تعمیم فوائدی
دیله عیناً درج ایلیورز :
(۱) قیش موسمی اوتەدنبری ۲۱ کانون اولدن
ك یکرمی برینه قدر تام اوچ آی اولەرق اعتبار

درت موسمدن بری . سنه‌نك موسم اوّلی. اعتدال ربیعیده باشلار. ۲۱ مارت الی ۲۲ حزیرانده ختامه‌ایرر. امتداد وسطیسی ۹۲ کون ۲۰ ساعت ۵۹ دقیقه‌در .

قاموس زراعی‌یه کوره :

ایلك بهار، سنهٔ جویه‌ده‌ایکنجی موسمدر. فرانسه‌نك اقلیم معتدلنده مارت ، نیسان ، مایس آیلری حولنده کذران اولور . فن هیئتجه ایلك بهار ۲۲ مارتده حلول ایدن اعتدال ربیعیده باشلار. بوموسم اثناسنده حرارت تدریجاً آرتار .

(تقویم‌الادوار) ده مقید اولدیغی اوزره فرس قدیم تاریخنه کوره :

فروردینك برنجی کونی شمسك اول فصل ربیع اولان رأس حمله نقل و تحویل ایتدیکی کوندر .

۱۳۲۲ سنه‌سی شباطنك یدیسنده نشر اولنان صباح غزته‌سنك جمرهٔ اولی مقاله‌سنه کوره :

(بوکون جمرهٔ اولایه مصادف اولمق حسبیله بین‌العوام اوته‌دن بری فصل شدید شتانك نهایتی وحرارت نوبهارك بدایتی عد و اعتبار ایدیلن بر روز لطافت افروزدر .

توطلوعزدن باقی قالانلری وار ایسه آنلره باقلسه ایدی پك زیاده اصابت ایدلمش اولوردی .

* * *

قیش آیلری مقالهسنی مطالعه بیوران ذوات میانسده (شب یلدا)یی بیلمهین یوقدر . مع التأسف مقالهٔ مذکوره بیلمیور . چونکه خاتمهسنده دیبورکه :

(کانونلرك حلولیله برابر کوندوزلر امتداده باشلار . کانون اول طقوزندن نهایتنه دکین کوندوزلر ۱۸ دقیقه کانون ثانی ابتداسندن نهایتنه قدر بر ساعت درت دقیقه سکز ثانیه الخ اوزار .)

الده بولنان تقاویمه و معلومات فنیهیه کوره کانونلرك حلولیله برابر کوندوزلر اوزاماز . حتی کانون اولك حلولندہ دها زیاده قیصالیر . آلتیسندن اون ایکیسنه قدر تسلسل ایدن لیال الك اوزون کیجهلردرکه بو سنهنك برنجی شب یلداسنی تعقیب ایدن کوندوزده طلوع ساعت ایکیبی قرق دقیقه کچهرك واقع اولمشدر . الك صوك کونی اولان ۱۲ کانون اولده دخی عین حال اوزره ثابت کبی کورونمکدن صکره بر دقیقه بر دقیقه اوزایهرق آخر ایامنده کیجهدن ۱۷ دقیقه آلمشدر .

ایدلش ایکن متأخرین بو مدتدن بر قاچ
لزوم کورمش . بونلرك قول و رأیجه فصـ
کون برساعت ایکی دقیقه‌دن عبارت برزمانه م

(۲) مبادیٔ فصول اربعه‌ده ابتدای
طفوزنجی کونندن اعتبار و ایلك بهار ما
استقبال ایدیلیور . بعض قویدلرك مضبوط
قیش موسمی ۸۹ کون ۲۸ دقیقه ۱۵ ثان

(۳) قیش آیلری کانون ثانی ، شباط
ماهلرینه منحصردر. بو اوج آیك اسملر
کلدانیلردر .

ایشته معهود (قیش آیلری) مقاله
حسابیه‌ده بابا دینلرك عین مقاله‌ده یالک
منظور اولان تناقضاتی . بویله بر موضو
ایتدیکی تقدیرده بزم کبی سنه یازمش و
ایتمش اولدیغمز مقالاتمه بر کوز کزدیریل
رمضانده بش اون مقاله تحریرینه قوة الظ

[۱] نسخه سریانیه‌ده مارت شکلنده بر آ
فکه «آذر» واردر. مارت لسانمزه لاتینجه

نوطلرمزدن باقی قالانلری وار ایسه آنلره باقلسه ایدی پك زیاده اصابت ایدلمش اولوردی .

* * *

قیش آیلری مقاله‌سنی مطالعه بیوران ذوات میانسده (شب‌یلدا)یی بیلمه‌ین یوقدر . مع‌التأسف مقالهٔ مذکوره بیلمیور. چونکه خاتمه‌سنده دییورکه :

(کانونلرك حلولیله برابر کوندوزلر امتداده باشلار. کانون اول طقوزندن نهایتنه دکین کوندوزلر ۱۸ دقیقه، کانون ثانی ابتداسندن نهایتنه قدر بر ساعت درت دقیقه سکز ثانیه الخ اوزار .)

الده بولنان تقاویمه و معلومات فنیه‌یه کوره کانونلرك حلولیله برابر کوندوزلر اوزاماز. حتی کانون اولك حلولنده دها زیاده قیصالیر . آلتیسندن، اون ایکیسنه قدر تسلسل ایدن لیال اك اوزون کیجه‌لردرکه بو سنه‌نك برنجی شب یلداسنی تعقیب ایدن کوندوزده طلوع ساعت ایکی‌یی قرق دقیقه کچه‌رك واقع اولمشدر . اك صوك کونی اولان ۱۲ کانون اولده دخی عین حال اوزره ثابت کبی کورونمکدن صکره بر دقیقه بر دقیقه اوزایه‌رق آخر ایامنده کیجه‌دن ۱۷ دقیقه آلمشدر .

ایدلمش ایکن متأخرین بو مدتد
لزوم کورمش . بونلرك قول و
کون برساعت ایکی دقیقه‌دن عبارت

(۲) مبادیٔ فصول اربعه‌ده
طقوزنجی کونندن اعتبار و ایلك
استقبال ایدیلیور . بعض تقویملر
قیش موسمی ۸۹ کون ۲۸ دقیق

(۳) قیش آیلری کانون ثا
ماهلرینه منحصردر. بو اوج آ
کلدانیلردر .

ایشته معهود (قیش آیلری
حسابیه‌ده یایا دینلرك عین مق
منظور اولان تناقضاتی . بویله
ایتدیکی تقدیرده بزم کچن سنه
ایتمش اولدیغمز مقالاتله بر کوز
رمضانده بش اون مقاله تحریر

[۱] لغت سریانیه‌ده مارت ش
بلکه «آذر» واردر. مارت لسا

طرفدن تأسیس ایدیلن اصوله کوره بر سنه اوچ یوز آلتمش بش کون بر ربع اولوب هر درت سنه‌ده بر کیسه واقع اولوردی . (ازنیق) ده انعقاد ایدن مجلس روحانی ۳۲۵ سنهٔ میلادیه‌سنده بو اصولی قبول ایلدی و الخ .

اطنابدن احترازاً شو بر ایکی وثیقه ایله اکتفا ایدلدی . حال بوکه رفیقمزده مندرج (قیش آیلری) مقاله‌سنده :

(یولیوس) تموز آیی کندی اسمنه اضافتله (یولیوس) تسمیه ایتدیکی کبی (آغستوس) ؟ دخی او زمانه قدر (آب) دینیلن ماهه (آغستوس) نامنی ویردی . آنجق بو دفعه اسمنه مضاف (!) اولان آغستوس آینك کونلری یولیوس ماهندن برکون نقصان قالدیغی کورنجه شباطدن برکون آلمش ، آغستوسه علاوه ایتمش ، بو جهتله شباط ۲۹ کونه اینمش ایدی . ایشته الیوم معلوم اولان سال کیسه (؟) بو وجه ایله حصوله کلمشدر .

دیبورکه بورادهکی دلائل حسابیه‌یه کوره شباط اوتوز اولمق ایجاب ایدر .

اعدادیه صنفلرنده تدریس ایدیلن کتب هیئیه‌دن

مذكور مقاله‌ده شباط وطولايسيله (كيس) حقلرنده يورو ديلن معلومات‌ده مشوش . چونكه :

(١) قاموسه كوره :

(الكيسة) كيس اولنمش يعنى طولديرلمش نسنه‌يه دينور . تأنيثى موصوف اعتباريله‌در . سنهٔ كيسه بو معنادندركه كندى ايچون بر كون سرقت اولنمش سنه‌يه اطلاق اولنور وبوهردرت سنه‌ده براولور. سنهٔ شمسيه‌نك اوج يوز آلتمش آلتى كونه كلديكى سنه‌در .

(درت سنه‌ده بر، كسور ايامى جمع ايدوب شباط آخرينه زياده ايدرلركه اكا (فضل السنه) تعبير اولنور . سنهٔ شمسيه اوچ يوز آلتمش بش وربع كون اولمغله دورانله درت سنه‌ده بر، اوچ يوز آلتمش آلتى كون كامل كلور . شباط اوچ سنهٔ بسيطه‌ده يكرمى سكزر و دردنجى سنه‌ده يكرمى طقوز كون اولوب بر كون زياده اولور .)

(٢) (لاروس) لك (غران ديكسيونر اونى ورسل) نه كوره :

شباط ابى على العاده يكرمى سكز كوندر . كيسه اولان سنه‌لرده يكرمى طقوز اولور . (پوليوس قيصر)

دقه آلتمش و (ازنیق)ده امور دینیه عائد اولهرق تشکل ایدن جمعیت روحانیه واسطهسیله اعتدال ربیعیدن صکره اولمق قرارلاشدیریلان بیوك یاسقالیهنك تدریجاً قیش موسمنه طوغری ایلروله‌مسنی منع ایتمك اوزره بر تصحیح دها اجرا ایدلمشدر .

(یولیوس تقویمنده اولدیغی کبی ٤ ایله بلا کسر قابل تقسیم اولمیان سنهلر سنهٔ عادیه و ٤ ایله بلا کسر قابل تقسیم اولان سنهلر کبیسه اولوب بونلردن مستثنا اولهرق (١٧٠٠) (١٨٠٠) کبی عصر نهایتلندیرنلر سنهٔ عادیه و عصر نهایتلندیرنلردنزده ١٦٠٠ ، ٢٠٠٠ کبی صولدن ایکی یعنی احاد ایله عشراتدن ماعدا خانهلری ٤ ایله بلا کسر قابل تقسیم اولانلر ینه یولیوس تقویمنده اولدیغی کبی سنهٔ کبیسه عد و اعتبار ایدیلیر. بناءً علیه (غره‌غوار) قاعده‌سی موجبنجه بهر (٤٠٠) سنهٔ ملکیه‌ده ١٠٠ سنهٔ کبیسه یرینه (٩٧) سنهٔ کبیسه بولنه‌جق وبو وجه ایله بر سنهٔ عادیه‌نك طول وسطیسی $\frac{٩٧}{٤٠٠}$ ٣٦٥ یاخود ٣٦٥,٢٤٢٥دن عبارت اولهجقدر. حال بوکه برسنهٔ مداریه ٣٦٥,٢٤٢٢١٦ کوندن عبارت اولمغله غره‌غوار قاعده‌سی دخی سنهٔ ملکیه‌نك طول وسطیسنی ٠,٠٠٠٢٨٤ کون دها اوزون

برينه مراجعت ايدلسه ايدى احتمالكه بويله بر اثر ذهول كوسترلمزدى . بز كمال عجزمزه قائل اولديغمز ايچون مراجعت ايتدك . باقكز كيسه مسئلهسنه دائر نه كوزل تفصيلات ويريليور :

(تقويمك على الدوام دوچار اولديغى قاريشقلغى تصحيح ايتمك اوزره (يوليوس قيصر) طرفندن جلب ودعوت ايديلهرك بو ايشه مأمور قلنمش اولان اسكندريهلى (صوزيژن) نام هيئت شناس سنهٔ كيسه ترتيب هنورانهسنى تكليف ايتمشدر .

بو ترتيبده: ٣٦٥ كوندن عبارت اولان سنهٔعاديهلرك مراوچنى ٣٦٦ كوندن عبارت برسنهٔ كيسه تعقيب ايدر. بووجهله بر سنهٔ ملكيهنك قيمت وسطيهسى ٣٦٥,٢٥دن عبارت اولوركه بو مقدار بر سنهٔ مداريهدن جزئى زياده وايكيسى بيننده‌كى فرق ٠,٠٠١٧٨٤ كوندر. بوفرق هان ١٢٨ سنهده بر كونه بالغ ياخود ٤٠٠ سنهده اوچ كوندن فضلهجه اولور. بو تبدل مهم قبل الميلاد ٤٤ نجى سنهده ساحهٔ وجوده كلمشدر .

(١٥٨٢ سنهٔميلاديه سنده پاپا اون اوچنجى (غريغوار) طرفندن ٤٠٠ سنهده وقوعهكلن شواوچ كونلك تفاوت نظر

مارت

نامی بیله تبسم آور. فی‌الحقیقه اون ایکی ایك بردانه‌سی اولمقله برابر مقدمات بهاره‌ده مالك اولدیغندن سویملیدر. نظر خیال بونك حلولیله ربیعی منظره‌لره ملاقی اولور.

مزاج متلونه هرهوا یاقیشیر. قار، تیپی، یاغمور، فورطنه عدد ایامنه داخل اولدیغی کبی غایتله لطیف سنبلی، کونشلی نمایشلر، صاغناقلر آره‌سنده کوکل آلیجی کشایشلری‌ده واردر. مشاطهٔ فیض‌حلولی، ایام عجوز ایسه ایکیسنده اوچنده (آمدن پرستو)، طقوزنده (نوروز) (اول موسم بهار)، یکرمی ایکی، یکرمی اوچنده (فریاد عندلیب) یازیلیدر. سز آنك حلول لطافتنده بلیره‌جك اولان (قوز قاووران) بوراسنه، حرکت هوامه، امدن جایلاقه، قیرلانغیچ فورطنه‌سنه باقیلك. اخضلال اشجار، انکشاف ازهار، عید فصیح، بالقلی پنایری، بیضهٔ سرخ کبی بادیٔ مسرت اولان عوائدینه باقك. حقنده لسان عوامده دونن ضروب امثاله‌ده آلدیرمیك.

* * *

قيلاركه بو وجه ايله هان ٤٠٠٠ سنه‌يه قريب
ينه بر كون خطا ايدلمش اولور.)
ايشته جف‌القلم يازلديغنده شبهه اولميان قيش
خلاصهٔ مصححه‌سى. ايشته دلائل عاديهٔ حسابيه
رفيقمزى راجل براقان احوال خطا اشتمالك

آوی مغناسنه‌اولان (ئه‌لافه‌بولیون) Elaphébolion ایدی.

جناب کلیمك بنی اسرائیلی آلەرق بحر احمردن مروری دخی بو آی ظرفنده‌کی بدره مصادف اولدیغنده اتفاق واردر. حتی (تقویم‌الادوار) تاریخ عبرانیدن بحث ایلدیکی صره‌ده دیبورکه:

(عبرانیلر مبدأ تاریخلرینی هبوط آدمدن اعتبار ایدوب رأس سنه‌لری اولان تسری (تشرین اول) اواخر آب (آغستوس) ایله اوائل ایلول آره‌سنده متردد اولور. وعید فصیح یعنی خورسز بایرامی نیس (نیسان) آینك اون بشیدرکه آذرك (مارت) اون ایکیسیله اون بشی بینده متردد اولور. سببی بودرکه: حضرت موسی علیه السلام بنی اسرائیل ایله مصردن چیقدقده موسم اول ربیع ایدی وغروب شمسده آی طوغویوردی. یعنی قمرك بدر اولدیغی وقت ایدی. وشمس برج حمله وقمر برج میزانده اولوب بنی اسرائیلك بیوکلری حضرت موسایه «بو کیجه ویارین یوله کیتمك مناسب دکلدر» دیدیلر. حضرت موسی سکوت ایدوب یولنه کیتدی. نهایت فرعون هلاك اولوب آنلر نجات بولدیلر. بنی اسرائیل اول کونی ضبط ایله هر سنه اول

مارت ، دونکی بوکونکی آی دکلدر. قرون اولادن بری مستعملدر . (نوما) و (غره‌غوار) تقویملرنده اوچنجی ای اولق اوزره مضبوطدر . مدتی ظرفنده اعتدال ربیعی وقوعه کلدیکی جهتله روما ایمپراطورلرندن (روموولوس) ترتیب کرده‌سی اولان تقویمده آنی سرکاره کچیره‌رك نامنی (Mars) (مارس) ه نسبت ایله‌دی . اولدی بر مارت .

حتی او زمانلر روماده مارتك برنجی کونلرنده (وه‌ستا) معبدنده مرایای محرقه‌دن بریله آتش یاقارلر ، اون‌طقوزنده (می‌نروه) اسمنده‌کی معبودهٔ عقل وحکمت شرفنه اوله‌رق بش کون بش کیجه شنلك ایدرلر، یکرمی بشنده دخی (ثی‌لاری) دیدکلری قارناواله کیریشیرلردی . مارت، بوسنه[۱] دخی شهرمزده‌کی قارناوالدن بش کون قدر حصه‌دار اوله‌جقدر .

فرانسه‌ده طقوزنجی (شارل) زمانینه قدر اوّل شهور سال ایدی . انکلیزلرده مدخل سنه اولق اوزره محافظه ایتمشلردر . آتنه‌لیلرك تقویمنده طقوزنجی ای ایدی ، فقط نامی مارت ویا مارس دکل ایدی . کیك

[۱] ۱۳۲۲ سنه‌سی.

ایتدیکی کون اولمق اوزره قبول ایدلدیکندن مسئله‌یه براز مشوشیت طاری اولیور .

(دقیانوس) ك آفریقایه سفری مناسبتیله اتخاذ اولنان (تاریخ قبطی)ده نامی (بونه) اولوب اونجی ماهی تشکیل ایدر . تاریخ رومیده ایسه اوچنجی آی اولوب فرنکلر دخی کندیسنی بو مقامده ابقا ایتمشاردر .

ایشته مارت حقنده ایدینه‌بیلدیکمز معلومات بوندن عبارتدر . ارباب زراعته صوره‌جق اولورسه‌کز زراعت کیره باشلانغیجیدر دییه‌رك نه‌لر اکیلمك ، دیکیلمك ، سوکولمك لازم اولدیغی بالتعداد سزه صحیفه‌لرله یازارلر . فقط ایجارندن بردانه‌سی بزم کبی خلاصه‌یه میال . بناءً علیه نقل ایدییورز :

(درجهٔ حرارتك حد لطیف اعتداله طوغری یوکسلدیکی ، نباتاتك کسب فعالیت ایده‌رك آغاجلرك ، چایر و چن زارلرك یشیللندیکی آیدر . عملیات زراعیه‌یه وسعت کلیر ، کوبره نقلیاتی ، تارلالرك احضاری معاملاتی ختامه ایرر . تارلالره ایلك بهار بغدایی ، آریه‌سی ، یولافی دیکیلیر ، قیش قولزالرینه چایه اوریلور . مضر اوتلر آیبقلانیر . پاتاس اکیلیر . انبارلرده موجود اولان

موسمده بایرام ایتمك اوزره مأمور اولدیلر)

بو سنه دخی خیرسز بایرامی صفرالخیرك اون یعنی بدره تصادف ایدن ۱۷ مارتده وقوع بوله‌جقدر

•
• •

مارت‌ساده‌متلون‌دکلدر. حتی‌قدیماً‌مضحکه‌پرداز ایدی حقنده یازیلان بر وثیقهٔ تاریخیه‌یه کوره اسکی روما یونی صیرتنه دینی قورد دویسی‌کیمش بر انسان شکلی تصور و تصویر ایدرلرمش .

شهور سریانیه‌که : (نیسان ، ایار ، حزیران ، تموز آب ، ایلول ، تشرین اول ، تشرین ثانی ، کانون اول کانون ثانی ، سباط ، آذر) در . نبطیلرك زعمنه کوره یونلر فضلای نبطدن برر ذاتك اسمی ایمش . دیمك بزم مارت یوتاریخده‌ده فضلای مذکوره‌نك الك متأخری اولان بر ذات شکلنده اثبات وجود ایلیور .

حقنده براز دها تدقیقاتده بولنملی؟ تاریخ عبرانی نظر ایده‌جك اولورسه‌ق مارتی آذر نامنده اولهرق آلتنجی، تاریخ فرس قدیمی یوقلارسه‌ق طقوزنجی بولور فقط تاریخ فرس قدیمده (فروردین) ك برنجی کونی شمسك اوّل فصل ربیع اولان رأس حمله نقل و تحو

ایتدیکی کون اولمق اوزره قبول ایدلدیکندن مسئله‌یه براز مشوشیت طاری اولیور .

(دقیانوس) ك آفریقایه سفری مناسبتیله اتخاذ اولنان (تاریخ قبطی)ده نامی (بونه) اولوب اونجی ماهی تشکیل ایدر . تاریخ رومیده ایسه اوچنجی آی اولوب فرنکلر دخی کندیسنی بو مقامده ابقا ایتمشلردر .

ایشته مارت حقنده ایدینه‌بیلدیکمز معلومات بوندن عبارتدر . ارباب زراعته صوره‌جق اولورسه‌کز زراعت کبیره باشلانغیجدر دییه‌رك نه‌لر اکیلمك ، دیکیلمك ، سوکولمك لازم اولدیغنی بالتعداد سزه صحیفه‌لرله یازارلر . فقط ایچلرندن بردانه‌سی بزم کبی خلاصه‌یه میال . بناءً علیه نقل ایدیبورز :

(درجهٔ حرارتك حد لطیف اعتداله طوغری یوکسلدیکی ، نباتاتك کسب فعالیت ایده‌وك آغاجلرك ، چایر و چن زارلرك یشیللندیکی آیدر . عملیات زراعیه‌یه وسعت کلیر ، کوبره نقلیاتی ، تارلالرك احضاری معاملاتی ختامه ایرر . تارلالره ایلك بهار بغدایی ، آرپه‌سی ، یولافی دیکیلیر ، قیش قولزالرینه چایه اوریلور . مضر اوتلر آیقلانیر . پاتاس اکیلیر . انبارلرده موجود اولان

موسمده بایرام ایتمك اوزره مأمور اولد
بو سنه دخی خیرسز بایرامی صفر
یعنی بدره تصادف ایدن ۱۷ مارتده وقو

* *

مارت ساده متلون دکلدر. حتی قدیماً مض
حقنده یازیلان بر وثیقهٔ تاریخیه یه کوره
یونی صیرتنه دیشی قورد دریسی کیمش
تصور و تصویر ایدرلرمش .
شهور سریانیه که : (نیسان ، ایار ، -
آب ، ایلول ، تشرین اول ، تشرین ثانی
کانون ثانی ، سباط ، آذر) در . نبطیلر
یونلر فضلای نبطدن برر ذاتك اسمی ا
بزم مارت یوتاریخده ده فضلای مذکوره
اولان بر ذات شکلنده اثبات وجود ایلیو
حقنده براز دها تدقیقاتده بولنهلم می؟
نظر ایده جك اولورسه ق مارتی آذر
آلتنجی، تاریخ فرس قدیمی یوقلارسه ق طق
فقط تاریخ فرس قدیمده (فروردین) ل
شمسك اوّل فصل ربیع اولان رأس حمل

فریاد عندلیب

بری بلبل ، دیکری قیرلانفیسج . بونلرك ایکیسی‌ده ربیعی دمدر. ایام بهارك حلولنی بزه اخطار ایدن بونلردر.

ایشیتدم ، طویانلر ، دیکله‌ینلر وار . بوغازده نغمه سرالغه باشلامش ، غنجه‌لر آچادی اما او اطلاق لسان ایله‌مش . آرتق ترانهٔ دلپذیری هوالرده اوچه‌جق ، کوکلرده ذوق ونشاط ربیعی حسلری اویاندیره‌جق . شرقك زمزمهٔ غرامی بهاردە ، موسم تزهرده ، بلبل آغزنده‌در . آکا دائر نشیده‌لر اوقویه‌جق ، نظیره‌لر سویلیه‌جك .

عجبا او نغمات کزیده‌یی هانکی کفته‌لره تعلیق ایده‌رك بر بسته‌کار آلهی مشرب کی صماخ جانه عکسار ایقاع ایدییور ؟ بنم ظنمه قالیرسه هرلسانك غرامیاتی آنك الحان موزونه‌سنه کفته اولمقدن حصه‌دار شرف واعتباردر. زیرا بو مرغ صنعتکاری سومه‌ین، آنك مدیحه‌کار ترنماتی اولیسان هیچ بر قوم تصور ایدیله‌مز . انکلیزلر ، نام دلارامنه «مغنیهٔ لیل» صفتنی اضافه ایتمشلردر.

يومرولو نباتات نظر تفتيشدن كچيريلير. بستا
باغچه‌لرنده طوپراق ايشلنمه‌سى بيتوب تخم و
اورمانلرده احتطاب وقطعيات اجرا ايديلير)
پك اعلى . بزده بو قدرى يتيشير .

آفتاب بو صباح ساعت اون ايكيى بر د
طلوع ايده‌جك وكوندن كونه كريليه‌رك (
اون برساعت ٤١ دقيقه‌يه كلدكدن صكره بالقي
ايرتسى كونى اولان صوك كونده (١٠) س
دقيقه‌يه اينه‌جكدر .

تقويمه كوره: بوسنهٔ هجريه صفرالخيرينك
كيجه‌سى اذانى ساعت ايله ايكى ساعت اور
يكرمى ثانيه آنده مهر منير فلك نقطهٔ برج
اولاسنه تحويل ايده‌رك جمعه كونى نوروز م
واوّل فصل بهار وجميع بلاددە اهل هيئه‌كو
ليل و نهار اوله‌جقدر .

محلك براز یوقاریسنی انتخاب ایدر . او زمان قوندیغی دالی اوفاق برحرکتله صاللایه‌رق، بعضاً خفیف قنادلرینی چیرپه‌رق اصول اوره اوره بر آهنك بدیع وبی نظیر ایله آنك دورتفریغ مدتجه چکدیکی مزاحم واهتاماته تسلیت بخش اولور ، آنی بو صورتله اکلندیرر .

بو ذات بابلی بك چوق دیکله‌مش اولدیغی جهتله الحان کزیده‌سنك فرانسزجه مألفی تنظیم ایتمکی تصور ایدرك کوزل ، لطیف ایکی قطعه وجوده کتیرمشدر . باقیکز آهنك تقلیدی یه نه قدر مطابق بر نظم :

[۱] Dors, dors, dors, dors, ma douce amie
amie, amie
Si belle et si chérie,
Dors en aimant,
Dors en couvant,
Ma belle amie,
Nos jolis enfants,
Nos jolis, jolis, jolis, jolis, jolis,
Si jolis, si jolis, si jolis,
Petits enfants,
(un silence)

[۱] اویو ، اویو ، اویو ، اویو ، ای بنم طاتلی یارم
دلارام ودلشکار

شرق بلبلى نصل طانيرسه، غرب‌ده اويـ
لسان طيور ايله اشتغال ايدن طيميوندن (دو
فرياد عندليده اوچ طرز كوريبور . ديبور

برنجى طرز ، نيازمندانه‌در . اولا بى
بعده ناشكيبانه . بك قوتلى شاقيمه‌لر قاريشد
دماغله نهايت ويركه بوندن مؤثر نغمه اول
نديمه‌سى‌ده طاتلى صدالرله او بستهٔ لاهوتى
بونى ذى‌مآل فقط بك محجوبانه بر (Oui
ايدر . او زمان دينى قاچار ، ايكى دلداد
اوچار . اركك عادتا حدت ظن ايديله‌جك
كبك ، سريع ، شدتلى ، قوتلى شاقير . نه
بو ايكنجى بسته‌در . دينى بوكا دها قيصه ك
[٢] ديه جواب ويرير . (ami ! ami !
بووده جالبشيرلر . بو آنلرجه مهم بر ايـ
ايجون اونمزلر . سوز باشلار . بو اوتوش
برنى دكلدر . حتى سسلرندن هانكيسنك
آكلاشيلير . بومورطه‌دن صكره آشيان عائد
دالك باقيننده‌كى تازه بر داله چيقار . رفيقه

[١] أوت مضامنه
[٢] دوستم ، بنم يارم .

محلك براز یوقاریسنی انتخاب ایدر . او زمان قوندیغی دالی اوفاق برحرکتله صاللایه‌رق، یعضاً خفیف قنادلرینی چیرپه‌رق اصول اوره اوره بر آهنك بدیع وبی نظیر ایله آنك دورتفریح مدتنجه چکدیکی مزاحم واهتاماته تسلیت بخش اولور ، آنی بو صورتله اکلندیرر .

بو ذات بابلی پك چوق دیکه‌مش اولدیغی جهتله الحان کزیده‌سنك فرانسزجه مألفی تنظیم ایتمکی تصور ایدرك کوزل ، لطیف ایکی قطعه وجوده کتیرمشدر . باقیکز آهنك تقلیدی یه نه قدر مطابق بر نظم :

[۱] Dors, dors, dors, dors, ma douce amie
amie, amie
Si belle et si chérie,
Dors en aimant,
Dors en couvant,
Ma belle amie,
Nos jolis enfants,
Nos jolis, jolis, jolis, jolis, jolis,
Si jolis, si jolis, si jolis,
Petits enfants,
(un silence)

[۱] اویو ، اویو ، اویو ، اویو ، ای بنم طاتلی یارم
دلارام ودلشکار

شرق بلبلى نصل طانيرسه، غرب‌ده اويله‌جه طانيو
لسان طيور ايله اشتغال ايدن طيميوندن (دويون دونه‌مو
فرياد عندليبده اوچ طرز كوريبور . ديبوركه :

برنجى طرز ، نيازمندانه‌در . اولا بى‌تابانه باشلا
بعده ناشكيبانه . بك قوتلى شاقيمه‌لر قاريشديرر ، اوز
دملرله نهايت ويررکه بوندن مؤثر نغمه اوله‌ماز . آر
ندیمه‌سی‌ده طاتلى صدالرله او بستهٔ لاهوتى نغمى كسم
بونى ذى‌مأل فقط بك محجوبانه بر (Oui) [١] تعقي
ايدر . او زمان ديشى قاچار ، ايكى دلداده داللدن د
اوچار . اركك عادتا حدت ظن ايديله‌جك قوغالامه‌لر
كسيك ، سريع، شدتلى، قوتلى شاقير . نه سويملى حال
بو ايكنجى بسته‌در. ديشى بوكا دها قيصه كلمه‌لرله (on
ami ! ami !) [٢] ديه جواب ويرير . الك صك
يوواده چاليشيرلر . بو آنلرجه مهم بر ايشدر . آ
ايجون اوتمزلر . سوز باشلار . بو اوتوش تكلمدن باش
برشى دكلدر . حتى سسلرندن هانكيسنك سويلديكى ب
آكلاشيلير. يومورطه‌دن صكره آشيان عائله‌نك بولند
دالك ياقينده‌كى تازه بر داله چيقار . رفيقه‌سنك بولند

[١] أوت معناسنه
[٢] دوستم ، بنم يارم .

مشهور (میشله) بلبل حقنده دور ودوراز سویلندکدن صکره شویله بر حکم ویریبور :

(بلبل صنعتکاردر ، آرتیستدر . بن ماهوالحقی سویلدم ، سوزمی کریه آلمام . بنم حسمه کوره بلبل فرق طیور ایچنده برنجی دکل یکانه بر استاد الحاندر . نیچون‌می ؟ اختراع نغماتده یکه تازدرده آنك ایچون . یالکز بومرغ خوش ادا بستهٔ سامعه نوازنی دکیشدیرر، تزیین و توسیع ایدر ، یکی بسته‌لر قاتار . یالکز او ، کندی کندیسنه قریحه‌داردر . یالکز او نغمه‌لر ایجاد ایده‌رك تبدیل آواز ایلر ، دیکرلری تعلم وتقلید ایله یاپار. یالکز او، دیکرلرینك نغماتی اجمال ایدر. آنده دیکرلرك کافهٔ نغماتی واردر . آنلرك الك پارلاقلرنده بیله بلبلك آنجق برلحنی بولنه‌بیلیر. یالکز برقوش، دختر خورشید دیه توصیف ایدیلن جایر قوشی آنك یاپدیغی تأثیراتی ویرمکه موفق اولور . اوده صافیت و سادکیٔ ترنمده . بلبل ضیادن اودرجه‌ده متحسس اولورکه قفسده اولدیغی، رفیقهٔ محبت آشناسندن دور بولندیغی زمانلرده بیله آنی نغمه پرداز ایتمکه کافیدر . بر مدت کولکه‌ده قالسه ، صکره بردنبره ضیادار بر محله چیقاریلسه خروشانیٔ

Mon amie,
Ma belle amie,
A l'amour ils doivent la vie:
A tes soins ils devront le jour.
Dors, dors, dors, ma douce amie,
Auprés de toi veille l'amour, l'amour:
Auprés de toi veille l'amour.

عجبم ، عجبم
سوه‌رك اویو
قلوچقه‌یاته‌رق اویو
بنم کوزل یارم
کوزل چوجقلرمز ،
بزم کوزل ، کوزل ، کوزل ، کوزل
پك کوزل ، پك کوزل ، پك کوزل
مینی مینی‌لرمز .
(بر سکوت
عجبم
بنم کوزل یارم ،
شفقت مادرانه‌ایله
آنلر بو شفقت ایله نائل حیات اولورلر
سنك اهتمامات مادرانه‌کله یاشایه‌جقلردر .
اویو ، اویو ، اویو ، اویو بنم طاتلی یارم .
سنك یانکده محبت دیده‌باندر .
محبت ؛
سنك یانکده محبت دیده‌باندر .

اویوماز چارپینیر ، تلاشلی تلاشلی حرکتلرده بولنور . هم ایی هم ده یر تیجیدر. هم نوعنه آجیر ، بیکس یاورولره باقار ، سور ، بسیلر ، آنلره آنا کبی معامله ایلر . دیکر طرفدن پك زیاده حریص شکاردر. طوتجه یوتار. آنده بر آتش تهالك یانار . آنك ایچون دائمی صورتده نحیف بولنور ، فقط آو ایچون هر زمان بر احتیاج مبرم حس ایدر . بو سبیله کندیسی ده چابوق اله کچر. باخصوص نیسانده ، مایسده بتون کیجه متمادیاً اوتوب بی تاب قالدیغی صباحلرده شکار دام اولور . شفقده طاقتسز قالنجه هر نه درلو یم کورسه اوزرینه آتیلیر. بوندن ماعدا زیاده سیله متجسسدر. یکی شیلر کورمك هوسنه طالار ، دست صیاده دوشر .)

ایشته (میشله) نك خلاصهٔ بیاناتی . فقط بونلردن خارج اولهرق بعض تصویراتی دها وار . دیبورکه :

(بلبل یالکز سانحه لرله متحسس دکلدر. نوع طیورك اك زیاده قابل تربیه ، اك زیاده چالیشقانیدر . یاورولرك نزد پدرده بولندقلری ، آنی دقتلی دقتلی دیکلدکلری ، آندن استفاده ایدهرك تشکیل اصواته چالیشدقلری ، فالصولرینی ، عجمیلك خشونتلرینی یواش یواش دوزلتدکلری ، هنوز تازه ، یکی اولان مخارج صدایی

اشواق ایله اطرافی بر نغمه‌زاره دوندیرر . چایر قوشو
کیجه اوتمز . ایشته آره‌لرنده بویله بر فرق واردر
چایر قوشنده ذکای غرام پرستی وار ایسه‌ده بلبلد
تهیجات قلبیه‌یه دائر بر دهای مخصوص موجوددر . ا
کشیف محللرده بیله روحنده ، حس محبتنده بر ضیـ
کورور . آقشامك الواح غروبندن ، ظلماتك اشعا
عمیقه‌سندن ، کیجه یاریلرینك علویت سکونندن ، الوا
شفقدن متحسسدر . بزه تغیرات روحیه‌سنك کا
صفحاتنده نرمیٔ تأثرات ایله مالی بیوك برقلبك تمایلاتو
ترجمه ایدر ، آچار ، کوستریر .

بوکا نصل اولورده آرتیسـت ، صنعتکار دنیلمز
درجهٔ عالیه‌ده اولهرق بویله بر مزاجه مالکدر . بومزاج
مخصوص اولان خواص و نقائص نامنه نه وارسه بلبلد
بالفعل مابلغ موجوددر . وحشی ، محترزدر اما حیله‌کا
دکلدر . یالکز باشنه سیاحت ایدر . کندیسی دیکلر
نره‌سی عکس آوازینه مساعد ایسه اورادہ یرلشیر
اورادہ ترانه‌لرینی ایشتدیرر ، ینه آنلره جواب ویرر
صوك درجه‌ده عصبیدر . قفسده بولندیغی زمانلرده بعض
کوندوزین اوزون اوزون اوبور ، بعده چیرپینیر ، بعض

تپه‌لره، ساحلدن ساحله چارپه‌رق زمزمهٔ میاهی آره‌سنده کیزلر .

بر کیجه علم طاغ قوروسنده طلوع قمر ایله باشلایان بر بابل ، بتون سکان مشجره‌یی اویو تمادی . هر فریاد مدیدینه اطرافدن عکسلر ، جوابلر کلیوردی . هر آواز محرق سمایه ارتقا ایده‌رك پارچه پارچه ، نغمه نغمه دوکیلیور ظن ایدیله‌جك قدر پارلاق، مهتز ایدی. عمرمده اونوته‌مدیغم بر شب مقمرده بودر . سکون آره‌سنده بر اهنك طبیعی ایله خروج ایدن بو صدای علوی کاه الك لطیف، الك طاتلی بر پسلکه، کاه الك شدید، عادتا قولاقده چین چین اوته‌جك درجه‌ده قوتلی بر تیزلکه منقلب اولدیغی حالده بیله موزونیت روح نوازینه اصلا خلل کلیوردی . انسان بر قاچ بلبلك لسان حال استغراق ایله مجاوباتده بولندیغنی دیکله‌دکجه طبیعتك بو سسلرله حول وجدان بشریته بر نزاهت مستمره اراقه ایتمك املنده بولندیغنه اینانمق ایستیور .

عجبا بو سنه طویه طویه دیکلیه‌جکمیز ؟ هوالرك عدم اطرادینه باقیله‌جق اولورسه ایچه شبه‌لی . بلبل سرین یرلری سور اما صوغوغه طیانه‌ماز. تمام فك دهان

یوموشاتمه اوزندکاری کوریلهجك بر منظرهدر .)

بلبل سسی. اوت، بو لحن مؤثر قابل تقلید دکلد
بك چوق موسیقی شناس نوطهسنی آلمنه تشبث ایتمشلر
موفق اولهمامشلردر . بو نوطهلری اك ماهر فلوت
جالدقلری حالده نه قلب ، نهده قولاق حصهدار ذ
اولامامشدر. بو نغمهکار مشاجری آنجق لطیف و آهنك
بر صوت انسانی تقلید ایدهبیلمکدهدر . حتی بر ز
(لوندره) جوارنده بری تورهمش . بو ذات تقلیدند
درجهده موفق اولورمش که اطرافنه بلبللر کلیرمش .
بزده سازینه بابل قوندیرمش دیه یاد ایدیلن ا
موسیقیدن کیمسه کورهمدك اما سازینك یاننه جلب ا
کوردك. متوفی کمانچهجی واسیل، احبادن برینك
باشندهکی کوشکنده چالارکن بو مرغ نوا آشنائك
درت آدیم اوتهده بیومش آریهلرك ساقلری اوزرنده
چوشدیغنی سیر ایتدك . او چالدی، بو چیریندی ایا
بهارك تمامیله منکشف اولدیغی کیجهلرده کوك
میرکون ، قاکلیجه طرفلرنده عکس ایدن اصوات
نه قدر وجد آوردر . بو غاز بو ترانهٔ دلپذیری تپها

حرف انداز

بو یکی بر مخلوق دکلدر . عفت و عصمته قارشی لاابالی بولندیغی زماندنبری یاشار، اخلاق عمومیه‌یه حرمت ایتمکی کوزه آلدیردیغی آندن اعتباراً طولاشیر، ناموس و حیثیت نسوانی کندی هوس محقری اوکنده لاشی حکمنده کوردیکی دم دنائت توأمی متعاقب کزینیر بر طفیلیدر . اوت . عفت وعصمته قارشی لاابالی بولندیغی زماندن بری یاشار . فقط قیافت عدیده‌یه بورونه‌رك کورینور: کاه اونده ماشه ایله قیویردیغی سنبلی کیسولرینك اورته‌سنه یدی نومرو قالب سیاه فسفی قوندیره‌رق ، آلنده صاچ دیبلرینه طوغری بیتن قیللری جنبز ایله آله‌رق، کوزلرینك کنارینه خفیف بر سوره‌ه، بیقلرینه پارلاق بر جلا چکدرك ، یاز ، قیش دیك یاقه‌سنك آلتنه اوزرنده فندق قدر یالانجی طاشدن ایکنه بولنان آل ، یشیل، مائی بر قراوات طاقه‌رق، شال اورتکی یلکنك ایکی یان جیبنه قدر اوزانان کوستکنی کوسترەرك ، جاکتنك یورك اوزرنده‌کی جیبنه موزائیك بر ایپکلی

ایده‌جکی صیره‌ده قیرلانقیچ فورطنه‌سنك ک
یاغمورلرله ایصلاندی. برایکی کون دوام ایدن ای
نصل تفق ایتدی ایسه بوهوالرده‌ده اویله‌جه صو
فقط آنك ناطقهٔ بی مثالی ینه بر کونش ، بر شعا
بر احرار شفق ، بر غنجه ، بر غروب رنکین
آثار .

ایچه دوزکون سوزلر ، مصراعلر ، بیتلر ، حتی غزللر ، جیبنده کاغدی، ظرفی، قلمی، بش اون غروشی واردر.

نوهوسلکنده‌کی طرز قیافت و رفتاری نه قدر خوشدر ! انسان کورنجه اکلنه‌جکی کلیر . فسنی صول قاشی اوزرینه اکدیکی ، پوسکولنی یانه کتیردیکی حالده بیله ینه زلفی کوزینور . اکسه‌سندن قباران و فسنك اورته‌لرینه قدر قیوریلوب طوران صاچلرندن ماعدا آلدیغی وضعیت ارباب ناموسی متنفرانه کولدیرر .

کویا غرابت اقوالله کندیسنك‌ده کوله‌جکی کلمش کبی قهقهه‌لر قوپاره‌رق، دونوب دونوب باقه‌رق، بعضاً کری‌یه قاله‌رق ، بعضاً قارشی قالدیریمه کچه‌رك مرتکبی اولدیغی رذیلهٔ ناموس شکنانه‌دن حظ ایدر .

آره‌ده صره‌ده مزعج اولور. کرفتار تسلطی اولان زواللی قادین سوزلرینی ایشیتمیه‌یم ، یوزینی کورمیه‌یم مقصدیله دوندکجه اوده صوقوله‌رق دونر ، او شمسیه‌سنی اکدکجه اوده اکیلیر ، فرط حیادن ابکم حاله کلمش اولان بیچاره کری‌یه دونمك ایسته‌دکجه اوکنی کسدیرر ، بر صاحب ناموس چیقوبده :

ـــ نه باقیورسك !

مندیل طساقه‌رق ، جفت اوتولی پانطالونك پاچه‌لرندن
آینه‌لی برون بوتینی اوزرینه دوشن دامه‌لی چورابلرینك
قونجلرینی ایکیده برده طوروب قالدیره‌رق سوقاقده
دکانده، تراموایده، شمندوفرده، واپورده، بیلت یرلرنده
بازار آلمانده ، بون مارشه‌ده ، قالپاقچیلر باشنده ، قاپقده
صندالده و الحاصل نره‌ده بر مخدره کوررسه درحال
باقه‌رق، صیریته‌رق ، بیلشه‌رق ، کندیسنجه بك بیوك ،
مهارت ظن ایتدیکی طرزده بر کله ، بر جمله ، سویلر

کاه اورته‌سندن بوله‌رك ایکی طرفه یاتیردینی صاچلرك
اوزرینه اصل فس رنکی فسنی طوتدیرر. بوحالنده سمو
قاشلری فورچه‌ایله بوقاری یه قالدیرلمش، کوزلر سوزولمش
یناقلری صیقی پرداخت ایدلمش، قرال بیقلری پوماده‌لانمش
دوداقلری ضربات دنداندن قیزارمش، یارم کردن کوستر مل
مراقبله غبغب نازنده‌سی یاقه اوزرینه یاتمش ، بو تضیقه
تحمل ایده‌مین باغلامه قراواتی براز صاغه قاچمش، بنکلر
پیکه یلکنه موسقوف توزیله پارلاتدیغی قوردونك لکه‌سز
جیقمش ، پانطالونك دیزلری آز اوزولدیکی حالده بوتین
بویانمشدر. یورور، اوکه کچرده بردن بره دونه‌رك حرفه
آتار. جواب آلماز. پنه دونر سویلر. بونك‌ده حافظه‌سند

فی‌الواقع بونی کورن حیتلی بر ضابط او متعرض رذیلی قولاغندن یاقه‌لامش، دوکه‌دوکه کوتوربیوردی. کورسه‌کز نه قیافتده، نه یچیمده بر ادبسز. صفر فس، جیبیل کوز، قیصه، دوز سیاه جاکت، آرقه‌دن دوکمه‌لی منتان، چوزوك یلك، بیاض قوشاق، الده اوتوز بر تسبیح، معهود پانطالون، اوکچه‌سی باصیق یارم قوندیره.

چارسو، بون مارشه کبی عمومی محللرده کزنلرك اکثریا مصادف انظار تأسفی اولدیغی اوزره بو صنف بی‌عارانه منسوب خذله‌ده بیوجك بر جرأت وار. بونلر بر قادینه سوز آتمغی ویاخود ناروا معامله‌ده بولنمغی کندیلرنجه شرف عد ایده‌جك درجه‌ده قدر و ناموس نسوان حقنده حرمتسزلك ده بولنیورلر. ایچلرنده قارشونك طاتلی صو فرنکلرندن‌ده موجود. ضابطه‌نك کندیلرینی تأدیب ایده‌جکنی بیلمیورلر دکل. کوزله قاش آره‌سنده سویایه‌جکلری کلام مستهجنی سویلیوب کویا سویله‌مه‌مش طوریله ایلریلیورلر. دکان اوکلرنده موستره‌یه باقان قادینلرك یاننده موستره سیر ایدییورمش کبی طوره‌رق هذیانده بولنانلر، چارسوده ازدحام آره‌سنده

دیه‌جك اولسه آنلرجه معتبر اولان امثال عامیانه‌دن مثلا :

ـــ کوزه یاق اولماز .

کبی برجمله ایله مقابله ایدر، بوحالی، بوتربیه‌سزلکی، بو ناموسسزلغی یوزندن طیاق‌ده یمش اولسه آقشام قهوه‌خانه‌ده وقعه‌یی نقل وحکایه ایتدیکی صره‌ده طیاغه متعلق قسمی حذف ایلر. بونلرك چیمدیك آتان، مندیل قپان ، چینچك ویرن ، اوموز اوران ، کوکس چاربان ، چارشافك آرقه‌سنه باصان ، و الحاصل کراهت الفاظ و مستهجنات متنوعه‌ده بولنان نوعلری‌ده واردر .

هیچ اونوتمام . بر کون بك اوغلنده استرازبورغ بیره‌خانه‌سنك اوکندن کچرکن اوسق باشی غایتله تمیز ، قالین بچه‌لی، ناموسلو، عفیف بر خانم اولدیغی هرحالدن نمایان بر مسلمهٔ پاکیزه بابیایر کبی بر صیحه ایله یره چوکیوردی . بالطبع امدادینه شتاب ایدلدی . صو کتیردیلر . اجزا خانه‌یه کوتورمك ایسته‌دیلر . مخدرهٔ ادیبه لسان نزاکت وعصمتیله ادای تشکر ایلدکدن صکره بر آرابه‌یه بینه‌رك کیتدی . نه اولمش بیلیورمیسکز ؟ بوصنف بیاغیلردن بری وار قوتیله قولنی چیمدیکله‌مش.

جلیله‌دن بی‌خبر عد اولنور . ایشته ضابطه‌نك نظر دقت حیثیت پرورانه‌سنه عرض ایدیله‌جك وتقیدات مستمره‌ده بولنمسی حقنده صرف تمنیات ایدیله‌جك برجهت‌ده بودر.

ال طوتانلر ، پارماق بوکنلر ، خیزله جریوب دوشم
نادر دکلدر . بر کون زوجیله برابر جارسویه چ
اولان بر قادین غایت اوشاق بوزوندیسی برینك
متصل اشارت ویرمکده اولدیغی یولنجه آکا
اولهجق که حریف تام صول کوزینی قیریدیغی آنلاشلدی
بردنبره یوزینه باقار . بالطبع مرقوم او نظر مشهور
نه معنایه کلدیکنی آکلار . قورناز دکلی یا ؟ قبر
کوزی آچیاز . آدیمجکز یاننه صوقولور .

— سن آچمیورسك. بن آچیم

دیه‌رك یناغنه بر سیلی تأدیب ایندیرر .
دکلی؟ فقط نیه یارار ؟ او یارین یینه آغاج آلتنده ط
اولور ، دکاندهکی قوسقوس پلاوندن بر ، یاردن آ
دوزلتیر ، الاریی یانطالوننك یان جیبلرینه ص
چارسوده بر آشاغی بر یوقاری پیاسه‌یی کلیر .

آداب عمومیه‌یی اخلاله یلتنن بو کروه
اعتقادیجه حس ناموس و حیائیتدن کلیاً محروم اف
متشکلدر . چونکه هرکیم اولورسه اولسون آکا
طوغریدن طوغری یه تعرضات و تسلطات ناموس ش
بولنغه تشبث ایدن کلهٔ مقدسه‌نك حائز اولدیغی

بی‌خبر عد اولنور . ایشته ضابطه‌نك نظر دقت
پرورانه‌سنه عرض ایدیلمجك وتقیدات مستمره‌ده
حقنده صرف تمنیات ایدیلمجك برجهت‌ده بودر .

ال طوتانلر ، پارماق بوکنلر ، خیزله جریوب دوشورنلر نادر دکلدر . بر کون زوجیله برابر جارسویه جیقمش اولان بر قدین غایا اوشاق بوزوندیسی برینك کوزیله متصل اشارت ویرمکده اولدیغنی بوانجه آکلاتمش اولهجق که حریف تام صول کوزینی قیریدیغی اثناده زوجی بردنبره یوزینه باقار . بالطبع مرقوم او نظر متهورانه‌نك نه معنایه کلدیکنی آکلار . قورتاز دکلی یا ؟ قیریدیغی کوزی آچاز . آدمجکز یاننه صوقولور .

— سن آچه‌میورسك . بن آچه‌یم

دیه‌رك یناغنه بر سلی تادیب ایندیرر . اوح ! دکلی ؟ فقط نیه یارار ؟ او یارین ینه آغاج آلتنده طراشنی اولور ، دکاندمکی قوسقوس پلاوندن بر ، یاردن آیرلدیغی دوزلتیر ، اللری پانطالونلرینك یان جیبلرینه صوقار ، جارسوده بر آشاغی بر یوقاری پیاسه‌سنی کلیر .

آداب عمومیه‌یی اخلاله یلتنن بو کروه مکروه اعتقادیجه حس ناموس و حیائیندن کلیاً محروم افراددن متشکلدر . چونکه هرکیم اولورسه اولسون آکا قارشی طوغریدن‌طوغریه تعرضات و تسلطات ناموس شکنانه‌ده بولنمه تشبث ایدن کلهٔ مقدسه‌نك حائز اولدیغی مزیت

آکدیران مرسیاتی، قار، یاغمور صولرینك بادانه آره‌سنده آجدیغی کذرکاه معوجی کوریبیور .

غالبا منغامده بنم کبی اورتولو . دست تشبث ،

— ماشه‌یه صاریلسه‌م‌ده‌اشسه‌م، نارکبی‌قیزارمش بش اون کور پارچه‌سی چیقارسه‌م .

خولیاسنده اما فکر رخاوت ،

— خیر ، خیر صاقین یورغانك طیشاریسنه اوزانمه، متحسر اولدیغك او آتشیاره‌لر اریمشدر . اخطاریله منع ایدییور .

نه غریب منظره ! طوانده ، دیواردہ بیاض بیاض کولکه‌لر طولاشیور. دولابك اوزرنده‌کی آجیقاق بیودی. اشیای محیطه یواش یواش آغاروب بلیریور ، کیتدکجه اوفاق شیلرك بیله کنارلرنده ، اورتەلرنده حس رؤیته خوش کلن بر تعین حاصل اولیور. کولکه‌سی بر قرالق دیوارك دوشه‌مه ایله حاصل ایتدیکی فصل مشترکدن یوقاریلره طوغری آهسته آهسته قالقیور . شمدی یانی باشمده‌کی بارداغك اوزرنده‌کی جیزیکلری، صوبك آغزه یاقین طوران سویه‌سنی فرق ایتدم .

صبح روشن

ساعت اون بر . اوطه‌مده یانان شعله
احرار، سونه‌جك كبی متلاطم، ضیاسنه برشی
غالبا هوا ینه صوغوق ، حرارت فراش
ساعتلك اوبقونك بخش ایتدیکی آرامش خ
بر رخاوت ویرمش، وجود ترك جامه خوا
میور . كوزلر آغیر آغیر دونه‌رك دیوارلری
اجان بر نوع ماویمسی سیالهٔ اثیری تأثیریله
اشیایه جالیشیور . ایشته كوریبورم : كدی
درت آیاغی اوزرینه آبانه‌رق ، حركات تقل
یاردیمیله بلغی قالدیره‌رق بیاض تویلی سینهٔ ن
كوستریبور .

شعله بتون بتون قیزاردی. فقط بو ا
دكل . كندیسندن قوتلی بر ضیایه معرو
سونوكبه . اوطه‌مك هوای اسمری آچ
خواب آلوده قارشی كوشه‌ده‌كی ازدخام او
اورتولی سدیرك یوز آستارنده منقوش ا

تا قارشیده قارلی قارلی طوران، سحابه‌لر چیقاران طاغلرك اتحنای دامانننده قالمش، تا اوزاقلرده، سفائنك بر بشقه طرفـه اینر کبی کوروندکلری پیرامن آفاقده تول کبی شفاف، اینجه، نازك دومانلر کورینیور.

آمان! اوده بری اوکسوریپور. یزم مینی مینی. بن طوررمیم؟ فقط بنم اوکسوروکم آنککی کبی اینجه دکل بیللانمش. صباح دقت قومشوده‌کی خروسك نغمهٔ یك آهکندن ممنون.

کیمسه‌لر یوق، میدان واسع. یالکز نظرکاه احترامده، بندن یوز آدیم اوته‌ده‌کی کلبهٔ حماست نشینی تفنك بدست جلادت اولمش بر وجود معزز وار.

بیلسه‌کز نه قدر سویندم، عادتا ایصیندم. طبیعهٔ انوارسما آنك عارض پاکنه، تفنکنك ناملوسنه اوردی. ایکیسی‌ده پارلادی. اورخسار متانت نمونه کونش پك زیاده یاقیشدی، بکا اویله کلدی‌که یوزینه بر لمعهٔ محبوبیت دوشدی.

کوربیورم: اوفاق خطوه‌لرله طولاشیور. غالبا اوده کونشه یاقیشیور. زیرا دونوب دونوب آکا باقدقجه دها زیاده پارلیوردی.

* * *

بر طيقيردى وار . تكر قبوبى آچق ايستيور . چاره‌لر يوق. قالقمالى.

صفوق وار . قيميلدانمق كوچ ، اوطه‌نك مرمره‌يه ناظر تك پنجره‌سنك پرده‌سى كنارندن نفوذ ايدن او ماثيلك نه قدر خوش، نه قدر نظره فريب: كوزلرم نه‌دن بورتبه محظوظ اولدى ؟ ايچمده سويخلر طولاشيور ، حسياتمده بر انشراح مجهول ، يواش يواش حلول ونفوذ ايدن شو ماثيلك قدر دلنواز بر تموج وار .

او نه كوزللك او ؟ بيلسه ايدم ، اويوماز ، آنى بتون كيجه بكلردم. كورسه‌يديكز سزده بنم كبى متحسس اولوردىكز . آياستفانوس فنارينه طوغرى عكس ايدن بر حزمهٔ ضياپاش نه‌لر يايمش ، نه‌لر ياپيور ؟ كيجه نه قدر ژاله وار ايسه جمله‌سنى طوكديرمش ، چن قيريندىلرى ، يول كنارلرى ، طوپراق پارچه‌لرى اوزرينه سزيمش . باروتخانه حوضه‌سى بر بر بياض ، فنار قريب اولان ساحه آل آل مشعشع ، مليارلرجه ريزهٔ سفيد بر آنده پارليور .

پيشكاه نظرده بيوك بر پانوراما طوريور . ساكن ، رنك روبى آز آچيق مائى بر دكز بو ساحلدن باشلامش.

وریقاتندن اوفاجیجق بر حجلهٔ تناسل ، فقط بیوجك بر لمعه‌کاه فیض اولدیغی کوروب آکلادیغی ایچون انسان عمومیه‌سنه باغبان اولمق جانه منت بیلمشدر .

فکر ادب نام دلارامنه معطر ، کوزل ، ظریف ، تابدار ، لطیف ، پارلاق ، مستی فزای دل، رایحه‌دار ، نظره فریب ، زرین، قیمتدار ، نادر ، خوشبو، سویملی ، متبسم ، تازه ، مزین ، نرمین ، نوشکفته ، رنکارنك ، تازك ، مطرا ، ربیعی ، زمین پیرا ، پاکیزه ، مینائی ، خم‌بخم ، خزان زده ، قوریمش ، صولوق ، پژمرده ، صارارمش، نیم روزه کبی صفات عدیده‌یی لایق کوردیکی کبی قلوب و حسیات اوزرنده حاصل ایتدیکی تأثیرات متنوعه‌یه دخی ترجمان اولهرق منظومه‌لرله ، صحیفه‌لرله مدیحه کوی طراوتی اولمشدر .

غربك شاطوربیانته نه دیرسکز ؟ اوصاف جمله‌سنی بر جمله‌یه مزج ایدرك :

(چیچك سحرلرك، صباحلرك زادهٔ بکارتی ، بهارك سرمایهٔ لطافتی ، روایح و معطراتك مصدری ، ابکارك مدار حسن ونظرافتی، شاعرلرك محبتیدر) دیبور .

اوت . بو صباح بر چیچك اپستر ایدی . چیچکنز

آطه‌لر، نه اولمش؟ جهات مرئیه کاملاً منور، ملون کبی پارلاق. مالتپه قیبلریله آره‌لرنده بر التماع وار. بتون تلال شرق، رنکین وتابدار، اورالرك کنار سماسی باشدن باشه مزین. عجبا مقدمهٔ بهارمی؟ نره‌ده؟ دها بر چیچك یوق. یشیل، نوپیدا، اوفاق بریاراق کورسهم قوپاره‌جغم. قوقلایه‌جغم. چیچکمی دیدم؟ فقط موسم تزهره شونده نه قالدی؟ کوکل، نوروزی نه درلو بر حس اشتیاق ایله استقبال ایتدی ایسه، نظرده انکشاف ازهاری آنك قدر مشتاقانه بکلیور. بتون طبیعت بو زوالی کزیدهیه مجلوب.

زیرا آنکله تزین ایتدیکی زمانلرده دها زیاده محبوب اولیور. بر انکشاف اما کشایش بخشای خواطر، بتون الوان و روایحك، بتون اشکال ظریفهنك، بتون کوزللکلرك بریر تجلی ایدهرك مست ورقصان، عادتا پاره پاره بر خندهٔ نشئه‌ور حالنده عیان اولدیغی مخطر. شعر، میل بدیعه پروری، رسم وخیال، نثر ونظم، حس ورؤیت، ذهن ودماغ آنك رنك نظره آراسندن محظوظ، بوی دل افروزندن، شمیم آرام پرورندن متلذذ.

فن، آنك کاشندن، تویجندن، اعضای طبیعیه‌سندن،

کله بك

ایشته ، ایشته ، اوچیور ، میی میی بر روح مزهر اوته یه بری یه کیدیبور ، محجا کندیسنه بر ساق ظریف بوله جق ، اورادن سریان ایدن فیض نونهالدن بالاستفاده ینه چیچك می اوله جق ؟ بوتنا-خ رنکینی کیم بکنمز ؟ ایسترسه بتون چیچکلر کله بك ، بتون کله بکلر چیچك اولسون. بوکا تبادل حسن دیر ایدك. شاعریت، بوخلوق سبکباری نه زمان نکاه تخیلی اوکنه آلسه سویلیور ، دیبورکه :

(کله بك، اوچار بر چیچك، چیچك یرنده طوران بر کله بکدر) .

صحیح می ؟ صحیح . سز (شامفور) کبی هر شیئك چیرکینلکنی آراشدیران بد بینلردن اولمیك : کویا سوز سویله مش اولق ایچون :

(کله بکك قنادلرینی قوپارك . عادی طیرطبلدن فرقی قالماز)

بهاراولماز. سهانك شكاف مینائیسندن دوكولن مائیلكلا
شیمدیيه قدر سنبللر ایصلانوب سرپملی، بادملر، ار
آچهرق سور ربیعی باشلامالی ایدی. عجبا بویله بر ه
روشن بر داللده بر چیچك آچادیمی ؟

آجش، هم ده ظیبلابور، قطیفه کلی کبی بر اوغا
پهلوی مادره یناشدیغه کوزللشیور، ایصینیور.
طوران قیراغیلری قوقلایوب سیلکینیور. نه قدر خو
بر ایکن ایکی اولدیلر. قومشونك‌ده یاوروسی آکا قا
جیقدی. هنوز یوریبور، بری عجول، آتیك، دی
پاپاتاق، ایکی سوینج، تار شعاع خورشید آره‌س
متنفس، منکشف. شاعر قدیم (هومر) صباحو
پارماقلی بر پرزاد صورتنده تمثیل ایتمسنده حقلی ای
نه کوزل بر تصور ؟ ایلك صنعت ترسیمده ش
وخیالده رسامك رهبری ایمش. قدما بویله صباح
آکثریا هوالرده طائر، ناصیه‌سی برنجم پرتوبار ایله م
اندہ قطرات ژاله‌ایله طولو برکوپ بولندیران، اطر
برقیرلانغیچ طولاشان چوجق شکلنده ترسیم ایدرلر
غالبا دون صباح بوزاله‌لردن چوقچه دوکولمش ا

۱۳۲۳ — ۱۵ مارت

کلەبك یاخود علم تعبیر ایدیلن وریقهٔ فوقانی‌ده آچیلمش قنادلری تصویر ایلر .

کلەبکی ساده یازی سوه‌رز. اقوام موجوده‌نك جلەسی آنك پرواز رنك آمیزینه مفتوندر . همان هرلسان آنك حقنده برطاقم توصیفات شاعرانه‌یی محتویدر . یونانیلر بوزهرهٔ‌طائره Psuché روح‌یاخود Petomené Psuché روح روان دیرلردی . بنکاله لسانندہ سانسقری کلماتندن Propâgati یه‌بکزه‌ین (Progâpati) پروغاپاتی‌دیه‌معنوندرکه سرور مخلوقات دیمکدر ، حتی (براهما) یعنی هندولرك معبود اکبر زعم ایتدکلری آله مخیل ایله (ریشی) دینیان رؤسای روحانیه دخی بواسله آکیلیردی ، فقط بوکله طوغریدن طوغریه‌یه کلەبکی افاده ایتمدیکی ایچون بونلره صورت مناسبتی نه اولدیغی هنوز آکلاشیله‌مامشدر .

قدیم ایرلاندالیلر «leabhandé» ازمنهٔ قدیمه‌ده (سن) نهریله (مارن) نهری آره‌سنده (فوسیل) طاغلرنده اقامت ایتمش اولان (قیمریس)لر gloyuılun یعنی اللهك یارلاق اولان بوجکی ود کیشمش استحاله کچیرمش معناسنه اولان Eiliz ، اسقاندیناویالیلرده drangr سرفه، طیف، وقبیله شمالی مجارستانده ساکن قوم veja شعلهٔ آنی ،

بهاراو
شیمدی
آچهرق
روشن
آ
پهلوی
طوراز

ود علم تعبیر ایدیلن وریقهٔ فوقانیده آچیلمش
صویر ایلر .
ك ساده یزمی سوه‌رز. اقوام موجوده‌نك جمله‌سی
از رنك آمیزینه مفتوندر . همان هرلسان آنك
طاقم توصیفات شاعرانه‌یی محتویدر . یونانیلر
رمیه Psuché روح یاخود Petomené Psuché
ن دیرلردی . بنكاله لسانندہ سانسقری كلمتندن
P یه‌بكزه‌ین (Progâpati) پروغاپاتی دیه‌معنوندركه
لوقات دیمكدر ، حتی (براهما) یعنی هندولرك
بر زعم ابتدكاری آله مخیل ایله (ریشی) دینیان
وحانیه دخی بواسمله آكیلیردی ، فقط بوكله
طوغرىیه كله‌بكی افاده ایتمدیكی ایچون بونلره
ناسبتی نه اولدیغی هنوز آكلاشیلهمامشدر .
ایرلاندالیلر «leabhandé» ازمنهٔ قدیمه‌ده (سن)
ارون) نهری آره‌سنده (فوسیل) طاغلرنده
ش اولان (قیمریس)لر gloyudun یعنی اللهك
لان بوجكی ود كیشمش استحاله كچیرمش معناسنه
Ei ، اسقاندیناویالیلرده drangr سرفه، طیف،
الی مجارستانده ساكن قوم veja شعلهٔ آنی ،

دیه‌رك تماس بنان بیله جائز اولمیان بر نسج مطبوعی بیرتیور . بر کله‌بك دیه او مشعشع ، رنکارنك قنادلره دیبورز . اویله‌دکلی ؟ طیرطیل کله‌بکدن دکل ، کله‌بك طیرطیلدن اقدمدر. اریك دالارنده‌سورینه‌سورینه‌حرکات نقلصیه‌سیله نظری یوره یوره‌طورورکبی یوریین اوحشره نره‌ده‌،هرتار شعاعه‌معروض‌قالدقجه زرین وملون قنادلرینی براثیر حیات فروزه تصادف ایتمشجه‌سنه تهزیر ایده‌رك چیچك یانلرنده ، دالارده، هوالرده چیچك کبی اوچان کزیین کله‌بك نره‌ده ؟ آنك نوع ازهار ایچنده عینی عینه بکزه‌ینلری‌بك چوقدر.حتی تاریخ نباتانده‌فراشیه‌فصیله‌سی دیه مهم برعائله تشکیل ایدرلر.

بوفصیله‌یه‌داخل اولان نباتاتك چیچکلرینی ایلك نظرده کله‌بکدن تفریق ایتمك براز کوجه‌در . سوت اوتی ، آرسلان آغزی ، اورکیده ، عطر اوتی انواعنده بالخاصه باقلا،فاصولیه ازهارنده بوتشابه پك زیاده‌در. بوچیچکلره دقتله باقیله‌جق اولورسه آلتده بولنان ایکی وریقهٔ توپجیه‌نك بربرینه متقرب ، یاپیشیق اولدیغی (کله‌بکك قارنی) ، دیکر توپجات وریقیه‌نك درت قناددن ایکی قنادی تشکیل ایلدیکی کوریلورکه بنه اوفصیله اصطلاحاتندن اولەرق

شوندن بوندن

شو سرنامه نه قدر مختصر ، فقط نه قدر وا
مزیت افاده‌یه مالکدر . قلم برکره آنك دا
گیردیمی خوشه‌چین مباحث اوله‌رق انتخاب ا
شیلری یازارطورور . بنم کبی کم بضاعه اولان ع
ایچون قحط معلومات اثناسنده‌اك طولغون بر سرما
فکربجه بوترکیب عادتا برجان قورتاراندر .

بهار کلدی . کچیور بیله . خضر الیاسی آنلا
چایرلر هنوز نشوونمایه محتاج. کچن سنه بوزمانلرده
طاتمش ، مارولارى قوبارمش ، کوکیله جاجیق یاپ
دال باصدی کرازه‌ال آتمش،چیروزی کولده پیشیر
جقی‌ترہ اوتی، بولسرکه‌ایله صلاطه‌سنه‌بیله کریشمش ا
بوسنه هنوز بونلردن بر خبر یوق .

چیروزمی ؟ غالبا بوسنه پك آز . غالبا دکل مح
هانکی هواده طوتسونلر، هانکی هواده قوروتسو
اسقومری قره دکزدن یاغلی اوله‌رق قیش اواخ
بلوغرى بوغازدن کچر ، مرمره‌ده براز اکلندکدن

ساحره دیرلردی که شو تعبیراتدن ازمنهٔ قدیمه ده کله بکلر حقنده ظنون باطله موجود اولدیغی تحقق ایدر .

غرائب تصادفاتدن اولهرق (مانچو) لساننده کله بکه نه دنیلسه بکنیرسکز ؟ (طون طون) . نه قدر خوش! حقیقت بونلر طون طوندر ، سویملیدر . مالزیالیلرده (راما ، راما) دییورلر . .

عربلر (فرفور)، عجملر (پروانه) دیدکلری حالده بز عجمك پروانه سنی آقشام کله بکنه تخصیص ایده رك قوللانقده یز. غریب دکلی؟ اشعار مزده کله بکدن بر اهتزاز پربیله یوق ایکن پروانه یی دائما شمع مقصوده یاقه رق ترانه سنج سوز وکداز اولمشزدر .

مع هذا عربجه ده بیاضنه (فراشه) ، نقشلی و مزین نوعنه (خرطیط) ، بیوکنه (عیسوب) دینلدیکی کبی ترکلرده کوجکنه (اوکه لك) تسمیه ایتمکده درلر .

بو کلماته بر درجه یه قدر استیناس ایتدیکمز ایچون بزه خوشجه کله بیلیرسه ده بعض اقوام نزدنده حائز اولدیغی اسملرده تنافر حروفدن کچیلمیور .

مثلا فرانسه ایله اسپانیا آره سنده متمکن (بایق) قومی (شیشی طولا) ، (شیشی ته را) ، بره زیلیاده

شوندن بوندن

شو سرنامه نه قدر مختصر ، فقط نه قدر مزیت افاده یه مالکدر . قلم برکره آنك دائره ء گیردیمی خوشه‌چین مباحث اوله‌رق انتخاب شیلری یازارطورور . بنم کبی کم بضاعه اولان ایچون قحط معلومات اثناسنده‌اك طولغون بر سه فکرمجه بوترکیب عادتا برجان قورتاراندر .

بهار کلدی . کچیور بیله . خضر الیاسی آ چایرلر هنوز نشوونمایه محتاج. کچن سنه بوزمانلر طاتمش ، مارولرلری قوپارمش ، کوکیله جاجیق دال باصدی کرازه‌ال آتمش ، چیروزی کولده پیند جتی‌ترہ اوتی ، بول‌سرکه‌ایله صلاطه‌سنه‌بیله کریشمه بوسنه هنوز یونلردن بر خبر یوق .

چیروزمی ؟ غالبا بوسنه یك آز . غالبا دکل هانکی هواده طوتسونلر ، هانکی هواده قوروتسه اسقومری قره دکزدن یاغلی اوله‌رق قیش او بطوغری بوغازدن کچر ، مرمره‌ده براز اکلندکد

ساحره دیرلردی که شو تعبیراتدن ازمنهٔ قدیمه ده کله بکلر حقنده ظنون باطله موجود اولدیغی تحقق ایدر .

غرائب تصادفاتدن اولهرق (مانچو) لسانندہ کله بکه نه دنیلسه بکنیرمکز ؟ (طون طون) . نه قدر خوش! حقیقت بونلر طون طوندر ، سویملیدر . مالزیالیلرده (راما ، راما) دییورلر . .

عربلر (فرفور)، عجملر (پروانه) دیدکلری حالده بز عجمك پروانه سنی آقشام کله بکنه تخصیص ایده رك قوللانمقده یز. غریب دکلی؟ اشعار مزده کلبکدن بر اهتزاز پربیله یوق ایکن پروانه یی دائما شمع مقصوده یاقهرق ترانه سنج سوز وکداز اولمشزدر .

مع هذا عربجه ده بیاضه (فراشه) ، نقشلی و مزین نوعنه (خرطیط) ، بیوکنه (عیسوب) دینلدیکی کبی ترکلرده کوجکنه (اوکلك) تسمیه ایتمکده درلر .

بو کلماته بر درجه یه قدر استیناس ایتدیکمز ایچون بزه خوشسجه کله بیلیرسه ده بعض اقوام نزدنده جائز اولدیغی اسمارده تنافر حروفدن کچیلمیور .

مثلا فرانسه ایله اسپانیا آره سنده متمکن (باسق) قومی (شیشی طولا) ، (شیشی ته را) ، پره زیلیاده

سواحل نهریه اهالیٔ قدیمه‌سندن (بوطوقودو) قبیله‌سی Kioku-keek-keek (قیوکو ـ هیق ـ قیق) دیمکده‌درلر. مع‌هذا ایتالیانجه‌سی (پاریاغلیونه) (فارفالا)، پورتکیزجه‌سی (پاربوله‌تا) در. بونلرده‌کی سهولت وعذوبت تلفظ قابل انکار دکلدر.

* * *

سزه سویملی بر منظره عرض ایده‌یم: کلەبکله چوجق. صباوت کوزللکله اکلنمکی هر شیئه ترجیح ایدییور. یولنده تین تین کیدن بر چوجغی بر چیچك باشدن چیقاربرده کلەبك نه‌دن چیقارمسون؟ خانەمك قبر طرفی عادتا بر شعبده کاه صبیاندر. اوچورتمه، طوپ، چلیك جوماق، بیایا و امثالی اویونلر بوراده سورکلی، طاتلی حایقیرمه‌لر، آرمده صیره‌ده بوزوشمه‌لر، منازعه‌لی منازعه‌لی کوروشمه‌لرله اویناییر.

دون صباح بش آلتی یاشلرنده بر حشری، بو ظریف حشراتدن برینك آرقه‌سنه دوشمش، باش قالقیق، الله آمادهٔ صید بر حالده دونوب طولاشیور، او، اوکده حرکات معوجه ایله شاشیرمه وبرییور، بو آرقه‌ده کوزلر حرص‌وصالدن قیزارمش، ترله‌مش، درت

احمد ياسم

کلیات سعی و تحریر

مقالات و مصاحبات

صاحب و ناشری :

کوپری اوزرنده آطه‌لر اسکله‌سنده کتابجی

نعمان

نظارت جلیله‌سنك ۱۳۲۷/۱۹۰۸ نومرولی و ۲۹ ربیع الاول ۳۲۵
مایس ۳۲۳ تاریخلی رخصتنامه‌سیله طبع اولنمشدر

استانبول

ت مرتبیه مطبعه ی - باب عالی جاده‌سنده نومرو ۶۲

۱۳۲۵

کیردکدن صکره‌ده او شکار همای مشربك پروازینه باقمدن ینه‌کندیسنی آله‌میور. اکثریا بو درلو سقوطلرده پانطالون دیزی، جاکت دیرسکی، آیاق قابی اوجی مصاب اولور.

•

یومیق میق قنادلیلرده تنوع دخی کندیسنی سودیره‌رك تخمیناً اوچ یوزه بالغ اولمقده در.

البته بر کلهبك طوتوب سومشکزدر. فقط آنك وجود نرم و نازکنه دقتلیجه باقدیکزمی؟ اونه ایری قفا. کوزلری بیوك و چیقیق. لواحق لامسه‌سی اوزونجه، اوجلری آشاغیدن یوقاریه طوغری شیشکین، نظرلرمزی تزیین ایدن قنادلری اولدقجه قوتلی، اینجه اینجه، فقط بللی اولهجق درجه‌ده سیکیرلی. درت قنادلی دکلی یا؟ آلت قنادلرینك، ایچ کنارلری اویوق، اوستنه قیویریق، خارجی کنارلری دیشلی، آز چوق اوزون قویروغمسی برشیئه منتهی. قارنی بیوك، اورته اوزونلقده، همان بربرینه مساوی آلتی پنجه ایله مجهز.

کلهبك طیرطیللری اکثریا پورتقال فصیله‌سنه منسوب اولان آغاجلرده یاشارلر. مع‌هذا فصیلهٔ صیوانیه‌یه داخل

طرفه صالديريبور . نه اولدى بيلمم ؟ بردن
اوستنه جنلره قاپاندى . كوكسى خيزله اوتلر او
اوردى. آغلاپوردى. فقط نه‌درلو بر آغلايش:
قارن ، ديز قپاقلر تماماً زمينه مماس اولديغى حالده
اوكه اوزانمش ، سرمكدرى فوقنده ياقلاش
اوزاقلاشان او هرجائى منشه باقه باقه كريان .
هم فرقت بر يرده . اللرى صيريلمش ، دي
جنك رنك سبزيني كچمش اولديغى حالده قالق
بورننك قانادينه باقيورده كنديسنى زخمدار هجر
حالا قنادلرينى چيرپه‌رق ، تيتره‌ده‌رك :

— كل، كل. قوش قوش

كبى برمأل عشوه‌بازانه‌يى تكرار ايلركبى كور
باقيوردى .

بن‌ده كوچكلكمده بر كله‌بك پيندن قوشا
بيلديكى كبى خرام ايتدى ، فقط بن قوجه
اوچدى ايدم .

شيمدى بنه تخطر ايدييورم. انسان نه تحف
آياقلر بوشه كيدوبده وجود مركز ثقلتنك تبدلى
منتظم بر تاقلا آتدقدن ، آنى بر صارصيلمه ،

مارقه‌لری هر پاکتك اوزرینه قرمزی تباشیر ایله اشارت ایدلدیکندن بزم کله‌بك نتیجهٔ تدقیقاتنده کلوب رفیقی بولور . هر ایکیسی‌ده اوزاقدن ترصد ایدرلر. آرابه، مشتریلرندن بر قاچنك بولندیغی کوشه‌یه کلوبده طوردیمی چماشیرجی ، قاریسی ، چوجغی جمله‌سی برر پاکت آلوب طاغیتمق ایچون کیدرلر ، آرابه‌یی‌ده اکنریا بر چوجغه تسلیم ایدرلر. ایشته او زمان بو ایکی دربدر باش آچیق، قول صیوانیق یناشیرلر :

— شیمدی بابا کی کوردم. فلان فلان مارقه‌لی پاکتلری ایستیور .

دیرلر . بالطبع چوجق‌ده امنیت ایدر . آنلرده پاکتلری آلوب صاووشورلر . برکت ویرسون که بو اصول پزده قابل تطبیق دکلدر .

* * *

کله‌بکم ، کله‌بك اولنجه‌یه قدر اوچ دفعه تبدیل جسمانیت ایدر، یومورطه‌حالنده طوغار، قورد ویاطیرطیل اولور . آندن صکره قریزالید یعنی «علی طاینی قیربلنی» حالنه کیرر. بو دوری متعاقب قنادلانوب اوچار .

او کوزل قنادلر ایکی صفحهٔ غشائیه‌دن متشکلدر .

اولان آنیسون ، کیمیون ، فرنك
اوتی ، خاووچ ، کرویز ، اوپوپوناق
ابه‌کوجی ، اخلامور ، قاقائو ، پاموق
اوزرلرنده‌ده عمرکذار اولورلر.

طبیعیوندن مشهور (لینه) کلبکلری ا
کوکسلرنده قرمزی لکه بولنان سیاه نو
کوکسنده قرمزی لکه‌سی بولنیوبده
طوغری آلاجه بنکلی اولانلره (یونانیه
وبونلرك انواعنده‌ده (هکتور) (پارس) (پ
(آشات) (آشیل) (پاتروقل) (پیروس) (ا
(نستور) (آغا ممنون) کبی مشاهیرك ا
جمله‌سنی صالیوریرمشدر .

* *

پارس خرسزلری el au papillon
سرقت» نامیله بر صنعت ایجاد ایتمشلر
پرورانه‌در . بو سرقتك اجراسی لاقا
وجودینه احتیاج کوسترمکده‌در . بو ایکی
علی‌الصباح بر جماشیرجینك خانه‌سنه کیدو
آرابه‌سنی نه درلو تحمیل ایتدیکنی ایجه

بولندقلری نباتك رنكنی آلمریدر . نظر متحری بو تشابهدن شاشیرەرق بردن بره كورەمز . ایشته بو اثناده حیوان اوت ایله ، یاپراق ایله كچینیر . كلەبك اولدیغی درحال نافهٔ ازهاره صوقولور . اورالرده مجتمع اكسیرلری، آغاجلردن دوكولن مایعات سكرینی امص .

كلەبكلرك مدت حیاتلرنده الك زیاده شایان دقت اولان دوره (قریزالید) حالیدر . بو ، بوجكك طیرطیل حالندن ذوالجناح اولدیغی زمانه قدر كچیردیكی برعمردن عبارتدر . حیوان طیرطیل ایكن كلەبك اولدیغی زمانده كندیسنه لازم اولان اعضایی یرینه كتیرمك ایچون یر، تمثل ایدر . قریزالید حالی بو اعضانك تشكلی دوریدر . بو فاصله بر زمان استراحتدر . اصلا قیلداماز . تنفسآتی او قدر ازالیركه بعض مؤلفینه كوره هیچ متابهسنه اینر . بو اثناده طیرطیل ایكن كندیسنده مبذولاً موجود اولان یاغلی نسجك قسم اعظمنی مص ایدر . اقسام عضویهسنك اكثریسی دكیشیر ، یواش یواش بر شكل قطعی آلیر . طیرطیل حالنده طوپلق بیلمهین معدهسی الك مهم برعضو ایكن بوندن صكره اوتفوق غائب اولور . جملهٔ عصبیه عقدەلرندن اكثریسنك كوكسده برلشمهسیله قوت بولور .

بونك اوزرنده صورت مختلفه‌ده رنکلی بر غبار و
پارماقله طوقونجه چیقار . بو غباری میقروسقو
معاینه ایده‌جك اولورسه‌ق هر برینك برر ق
واسطه‌سیله قنادك غشاسنه باتمش اوفاجیجق بر
اولدیغنی فرق ایده‌بیلیرز . بو پوللر قنادك او
طامده‌کی کره‌میدلر کبی موضوعدر . او ایری ،
کوزلرك اطرافنده مژه‌لر واردر . هر کوز بیک
فاسه‌لردن متشکلدر . کوکس ، صدر اوّل دینیلن بر
ایله صدر ثانی وثالث دینیلن بربرینه ملتصق ایکی پا
حصوله کلمشدر . آیاقلر غایتله ضعیفدر . بوربیه‌مز
طوتونه‌بیلیر . اکثریا اوك آیاقلرندن کوتورومدر
اسطوانیدر . تمام یدی حلقه‌لیدر .

کله‌بکك داخل اولدیغی (خرشفی الجناح) ص
طرطیللرك باشلری بشقه درلودر . بونلرده چی
ایچون یارادیلمش آلات وادواتی حاوی بر آغیز
آلت دوداقده آیریجه اویوق برده ایپلیك خانه ب
ایشته بو ایپلیك خانه‌دن ایپك حصوله کتیرن
افرازاتی چیقار .

بو طیرطیللرك پر قورناژلنی وارسه اوده ا

ایچنده دها صیق طوقویان و طوقومه‌سنك ایچنه کیروب اوزون اوزادیه یاتانلرده موجود در . آغزنده ایکی آز اولانلرك حسنه نه دیرسکز ؟ یاکندی محصوللری اولان صاری بر مایع ، یاخود وجودلرندن قوپاردقلری قیللری و یاخود پاپراق ، یوصون ، قوم قانه‌رق حجرهٔ استراحتلرینی بنا ایدییورلر . ایشته کوروب سودیکمز او پارلاق رنکلی کلهبکلر بو چیرکین قریزالیدلردن چیقیورلر . بونلرده حیات ، صور عدیده‌یه کیردکدن صکره کوزللشیور ، قنادلانوب ، سوسلنوب ، پارلایوب اوچیور . وارسون اویله اولسون .

اولجه موجود اولمیان ویاخود اساسی بولنا
ایلر . و الحاصل بو حجره‌دن، کیردیکند
صورتده چیقار. بورانی آنك چله خانه‌سی
طیرطیل، زمان استحالهنك تقرب ایتد
بر دیوار کناری ویاخود چیقیق بر یر آ
اینیکدن اوفاجیجق بر تومسك باپار . آ
آصیلیر. باشی آشاغیده اولدیغی حالده قر
ورودینه منتظر اولور . آره‌سی چوق ح
صیرتندن جاتلار : حیوان سریع ومکر
جاتلاغی بیولتور ، بو حالده دری بتون
چیقار . یوقاریه طوغری چویرلمش بر
کبی طورورکه بو صکره‌دن قورویوب دو
کندیلرینی بویله‌جه صاللاندیردقلری کبی بر
بونلر کوندوز کله‌بکلرینه مخصوص حالات
کیجه کله‌بکلرندن بعضلری طوپراق ا
بولور . بورانی ایپکله اوروب ایچنه چکی
حریریدن ماعدا لزوجتلی ماده ایله اطراف
صیقیشدیرنلرده واردر . بعضلری‌ده ش
مقاومتی پك زیاده متنوع اولان بر قبوق

بیاضك : دوز قرمم ، پنبه‌مسی ، سـود ، کموشی بیاض مرکبانی ایله سیاه ، سیاهمی ، لیلاق، صدفی، لاجورد رنکلر مرکبانی بولندیغی کبی لاله‌لرك :

بیاضلی پنبه، افلاطون ، اسمرمسی، قان قیرمزیسی، لیمون صاریسی، مائیمسی ، مور، مورمسی قیرمزی ،قناریا صاریسی ،

زرینلرك : طاتلی‌صاری، دوز آلتون صاریسی‌وسائر درلو ملونی واردر .

قرنفلد، رنکجه بونلردن آشاغی‌یه قالماز . مثلا :

بیاض اوزرینه پنبه ، کنارلری قیرمزی، لعل، قویو ارغوانی ، بیاض ، اسمرمسی ، آردوواز ، کنارلری قرال ارغوانی، ابرولی ، کبریتی صـاری ، یومورطه ، قناریه صاریسی ، صمانی، لیلاقمی، صاری، قویو قرمم، قیرمزی ، آل ، کل پنبـه‌مسی، مور، سـیاه ، قرمزی ابرولی ، عنابی، کول، هوائی، اردوواز مائیسی، برونز، باقر، صـاری ، یشـیل ابرولی ، نخودی ایله قاریشیق آچیق ال ، قویو سیاهله قاریشق ارغوانی، دوز بیاض، وانیلیا موری ، طوغله قرمزیسی ، ابرولری لعل آلتون

موزائیق

مادامکه مختلف رنکده طاشلردن، جام پار-
مینادن لوحه‌لر ، صفیحه‌لر ، دوشـه‌مه‌لر یاپمق
(موزائیق) دیبورلر ، بزده صحن وسیع طبیعتده
دیفمز، یاخود آنك برکوشه‌سنه دیکوب یتیشه
ازهاردن بونك انواع ملونه‌سنی وجوده کتیر
فقط بو صنعت یکروزه‌ده ترتیبدن زیاده رنکه دقت
مثلا یالکز سنبل انواعنده :

مائی رنکك : چینی ، پارلاق ، کوك ، ص
صولوق ، هوائی ، قویو مائی ،

قرمزی رنکك : قویو ، پارلاق ، قان
ترنجی ، قرمزی ایله لعل ، آل ، طاتلی ، قو
پنبه ، آچیق، صولوق، طاتلی ، پارلاق پنبه ،
ات رنکی، ارغوانی، شرابی ، ویشنه چوروکی
ارغوانی ، قویومور ، قویو منکشه، صولوق ق

صـاری رنکك : دوز ، پارلاق ، نخود
آلتون، پورتقال صاریسی، پنبه‌مسی، پارلاق،

بیاضك : دوز قرمم ، پنبه‌سی ، سود ، کوشی بیاض مرکباتی ایله سیاه ، سیاهسی ، لیلاق، صدفی، لاجورد رنکلر مرکباتی بولندیغی کبی لاله‌لرك :

بیاضلی پنبه، افلاطون ، اسمرمسی، قان قیرمزیسی، لیمون صاریسی، مائیمسی ، مور، مورمسی قیرمزی ،قناریا صاریسی ،

زرینلرك : طاتلی‌صاری، دوز آلتون صاریسی‌وسائر درلو ملونی واردر .

قرنفل‌د، رنکجه بونلردن آشاغی‌یه قالماز . مثلا :

بیاض اوزرینه پنبه ، کنارلری قیرمزی، لعل، قویو ارغوانی ، بیاض ، اسمرمسی ، آردوواز ، کنارلری قرال ارغوانی، ابرولی ، کبریتی صاری ، یومورطه ، قناریه صاریسی ، صمانی، لیلاقسی، صاری، قویو قرمم، قیرمزی ، آل ، کل پنبه‌سی، مور، سیاه ، قرمزی ابرولی ، عنابی، کول، هوائی، اردوواز مائیسی، برونز، باقر، صاری ، یشیل ابرولی ، نخودی ایله قاریشیق آجیق ال ، قویو سیاهله قاریشق ارغوانی، دوز بیاض، وانیلیا موری ، طوغله قرمزیمی ، ابرولری لعل آلتون

موزائیق

مادامکه مختلف رنکده طاشلردن، حام پا
مینادن لوحه‌لر ، صفیحه‌لر ، دوشـه‌مه‌لر یا
(موزائیق) دیبورلر ، بزده صحن وسیع طبی
دیمز، یاخود آنك بر کوشه‌سنه دیکوب بتیـ
ازهاردن بونك انواع ملونه‌سنی وجوده کت
فقط بو صنعت یکروزه‌ده ترتیبدن زیاده رنکه دقت
مثلا یالکز سنبل انواعنده :

مائی رنکك : چینی ، پارلاق ، کوك ،
صولوق ، هوائی ، قویو مائی ،

قرمزی رنکك : قویو ، پارلاق ، قان
ترنجی ، قرمزی ایله لعل ، آل ، طاتلی ، ق
پنبه ، آچیق، صولوق، طاتلی ، پارلاق پنبه
ات رنکی، ارغوانی، شرابی ، ویشنه چورو
ارغوانی ، قویومور ، قویو منکشه، صولوق

صـاری رنکك : دوز ، پارلاق ، نخو
آلتون، پورتقال صاریسی، پنبه‌مسی، پارلاق

بیاضك : دوز قرمم ، پنبه‌مسی ، سـود ، کوشی بیاض مرکباتی ایله سـیاه ، سیاهمسی ، لیلاقی، صدفی، لاجورد رنکلر مرکباتی بولندیغی کبی لاله‌لرك :

بیاضلی پنبه، افلاطون ، اسمرمسی، قان قیرمزیسی، لیمون صاریسی، مائیمسی ، مور، مورمسی قیرمزی ،قناریا صاریسی ،

زرینلرك : طاتلی‌صاری، دوز آلتون صاریسی‌وسائر درلو ملونی واردر .

قرنفل‌د، رنکجه بونلردن آشاغی‌یه قالماز . مثلا :

بیاض اوزرینه پنبه ، کنارلری قیرمزی، لعل، قویو ارغوانی ، بیاض ، اسمرمسی ، آردوواز ، کنارلری قرال ارغوانی، ابرولی ، کبریتی صـاری ، یومورطه ، قناریه صاریسی ، صبانی، لیلاقسی، صاری، قویو قرمم، قیرمزی ، آل ، کل پنبـه‌سی، مور، سـیاه ، قرمزی ابرولی ، عنابی، کول، هوائی، اردوواز مائیسی، برونز، باقر، صـاری ، یشـیل ابرولی ، نخودی ایله قاریشیق آچیق ال ، قویو سیاهله قاریشق ارغوانی، دوز بیاض، وانیلیا موری ، طوغله قرمزیسی ، ابرو[illegible]، آلتون

موزائیق

مادامکه مختلف رنکده طاشلردن،
مینادن لوحه‌لر ، صفیحه‌لر ، دوشه‌م
(موزائیق) دییورلر ، بزده صحن وسیـ
دیمز، یاخود آنك برکوشه‌سنه دیکو
ازهاردن بونك انواع ملونه‌سنی وجو
فقط بو صنعت یکروزه‌ده ترتیبدن زیاده رنک
مثلا یالکز سنبل انواعنده :

مائی رنکك : چینی ، پارلاق ، کو
صولوق ، هوائی ، قویو مائی ،

قرمزی رنکك : قویو ، پارلاق
ترنجی ، قرمزی ایله لعل ، آل ، طاتلی
پنبه ، آچیق، صولوق، طاتلی ، پارلاق
ات رنکی، ارغوانی، شرابی ، ویشنه -
ارغوانی ، قویومور ، قویو منکشه، ص

صاری رنکك : دوز ، پارلاق
آلتون، پورتقال صاریسی، پنبه‌مسی، پار

جلب اولنمغه باشلانمش وفلمنك ارباب تجارتی دائما سیاحت بحریه‌ده بولنمری حسبیله هر کیتدکلری یرده بولدقلری ازهار لطیفه‌یی اوروپایه ادخال ایلدکلرندن چیچك تجارتی فوق‌العاده توسع ایده‌رك حتی بعض چیچکلره مسرفانه‌برمراق صارمشیدی. بالاده بیان ایتدیکمز وجه ایله برنجی لاله، آلمانیاده تاریخ مذکوره ایلك دفعه چیچك کلدیکی کبی ۱۶۳٤ سنه‌سندن ۱۶۳۷ سنهٔ میلادیه‌سنه قدر مذکور چیچك‌پك زیاده مظهر اعتبار اولەرق تك برلاله صوغانی ۱۳۰۰ انکلیزلیراسنه قدر صاتیلمشیدی .

(اون سکزنجی عصر میلادیده لاله‌دن صکره سنبل رواج بولمش وبوچیچك‌ده لاله کبی آسیادن درسعادته ، درسعادتدن اوروپایه نقل ایدلمشدر . مع هذا پای تخت سلطنت سنیه‌ده چیچکجیلك اوروپادن اول بیوك برترقی کورمشیدی . عثمانلیلر هرزمانیه کیتمشلر ایسه اوراده بولدقلری قدان و چیچك انواعنی استانبوله کتیرمك باغچه‌لرینی تزیین ایدرلردی. ایوبده‌کی فولیه باغچه‌لری ایشته اوزمان مراقلنك زمانمزه قدردوام ایدن طاتلی بریا کاریدره (کل، شب بوی، قر نفل وانواع صوغان چیچکلری استانبولده پك زیاده مبذول اولوب روایت اولندیغنه

صاريسى ، قاوون ايجى ايله افلاطون، ا
الوان موجوددر .

بو رنكلردن مركب بر دمت قرنف
عرض ايدهجكى ظرافت و طراوت فو
كى بانجهلرده بو رنكلرى محتوى ساق
تشكيل ايدهجكى منظرهٔ بديعه دخى كور

چيچك مراقنك ذوق ونشاط رو
نه درجهيه قدر مفيد اولديغنى تعريفه
كوزلجه طرح ايدلمش ، يتيشمش بربانجه
اوطورمق كفايت ايدر .

بومراق بزده قديماً موجوددر. حتى
متوفى (ويزنطال) افندى تاريخچهٔ از

« آغوسبورغ [١]ده موسيو (هار
كوزل بانجهسنه ايلك لاله صوغانى ميلادك
استانبولدن جلب اولنهرق غرس ايد
وسطاده اوروپاده يك آزچيچك نوع
ميلادك اون يدنجى عصرنده دنيانك ه

[١] آلمانياده باويرا حكومتى داخلنده
نفوسلى بر شهردر .

ایدلشیدی. اوصورتله که چیچکلرده الوان محیه ایله فانوسلر کبی رنکارنك انعکاسات ضیائیه ایجنده پرتونثار لطافت اولیور ، فانوسلرده ایکنجی بر چیچك زمینی کبی نشر انوار ایدییوردی .)

* * *

شهرمزده انکلیز تخم مغازه‌سنك ، بیك بر چیچك وسائر چیچك مغازه‌لرینك نشر ایتدکلری قاتالوغلردن تخم ویا چیچك پاره‌سندن ماعدا برشی استخراج ایتمك غیرقابلدر . باخصوص ترکجه مطبوع اولانلرنده املا یاکلشلرندن ماعدابرخیلی ترجمه خطاسی موجود اولدیغی کبی اسملرده اوقونه‌جق ، بلنه‌جك شکلده دکلدر .

بوندن باشقه محرر اولان قرنفل انواعنك نره‌لره دیکیله‌جکی ونه صورتله یتیشدیریله‌جکی اصلا تصریح ایدلمه‌مشدر. بوجهتله عثمانلی چیچك مراقلیلرندن برذاتك اتحاف ایلدیکی تفصیلات وا[illegible]ده قرنفل مراقلیلرینه اهدا ایلیه‌جکز . [illegible]ده چیچك مغازه‌لری قاتالوغلریله [illegible] موجود اولان انواعنی قارشیلا

کوره مرحوم (ابوالسعود) افندینك باغچه‌س
اتسملری مقید آلتی یوز نوع قرنفل موجو
قرنفل ایله شقایق وشب بوی میلادك اون سکز نجی
اووبایه ادخال ایدلشدر .)

بزده حال حاضرده موجود بولنان قرنفل
حقنده غایتله منقح معلومات اعطاسنه بذل مر
اولان رفقامزدن برذات دیبورکه :

(بوروایات صحیحدر . مستشرقین متقدمه
(هامر) استانبولده کوردیکی برباغچه‌یی تصو
ضمنده دیبورکه :

(چیچکلر ایله تزین ایدیلن زمین ، فانو

[۱] قدیماً تدوین ایدلش بر کتاب معتبره بو
آتیده‌کی تعریف مختصر منظورمز اولدی :
(ابو السعود باغچه‌سی) قره آغاج یالیسنه م
(چام) آغاجلریله مزین کامل وبلبلی برباغدر . ابوا
مشهور تفسیرینی بو باغده تألیف ایتمشدر . قره
سودلیجه جوارنده لب دریاده اولوب قره آغاج
چویرلش بر یالی ایدی . دفتردار زاده ابراهیم یا
ایدی . ابو السعود باغچه‌سنك اتصالنده (بازرکان
نامیله مشهور ومتعدد قاعه‌لرله مزین دیکر بر یالی

ایدلمشیدی. اوصورتله که چیچکلرده الوان محیبه ایله فانوسلر کبی رنکارنك انعکاسات ضیائیه ایجنده پرتونثار لطافت اولیور ، فانوسلرده ایکنجی بر چیچك زمینی کبی نشر انوار ایدییوردی .)

***

شهرمزده انکلیز تخم مغازه‌سنك ، بیك بر چیچك وسائر چیچك مغازه‌لرینك نشر ایتدکلری قاتالوغلردن تخم ویا چیچك پاره‌سندن ماعدا برشی استخراج ایتمك غیرقابلدر . باخصوص ترکجه مطبوع اولانلرنده املا یاکلشلرندن ماعدا برخیلی ترجمه خطاسی موجود اولدیغی کبی اسمارده اوقونه‌جق ، بلنه‌جك شکلده دکلدر .

بوندن باشقه محرر اولان قرنفل انواعنك تره‌لره دیکیله‌جکی ونه صورتله یتیشدیریله‌جکی اصلا تصریح ایدلمه‌مشدر. بوجهتله عثمانلی چیچك مراقلیلرندن برذاتك اتحاف ایلدیکی تفصیلات واقفانه‌یی بزده قرنفل مراقلیلرینه اهدا ایلیه‌جکز . فقط اول امرده چیچك مغازه‌لری قاتالوغلریله بزده وقتیله وشمدی موجود اولان انواعنی قارشیلاشدیرمغه چالیشه‌لم :

کوره مرحوم (ابوالسعود) افندینك بانچه‌س
انسمازی مقید آلتی یوز نوع قرنفل موجو
قرنفل ایله شقایق وشب بوی میلادك اون سکز نجی
اووبایه ادخال ایدلمشدر.)

بزده حال حاضرده موجود بولنان قرنفل
حقنده غایتله منقح معلومات اعطاسنه بذل م
اولان رفقامزدن برذات دییورکه :

(بوروایات صحیحدر. مستشرقین متقدم
(هامر) استانبولده کوردیکی بربانچه‌یی تصو
صوره‌ده دییورکه :

(چیچکلر ایله تزیین ایدیلن زمین، فانو

[۱] قدیماً تدوین ایدلش بر کتاب معتبره ب
آتیده‌کی تعریف مختصر منظورمز اولدی :

(ابو السعود بانچه‌سی) قره آغاج یالیسنه
(چام) آغاجلریله مزین کاملی وبلبللی بربانغدره. ابو
مشهور تفسیرینی بو باغده تألیف ایتمشدر . قبر
سودلیجه جوارنده لب دریاده اولوب قره آغا
چوبرلش بر یالی ایدی . دفتردار زاده ابراهیم
ایدی . ابو السعود بانچه‌سنك اتصالنده (بازرکا
نامیله مشهور ومتعدد قاعه‌لرله مزین دیکر بر یالی

(فریدون) (فند مالطه) (جبه‌جی موری) موجود اولدیغی کبی وقتیله :

سنه‌تو ، فندقلی بیاض ، کلمذار ، تارلا بوزان ، طراوت ، عارض دلبر ، برك فرح ، اذن کلشن ، تاج عروس ، نقش عروس ، سنه‌تو مشابهی ، حسن رفعت ، جلوه پسند ، عارض یار ، خنده ، فند کلشن ، فند فرح ، فند جدید ، اثر طراوت ، نوعروس ، لطافت و امثالنك فدانلری قالمادیغندن بونلرك‌ده اوروپاده برر صورتله واقیز ایدلدکلری مظنوندر . بزده بر چشید قرنفل دها واردرکه بو قاتالوغلرده کوریلمز : کچن سنه منظورمز اولان و صاحبی بکر بلیغ بك طرفندن یتیشدیریلن (مرأت بهار)، نار چیچکی آل اولوب موی‌الیه بو نوعی (جنی ، مال مه‌زون ایله درت یاپراقلی یالین قات) دن وجوده‌کتیرمش وبونك غایتله طوری رنکلیسنه (مرأت جمال)، قویو قیرمزی و یارلاغنه (فانوس)، دوز بیاضنه (جنی)، بیاض اوستنه فندقی تحریرلیسنه (نقش طراز)، بیاض اوستنه آل تحریرلیسنه (ظرافت)، دیش ورقلی قره‌می، اورته‌سی‌اوچوق پنبه‌لیسنه (حسن بهار) دیمشدر. فرنکلرك (فیغارو) دیدکلری قویو قرمز کنارلری

معلوم آ. شرقدن اوروپایه برشی، برچیچ
پاپراغی طیرطیللانمسون . درحال آکا :
— (اله غانی پر) دیه برآد طاقه‌رق تب
وتابعیت ایتدیررلر . حال بوکه بوقرنفل مع
(حسن بهار) و (حسن ریاض) دیدیکمز آل
شودرلو برتقابل اسمایه دوام ایدیلمجك
کوریلورکه‌فرنکلرك (Malmaison) مال‌مه‌زو
و Chamois rose دیه‌رنکنی تعریف ایتدکلر
پرلی مترجملر (پنبه‌مسی صاری غایت کوزل
چیچکلی) یه تحویل ایلهمشاردر .
ـ ینه فرنکلرك :
Soleil d'or (شمس زرین) و Mathieu
(مادام ماتیو) و امثالنه مقابل بزده (خو
(پرتو خورشید) (پرتو افشان) دنیلن صاری
زر) (جمال محبوب) (روشن) وقان قیرمز
بسمارق) ، مقابل فانوس ، (میس مور) ،
بیاض (حجنی) و غایتله طوری بیـاض اولم
فنجان) (مرأت جمال) و (شـارل مرسید

تویجیه‌سی یاکامله و یاخود دیشلی اولور . بونلر اتیده‌کی اقسامه آیریلیر :

۱ — بیاض زمینلی فانتازی یاخود انکلیز قرنفلی ، بیاض زمین اوزرینه آتیده‌کی رنکلرده بولنور :

توز پنبه‌سی، کل، لعل، کراز آلی، قیرمزی، کوکز، مور، آل، طوغله رنکی، ارغوان، آمارانت، آردوواز، ویشنه چوروکی . بونلرك چیزیکلی ، زهلی ، تحریرلی ، ابرولی، بنکلی، قوملو تعبیر اولنور درلودرلو چشیدلری بولندیغی کبی چیچکلرینك بعضاً صورغوچلو، کوبکلی ، توکلی ، وسائره نامارده اولمسنه کوره مختلف اسملری‌ده واردر .

۲ — صاری‌زمینلی فانتازی: بوده یوقاریده‌کی کیبدر فقط صاری زمین اوزرینه درجات الوان ایله مزیندر . (ساقسونیا) قرنفللری‌ده ایکی قسم فرعی تشکیل ایدرکه بری دوز صاری دیکری صاری و صاریه قریب (صومون)، (کودری) رنکی زمین اوزرینه شفق‌شعاعی کبی خطوط ایله مزین اولاندر .

فانتازی قرنفللرینك خصوصیله آلمانیانك درلو درلو صاری ، آردوواز زمین اوزرینه مور ، فندق و سائر

قیرمزی وآل ایله بیاض بنکلی قرنفل بر
(حسن بهار) ی آکدیریبورسه‌ده فرقلید

* * *

چیچك مراقلیسی مجموعه‌سنك ویردیکی
بروجه آتی درج اولنور :

فرنکلرك Oeillet des fleuristes د
(چیچکجی قرنفلی) دیه‌جکمز نوع آفریقا
۵۰ : ۶۰ سانتیمترو یوکسکلیر . حزیر
چیچکلری قتمر ، نیم قتمر ویا ساده اولو
رنکی واردر . لطیف رایحه‌لیدر .

قرنفللر متعدد قبیله‌یه آیریلیر :

برنجیسی کلنار : Oe. ratafia din ou
نوع، عطریاتده ومشروبات معطره اعمالنده
غایتله قوقولیدر . رنکلری قیرمزی ویا
وریقات توبجیه‌لری دیشلیدر . بونك بودو
واردرکه (ویانه) قرنفلی تعبیر اولنور .

ایکنجیسی فانتازی Oe de fantaisie
آچیجی ، قتمر چیچکلی ، ظریف رنکلیدر

صابی خشبی اولور . قیشین لیمونلغه قالدیریلیرسه بتون سنه آچار . بعضاً بیاض ، بعضاً بیاض اوستنه سیاهمسی بر رنکده ابرولیدر .

تازنین یاخود مسك قرنفلی : Oe. moschatus بوکا اسقوچیا قرنفلی دخی دینیر . کوکلری صیق بر طوفه تشکیل ایدر . مایسده کثرتله قنمرلی چیچك آچار . بیاض، پنبه، قیرمزی اولوب رنکلیدر. بعضاً کناراوزنده داثروی زهار بولنور . وریقات توبجیه‌لری زیاده دیشلی، قیوبرجیق وتوك کیبدر. باشجه‌لرده کنار تنظیمنه الویرشلی، لطیف رایحه‌لیدر .

* * *

قرنفللر یا تخمدن ویا چلیکدن آرتدیریلور . تخم زرعی تنوعی، چلیك اصولی بقای نوعی موجب اولور . تخم یا بهاریه ویا کوز موسمنده ساقسی‌یه ، یره اکیلیر . فقط ساقسی ترجیح اولنور. ویاخصوصاً اعمال ایتدیریلن صندوقلره زرع‌ایدیلیر. بوچیچك خالص خفیف طوپراق سور . طوپراق قیشدن اول کوبره ایله قاریشدیریلوب حاضر ایدلش ایسه غایتله موافقدر . کوبره درتده بر نسبتده قونور ایسه‌ده انواعنه یعنی قوتنه کوره بونسبت

رنکلرله چیزیکلی انواع ظریفه‌سی واردر. هله
الوان و اشکالجه جامع اولدیغی او ظرافتله
لطیف بر رایحه نشر ایدر .

اوچنجیسی فلامان قرنفلی : flamands .
دوز بیاض زمین اوزرینه مختلف رنکلرله
اولور. بونلرك کاسی آیرلماز وچیچکنك انتظامی
قطعه‌لری عریض و ایجه طولغون ، وریقات ت
مدور و دیشسزدر . بعضاً ایکی اوچ رنکله
طولانی چیزکیلری واردرکه زیاده‌سیله مقبولدر

دردنجیسی یدی ویرن قرنفل : ontants
قرنفیللرده تخم زرعیاتنه دوام ایدیله ایدیله
چشید الده ایدلمشدرکه شو یدی ویرن قرنفیللر
بو مثالدر . بونلر بتون یاز چیچك آچدیغی ک
دمنی صوبادە آچقدن خالی قالماز. رنکلری‌ده خا
بر درجه‌یه کلکده در .

چیچکجی قرنفللرندن اخیراً یکی بر نوع د
کاشدرکه بونلره (چلیك صاپلی) دینیور . ه
بویلانمیور هم‌ده دکنکه احتیاج کوسترمیور .

خشبی قرنفل Oe. ligneux شرق مالیدر

ساقسیلر احتیاج حالنده صولاریسه‌ده حزیران وتموز کبی صیجاقلرك شدتلی زمانلرنده آقشاملری سوزکچلر اوزرلرینه صو دوکولمسی ویرده کولکه‌یه آلنمسی ویا اوزرلرینه کولکه‌لك یاپیلمسی آنلری قورومقدن وقایه ایدر. عکس حالده اکثرینك صوبی چکیله‌رك بتون بتون قورومازسه بیله کندیسندن‌ده فیض بکلنمز.

چلیك دخی اکثریتله بهار وکوز موسملرنده یاپلمقده‌در. چلیکلر یکی سورکونلردن آریلیر، ساقسی‌یه دیکیلیر. او صیره‌ده هوالر یابس بولنورسه اوزری بر مدت جام شیشه ایله قپانیر. کوکلندیکی وقت یره ویا ساقسیده فیده‌لنیر. فقط بهار چلیکلری شدتلی صیجاقلرك حاولندن، کوز چلیکلری شدتلی صغوقلرك ظهورندن مقدم هر حالده یرلرینه قونمش بولنمالیدر. بونلرك کوکلنوب کوکلنمدیکی فیلیزلنوب فیلیزلنمه‌لرندن بللی اولور،

دکیشیر. براز دها فضله ویا دها آز قونیلور .

تخم ساقسی‌یه اکیلیرسه طوپراق ، ساقسی‌نی کنارندن بر پارمق قدر آشاغی‌یه اینمه‌لی واوزرینی ایدلدکدن صکره تخملر سیرکه سرپیلوب اوزرینه تخننده برطبقه بول کوبره ایله مخلوط طوپراق ایله تخملرك آلتنده‌کی طوپراق نملی اولمق لازمدر . (پولوه‌ریزاتور) له [۱]، بو آلت بولنمازسه اینجه ایله اوزری صولانوب بر جامله قپاتملیدر .

فیده‌لر نشو ونمایه باشلایجه جام تدریجاً قالدیرلوب فیده‌لر یدی ، سکز یاپراق اولنجه سوکولوب اون سانتیمتره‌دن آشاغی قالمامق اوزره یا یرینه اوچدن زیاده قونمامق اوزره ساقسی‌یه دیکیلور .

قرنفللر قیشی آچیقده کچیرر . صوبایه آلیشدقدن کی قیشین‌ده آچار . چلیك داللر مستتنا اولمق اوزره قرنفللر عمومیتله دکنکه محتاجدر. بهرقرنفل‌ایچون شکلنده اوچ دکنك رکزی مرجحدر. ساق‌ه بواوچ چبوغك آره‌سنده باغلانورسه سریست .

[۱] آناطولیده بوکا (پوسکوریج) نامی ویرلمش بویله سویلنمکده بولنمشدر .

تصادف ایدیله‌بیلن بو محتشم، معظم، ارام کداز پانوراما اورته‌سنده اویناشان قوزیلی، ملهبیشلی سوریلری، داللرده، چنار اوزرنده، چیچکلر آره‌سنده ژرین قنادلریله طولاشان آریلری کورمك، بو مجموعهٔ نفائسك نشر ایتدیکی روایحی تا اوزاقلردن طویمق، سحرده، شفقده، شامده، ماهتابده، مکوکب ونیلگون کیجه‌لرده صباح استغراقه عکس ایدن آواز عندلیبی ایشیتمك ایستیور. لکن نه ممکن؟

ظواهر حاله کوره بو سنه بهار کلیه‌جك. نظر سلبلی هواله متحسر. بو ماهتاب، پرده‌دار سحاب اولهرق کچدی. بتون شواهق اطراف قارلی، صحن فلکده بر شکاف مینائی کورنمیور. سرچه‌لر ایصلاق تویلرینی قبارتمش، کوکرجینلر باشلرینی کوکسلرینه ایندیرمش، قویروق صالالایانلر، آغاج قاقانلر اوشومش. نکاه خیال بوحددن خارجه چیقه‌میور.

فقط بن بنه بر جناح تسلیت آلتنده ایصینیور، سوینیورم. هر صباح بر قمری قارشیکی بنانك پروازنده کزیندکدن صکره یازی اوطه‌سنك پالقونه کلیور. پارماقلغه قونیور. بنی کوزتلیور. بربرمزه باقیورز:

قری

کونش بر کره آچسه ، شعاعات
زمینی ایصیتسه سور بهار باشلایه‌جق، ا
یشیللکلر ایچنده قاله‌جق ، طاوعلرده
هر صباح بر آهنك ربیعی ایجاد ایده‌رك
نشاط انگیزی اویقولره قاریشه‌جق اما
نه جیچکلر. آچیلمیور دکل، فیض نامی
یورومش، فقط چه سود ، کوز، بوحس
بر طبقهٔ خضارتله ، یوصون کبی پور
طویه‌میور .

شاعرك پیمانهٔ سرشار لطافت دیدیکی
ساعتلرجه مجبور فغان ایدن غنجه‌لری
دستهٔ رنك و بو کبی صارقان لیلاقلری
سنبللری، نرکسلری، منکشه‌لری، مشام
زنکدار هوس قیلان زنبقلری ، قیرلرد
تپه‌لرده کومه کومه تماشای بهاره چیق
تماشا ایتمك ، بر مثلنه آنجق طبیعتك ک

واپورلرینك قالین دودوکلرینه ، کزیجی اصنافك یاغیردیلرینه ، ترنك استیم بوشالتمسنه ، دکز آلتندن کلیورمش کبی ایشیدیلن استمبوط اوتمهلرینه یان یان قولاق ویریبور ، فقط بنی یینه اونوتمیور . ینه کوزلری بنده .

بعضاً ندیمهٔ روحنی برابر آلوب پارماقلقده پر آشاغی ، بریوقاری پیاسه ایدییورلر . یوق ایشته بوکا تحمل ایدلز . بن قیصقانجم . یا بن یا او .

هله شوکا باقك . کزدنك توبلرینی قبارته قبارته ، هوهو دیه اوتمکنه حرف اندازلقده بولنیور . اوح ! دوندیلر . ایکیسی ده بکا باقیور . عجبا بنیمی پرهزانته ایدییور ؟ ظن ایدرم . زیرا اوجاقرباى عشوه تبدیل وضعیت ایلهمیور : خفیف الاکوزلی . سینهسی پارلاق طوغله رنکنده ، کردنی بردر آغوشده حاصل اولمش کبی حلقهدار . یال وبالی نازك ، سوز کون . آیاقلری کوچك . صالینه صالینه یوریبور .

او نه پرواز بی‌هال . ایکیسی ده بر آنده هوالاندیلر . تا قارشیلره کیدییورلر . اوراده آغاجلق وار . عجبا سیر چنزارهمی عزم ایتدیلر ؟ نرهده ؟ هانکی چنزارده ؟

قمری بی سومهمك اولورمی ؟ لسیان بیله سومش ،

او بندن متوحش، کویا روکردان. یوزینی کـ
مینی مینی، یووارلاق سیاه الماس پارچه‌لری
کوزلری بنده . آره‌ده صره‌ده یان باقدقجه
یردن سیاه، اینجه منقارینی کوریبیورم، اوچو
دیه یورکم تیتریبیور. بن آنی طوتوب سومك
ایصیتمق، یوزمی کوزمی نرم وحریری تویلر
قنادلرینی آچوب بوینمه صارمق ، خیزلی
قلب متهیجنی دیکله‌مك ، هوهولریله کوکل
اوپمك، او ماصه‌مك اوزرنده کزیندیکجه حقنـ
تحسساتی یازمق ایستیورم. قابلمی؟ او هوائی
اوزاقدن مرحبایه بیله قائل دکل . او درج
پرست . بن قیلدادقجه آلك‌ده قنادلری قیمیل
آره‌مزده بر خط حسی وار . المی بردن بـ
اوده قویروغنی قالدیریبیور ، آیاغه قالقسم
بنم طرفه اماله ایده‌رك کوشه‌یه طوغری یور
یاقلاشسم دونوب کردن فراز اوله‌رق طیرانه حـ
بالقونك قپوسنی آچارکن حاصل اولان طراقه
قارشیده‌کی طامه طوغری سوزولیور . بر چـ
ینه عودت ایدیبیور . غالبا بوراسی خوش م

جلوه‌یی خوش کورمش که آکا ویرمش .

هم طبیعیونك کوزلری بنم کوزلرم کبی کورمیور . بن سودیکم ایچون هیچ بر حالی تدقیق ایده‌میور تماشادن کندیمی آله‌میورم . مضبوط اولان مناقبی دیکله‌مك ایسترسه‌کز شو سطرلری‌ده اوقویك :

قری، احتمالکه سائر طیوردن زیاده یازین طراوتدن، قیشین حرارتدن حظ ایدر . اوروپایه بهاردن اول کلیر ، آغستوس اواخرنده کیدر . حال‌بوکه نوعنه داخل اولان تخته‌لیلرله اوکیکلر برآی اول کلوب برآی عسکره ترك دیار ایدر . حق پك چوغی کیتمز . قریلر بر دانه‌سی مستثنا اولمامق اوزره طوپلانوب عزیمت ، ینه هپ برابر بر یره مواصلت ، اوزون اوزون سیاحت ایلدیکی کبی بر پرده‌ده درت بش آیدن زیاده آرام ایتمز . ایشته بو مدت ظرفنده لانه قورار ، یمورطلار ، یاورولرینی کندیسیله برابر اوچاجق حاله کلنجه‌یه قدر بسیلر . اك زیاده سودیکی محللر لوش، قراکلق، سرین اورمانلردر، یووالرینی یوکسك آغاجلرك تپه‌لرنده (آرابه‌جیلرمزك زینت انظاری اولان کوپری باشنده‌کی سکود آغاجی اوزرنده‌کی یووا بو افاده‌یی ناقض کورینیور)، مساکندن

حسن و بهای نازکه قری کبی ، نازنده‌لره ق
دیبور . قوبو بوز رنکدن قری کوکی یاپیو
بر جنسنه یوسفجق ، یبانیسنه اوکیك ، قیزیل
حق اوران ، دیکر بر نوعنه تحته‌لی ، مستهزیسنه ق
دیه آدلر قویمش .

فنه نه قدر جانم صیقیلدی . سجل معیشت
افترالر قید ایدییور . دییور که :

(آبای یسوعیه قری‌نی وفای عهد وبکار
نمونه‌سی کبی تلقی ایتمشلر و خلفه اویله بیلدیر
حتی اعزهٔ نصارادن (سن‌تامبرووواز) بو قوش
لکه‌سز بر نسل وعفت بدنیه انموذجیدر . د
فی الحقیقه اسلاف ، قرینك بر زوج ایله قناع
آنك وفاتندن صکره هیچ بر ارککه نکه ا
اولماز ظننده بولنورلردی . فن حاضر بو سو
اورته‌دن قالدیردی: دیشی قری حوپیا، هوائی

مع‌هذا بن‌ده بردرجه‌یه‌قدر اینانه‌مجم ، یور
او درجه‌ده جلوه آموزکه نظر اشتیاق شدت
اولیور . بو مشربده اولمسه ایدی پراز تع
رعایت ایدردی . وارسون اولسون ، طبیع

بوندن صکره زوجندن آیریلماز . یومورطه زمانته قدر آنکله شیرینکام اولور . آمدن صکره عائله غائله‌سنه دوشمز .

مشهور (بوفون) ده مفتری . تزاهت لسانیله بونلر حقنده سویله‌مدیکنی براقامش .

فقط سیاح شهیر (لاوایان) دییورکه :

قریلر ، آفریقا جولرنده کاربانمك اغوری ایدی . صوسزلقدن بایغین حاله کلدیکمز آنلاردە هرنەدەاولورسه اولسون بر جفت قریيه تصادف ایتدکی او طرفلرده صو بولەجکمزه امینتله سیراب مسرت اولوردق . آنلرك وجودی بزی برقاچ دفعه موت محققدن تخلیص ایلدیکی ایچون متکذار دلالتلری قالدق .

* * *

بشریت من القدیم کرك بونی ، کرك کوکرجینی سوه کلش ، سوه کیتمشدر . حقارنده معصومانه حکایه‌لر ، تخیللر ، کنایه‌لر اختراع ایتمشدر . مثلا اساطیره کوره (ژوپیتر)ی حامه‌لر بسیلر ، آلهة الجمال اولان (وه‌توس)ه رفاقت ایدرمش . حتی حس محبت غاغه غاغه‌یه کلش ایکی کوکرجین ایله تصویر اولنوردی . تورات ایله انجیل شریفده معصومیت وسادکی اخلاقه اشارت اتخاذ قیلنمشدر .

اوزاق محلرده يايار . اسوجده ، آلمانيا ده ،
ايتاليا ده احتمال كه الك صفوق وزياده صيجاق
آنجق يازين اقامت ايدوب صوك بهارده دون
همان كافهٔ اقطارنده بولنور. ابحار جنوبيه ده كى
واردر. براز وحشى ايسه ده تأنيسى قابلدر .
جنسلريله برلشديكى كوكرجينلرله ده معاشر
يتيشن ملز ياورولر آيريجه بر جنس تشك
قوتلرى غيرتلرينه كفايت ايتمديكندن بعض
درجه بى تاب دوشرلركه آرتق ال ايله طوتوا

قرى كوكرجندن زياده ميال هوا
كوكرجين، ديشيسنك اطرافنده دونر، طولا
قرى كرك مشجرلرده اولسون ، كرك كو
بولنسون رفيقه سنك اوكنده بر برى آردنجه
يكرمى دفعه يرلره قدر اكيلهرك بيان تمنيات
درجه ده آشاغيه اكيلير كه هر دفعه سنده
دكر . يئه او سرعتله قالقار . بو تمنياتى يك
رحم آور هوهولر تعقيب ايلر . ديشى وه
اغماض عين ايدر، كويا كورمز. فقط براز ص
اولور. طاتلى طاتلى هوهولر، ايكلر كبى سسا

بوندن صکره زوجندن آیریلماز ، یومورطه زمانته قدر آنکله شیرینکام اولور. آندن صکره عائله غائله‌سنه دوشمز.

مشهور (بوفون) ده مفتری . نزاهت لسانیله بونلر حقنده سویله‌مدیکنی براقامش .

فقط سیاح شهیر (لاوایان) دییورکه :

قمریلر ، آفریقا جوللرنده کاربانمك اغوری ایدی . صوسزلقدن بایغین حاله کلدیکمز اثنالرده هرزه‌ده اولورسه اولسون بر جفت قمری یه تصادف ایتدکمی او طرفلرده صو بوله‌جغمزه امینتله سیراب مسرت اولوردق . آنلرك وجودی بزی برقاچ دفعه موت محققدن تخلیص ایلدیکی ایچون منتکذار دلالتلری قالدق .

* * *

بشریت من القدیم کرك بونی ، کرك کوکرجینی سوه کلش ، سوه کیتمشدر . حقارتده معصومانه حکایه‌لر ، تمثیللر ، کنایه‌لر اختراع ایتمشدر . مثلا اساطیره کوره (ژوپیتر)ی حامه‌لر بسیلر ، آلهة الجمال اولان (وه‌توس)ه رفاقت ایدرمش . حتی حس محبت غاغه غاغه‌یه کلش ایکی کوکرجین ایله تصویر اولنوردی . تورات ایله انجیل شرفنده معصومیت وسادکی اخلاقه اشارت اتخاذ قیلنمشدر .

اوزاق محللرده يايار . اسوجده ، آلمانيا
ايتاليادە احتمالكه الك صفوق وزياده صيجا
آنجق يازين اقامت ايدوب صوك بهارده
همان كافهٔ اقطارنده بولنور . ابحار جنوبيه
واردر . براز وحشى ايسەده تأنيسى قابلد
جنسلريله برلشديكى كوكرجينلرلەده معا
يتيشن ملز ياورولر آيريجه بر جنس ت
قوتلرى غيرتلرينه كفايت ايتمديكندن
درجه بى تاب دوشرلركه آرتق ال ايله طو
قرى كوكرجندن زياده ميال ه
كوكرجين ، ديشيسنك اطرافنده دونر ، ط
قرى كرك مشجرەلرده اولسون ، كرك
بولنسون رفيقەسنك اوكنده بر برى آرد
يكرمى دفعه يرلره قدر آكيلەرك بيان تم
درجەده آشاغيه آكيلير كه هر دفعەسند
دكر . يىنه او سرعتله قالقار . بو تمنياتى
رحم آور هوهولر تعقيب ايلر . ديشى
اغماض عين ايدر ، كويا كورمز . فقط براز
اولور . طاتلى طاتلى هوهولر ، ايكلر كبى س

شرق، کبوترنامه‌لریله حقنده تناخواندر. قمری‌یی‌ده، کوکرجینی‌ده سور، یووالرینه بر حس محبتله باقار، یمارینی احضار ایدر، صولوقلرینی طولدیرر، یارامازك بری طاشی آتسه آزارلار، طوتسه آزاد ایتدیرر، یوواسندن دوشمش بر یاورویه درلو درلو نوازشلرده بولنور، آرار، بولور، ینه آنی لانهٔ مادره یرلشدیرر. شمرنده قمری‌کوزلی وصفنی قوللانیر، صدای آهنگدارینی محزونانه دیکلر، طرز و رفتارینی سور، النه کچرسه اوپر اوپر صالوپرر، جریحه‌دار اولانلرینی تداوی ایچون چیالار، آنی دائما معابد محترمه جوارنده کورمك ایستر. چونکه آنك ایچون محترمدر، نازکدر، لطیف بروجوددر.

نسوان بنى اسرائيل تولداتى متعاق
كوكرجين قربان ايدرلردى . نصرا
موزائيكلرده، بويالى ويا مذهب جامل
قنديللرده، حلقه‌لرده كوكرجين بولنديغى
دخى ايلك مژدهٔ سلامتى ويرن برحمامه‌او
وتصور ايدلمشدر. حتى خرستيان رسامل
رنم تعميدنده سرمبارکلرى و ضهيونده
اوزرنده طوران روح القدسى حمامه
ايله‌مشاردر .

حكيم شهير آرسطويه گوره قدما ك
مدح واطرا ايتدكلرى كبى قديم مصريو
محبوبى ايكنجى دفعه تأهل ايتمين ط
برومز مخصوص اولق اوزره قوللانمش
يسوعيه ـ يوقاريده ذكر اولنديغى وج
التزام ايتمشلردر. انجيل (متى)ده سادكا
علامت اتخاذ قيلنديغندن اوائل نصرانيتد
حلم وملايمت ، شفقت ، وسوسهٔ ابليس
واحتياط، وجد واستغراق اشارتى عدا
كنديسى كبى سويملى اخلاقياته بكزه ديل

شرق، کبوترنامه‌لریله حقنده تناخواندر. قمری‌یی‌ده، کوکرجینی‌ده سسور، یووالرینه بر حس محبتله باقار، یمارینی احضار ایدر، صولوقلرینی طولدیرر، یارامازلك بری طاشی آتسه آزارلار، طوتسه آزاد ایتدیرر، یوواسندن دوشمش بر یاورویه درلو درلو نوازشلرده بولنور، آرار، بولور، یینه آنی لانهٔ مادره یرلشدیرر. شمرنده قمری کوزلی وصفنی قوللانیر، صدای آهنکدارینی محزونانه دیکلر، طرز و رفتارینی سور، النه کچرسه اوپر اوپر صالویرر، جریحه‌دار اولانلرینی تداوی ایچون جیالار، آنی دائما معابد محترمه جوارنده کورمك ایستر. چونکه آنك ایچون محترمدر، نازکدر، لطیف بروجوددر.

نسوان بنى اسرائيل تولداتى متعاقب جن
كوكرجين قربان ايدرلردى . نصرانيتده مر
موزائيكلرده، بويالى ويا مذهب جاملرده، م
قنديللرده، حلقه‌لرده كوكرجين بولنديغى كبى طو
دخى ايلك مژدهٔ سلامتى ويرن برحمامه‌اولمق اوز
وتصور ايدلمشدر. حتى خرستيان رساملر جنابِ
رنم تعميدنده سرمباركلرى و ضهيونده رؤس
اوزرنده طوران روح القدسى حمامه شكلن
ايله‌مشاردر .

حكيم شهير آرسطويه كوره قدما كوكرجي
مدح واطرا ايتدكلرى كبى قديم مصريون دخ
محبوبى ايكنجى دفعه تأهل ايتمين طول قاد
پرزمن مخصوص اواق اوزره قوللانمشلر ،
يسوعيه ـ يوقاريده ذكر اولنديغى وجه ايله .
التزام ايتمشاردر. انجيل (متى)ده سادكهٔ ديانت
علامت اتخاذ قيلنديغندن اوائل نصرانيتده عفت
حلم وملايمت ، شفقت ، وسوسهٔ ابليسه قا
واحتياط، وجد واستغراق اشارتى عد ايديلمش
كنديسى كبى سويلى اخلاقيانه بكزه ديلمشدر

مشهور اولدیغی اوزره کونش اولمازسه هرشی صولار . مکوناته رنك ویرن کونشدر. بالمقابله رنکده کوزك مدار سروریدر . مشهور (کوته) به کوره الوان طوغریدن طوغری یه روحی متحسس ایتمکده در. حتی رنکلر حقنده اجرا ایلدیکی تدقیقات روحیه آره سنده دیبورکه :

(آچیق رنکلر سویندیرر ، قویو رنکلر آغیرلق ویرر، آچیق صاری رنکده بارلاقلق، حرارت واردر . قویو صاری ناخوشدر، چیرکینلکدن قورتوله مازسکز. قیرمزی حار ومؤثردر، شمس آفلك شدت شعشه سنی آکدیرر. صاری قیرمزی کوز آلیر ، یورار ، قویو مائی نظری دیکلندیرر، مائی یی بزدن اوزاقلاشان برشی کبی سوه رز، منکشه رنکی دها ضیادار در، بزی دها زیاده سویندیرر . قیرمزی ده وقار وحیثیته، قوت وعظمته دال اولان برتاثیر واردر. یشیلك جاذبهٔ مقاومت براندازینی تعریفه حاجت یوقدر) .

• •

دونکی هوای ربیعیدن الك زیاده حصه دار مسرت اولانلر ـ ظنمجه ـ قادینلر ایله جوجقلر ایدی. کوریده، واپورده، ترامواید، تونلده، بولده نه قدر قادینه تصادف

•

ایلك بهار

ایکی کوندنبریدر سقف نیلکون سماده پ
یزه خولیا کبی کلن مهر بهاری؟ اولکی ص
کوزلری طولدیره‌رق بنی سویمجلی سویمجلی
او نه حرارت روح پرور ؛ او نه طاتلی نوا
دیوزه‌نك :
ـــ کونشمی قیامه . دیمکده حق وار
تقویم ؛ اولکی کونك کنارینه «ظهور
وضع ایده‌یدی اصابت ایمش اولوردی . بر
بتون الوان بهاری اویاندیردی. کزدکجه‌رنك
مثلا بیاض، افلاطونی برقراوات، ایپکلی
یشیل برقورده‌له ، غالیباردا رنکی برقول
یلك ، آل بر یونزه ، لیلاق بر ژوپ ، کل
نوزاده جیویدی بر پروسته‌لا، آتشی بر ش
قرمزی برشمسیه، بقله قیری بر آت، قورش
زیتونی بر پالطو، پنبه بر دانته‌لا، قارکی
ایلیشیوردی. فقط یونلرك جمله‌سنده برتازه

خفیف برروزکار نیم‌خوبکرده ناصیه‌لره جاربدقچه وجود اورپریبور . حالا اوشومکی اونوده‌مه‌مش، متصل کونش آرایورم .

اوف ! آیاقلرم یاندی . لاستیکلر پاپیشیور. بالطو ایله جاکت آره‌سنده صیجاق برهوا طوریبور . انسان اوستده‌کنك برقولندن طوتوب چیقاره‌جق اما واپورك حاصل ایتدیکی جریان مانع اولیور .

هرشیدن بر پارلاقلق رونما . پوسته واپورلری ایلیق بربانیویه مفطوس وجودلرکی میال‌خواب معدنی‌اشیالرندن کوز آچوب قپار کبی اوفاق اوفاق لمعه‌لر چیقیور . درت پش بیاض مارطی سرت سرت باغیره‌رق دونوب طولاشیور؛ یونس بالقلری بوغازدن‌صیقلمشلر، برر‌ایکیشر مرمره‌یه کیریبورلر . حرم ، صله‌جق اخشاب بنالریله رنکی پر پر قوبو، آچیق بر بلده‌یی احطار ایدیبور .

بوغاز نه‌قدر دلربا . کویا قه‌لی اوکنده انتها بولمش کبی عادتا ماوی سطحلی برکوله دونمش. یالکز شرقنده بیاض بیاض بلوط کومه‌لری وار. دقت ایدلسه بونلرك التوا آنی آره‌سنده آچیق پروسیا ماویسی آکدیران پر رنك لطیف

ایتدم ایسه جمله‌سی بهار تووالتنده ایـ
کی کیدیرلمش، ترتمیز قیزچوجقلری بر
بکزییورلردی . کوزلر ریان سرور ،
متبسم، یناقلر پرطراوت، صاچلرموجه
دوکولمش، اوچار کبی یوریییورلردی .
سـویندم . آرتق برپرده طورمیوب ک
قرار ویردم. فقط نره‌یه کیتمه‌لی؟ بوغاز
کاغـدخانه مدخلی پویرازه معروض
کزیلمز. حیدر پاشا نصل؟ تمام. لدوس
اولورسه‌ده صغوق اولماز .

واپورك کوکرتمه‌سی خنجا خنج ،
مراقلی وار . هوا صاف، ماوی. خلیجـ
جامورلو؛ مرمره‌نك صولرندن برخط
قیزقله‌سی پارلاق بیاض. سماده ، دریاده ر
علوی برمنظره یواش یواش آچیلیور .
قدمه یوکسلمش بنـالرله قباریق ، عظ
آرالق آرالق قدید اشجار عیان اولیور.
اختلاط مناظر تعدد ایدییور. اسکدار ت
حرارتِ شمسِ آغیر آغیر کولکهٔ آرزو

ن كجدم . ارتق برجويبارخوش
شنده‌كى مصلق‌ده كوكرمش،
طوربيور . نه لطيف ، تميز بر
ديكزنى ايكى آب روانك زمزمة
سكز .
ولسزهيكلره بكزيور . كولكه
بويومش يشيللكلره برطاتليلق
اون بش پاپانيه ، يول كنارلرنده
چيكدملر، تك توك يبانى خردلر
طيرفيللر هنوز غنوده . ككيكلر
، سودليلر آچيق يشيل، باللى
. ايكى موسوى‌جوجغى، اللرنده
كيربيورلر .

دشكاه آب برجن) عباره‌سنى‌ده
كوجك مقدم برى چايره برماصه
ربه ايكى بارداق، يره برداماجانه
. يورولمش اولمالى‌كه كندينى‌ده
درين درين اويويور . ظاهرحاله

کوریله‌جك، آره صره جاملردن برضیای زرین تارعکس ایده‌رك اوچارکن سونیور.

مزمره کنیش، دوز، تا افق غربی‌یه قدر ساکن، لکه‌سز، فقط کثیشك، قاطرلی طاغلرینك ذروه‌لری، سطح مائللری قارلی. اتکلره طوغری دومانلی. آواره برسحابه کلیك کورفزی ارتفاعاتنده سرکردان قالش، قیمیلدامیور بیله.

قیلرده چنلر بلیرمش، فقط برسیل حضارت اوته‌یه بری‌یه آقش کبی پارچه پارچه یشیل یرلر کورینیور.

* * *

عجبا بوراده‌ده برچاغلیانمی یاپمشلر؟ چایره یاقلاشدقجه بر شاریاتی ایشیدیلیور. جامورلر هنوز قورنامش. قورنمش آیاق یرلرینه باصه‌رق کچمك ممکن.

نه‌لطیف برزمزمهٔ خروشانی. سوسونلر. اوکوچوجك دره جوشغون اولمش. آقیور، آقیور. طالغه‌لری برر قاریش بوینده، یاوم یاوم ارتفاعنده. صولری آزجامورلی خس وخاشاکدن، دال قیرینده‌لرندن، کاغد پارچه‌لرندن، یونغه و امثالی شیلردن نه‌یه تصادف ایتمش ایسه المش کوتوریپور.

*

کوریبوردم . درەنك تلاطمی بیتنجه ، بونك طالغەلری باشلار. قادینلر، چوجقلر سیر بهاره چیقمشلر .

یازین کنیش، سایەدار برقوریدور کی منظور اولان دره ایچی شیمدی اوضاع اشجاردن ، سقفی منهدم ، بغدادیلری طاغنیق ، اوتەسی بریسی آجیق بر تنهازاره دونمش، بوراده بری اویوبور: طبلەسنی قویمش، ترازوسنی اوزرندن صارقیتمش بر مائی دیزلك یوز اوستی یاغمش، احتمال ، برمشتری کلسوزده اویاندیرسون خولیاسی ، احتمال دکانه کیدرسەم ینه یوکلتورلر، اویویەیم، دها ایی فرواسیله ناثم .

دها برایکی کونلك صباحت بهار بیله حس وروحی محظوظ ایدییور. بشرك الك ممتاز ، الك ایجه ، الك نازلك تحسساتی ، ائما کوزلك قارشوسنده واقع اولور . کوز، دماغ بومؤثر آرام فریبه پك چابوق، عادتا آنی برتهیجله ایصیتیر . قوبارووب اویدیکم بر باباتیەده کی ظرافتی تماشا ایتدکجه ، آنك صاری بر داثرەجك اطرافنده دیزیلی طوران بیاض وریقانه باقدقجه کونشدن ترابه انتقال ایدن فیض صانکه حیرت ایتمەمك ، آنی سومەمك، کورمك ایستەمەمك الدن کلیور .

کوره چوقجه اسنه‌مش که آیاق اوجنده‌ده اوفاق
ڤیوریامش یاتیور. اوقدر طالغین که شاربلق، تر
صوجی نداسی کار ایتمیور .

انسان یوریدکجه ایصینیور . ایی قوریمه
جامورلری لزوجتلی. آیاقدن لاستیکی چیقاره جق
یاپیشوب آصیلیور .

آیریلق چشمه‌سندن مزارستان آره‌سنه کیرینجه
انتشار ایدن بوی لطیف طویولیور. بونلر ساده
یوزلرجه طیوره مسکن اولمش بر رطبیی قوشلر
خوش . بعضاً یکرمی اوتوز قوش بردن بر
اوتمکی سروك اوراق مظلمه‌سی ایچنده غائب اولا
خیال برطاقم ارواح مسعوده‌نك قادلانوب اوچ
قائل اولمش کبی طالیور. فقط طاشلر، بیقیق مزار
کزینن قارغه‌لر، بوارواح خبیثه نه‌قدر چیرکین
مکر بن ایکی جوبنبار آره‌سنده، بیوك بر دا
یوریبورمشم. قوربغه‌لی یه کلدم. بوعادتا طاشغین
بولندیغی محلده قوجه‌مان برکول. ایچنده آرابه‌لر
قوش دیلی چاپری یشرمش. چیکنه‌مسونلر
داللر دیزمشلر. اوزاقدن لطیف برسطح مستو

برنجی ماهتاب

ساعت اوچه قدر قونوشدق، کولوشدك. چوجقلری یاغمور دعاسنه جیقارسه‌ق، بوسنه قار یاغدی اما طوتمادی کبی شتائی مصاحبات ایله دمکذار اولدق. حقمزده وار. شونده یازه قرق‌قرق بش‌کون قالدی، حالا تلغرافنامه‌لرده ترانسیلوانیاده قار، ایتالیاده اوچ کشینك انجمادی، اسویچره‌ده قوردلر و امثالی خبرلر یازیلی. هله اولکی کونکی رعد وبرق، صولو سپکن ایله قاریشیق طولو کیمده حلول بهاری امید ایتمکه طاقت براقدی. بر اسنه‌دم، بردها اسنه‌دم. الده شمعدان، آغیر آغیر بتاق اوطه‌سنك یولنی طوتدم. مردیونلردن جیقدم. آی! صفه‌ده آیدینلغه بکزر بر آچیقلق وار. پنجره‌لرك کولکه‌لری دوشمه‌لر اوزرینه دوشمش، کهنه مرمرلر اوزرندن تیزاب ایله سیلنمش مرمراته بکزییور.

عجبا؟ بو ماهتابمی؟ کوزلریمه اینانه‌یم می؟ مومی سوندیردم. اوت. ماهتاب. کول رنکنده بر ضیای ضعیف دیوارلرك بادانه‌لری اوزرنده لکه‌لر براقدی.

اوفاجق بردره اوزرنده تحصل ایتمش
نه دیه‌یم؟ عجبا او نره‌لره طوغری یووار
بونی حیاته بکزه‌دنلر کنار جویبارده
کوزللکلری دوشونمشلرمیدر؟ فقط بومو
بحاره منصب اولدقجه بیویه‌جك ،
سودیره‌میه‌جك اشکال مهیبه‌یه کیره‌جك
آقشام. دامن زرتارخورشید، یاقو
بدیع ایله آفاق مغربه یاییلدی. نه کوزل بر
نه دیبی برشام . مرمره‌نك صولری
پردهٔ افق دقیقه دقیقه، رنك رنك ابتسام
اوزاقلره قاچمش ایکن اقشامی دها یاقین
کتلهٔ آبنده بشقه بر انشعاع وارایدی،
شرقك دیده بان لیالی اولان برنجم
ایدیبور ، یواش یواش یوکسلیوردی
ایدی که تا اوزاقلردن کلدیکی ایچون پل
نباتی بر بوی روان، عادتا یکی بیتمش
انتشارایدن قوقوسنه مشابه برشمهٔ بهار
ایله قوشه‌رق کویك آچیقلرنده کسیلد

کبی هواسی مهتز ، لرزه‌دار . شواهق جباله‌ده کنار افقی ترسیم ایدن فاصله‌لر دها روشن . قرکورونمسه انجلای سحره احتمال ویرمه‌جك ، اورتبه آچیق ، اورتبه طاتلی مائی ، اورتبه خاطر نواز .

بو طاغلر نه کوزل طاغلر ایمش . سطح مائللری سوزکون ، دوز ، آز دومانلی ، وادیلری قویو سنجابی رنکلرله مالی .

روی دریاده کیمسه‌لر یوق. طالغه‌لرینی محلا برفراش استوار اوزرنده اویوتمش تنفس ایدرکبی قباروب اینیور.

سس ایشیدیلمیور . یالکز تا اوزاقلردن ، یوزلرجه فرسخ مسافه‌دن کلیرکن بر مانعه تصادفله طورمش ، خومورداغمه باشلامش بر شیئك عکوس تهوراتی کبی بلیسز ، بی‌مآل ، نه شارلدی‌یه ، نه‌ده خورولدی‌یه بکزر ضعیف ، فقط قالین ، آغیر برولوله وار .

سس ایشیدیلمیورمی ؟ ایشته اوچ دانه دان دان ، بر دانه دین دین. ساعت اوچ بچق. سس ایشیدیلمیورها. ایشته بر دکان کپنکی . یورتیلیورمی ، پارچه‌لانیورمی آکلاشیلمیور . تخته کسن بخارلی بیچقی کبی اعصابه طوقونه‌رق ایندی. سس ایشیدیلمیورمی؟ آلك سزه تیز

پنجره‌لردن آز پارلاق ، فقط جوقجه آچیق مأ
براق کیربیور . نظر ، بو دریچه‌لرك جاملر
قدر انعطاف ایدرك بر، ایکی یوز آدیم اوتهد
آرشون درینلکده بولنان قواق، سکوده کت
اوچ درت یوز آدیم مسافه‌ده بولنان بنالرك
ظاملرینی، حتی اولوقلرینی طانیور، یالکز او
آز قبا ایشلنمش ، مع‌هذا غایتله اینجه حریر
آ کثیران بر حائل شفاف حس ایدییور. بو
ضیای فرك هنوز هوا ایچنده معلق طوران
نفوذ و انتشارندن متولد غیر مرئی ، غیر
حادثهٔ طبیعیه .

پنجره‌یی سوردم . سما علوی . بشون
نامتناهی‌یه چکیلمش، یالکز بر ایکی سحابه ا
پران، بیاض، طاغنیق التوا آت مشعشعه ایله
سفید جامه‌نك ایکی طرفه طاغیلان قوللرینی
تشبیهمه نه کولیورسکز؟ انسان اصل بو
دها زیاده شاعرانه دوشونور .

نکاه متحیر ، نه طرفه باقه‌جغنی بیله‌میو
بر ساحهٔ دریا . اوزرینه کوکدن غبارسیمی

یجیلر آره‌سنده بر اعتقاد واردر. اکر آیك اون بشنده
وا بلوطلی ایسه کله‌جك آیك اون بشنه قدر بوزوق
یده‌جکنه اینانیرلر. فرانسه کیجیلری آیك اون بشنده
رتفاع محدوده بولنان بلوطلر طاغیله‌جق اولورسه :

— آی بلوطلری بیدی

دیرلرکه بو طرزی هیئیون بر درجه‌یه قدر قبول
بونی آیك کونشدن آلدیغی حرارتدن مقدار کافی
لوطلره عکس ایده‌رك آنلری مجبور انبساط ایتمکده‌در
مورتنده تأویل ایلمکده‌درلر .

بیلمم مناظرلیله‌نك اخذ ایتدیکی منوریتدنمیدر ،
وقسه یاغمورلی کیجه‌لرك اعصاب اوزرندهکی تأثیرات
رعجه‌سنك مندفع اولدیغندنمیدر نه‌دندر ، بن‌ده اولکی
یجه منبسط ایدم. عادتا قالقوب کینمك، قیرده کزینمك
بسته‌دم . یاز مهتابلرنده اولدیغی کبی طبیعتك تنفسات
ستریحانه‌سی آره‌سنده بویله بر لمعهٔ سما نشینه توجیه
نظار ایده‌رك آنك دلالت منورانه‌سیله طاغلرده، قیرلرده،
غلرك اکقویو سایه‌زارلرنده، دره‌لرك ایچلرنده، سواحلك
ك کیرینجیلی ، چاقل طاشلری ، غرائبیت پارچه‌لریله ،
لچین، صرپ اوچورومله‌ریله دها کوزل اولدیغی طولاشیق

اولدینی قدر آجی بر ترن دودوکی . غالبا مارشاندیز .

هوا ، سرین ایسه‌ده لطیف . جرم قمر ، بخاردن متشکل بر واسطه‌نك ایچنده محصور ، ینه نورعارضی بولانیق ، اولدقجه او چوق . فبط سویلی ، چوقدن بری کورولمه‌مش صولغون بکزلی بر پرستیدهٔ روح قدر اشتیاق آموز .

او سویلجه ساعت درت بچغه قدر پنجره اوکنده ، رطوبت اطراف آرمسنده قالدم .

•

قمرك کرهٔ ارض اوزرندهکی تأثیراتی منکر اولدینی کبی انسانلر اوزرندهکی تأثیراتی‌ده قابل انکار دکلدر . بو نجم زاهر کرهٔ ارضك سماده اك یاقین قومشوسی اولدینی‌کبی بشرلکده بویله کیجه‌لرده همسایهٔ تحسسانیدر . آنك ایچون ازمنهٔ قدیمه‌دن بری مطالع اشعار وادبده یری واردر .

اسلاف ، حقنده درلو درلو ظنیاتده بولنمشلردر . آنك تأثیراتی هر نوع آثار ترابیه ، درجات حرارت ، روزکارلر ، صحت انسانیه و حیوانیه اوزرینه قدر تعمیم ایده‌رك برطاقم احکام استخراج ایتمشلردر . حالا زمانمزده

۹ — آتش نشاندن (آتش سوندورمك ؛ نشاندن أساساً اوطورتمق دیمکدر . الفاظ مشترکه‌دن اولمق اوزره مختلف موضعده قوللانیلیر. آتش حقنده « سوندورمك»، آغاج‌حقنده « دیکمك » ، انسان حقنده « نصب وتعیین ایتمك » .)

۱۰ — بی‌نیکان الخ (ایلره تابع اولدی وانسان قدر مزیت وحیثیت قازاندی)

۱۱ — اگرچه مصلحت ندیدم (موافق کورمه‌یورسه‌مده)

۱۲ — زال (رستمك باباسیدر)

۱۳ — در نظر همکنان (هرکسك نظرنده ؛ همکنان ، هرکس واقران وامثال معنالرینه کلیر) ؛ شمهٔ (بوراده آزاجق معناسنه‌در .)

پرلرنده یالکز کوره‌رك ، حس ایده‌ر
قاریشه‌مش شیلردن بر قاچنی ، هی
دوشونه‌رك محاسن فطرتی آنلرله ا
زیاده سودیکم ایچون بویله بر جولا
تیتره‌دی . بو ضیای صاف ونوازش
اولماز ؟ انسانك آمال سعادتی ص
طوغان حسلرله تکامل ایدر . بش
فطرت نامنه ابتدا کونشله قمری کو
وآن ایچون یاپدیغی نشاید غرامنده
طوتمشدر .

شرق، مهر وماهه مفتوندر. ی
قدرتی سور . اجدادمز اوغللرینی

آی طولون (بدر) ، کونبك
(نورانی) کونش ، آیبك (آی
کبی) آی طوغمش ، کون طوغمش
طبیعتدن مأخوذ کلمات وتراکیب ا

• •

اوت. ارض ایله قمر سماده نور
ایکی جرم مجاوردر . تراب کونش

۹ — آتش نشاندن (آتش سوندورمك ؛ نشاندن أساساً اوطورتمق دیمکدر . الفاظ مشترکهدن اولق اوزره مختلف موضعده قوللانیلیر. آتش حقنده « سوندورمك»، آغاچ حقنده « دیکمك » ، انسان حقنده « نصب وتعیین ایتمك » .)

۱۰ — پی‌یکان الخ (ایلره تابع اولدی وانسان قدر مزیت وحیثیت قازاندی)

۱۱ — اگرچه مصلحت ندیدم (موافق کورمه‌یورسه‌مده)

۱۲ — زال (رستمك باباسیدر)

۱۳ — در نظر همکنان (هرکسك نظرنده ؛ همکنان ، هرکس و اقران وامثال معنالرینه کلیر) ؛ شمهٔ (بورادہ آزاجق معناسنه‌در .)

یرلرنده یالکز کوره‌رك ، حس ایده‌ر
قاریشمش شیلردن بر قاچنی ، هی
دوشونه‌رك محاسن فطرتی آنلرله اه
زیاده سودیکم ایچون بویله بر جولا
تیزه‌دی . بو ضیای صاف ونوازش
اولماز ؟ انسانك آمال سعادتی صا
طوغان حسلرله تکامل ایدر . بش
فطرت نامنه ابتدا کونشله قری کو
وآن ایچون یاپدیغی نشاید غرامنده
طوتمشدر .

شرق، مهر وماهه مفتوندر. بو
قدرتی سور . اجدادمز اوغللرینی :
آی طولون (بدر) ، کونبك
(نورانی) کونش ، آیبك (آی با
کی) آی طوغمش ، کون طوغمش
طبیعتدن مأخوذ کلمات و تراکیب ا

اوت. ارض ایله قر سیماده نور
ایکی جرم مجاوردر . تراب کونشدا

ایضاحات

۱ — ابن عبدالعزیز (مشهور عمر بن عبدالعزیز در؛ عبدالملك زمانسده مدینه والیسی ایدی ، بعده مقام خلافته کچمشدر .)

۲ — فرومانده از قیمتش جوهری (جواهرجی تقدیر قیمتندن عاجز قالمش ایدی)

۳ — یکی خشك سال (برقوراقلق سنه‌سی ؛ یای تنکیر)

٤ — کمشد بدرسیمای مردم هلال (عیناً: انسانك بدر سیماسی هلال اولدی ؛ یعنی انسانلرك بدر کبی پووارلاق چهره‌لری ضعفدن هلالی بر شکل اکتساب ایتدی .)

٥ — کیش بکذرد آب نوشین بحلق (شین غائب بوغاز معناسنه اولان حلقه مربوط اونق لازم کلیر؛ کی = نه وقت ؛ فقط بوراده ناصل معناسنه‌در : طاتلی صو بوغازندن ناصل کچر ؟)

٦ — فتادند دروی ملامت کنان (ملامت کنان، « ملامت کن » وصف ترکیبنك جمعی؛ ملامت ایدیجیلر؛ ملامتجیلر اوستنه‌دوشدیلر.)

۷ — شنیدم که الخ . (بو ایکی بیتك معناسی: ایشیتدم که « آتیده کی سوزلری» سویله‌یور وکوزیاشلری، «یانان موم» کبی یاندغندن آشاغی یه آقیوردی: برشهریاره زینت چیرکیدر، وقتا که شهر اهالیسنك قلبی ضرورتدن پریشاندر . »

۸ — وکرزنده دارد شب دیرباز (وشاید اوزون کیجه‌یی جاتلی طوتارسه یعنی اوزون کیجه‌لری اویانیق کچیرسه)

بوستان سعدی

حکایت

یکی از بزرگان اهل تمیز حکایت کند زابز
که بو دش نگینی درانگشتری، فرومانده ازقیمتَ
قضارا در آمدیکی خشك سال که شد بدر سیای
چودرمردم آرام وقوّت ندید، خود آسوده دیدن
چویند کی زهر درکام خلق گیش بگذرد آب
بفرمود بفروختندش بسیم که رحم آمدش بر
بیك هفته نقدش بتاراج داد: بدرویش ومسکیز
فتادند درّوی ملامت کنان که دیگر بدستت
شنیدمکه میگفت وباران دمع، فرومیدویدش بعار
که زشتست پیرایه برشهریار، دل شهری از نات
مراشاید انگشتری بی نگین نشاید دل خلق
خنك آنکه آسایش مردوزن گزیند برآسایش
نکردند رغبت هنر پروران، بشادی خویش ا
اگرخوش بخسبدملك برسریر، نه پندارم آسوده
وگرزنده دارد شب دیرباز بخسبند مردم با

تمرین — ۵۹ تورکجه یه ترجمه ایدیکز .

ایضاحات

۱ — ابن عبدالعزیز (مشهور عمر بن عبدالعزیز در؛ عبدالملك زمانده
دینه والیسی ایدی ، بعده مقام خلافته کچمشدر .)

۲ — فرومانده از قیمتش جوهری (جواهرجی تقدیرقیمتندن
اجز قالمش ایدی)

۳ — یکی خشك سال (برقوراقلق سنه‌سی ؛ یای تنکیر)

٤ — کهشد بدرسیمای مردم هلال (عیناً: انسانك بدر سیماسی
هلال اولدی ؛ یعنی انسانلرك بدر کبی پووارلاق چهره‌لری ضعفدن
هلالی بر شکل اکتساب ایتدی .)

٥ — کیش بکذرد آب نوشین بحلق (شین غائب بوغاز معناسنه
بولان حلقه مربوط اونق لازم کلیر؛ کی = نه وقت ؛ فقط بوراده
اصل معناسنه‌در : طاتلی صو بوغازندن ناصل کچر ؟)

٦ — فتادند دروی ملامت کنان (ملامت کنان، « ملامت کن »
وصف ترکیبنك جمعی؛ ملامت ایدیجیلر؛ ملامتجیلر اوستنه‌دوشدیلر.)

۷ — شنیدم که الخ . (بو ایکی بیتك معناسی: ایشیتدم که «آتیده کی
موزلری» سویله‌یور وکوزیاشلری، «یانان موم» کبی یاناغندن آشاغی یه
آقیوردی: برشهریاره زینت چیرکیدر، وقتا که شهر اهالیسنك قلبی
مسرورتدن پریشاندر . »

۸ — وکرزنده دارد شب دیرباز (وشاید اوزون کیجه‌بی جانلی
طوتارسه یعنی اوزون کیجه‌لری اویانیق کچیرسه)

بوستان سعدیدن

حکایت

یکی از بزرگان اهل تمیز حکایت کند زابن عبدالعزیز،
که بودش نگینی درانگشتری، فرومانده ازقیمتش جوهری.
قضارا در آمدیکی خشك سال که شد بدرسیای مردم هلال.
چودرمردم آرام وقوّت ندید، خود آسوده دیدن مروّت ندید.
چوبیند کسی زهر درکام خلق گلیمش بگذرد آب نوشین بحلق؟
بفرمود بفروختندش بسیم که رحم آمدش برغریب ویتیم.
بیك هفته نقدش بتاراج داد: بدرویش ومسکین ومحتاج داد.
فتادند درّوی ملامت کنان که دیگر بدست نیاید چنان.
شنیدمکه میگفت وباران دمع، فرومیدویدش بعارض چوشمع؛
که زشتست پیرایه برشهریار، دل شهری از ناتوانی فکار؛
مراشاید انگشتری بی نگین نشاید دل خلق اندوه کین؛
خنك آنکه آسایش مردوزن گزیند برآسایش خویشتن.
نکردند رغبت هنر پروران، بشادیٔ خویش ازغم دیگران؛
اگرخوش بخسبدملك برسریر، نه پندارم آسوده خسبد فقیر؛
وگرزنده دارد شب دیرباز بخسبند مردم بآرام وناز.

تمرین — ۵۹ تورکچه یه ترجمه ایدیکز.

۳ — چو زلف عروسان رهش پیچ پیچ (یولی کیملر زلفی کبی بوکاوم بوکاوم، طولاشیق طولاشیق ایدی. بویله اولنجه اعدا طرفندن قابل تعرض دکلدی دیمکدر .)

۲ — چنان الخ (بو بیتك معناسی : بر روضه یعنی یشیل بر چمن ایچنده توادردن اولهرق اویله کائن بولنمش ایدی که لاجوردایچنده برطبق یومورطه یه بکزه یوردی . قلعه نك بیاضلغی وموقعك خضارتی مراد ایدیلیور .)

٤ — نه پیش ازتو کردن کسان داشتند (سندن مقدم جبر وقوت صاحبی انسانلر بوقلمه بی طوتمادیلرمی یعنی اوکا حاکم اولمادیلرمی؟)

٥ — درخت امید ترا برخورند (پورادهکی بر میوه معناسنه در ؛ سنك امید آغاجکك میوه سنی یمه یه جکلرمی؟)

٦ — پشیز = مانفیر ، مالیك پاره؛ خس = چورچوب .

حکایت

چو الب ارسلان جان بجان بخش داد
پسر تاج شاهی بسر بر نهاد .
بتربت سپردندش از تاجگاه ،
که جای نشستن نه آماجگاه ؛
چنین گفت دیوانهٔ هوشیار ،
چو دیدش پسر روز دیگر سوار :
زهی ملك دوران سر در نشیب !
پدر رفت و پای پسر در رکیب !

حکایت

قزل ارسلان قلعهٔ سخت داشت که گردن بأ لوند برمی‌فراشت ؛
نه اندیشه از کس نه حاجت بهیچ چو زلف عروسان رخش پیچ پیچ
چنان نادر افتاده در روضهٔ که در لاجوردی طبق بیضهٔ .
شنیدم که مردی مبارك حضور بنزدیك شاه آمد از راه دور ،
حقایق شناس و جهان دیده‌ئ، هنر مند و آفاق گردیدهٔ ،
بزرگی ، زبان آوری ، کاردان ، حکیمی ، سخن گوی و بسیاردان.
قزل گفت ، چندین که گردیدهٔ ، چنین جای محکم کجا دیدهٔ ؟
بخندید کین قلعهٔ خرّمست ولیکن نه بندارمش محکمست ؛
نه پیش از تو گردن کشان داشتند دمی چند بودند و بگذاشتند ؟
نه بعد از تو شاهان دیگر برند ، درخت امید ترا برخورند ؟
ز دوران ملك پدر یاد کن ، دل از بند اندیشه آزاد کن ؛
چنان روزگارش بکنجی نشاند که بر یك پشیزی تصرف نماند ؛
چو نومید ماند از همه چیز و کس ، امیدش بفضل خدا ماند بس .
بر مرد هشیار دنیا خسست که هر مدتی جای دیگر گسست.

تمرین — ۶۰ تورکچه یه ترجمه ایدیکز .

ایضاحات

۱ — که گردن به الوند برمی‌فراشت (الوند طاغنك اوستندن بویون قالدیر بردی ؛ یعنی الوند طاغندن داها یوکسك ایدی .)

۲ — چو زلف عروسان رهش پیچ پیچ (یولی کلینلر زلفی کبی بوکاوم بوکاوم، طولاشیق طولاشیق ایدی. بویله اولنجه اعدا طرفندن قابل تعرض دکلدی دیمکدر .)

۳ — چنان الخ (بو بیتك معناسی : بر روضه یعنی یشیل بر چن ایچنده نوادردن اولدرق اویله کاش بولنمش ایدی که لاجوردایچنده برطبق یومورطه یه بکزه یوردی . قلعه‌نك بیاضلنی وموقعك خضارتی مراد ایدیلیور .)

٤ — نه‌پیش ازتو کردن کمان داشتند (سندن مقدم جبر وقوت صاحبی انسانلر بوقلمه‌یی طوتمادیلرمی یعنی اوکا حاکم اولمادیلرمی؟)

٥ — درخت امید ترا برخورند (بورادەکی بر میوه‌معناسنه‌در ؛ سنك امید آغاجکك میوه‌سنی یمه‌یه‌جکلرمی؟)

٦ — پشیز = مالغیر ، مالیك پاره؛ خس = چورچوب .

حکایت

چو الب‌ارسلان جان بجان بخش‌داد
پسر تاج شاهی بسر بر نهاد .
بتُربت سپردندش از تاجگاه ،
که جای نشستن نه آماجگاه ؛
چنین گفت دیوانهٔ هوشیار ،
چو دیدش پسر روز دیگر سوار :
زهی مُلك دوران سر در نشیب !
پدر رفت و پای پسر در رکیب !

حکایت

قزل ارسلان قلعهٔ سخت داشت که گردن بآلوند بر می
نه اندیشه از کس نه حاجت بهیچ چو زلف عروسان رهش
چنان نادر افتاده در روضهٔ که در لاجوردی طبق
شنیدم که مردی مبارك حضور بنزدیك شاه آمد از ر
حقایق شناس و جهان دیده، هنر مند و آفاق
بزرگی، زبان آوری، کاردان، حکیمی، سخن گوی و ب
قزل گفت، چندین که گردیدهٔ، چنین جای محکم ک
بخندید کین قلعهٔ خرّمست ولیکن نه پندارمش
نه پیش از تو گردن کشان داشتند دمی چند بودند و بگذ
نه بعد از تو شاهان دیگر برند، درخت امید ترا بر
ز دوران ملك پدر یاد کن، دل از بند اندیشه
چنان روزگارش بکنجی نشاند که بر یك پشیزی تصر
چو نومید ماند از همه چیز و کس، امیدش بفضل خدا
بر مرد هشیار دنیا خسست که هر مدتی جای دیگر

تمرین — ۶۰ تورکجه یه ترجمه ایدیکز .

ایضاحات

۱ — که گردن به الوند بر می فراشت (الوند طاغنك اوسـ
قالدیر بردی، یعنی الوند طاغندن داها یوکسك ایدی .)

۲ — سر درنشیب (باشی یوقوش آشاغی یه ؛ سرنکون)

۳ — پدر رفت و پای پسر در رکیب (بابا کیتدی و اوغلك آیاغی اوزنکیده ؛ بوراده یکی شاهك سواری اولدیغی مراد ایدله یور، بلکه اونك ده آخرت سفریچون پایر رکاب اولدیغی قصد اولونیور)

٤ — همین پنج روزت بود داروکیر (ایشته آنجق بو بش کونلك داروکیرك اولور ؛ داروکیر حرب وقتال دیمکدر. یعنی آنجق دنیاده کچیره جکك بش اون کون سلطنت سوررسك ، آندن صوکره اونودیلور کیدرسك وابقای نیك نام ایده مزسك)

٥ — بجز تالب کور شاهی نکرد (آنجق مقبر کنارینه قدر پادشاهلق ایتمش اولدی ؛ اوندن صوکره نای دوچار تلعین اولدی)

حکایت

شنیدم که از نیك مردی فقیر دل آزرده شد پادشاهی کبیر ؛
مگر برزبانش حقی رفته بود ، زگردن کشی بروی آشفته بود ؛
بزندان فرستادش از بارگاه که زور آز مایست بازوی شاه ؛
زیاران یکی گفتش اندر نهفت : مصالح نبود این سخن گفت. گفت:
رسانیدن امر حق طاعتست ، ززندان نترسم که یك ساعتست.
هم آندم که در خفیه این راز رفت ، حکایت بگوش ملك باز رفت ؛
بخندید کوظن بیهوده برد ، نداند که خواهد درین حبس مرد.
غلامی بدرویش بردا ین پیام ؛ بگفتا : بخسرو بگوی ، ای غلام ،
مرا بار غم بردل ریش نیست که دنیا همین ساعتی بیش نیست .

چنینست گردیدنِ روزگار ،
سُبُك سَیر و بد عهد ونا پای

چو دیرینه روزی سر اورد عهد
جُوان دولتی سر بر آرد زم

مَنِه بر جهان دل که بیگانه ایست ،
چُو مطرب که هر روز درخانه‌ای

نه لایق بُوَد عشق بر دلبری
که هر بامدادش بُوَد شو هر

نِکویی کن اِمسال چون دِه تُراست
که سال دیگر دیگری دِه خدا

وگر زور مندی کنی بر فقیر
همین پنج روزت بُوَد دار و گ

چو فرعون ترك تباهی نکرد
بَجُز تالِ گور شاهی نک

تمرین — ٦١ تورکجه‌یه ترجمه ایدیکز

ایضاحات

۱ — که جای نشستن نه آماجگاه (زیرا آماجگاه ا
محلی دکلدر ؛ آماجگاه ، نشان هدفیدر . « تخت سلطنت
آمالدر ، لکن اقامتگاه دکلدر ، آنی ترك ایتمك محققدر
ایدیلیور) .

۲ — سر درنشیب (باشی یوقوش آشاغی یه ؛ سرنکون)

۳ — پدر رفت و پای پسر در رکیب (بابا کیتدی و اوغلك آیاغی اوزنکیده ؛ بوراده یکی شاهك سواری اولدیغی مراد ایدله یور، بلکه اونك ده آخرت سفریچون پایر رکاب اولدیغی قصد اولونیور)

٤ — همین پنج روزت بود داروکیر (ایشته آنجق بو بش کونلك داروکیرك اولور ؛ داروکیر حرب وقتال دیمکدر. یعنی آنجق دنیاده کچیره جکك بش اون کون سلطنت سوررسك ، آندن صوکره اونودیلور کیدرسك وابقای نیك نام ایده مزسك)

٥ — بجز تالب کور شاهی نکرد (آنجق مقبر کنارینه قدر پادشاهلق ایتش اولدی ؛ اوندن صوکره نای دوچار تلعین اولدی)

حکایت

شنیدم که از نیك مردی فقیر دل آزُرده شد پادشاهی کبیر ؛
مگر برزبانش حقی رفته بود ، زگردن کشی بروی آشفته بود ؛
بزندان فرستادش از بارگاه که زور آز مایست بازوی شاه ؛
زیاران یکی گفتش اُندر نهفت : مصالح نبود این سخن گفت. گفت:
رسانیدن امر حق طاعتست ، ززندان نترسم که یك ساعتست.
هم آندم که در خُفیه این راز رفت، حکایت بگوش ملك باز رفت ؛
بخندید کوظن بیهوده بُرد ، نداند که خواهد درین حبس مُرد.
غلامی بدرویش برداین پیام ؛ بگفتا : بخسرو بگوی، ای غلام،
مرابار غم بردل ریش نیست که دنیا همین ساعتی بیش نیست .

چنینست گر دیدنِ روزگار ،
سُبُك تیر و بد عهد و

چو دیرینه روزی سر اورد عهد
جُوان دولتی سر بر آرد

مَنِه بر جهان دل که بیگانه ایست ،
جُو مطرب که هر روز در

نه لایق بُوَد عشق بر دلبری
که هی بامدادش بُوَد ش

نِکویی کن امسال چون دِه تُراست
که سال دیگر دیگری دِه

وگر زور مندی کنی بر فقیر
همین پنج روزت بُوَد د

چو فرعون ترك تباهی نکرد
بجُز تالِ گور شاهی

تمرین — ٦١ تورکجه یه ترجمه اید

ایضاحات

۱ — که جای نشستن نه آماجگاه (زیرا آما
محلی دکلدر ؛ آماجگاه ، نشان هدفیدر . « تخت س
آمالدر ، لکن اقامتگاه دکلدر . آنی ترك ایتك
ایدیلیور) .

۴ — مصالح نبود این سخن گفت گفت (مصالح ، مصلحت مقامنده ؛ مناسب دیمکدر . برنجی گفت مصدر یرینه‌در : یوسوزی سویله‌مك مناسب دکلدی . « یونك اوزرینه » مرد فقیر دیدی‌که)

۵ — بدروازهٔ مرك چون درشویم (وقتا که اولوم قاپیسندن طیشاری چیقه‌جغز)

۶ — نه‌پیش ازتو پیش‌ازتواندوختند (سندن اول کلنلر سندن داها زیاده قازانمادیلرمی ؟)

۷ — چنان زی‌که (اویله یاشا که . اسرار حیات ایت‌که)

۸ — نباید برسم بدآیین نهاد (نهاد مصدر مقامنده‌در ؛ فنا رسم اوزرینه آیین قویمق کرکمز یعنی فنا بدعتی قانون حالنه قویمق جائز دکلدر)

۹ — نه زیرش کنند عاقبت خاك گور (عاقبت آلتنه مزار طوپراغی قومایه‌جقلرمی ؟)

۱۰ — که دانم‌که ناگفته داند همی (زیرا بیلیورم‌که « جناب حق » سویله‌مه‌مش « سوزلری » دخی بیلیر .)

۱۱ — عروسی (دوکون) ؛ خاتمت (صوك ، خاتمه)

گفتاراندر تقویت مردان کار ازموده

به پیکار دشمن دلیران فرست؛ هزبران بناور دشیران فرست.
برای جهان دیدگان کارکن که صید آزمودست گرگ کهن.
مترس ازجوانان شمشیر زن ، حذر کن زپیران بسیار فن؛
جوانان پیل افکن وشیر گیر ندانند دستان روباه پیر .
خردمند باشد جهان دیده مرد که بسیار گرم آزمودست وسرد .

نه گردست گیری کنی خرّم ، نه گر سر بُری در د
توگرکام رانی بفرمان وگنج ، دگرکس فرومانده در
بدروازهٔ مرگ چون درشویم ، بیکهفته باهم بر
منه دل برین دولت پنج روز ، بدود دل خلق خو
نه پیش ازتو بیش ازتواندوختند ، به بیداد کردن جها
چنان زی که ذکرت تحسین کنند ، چو مُردی نه برگور
نباید برسم بد آیین نهاد ، که گویند لعنت برا
اگر برسر آید خداوند زور ، نه زیرش کنند عاقب
بفرمود دلتنگ روی از جفا که بیرون کنندش ز
چنین گفت مرد حقایق شناس که زین هم که گفتی ند
من از بی زبانی ندارم غمی که دانم که ناگفته
اگر بی نوایی برَم ورستم ، گرم عاقبت خیر باش
عروسی بُوَد نوبت ماتمت گرت نیك روزی بد

تمرین — ٦٢ تورکجه یه ترجمه ایدیکز.

ایضاحات

۱ — از نیك مردی فقیر (فقیر برایی آدمدن)
۲ — مکر بر زبانش حق رفته بود (مکر دیل سوز جیقمش ایدی)
۳ — زگردن کشی بروی آشفته بود (جبار اوکا حدت وغضب ایتمش ایدی)

، آماج (نشان) ؛ کوی (طوب)؛ پرخاش
نام) ؛ زین (اکر، قالطاق)
ەنك باز (جنك قاپسنی آچیق کورنجه)
(ایکی کیشی اونازپروری ایکرك اوستنه بیندیررلر)

حکایت

، دلی که محکم فروماندہ أم در گلی :
نست که دانگی ازوبردلم صد منست ؛
من ، همه روز چون سایه دُنبال من؛
ریش درون دلم چون درخانه ریش .
ِزاد جُز آن ده‌درم چیز دیکر نداد .
ر نزد که آن قلتبان حلقه بر درنزد ؛
کریم ازان سنگدل دستگیرد بسیم .
خنهاد دُرستی دو درآستینش نِهاد .
گوی، برون‌رفت‌ازانجاچوزرتازه‌روی.
که کیست، بروگر بمیرد نباید گریست .
نهد ، ابو زیدرااسب وفرزین نِهد .
باش، تومرد زبان نیستی گوش باش ؛
داشتم، زخلق آب‌رویش‌نگه داشتم .
سی کرد الا تا نپنداری افسوس کرد ،
آبروی زدست چنان گُربُزی‌یاوه گوی.

جوانان شایستهٔ بختور ز گفتار پیران نه پیچند سر ؛
گرت مملکت باید آراسته مده کار معظم بسنو خاسته .
سپه را مکن پیشرو جز کسی که در جنگها بوده باشد بسی ؛
بخردان مفرمای کار درشت که سندان نشاید شکستن بمشت .
رعیت نوازی وسر عسکری نه کاریست بازیچهٔ سرسری .
نخواهی که ضایع کنی روزگار ، بنا کار دیده مفرمای کار .
نتابد سگ صید روی از پلنگ ز روبه رمد شیر نادیده جنگ .
چو پرورد باشد پسر در کنار ، بترسد چو پیش آیدش کارزار .
بکشتی ونخجیر و آماج وکوی دلاور شود مرد پرخاش جوی .
بگر مایه پروردهٔ عیش وناز بترسد چو بیند در جنگ باز .
دو مردش نشانند بر پشت زین بود کش زند کو دکی برزمین .

تمرین — ۶۳ تورکجه یه ترجمه ایدیکز .

ایضاحات

۱ — پیکار (حرب) ؛ هزبر (آرسلان) ؛ ناورد (حرب ؛ جنك) .
۲ — برای جهان دیدکان (جهان کورمشلرك رأییله)
۳ — صید آزمو دست کرك کهن (اختیار قورد آوی تجربه ایتمشدر)
٤ — دستان روباه پیر (اختیار تیلکینك حیله‌سی)
٥ — نوساخته (یکی قالقمش ؛ تازه یتیشمش) ؛ بخردان (کوچوکلره)

٦ — نخجیر (آو)
(صاواش) ؛ کرمابه (ح
۷ — چو بیند در-
۸ — دو مردش اح:

زبان دانی آمد بصاحب
یکی سفله‌راداده دردم بره
همه‌شب پریشان ازو حال
بکرداز سخنهای خاطر
خدایش مگرتا ز مادر
خوراز کوه یك روز سر
در اندیشه‌ام تا کدامم
شنیداین سخن پیرفر
زرافتاد دردست افسانه
یکی گفت : شیخ ، این ندانی
گدایی که بر شیر نر زیز
بر آشفت عابد که ، خاموش
اگر راست بودانچه پ
وگر شوخ چشمی وسالو
که خود را نگهداشتم

۱۱ — که خودرا الخ (زیرا کندی عرضی اونك کبی یاوه کو وشیطان حریفك شرندن قورتارمش اولدم)

۱۲ — بد ونیك را (فنایه وایریه)

حکایت

بسر هنگ سلطان چنین گفت زن که خیزای مبارك در رزق زن؛
برو تاز خوانت نصیبی دهند که فرزند گانت نظر بر رهند .
بگفتا بود مطبخ امروز سرد که سلطان بشب نیت روزه کرد .
زن از ناامیدی سر انداخت پیش همی گفت با خود: دل از فاقه ریش،
که سلطان از ین روزه گیری چه خواست که افطار اوعید طفلان ماست.
خورنده که خیرش بر آید زدست به از صایم الدهر دنیا پرست .
مسلّم کسی را بود روزه داشت که درماندهٔ را دهد نان چاشت .
وگر نه چه حاجت که زحمت بری، زخود باز گیری و هم خود خوری.
خیالات نادان خلوت نشین بهم بر کند عاقبت کفر و دین.
صفاهست در آب و آیینه نیز ولیکن صفا را ببساید تمیز .

تمرین — ٦٥ تورکجه یه ترجمه ایدیکز.

ایضاحات

۱ — در رزق زن (رزق قاپیسنی چال ؛ برآز بیه جك آرا)

بدونیك‌را بذل‌کن سیم وزر کهاین
خُلق آنکه‌درصحبت عاقلان بیامو

تمرین — ٦٤ تورکجه‌یه ترجمه

ایضاحات

۱ — زبان دانی الخ (بویله‌ك م
عالیجناب برذاته کلدك دیدی‌که : بن «
ـ محکم ـ دوشمش قالدم)

۲ — که‌دانکی ازوبردلم‌صدمنست
اون باطمسان قدر آغیر کلیر. باطمان م
ضرورت وزن ایچون قالدیرلمشدر)

۳ چون سایه دنبال من (کولکه

٤ — خاطر پریش (عقلی پریشا

٥ — درون دلم چون درخانه ر
درون قلبمی‌ده مجروح ایتدی)

٦ — خدایش الخ . (صانکه ج
آ کا باشقه برشی ویره‌مشدر)

۷ — خوریك روز الخ. (کونش
طلوع ایمه‌مشدرکه اوده قاپینك حلقه‌سی

۸ درست (آلتون) ؛ آستین (

۹ — ابوزیدرا اسب وفرزین نهد
فرزی چیقاریر ؛ حیله‌کارلغندن کنایه)

۱۰ — شوخ چشمی ، سالوسی

همه‌شب قرارش نبود وهجوع ز تسبیح وتهلیل ومازاجوع.
سحرگه‌میان‌بست ودرباز کرد، همان‌لطف وپرسیدن آغاز کرد.
یکی‌بذله گومردخوش‌طبع بود که بامامسافر دران رَبع بود ؛
« مرابوسه گفتابتصحیف‌ده » کدرویش‌را توشه ازبوسه‌به ؛
بخدمت منه بوسه برکفش من مرانان‌ده وکفش برسر بزن .
بایثار مردان سبق برده اند ، نه‌شب‌زنده‌داران دل‌مرده‌اند.
همین دیدم از پاسبانِ تتار ، دلش‌مرده‌وچشم‌شب‌زنده‌دار.
کرامت‌جوانمردی‌ونان‌دهیست مقالات بیهوده طبل تهیست .

ایضاحات

۱ — بوم بورادہ طبیعت واخلاق معناسنه‌در . بایقوش وملك ودیار معناسنه‌ده کلیر . شناسا (صفت‌مشبهه ؛ عالم) ؛ رهرو (یوله کیدن ، یعنی‌عبادت یولنه کیدن ، سالك زهد وعبادت) ؛ صعلوك = فقیر ؛ هجوع = اویقو ؛ ربع = منزل ، محل .

۲ — زرش الخ (آلتونی، أکینی ، شاکردلرینی، اسباب ثروتی کوردم ؛ لکن میوه‌سز آغاج کبی مروتسز ایدی)

۳ — بخلق الخ (اخلاقده ، لطف مصاحبتده حرارتلی بر انسان ایدی . لکن اوجاغی غریب صورتده صؤوق ایدی ؛ یعنی طعام نامنه هیچ برشی اکرام ایتمه‌دی)

٤ — مرا بوسه‌الخ (بکابوسه‌یی تصحیف‌ایله ویر؛ بوسه‌نك‌تصحیفی یعنی‌نقطه فرقیله‌خطورسمی توشه‌درکه یمك ورزق دیمکدر؛ بوصورتله نازکانه یمك ایسته‌مش اولدی .)

٢ — بگفتا الخ (جواباً دیدیکه : بو کون
اولهجق ، یعنی یمك پیشمهیهجك)

٣ — روزه « اوروج » ؛ فاقه « فقیرلك » ؛
افطار « اوروجی بوزمق واوروجلی اولمامق » ؛ خورند
طوتمایان » ؛ صائم الدهر « دائمی صورتده اوروج طو

٤ — خیرش آید زدست (از دستش خیر
وحسنات کثیر)

٥ — مسلم الخ (محقق اول کیمسهیه اوروج
اولورکه بر عاجزه قهوه آلتی اکمکنی ویرمز .)

٦ — وگرنه الخ (یوقسهنه حاجت که زحمت چک
آلیقور یمه کندیك پیرسك . یعنی اوروجله معیشتک
یکمکی یمه کندیك بیدکدن صوکره اوروج طوتمق زح

٧ — خیالات الخ (عزلت نشین جاهل خیالا
ودینی بری برینه قاریشدیرر وجهالتی سببیله کفر
ایدهمز)

حکایت

شنیدم که مردیست پاکیزه بوم ، شناسا ورهرو
من وچند صعلوك صحرا نَوَرد برفتیم قاصد
سر وچشم هریك ببوسید ودست بتمکین وعزت
زرش دیدم وزرع وشاکر دورخت ولی بی مروت
بخلق ولطف گرم رَو مرد بود ولی دیکدانش

همه‌شب قرارش نبود وهجوع ز تسبیح وتهلیل ومازاجوع.
سحرگه‌میان‌بست ودرباز کرد، همان‌لطف وپرسیدن آغاز کرد.
یکی‌بذله گومردخوش‌طبع بود که بامامسافر دران رَبع بود ؛
« مرابوسه گفتابتصحیف‌ده » که‌درویش‌را توشه ازبوسه‌به ؛
بخدمت منه بوسه برکفش من مرانان‌ده وکفش برسر بزن .
بایثار مردان سبق برده اند ، نه‌شب‌زنده‌داران دل‌مرده‌اند.
همین دیدم از پاسبانِ تتار ، دلش‌مرده‌وچشم‌شب‌زنده‌دار.
کرامت‌جوانمردی‌ونان‌دهیست مقالات بیهوده طبل تهیست .

ایضاحات

۱ — بوم بورادہ طبیعت واخلاق معناسنه‌در . بایقوش وملك ودیار معناسنه‌ده کلیر . شناسا (صفت‌مشبهه ؛ عالم) ؛ رهرو (یوله کیدن ، یعنی‌عبادت یولنه کیدن ، سالك زهد وعبادت) ؛ صعلوك = فقیر ؛ هجوع = اویقو ؛ ربع = منزل ، محل .

۲ — زرش الخ (آلتونی، أکینی ، شاکردلرینی، اسباب ثروتی کوردم ؛ لکن میوه‌سز آغاج کبی مروتسز ایدی)

۳ — بخلق الخ (اخلاقده ، لطف مصاحبتده حرارتلی بر انسان ایدی ، لکن اوجاغی غریب صورتده صۆوق ایدی ؛ یعنی طعام نامنه هیچ برشی اکرام ایتمه‌دی)

٤ — مرا بوسه‌الخ (بکابوسه‌یی تصحیف‌ایله ویر؛ بوسه‌نك‌تصحیفی یعنی‌نقطه فرقیله‌خطورسمی توشه‌درکه یمك ورزق دیمکدر؛ بوصورتله نازکانه یمك ایسته‌مش اولدی .)

٢ — بگفتا الخ (جواباً دیدی که : بوکو
اولهجق ، یعنی یمك پیشمهیهجك)

٣ — روزه « اوروج » : فاقه « فقیرلك» ؛
افطار « اوروجی بوزمق واوروجلی اولمامق» ؛ خورن
طوتمایان» ؛ صائم‌الدهر « دائمی صورنده اوروج ط

٤ — خیرش آید زدست (از دستش خیر
وحسنات کلیر)

٥ — مسلم الخ (محقق اول کیمسهیه اوروج
اولورکه بر عاجزه قهوه آلتی اکمکنی ویرمز .)

٦ — وگرنه الخ (یوقسهنه حاجت که زحمت چ
آلیقور یمه کندیك بیرسك . یعنی اوروجله معیشت
یکمکی یمه کندیك بیدکدن صوکره اوروج طوتمق ز

٧ — خیالات الخ (عزلت نشین جاهل خیا
ودینی بری برینه قاریشدیرور وجهالتی سببیله کفر
ایدهمز)

حکایت

شنیدم که مردیست با کیزه بوم ، شناسا ورهرو
من وچند صعلوك صحرا نَوَرد برفتیم قاصـ
سروچشم هریك ببوسیدودست بتمکین وعزت
زرش دیدم وزرع وشاکردورخت ولی بی‌مروت
بخلق ولُطف گرم رَو مرد بود ولی دیکدانش

همی گفت حاتم پریشان چو مست، بدندان حسرت همی کند دست،
که ای بهره‌ور، موبد نیک‌نام، چرا پیش از یمّ نگفتی پیام؟
من آن باد رفتار دلدل شتاب زبهر شما دوش کردم کباب.
که دانستم از هول باران وسیل نشاید شدن در چراگاه خیل.
بنوعی دگر روی وراهم نبود، جزاو بر در بارگاهم نبود.
مروّت ندیدم در آیین خویش کمهمان بخسید دل از فقه ریش؛
مرا نام باید در اقلیم فاش دگر مرکب نامور گو مباش.
کسانرا درم داد وتشریف واسب طبیعیست اخلاق نیکو نه کسب.
خبر شد بروم از جوانمرد طی، هزار آفرین کرد برطبع وی.

تمرین — ٦٦ تورکجه یه ترجمه ایدیکز

ایضاحات

۱ — بخیل الخ (آنك آتلر سوربسنده روزکار آیاقلی دومان کبی برآت واردی ؛ دومان کبی وصفندن مقصد سیاه‌در)

۲ — برق پشی کرفتی همی (شیمشك کچردی «سرعتله»)

۳ — بتك الخ (تك = سکیرتمه ، قوشمه ؛ قوشارکن طاغه اووایه چی صاچاردی ؛ دوکدیکی تولر قصد ایدیلیور)

٤ — کباد از پش الخ (یل آرقه‌سندن توز کبی قالدردی ؛ یلدن داها سرعتلی ایدی)

٥ — حاتم (فاعل وزننده ایسه‌ده مجمل عینی مفتوح اوقور؛ کافر وعارض = یاناق کله‌لری‌ده اولدر) ؛ ادهم (یاغیر آت) ؛ هامون نورد (صحرانی طی ایدن، طولاشان)؛ مرزوبوم نورد = حرب و وغا ؛ می = بویوکلك .

٦ — زمین مرده وابر کریان برو (براولمش وبولوط آتلك اوزرنده آغلایور ؛ یعنی پر بوز طوتمش . یاغمورده یاغمه‌باشلامش)

ه — همین دیدم الخ . (کیجه یکیسی تاتارده
قلبی اولش فقط کوزی یوتون کیجه اویومازمش یوتون
مروت ایتمه‌ین زاهده بوکا بکزر دیمکدر .)

حکایت

شنیدم در ایام حاتم که بود بَخَیل اندرش با
صبا سرعتی، رعد بانك ادهمی که بر برق پیشی
بَتَك ژاله میریخت در کوه و دشت توگفتی مگر أبر
یکی سیل رفتار وها ون تَوَرد که باد از پیش باز
بیابان نوردی چوکشتی بر آب که بالای سیرش
زاوصاف حاتم بَهَر مرزوبوم بگفتند برخی
که همتای او در کرم مرد نیست، جوابش بجولا
بدستور دانا چنین گفت شاه که دعوی خجا
من از حاتم آن اسب تازی نژاد بخواهم گر اومکر
بدانم که دروی شکوه مهیست وگر رد کند بانگ
رسولی هنر مند عالم بَطَی روان کرد ده
زمین مرده وابر گریان براو، صبا کرده بار د
بمنزل که حاتم آمد فرود ، بر آسود چون تش
سماطی بیفکند واسبی بکُشت، بَدامن شکرداد
شب آنجا بسودند وروز دگر، بگفت آنچه دان

یکی گفتش ای پیر بی‌عقل و هوش عجب رستی از قتل. گفتا خموش؛
اگر من بنالیدم از دردخویش وی انعام فرمود در خوردخویش»
بدی را بدی سهل باشد جزاء اگر مردی «احسن الی من اسا.»

تمرین — ٦٧ تورکجه‌یه ترجمه ایدیکز

ایضاحات

۱ — سودا فارسیده محبت ، گرفتاری. ابتلا ، اضطراب، محنت ومشقت معنالرینه کلیر .
۲ — فروهشته الخ. (ظلمت آفاقه بر ذیل صالیورمشدی ؛ لطیف بر استعاره ایله اورتهلی قابلایان قاراکلق تصویر ایدلشدر .)
۳ — نه دشمن الخ (دیلندن نه دشمن قورتولدی نه دوست ، نه‌ده اوملکتك صاحبی اولان پادشاه)
٤ — آن او = آنك ؛ آن من . ینم الخ دیمکدر. یوم وبرز ، سرذو یوم کبی مملکت دیمکدر . منکر ، چیرکین نالایق دیمکدر ؛ بوکلهنك ضدی معروفدر .
٥ — خودش الخ. (کندیسنی بلاده واشکنی چاموردہ کوردی. اویله فرض ایتدی .)
٦ — بخشود = آجیدی ، فروخورد = یوتدی ، هضم ایتدی؛ سرد = صووق ، بوراده کوتو ، فنا .)
۷ عجب رستی از قتل (قتل وهلاکدن یاسان قورتولدك)
۸ — احسن الی من اسا (کوتولك ایدنه اییلك ایت ؛ عربی)

حکایت

یکی خُرده برشاهِ غزنین گرفت
که حسنی ندارد أیاز، ای شگفت ؛

۷ — فرود آمد (ایندی، نازل اولدی)؛ د
یعنی فردا-سی) ؛ موبد = عالم ؛ دوش = دون
آجلق معناسنه‌در .
۸ — چرا پیش اقرنم (پوراده کی «م» بکامت
۹ — نشاید شدن الخ (آتلرك چرا كاهنه
كركمز یعنی كیتمك ممكن دكل)
۱۰ — روی وراهم نبود (یوزم ویولم یو
برصورت حركتم یوق ایدی)
۱۱ — فاش آشكار دیمك ایسه‌ده پوراد
دیمكدر . مركب پینك آندر .

حكایت

یكی راخری درگل أفتاده بود، زسودای خ
بیابان وباران وسرما وسیل؛ فرو هشته
همه شب درین غصه تا با مداد سقط گفت
نه‌دشمن برست از زبانش نه‌دوست، نه‌سلطان كا
قضارا خداوند آن پهن دشت دراین حال م
شنیداین سخنهای دوراز صواب نه‌صبر شنید
بچشم سیاست در وبنگریست كه‌سودای این
یكی گفت شاها بتیغش بزن زروی زمین
نگه كرد سلطان عالی محل، خودش در با
ببخشود برحال مسكین مرد، فروخورد
زرش داد واسب وقباپوستین . چه نیكوبود

ایضاحات

۱ — خرده گرفتن (عیناً : اکسیکلك طوتمق ؛ یعنی نقیصه عد ایتمك ، مؤاخذه ایتمك)

۲ — أیاز (سلطان محمود غزنویناك بنده‌لرندن، وبالآخره وزیری)

۳ — شِکفت (نه‌غریب !)

٤ — پیچیدن برخود (عیناً ؛ کندی اوزرینه بوکولمك ؛ یعنی مضطرب و متأثر اولمق)

٥ — وشاق (اوشاق ، بنده ، ضابط) ؛ قفا (آرقه)

٦ — زخدمت: الخ. (خدمتدن « فراغت ایده‌رك » مال وثروت ایله مشغول اولمام)

۷ — تمنا (تمنی ؛ فارسیده یالرك مدی بعضاً تجویز ایدلمکده‌در)

تمرین — ٦۸ کچن حکایه‌یی تورکجه‌یه ترجمه ایدیکز .

حکایت

جُوانی خِردمند وپاکیزه بوم زدریا برامد بدر بندِ روم ؛
در او فضل‌دیدند وعقل‌وتمیز، نهادند رختش بجایی عزیز .

گلی را که نه رنگ داردنه بو
غریبست سودای
بمحمود گفت این حکایت کسی ؛
بپیچید از اندیشه بر
که عشق من ای خواجه برخوی اوست
نه برقد و بالای نیکو
شنیدم که در تنگنایی شتر
بیفتاد وبشکست ص
بیغما ملك آستین برفشاند
وزآنجا بتعجیل مر
سواران پی‌در ومرجان شدند
بیغما زسلطان پریش
نماند از وشاقان گردن فراز
کسی درقفای ملك
بدوگفت کای سنبلت پیچ پیچ
زیغما چه آوردهٔ ؟ گفت
من اندر قفای ملك تاختم
ز خدمت بنعمت
خلاف طریقت بود کاولیا
تمنا کنند از خدا
گرآز دوست چشمت براحسان اوست
تو دربند خویش نه‌دربند

٤ — که خاشاك الخ . (مسجدی‌سوپور ؛ عیناً: مسجدك رینی ، چوپنی ، توزینی رفع ایت)

٥ — برای تبـاه (عیناً : فاسـد رأی ایله؛ یعنی یاکاش لکره صاپه‌رق)

٦ — گرستن الخ. (صدق وحرارت قلب ایله آغلامغه لادی)

۷ — که أی یار الخ. (ای گوکلی پارلاتان ، جانی‌ایله‌ین ست)

۸ — گرقم الخ. (عیناً ؛ شپه‌سز آیاغمی گری طوتدم ؛ ی چاره‌سز اورادن قالقـدم کیتدم ؛ زیرا جامعك طوپراق چورچوپدن پاك اولمسی خیرلیدر)

۹ — سُلّم (مردیومن) ؛ بام (طام) ؛ فروتن (متواضع)

حکایت

یهی کهن جامه وتنگ‌دست در ایوان‌قاضی‌بصف‌در نِشَست؛
گه کرد قاضی درو تیز تیز مُعَرِّف گرفت آستینش که‌خیز؛
دانی که بالامقـامِ تونیست ، فروتر نشین یابِرَو یابِایست؛
هرکس‌سزاوار باشد بصدر، کرامت بفضلست ورتبت بقدر،

مه عابدان گفت روزی بمرد که خاشاك مسجد بیفشان و گرد.
همان کین سخن مرد رهرو شنید، برون رفت و بازش نشان کس ندید.
بر آن حمل کردند یاران و پیر که پروای خدمت ندارد فقیر.
دگر روز خادم گرفتش براه که ناخوب کردی برای تباه؛
ندانستی ای کودك خود پسند که مردان بخدمت بجائی رسند.
گرستن گرفت از سر صدق و سوز که ای یار جان پرور دل فروز،
نه گرداندر آن بقعه دیدم نه خاك من آلوده بودم در آن جای پاك؛
گرفتم قدم لاجرم باز پس که پاکیزه به مسجد از خاك و خس.
طریقت جز این نیست درویشرا که افکنده داردتن خویشرا.
بلندیت باید تواضع گزین که آن بام را نیست سلم جز این.
فروتن بود هوشمند گزین نهد شاخ پرمیوه سر برزمین.

تمرین — ٦٩ تورکجه یه ترجمه ایدیکز.

ایضاحات

۱ — بدربند روم (روما ایمپراطورلغنه ، آناطولی ویا سوریه یه عائد برلیمان)
۲ — تمیز (تمیز معناسنه ، فارسیده اکثریا بویله دینیر).
۳ — بمرد (انسانه یعنی دلی قانلی یه)؛ مردرهرو (بولجی آدم ؛ اودلیقانلی)

٤ — که خاشاك الخ . (مسجدی سوپور ؛ عیناً: مسجدك جورینی . جوپنی ، توزنی رفع ایت)

٥ — برای تباه (عیناً : فاسد رأی ایله؛ یعنی یاکش برفکره صاپه‌رق)

٦ — گرستن الخ. (صدق وحرارت قلب ایله آغلامعه باشلادی)

۷ — که أی یار الخ. (ای گوکلی پارلاتان ، جانی‌ایله‌ین دوست)

۸ — گرفتم الخ. (عیناً ؛ شهه‌سز آیاغمی گری طوتدم ؛ یعنی چاره‌سز اوردن قالقدم کیتدم ؛ زیرا جامعك طوپراق وجورجوبدن باك اولمه‌سی خیرلیدر)

۹ — تسلّم (مردیوه‌دن) ؛ باه (طاه) ؛ فروتن (متواضع)

حکایت

فقیهی کهن جامه وتنگ‌دست در ایوان قاضی بصف در نشست؛
بگه کرد قاضی درو تیز تیز معرّف گرفت آستینش که خیز؛
ندانی که بالامقام تو نیست ، فروتر نشین یا برو یا بایست؛
نه هرکس سزاوار باشد بصدر، کرامت بفضلست ورتبت بقدر،

مه عابدان گفت روزی بمرد که خاشاك مسجد بیفشان
همان کین سخن مرد هروشنید، برون رفت وبازش نشان ک
بر آن حمل کردند یاران وبیر که پروای خدمت ندارد
دگر روز خادم گرفتش براه که ناخوب کردی برای
ندانستی ای کودك خود پسند که مردان بخدمت بجایی
گریستن گرفت از سر صدق وسوز که ای یار جان پروردل
نه گرداند آن بقعه دیدم نه خاك من آلوده بوده در آن جا
گرفتم قدم لاجرم باز پس که پاکیزه به مسجد از خانه
طریقت جز این نیست درویشرا که افکنده دارد تن خویش
بلندیت باید تواضع گزین که آن بام را نیست سلم جز
فروتن بود هوشمند گزین نهد شاخ پرمیوه سر بر

تمرین — ٦٩ تورکجه یه ترجمه ایدیکز.

ایضاحات

۱ — بدربند روم (روما ایمپراطورلغنه ، آناطو
سوریه یه عائد براهمان)
۲ — تمیز (تمییز معناسنه ، فارسیده اکثریا بویله در
۳ — بمرد (انسانه یعنی دلی قانلیه)؛ مردهرو (
آدم ؛ اودلیقانلی)

٤ — که خاشاك الخ . (مسجدی‌سوپور ؛ عیناً: مسجدك
رینی ، چوپنی ، توزینی رفع ایت)

٥ — برای تبـاه (عیناً : فاسـد رأی ایله؛ یعنی یاکاش
فکره صاپه‌رق)

٦ — گرستن الخ. (صدق وحرارت قلب ایله آغلامغه
لادی)

٧ — که أی یار الخ. (ای گوکلی پارلاتان ، جانی‌ایله‌ین
ست)

٨ — گرفتم الخ. (عیناً ؛ شبه‌سز آیاغمی گری طوتدم ؛
ی چاره‌سز اورادن قالقـدم کیتدم ؛ زیرا جامعك طوپراق
چورچوپدن پاك اولمه‌سی خیرلیدر)

٩ — سُلّم (مردیوه‌ن) ؛ بام (طام) ؛ فروتن (متواضع)

حکایت

یهی کهن جامه وتنگ‌دست در ایوان‌قاضی‌بصف‌درنشست؛
گه کرد قاضی درو تیز تیز مُعَرِّف گرفت آستینش که‌خیز؛
انی که بالامقـامِ تونیست ، فروتر نشین یابِرَو یابِپایست؛
هرکس‌سزاوار باشد بصدر، کرامت بفضلست ورتبت بقدر،

مه عابدان گفت روزی بمرد که‌حاشا که‌مسجد پیفشان‌وگرد.
همان‌کین‌سخن‌مردرهروشنید، برون‌رفت‌وبازش‌نشان‌کس‌ندید.
برآن حمل کردندیاران وپیر که‌پروای خدمت نداردفقیر.
دگر روزخادم گرفتش براه که ناخوب کردی برای تباه؛
ندانستی ای کودك خود پسند که‌مردان بخدمت‌بجایی رسند.
گرستن‌گرفت‌ازسرصدق‌وسوز که‌ای یار جان پروردل فروز،
نه‌گرداندر آن‌بقعه دیدم نه‌خاك من آلوده بودم درآن‌جای پاك؛
گرفتم قدم لاجرم باز پس که‌پاکیزه‌به‌مسجدازخاك‌وخس.
طریقت جزاین‌نیست‌درویشرا که‌افکنده داردتن خویش‌را.
بلندیت باید تواضع گزین که‌آن بام رانیست سلم جزاین.
فروتن بود هوشمند گزین نهد شاخ پرمیوه سر برزمین.

تمرین — ٦۹ تورکجه‌یه ترجمه ایدیکز.

ایضاحات

۱ — بدربند روم (روما ایمپراطورلغنه ، آناطولی ویا سوریه‌یه عائد برلیمان)
۲ — تمیز (تمیز معناسنه ، فارسیده اکثریا بویله دینیر).
۳ — بمرد (انسانه یعنی دلی قانلی‌یه)؛ مردرهرو (بولجی آدم ؛ اودلیقانلی)

هیهات قدر تونشناختیم ، بشکر قدومت نپرداختیم .
یغ آمدم با چنین مایهٔ که بینم ترا در چنین پایهٔ .
عرف بدلداری آمد برش که دستار قاضی نهد برسرش.
ست وزبان منع کردش که دور منه بر سرم پای بند غرور ؛
فرداشود برکهن میزران ، بدستار پنجه گرم سرگران .
ومولام خوانند وصدر کبیر، نمایند مردم بچشم حقیر .

تمرین — ۱٫۰ تورکجه یه ترجمه ایدیکز .

ایضاحات

۱ — در أیوان الخ. (قاضینك کوشکنده صف علماده طوردی) .

۲ — معرف (هرکسه یرینی کوسترن اوشاق) .

۳ — گرفت آستینش که خیز (بورادن قالق دیه قولدن وتدی .

٤ — دگر ره چه حاجت بپندکست (عیناً : باشقه سفر شقه‌سنك محلنه ، سکا نه حاجت ؛ یعنی باشقه سفر باشقه‌سنك لنه اوطورما ، بونی اوکرمن ؛ پند ، کسرپا ایله اوطورمق لیدر) .

دگر ره چه حاجت بپند کست، همین شرمساری عقوبت بسَ‌ست؛
بعزت هرانکو فروتر نشَست بخواری نَیُفتد زبالا به پست؛
بجای بُزرگان دلیری مکن؛ چوسر پنجه‌ات نیست شیری مکن؛
چودیدان خردمند درویش رنگ که بنشست و برخاست بختش بجنگ؛
چو آتش بر آورد بیچاره دود، فروتر نشست ازمقامی که بود.
فقیهان طریق جدل ساختند لِمَ ولا نُسلِّم در انداختند،
کُشادند برهم درِ فتنه باز، بلا ونعم کرده گردن فراز؛
توگفتی خروسان شاطر بجنگ فُتادند درهم بمنقار وچنگ؛
یکی بی‌خود از خشمناکی چومست، یکی برزمین میزدی هردودست؛
فتادند در عقدهٔ پیچ پیچ که درحال آن ره نَبُردند هیچ.
کهن جامه در صنفر آخرترین بَغُرَّش درآمد چوشیر عَرین،
بگفت ای صنادید شرع رسول باَبلاغ تنزیل وفقه و اصول،
دلائل قوی باید ومعنوی نه رکهای گردن بحجت قوی؛
حرانیز چوگان لعبت‌وگوی. بگفتند: اکر نیك‌دانی بگوی.
بکلك فصاحت بیانی که‌داشت، بدلها چو نقش نگین برنگاشت؛
بسراز کوی صورت بمعنی کشید، قلم برسر حرف دعوی کشید.
بگفتندش از هر کنار آفرین که برطبع پاکت هزار آفرین.
سمند سخن تا بجایی براند که قاضی چوخرد روحَل بازماند.
برون آمد ازطاق ودستار خویش، باِکرام ولطفش فِرستاد پیش

۱۲ — فتادند درعقدهٔ الخ. (اویله مشوش ومغلق برعقده یه دوشدیلرکه آنك حلنه اصلا قادر اولمادیلر)

۱۳ — نه رکهای گردن بحجت قوی (گردن طمارلری احتجاجده برقوتی حائز اولماز)

۱٤ — کهفردا الخ. (زیرا یارین بواللی آرشونلق صاریقلمه اسکی طونلیلر اوزرینه مغرور ومتکبر صالیلیرم . پنجه گز ، صفت مرکبه ، اللی آرشونلق ؛ سرگران ، بورادہ متکبر ومغرور دیمکدر) .

۱۵ — چو مولام الخ . (بکا مولا واقدی نامی ویرلدیکی تقدیرده خلق کوزیمه حقیر گورینور ؛ مردم اسم جمع اولدیغی ایچون فاعلی بولندیغی فعل جمع گلمشدر)

حکایت

کسی مشکلی بُرد پیش علی مگر مشکلش را کند منجلی
أمیر عدوبندو کشور کُشای جوابی بگفت ازسرعلم ورای .
شنیدمکه شخصی درآن أنجمن بگفتا چنین نیست یابوالحسن .
ترنجید ازو حیدرنام جوی ، بگفت ارتودانی ازین به بگوی.
بگفت آنچه دانست وشایسته گفت؛ بگل چشمهٔ خورنشاید نُهفت .

۵ — بجای بزرگان دلیری مکن (بویوکلرك یرینه ب
ایتمه ، تجاوز ایتمه) .

٦ — چو سرپنجه ات نیست شیری مکن (مادام که
کبی سرپنجه‌ك یوق ، آرسلانلق ایتمه) .

۷ — که بنشست وبرخاست بختش بجنك (که بخت
اوطوردی وقالقدی؛ بختی استعاره طریقیله مشخص عد
کندیسیله معارضه ومخاصمه‌یه قالقیشدیغنی بیان ایدیور)

۸ — چو سرپنجه أت الخ . (مصرعنده چو ، م
معناسنه‌در) ؛

چودید الخ. (مصرعنده چو ، وقتا که معناس
چو آتش الخ . (مصرعنده ایسه چو، کبی معناس

۹ — لم ولا نسلم در انداختند (لم ، عربیده
لانسلم، تسلیم ایتمه‌یز دیمکدر؛ اثنای مناظره ده قوللانیلان
معناسی ؛ نه سیبدن ، قبول ایده‌م کبی سوزلرله م
کیریشدیلر ، دیمك اولور).

۱۰ — کشادند الخ . (بری برینه لاوم دییه‌رك
نلرینی اوزاته‌رق فتنه وتشویش قاپیسنی آچدیلر) .

۱۱ — توگفتی الخ . (« کورمش اوله‌یدك » دیردك ک
بری برینه غاغه ایله ، پنجه ایله هجوم ایدن بر طاقم
خروسلردر) .

٤ — که رنجیده الخ . (زیرا اینجنمش اولان انسان دوستی
دن فرق ایتمز)
٥ — یکیست (بر ذاتدر ، آنمجق بردر ، دیمکدر)

حکایت

مکه لقمان سیه فام بود نه‌تن پرور نازك اندام بود
بندهٔ خویش پنداشتش زبون‌بود ودرکار گیل داشتش
یدوباجوروقهرش‌بساخت بسالی سرایی زبهرش بساخت
یش آمدش بندهٔ رفته باز زلقمانش آمد نهیبی فراز
ل در افتاد وپوزش نمود بخندیدلقمان‌که:پوزش‌چه‌سود؟
، زجورت جگرخون‌کنم بیك‌ساعت ازدل‌بدر چون‌کنم
هم بخشایم ای نیك مرد که‌سود تو مارا زیانی نکرد ؛
د کردی شبستان‌خویش، مراحکمت‌ومعرفت‌گشت‌بیش.
بست درخیل ای‌نیك‌بخت که فرمایش وقهاکار سخت
ره نیازارمش سخت دل، چو یادآمدم سختیٔ کار گل.
کس که‌جَوْرِ بُزُرگان‌نبُرد نَسوزدداش‌برضعیفان‌خُرد.
جاکان سختت آید سُخُن تو برزیر دستان دُرُشتی مکُن

نمرین — ۷۲ تورکجه‌یه ترجمه ایدیکز .

پسندید ازوشاه مردان جواب که‌من برخطابودم اوبرصواب؛
به‌ازمن سُخن گفت‌ودانایکیست که بالاتر از علم وی علم نیست.

حکایت

گدایی شنیدم‌که درتنگ جای نهادش عمر پای برپُشت پای.
ندانست‌درویش بیچاره کوست که‌رنجیده‌دشمن‌نداندزدوست.
برآشفت بروی‌که کوری‌مگر! بدوگفت سالار عادل عمر:
نه‌کورم ولیکن خطارفت‌کار، ندانستم ازمن خطا درگذار.
چه‌منصف‌بزرگان دین‌بوده‌اند که‌باز یر دستان چنین بوده‌اند!

تمرین — ۷۱ تورکجه‌یه ترجمه ایدیکز.

ایضاحات

۱ — مگر الخ. (تا که مشکلی حل ایتسین)
۲ — از سر علم ورای (عیناً: علم ورأی جهتندن ؛یعنی کندی علم ورأیی دائره‌سنده)
۳ — نهادش الخ. (عیناً: حضرت عمر آنك آیاغی آرقه‌سنه آیاق قویدی، یعنی آیاغه باصدی)

دران دار وگیرو بند و بکش
نه با اسب توش ونه با مرد هش
زرخم تبرزین وکوپال وتیغ
زدریا برآمد یکی تیره میغ
چو بر پیش خورشید دامن کشید
چنان شد که کس هیچکس راندید
همه دشت مغزوجگر بود ودل
همه نعل اسبان بخون بودوگل
زمین لعلگون شد هوا لاله گون
برآمد همی موج دریای خون
زکشته بهرسو یکی توده بود
گیاها بمغز سرآلوده بود
هوا دام کرکس شد از پرتیر
زمین شد زخون یلان آبگیر
پسر بی پدر شد پدربی پسر
چنین آمد از چرخ گردان بسر
سواران چپ وراست پیچان عنان
ربایندہ جانها بشوك سنان
چو چوگان شده دست وپای ستور
سر مرد چون گوی درپای مور

فردوسی

دروصف جنگ

چوآواز کوس آمد أز پشت پیل
جهان شد بکِردار دریای نیل
برآمد خروش سپاه أز دورو
جهان شد پُر أز مردُم جنگجو
زِ أنبوهِ أسبان وگردِ سپاه
به بیشه درون شیرگُم کرده راه
خروشان‌سُتور ودِرخشان دِرفش
سرأفشان شده تیغهای بنفش
بیابان چنان شد زگرد سپاه
که برمور و بشّه شده تنگ راه
همه پهلوانانِ پرخاشجوی
زکینه بیکدیگر آورده روی
توگفتی هوا تیر بارَد همی
بخاك أندرون لالهکارَد همی
زمین کوهِ آهن شد أزمیخ ونعل
همه روی هامون شد أزتیغ لعل

دران دار وگیرو بند و بکش
نه با اسب توش ونه با مرد هش
زرخم تبرزین وکوپال وتیغ
زدریا برآمد یکی تیره میغ
چو بر پیش خورشید دامن کشید
چنان شدکه کس هیچکس راندید
همه دشت مغزوجگر بود ودل
همه نعل اسبان بخون بودوگل
زمین لعلگون شد هوا لاله گون
برآمد همی موج دریای خون
زکشته بهرسو یکی توده بود
گیاها بمغز سرآلوده بود
هوا دام کرکس شد از پرتیر
زمین شد زخون یلان آبگیر
پسر بی پدر شد پدرپی پسر
چنین آمد از چرخ گردان بسر
سواران چپ وراست پیچان عنان
ربایندہ جانها بنوك سنان
چو چوگان شده دست وپای ستور
سر مرد چون گوی درپای مور

فردوسی

دروصف جنگ

چوآواز کوس آمد أز پشت پیل
جهان شد بکردار دریا
برآمد خروش سپاه أز دورو
جهان شد پُر أز مردُم
زِ أنبوهِ أسبان وگردِ سپاه
به بیشه درون شیرگم کر
خروشان ستور ودِرخشان درفش
سرأفشان شده تیغهای
بیابان چنان شد زگرد سپاه
که برمور و بشه شده تنگ
همه پهلوانان پرخاشجوی
زکینه بیکدیگر آورد
توگفتی هوا تیر بارَد همی
بخاك أندرون لاله‌کا
زمین کوه آهن شد أزمیخ ونعل
همه روی هامون شد أز

همه سنگ مرجان شد وخاك خون
سراسر سواران شده سرنگون
أجل در سر نیزهای گران
شتابان همیشه سوی بدلان
بسی نامور أزپی نام ونتك
بدادند برخیره سرها زچنك
چنان تنگ شد روزگار نبرد
گل تر بخوردن گرفت أسب ومرد
چنین أست فرجام روز نبرد
یکی شاد وفیروز ودیگر بدرد

دروصف رستم

جهان آفرین تاجهان آفرید
سواری چورستم نیامد بدید
سرش همچو کبد، قدش چون منار
دوبازو بدش چوندوشاخ چنار
بدریا نهنگ و بخشکی پلنگ
همان شیر جنگ آور تیز چنگ

یکی باد برخاست أز رزمگاه
که گفتی جهان گشت یکسر سـ
سر تیغ بر أوج گردون رسید
خوی باد پایان بجیحون رسـ
زهامون برأنگیخت هامون نوَرْد
نهان کرد گردون گردان زآ
جهان چون شب تیره تاریك شد
ها نا بشب روز نزدیك
تن أز خون پرشد زبان پر زخاك
زبان گشته أز تشنگی چاك
قضا درنهیب وقَدَر درستیز
زمین درکین وفلك تند
فنا حمله آورد همچوپلنگ
أجل باز کرده دهن چون نـ
پر أز کاسهٔ سرهمه صحن خاك
طَبَقهای گردون پُر أز جانِ
زبس کُشته أفتاده درکوه ودشت
جهان گفت بس کُن که أزحد گذ
بکشتند چندان زهر دوگروه
که شد خاك دریا وهامون چو

همه سنگ مرجان شد وخاك خون
سراسر سواران شده سرنگون
أجل در سر نیزهای گران
شتابان همیشه سوی بدْدلان
بسی نامور أزپی نام ونتك
یدادند برخیره سرها زچنك
چنان تنگ شد روزگار نبرد
گل تر بخوردن گرفت أسب ومرد
چنین أست فرجام روز نبرد
یکی شاد وفیروز ودیگر بدرد

دروصف رستم

جهان آفرین تاجهان آفرید
سواری چورستم نیامد بدید
سرش همچو کنبد، قدش چون منار
دوبازو بدش چوندوشاخ چنار
بدریا نهنگ و بخشکی پلنگ
همان شیر جنگ آور تیز چنگ

یکی باد برخاست أز رزمگاه
که گفتی جهان گ
سر تیغ بر أوج گردون رسید
خوی باد پایان
زهامون برأنگیخت هامون نوَرْد
نهان کرد گردون
جهان چون شب تیره تاریك شد
ها نا بشب ر
تن أز خون پرشد زبان پر زخاك
زبان گشته أز ت
قضا درنهیب وقَدَر درستیز
زمین درکمین
فنا حمله آورد همچو پلنگ
أجل بازکرده د
پر أز کاسهٔ سرهمه صحن خاك
طَبَقهای گردون
زبس کُشته أفتاده درکوه ودشت
جهان گفت بس کُن
بکشتند چندان زهر دوگروه
که شد خاك دریا

تنگ مرجان شد وخاك خون
سراسر سواران شده سرنگون
در سر نیزهای گران
شتابان همیشه سوی بدذلان
نامور آزپی نام ونتك
بدادند برخیره سرها زچنك
تنگ شد روزگار نبرد
گل تر بخوردن گرفت آسب ومرد
آست فرجام روز نبرد
یکی شاد وفیروز ودیگر بدرد

دروصف رستم

آفرین تاجهان آفرید
سواری چورستم نیامد بدید
همچو کبد، قدش چون منار
دوبازو بدش چوندوشاخ چنار
نهنگ و بخشکی پلنگ
همان شیر جنگ آور تیز چنگ

یکی باد برخاست أز رزمگاه
که گفتی جهان گشت یکسر سیاه
سر تیغ بر أوج گردون رسید
خوی باد پایان بخیحون رسید
زهامون برأنگیخت هامون نورد
نهان کرد گردون گردان زگرد
جهان چون شب تیره تاریك شد
هما نا بشب روز نزدیك شد
تن أز خون پرشد زبان پر زخاك
زبان گشته أز تشنگی چاك چاك
قضا درنهیب وقدر درستیز
زمین درکمین وفلك تند وتیز
فنا حمله آورد همچوپلنگ
أجل باز کرده دهن چون نهنگ
پر أز کاسهٔ سرهمه صحن خاك
طبقهای گردون پر أز جان پاك
زبس کشته أفتاده درکوه ودشت
جهان گفت بس کن که أزحد گذشت
بکشتند چندان زهر دوگروه
که شد خاك دریا وهامون چوکوه

همه سنگ مرجان شد وخاك خون
سراسر سواران شده سرنگون
أجل در سر نیزه‌های گران
شتابان همیشه سوی بدْدلان
بسی نامور أزپی نام ونَنك
بدادند برخیره سرها زجنك
چنان تنگ شد روزگار نَبَرْد
گل تر بخوردن گرفت أسب ومرد
چنین أست فرجام روز نبرد
یکی شاد وفیروز ودیگر بدَرْد

دروصف رستم

جهان آفرین تاجهان آفرید
سواری چو رُستم نیامد بدید
سرش همچو کُبد، قدش چون مِنار
دوبازو بدش چون‌دوشاخ‌چنار
بدریا نهنگ و بخشکی پلنگ
همان شیر جنگ آور تیز چنگ

یکی باد برخاست أز رزمگاه
که گفتی جهان گشت یکسرسیاه
سر تیغ بر أوج گردون رسید
خوی باد پایان بجیحون رسید
زهامون برأنگیخت هامون نوَرْد
نهان کرد گردون گردان زگرد
جهان چون شب تیره تاریك شد
هانا بشب روز نزدیك شد
تن أز خون پرشد زبان پرزخاك
زبان گشته أز تشنگی چاك چاك
قضا درنهیب وقَدَر درستیز
زمین درکمین وفلك کند وتیز
فنا حمله آورد همچوپلنگ
أجل بازکرده دهن چون نهنگ
پر أز کاسهٔ سرهمه صحن خاك
طَبَقهای گردون پُر أز جانِ پاك
زبس کُشته أفتاده درکوه ودشت
جهان گفت بس کُن که أزحد گذشت
بکشتند چندان زهر دوگروه
که شد خاك دریا وهامون چوکوه

انوریدن

خوشا نواحیٔ بغداد جای فضل وهنر
کسی نشان ندهد درجهان چنان کشور
سواد او بمثل چون پرند رنگارنگ
هوای اوبصفت چون نسیم جان پرور
بخاصیت همه سنگش عقیق لؤلؤ بار
بمنفعت همه خاکش عبیر غالیه بر
صبا سرشته بخاکش طراوت طوبی
هوا نهفته درآبش حلاوت کوثر
کنار دجله زترکان سیمتن خلّوج
میان رحبه زخوبان ماه رخ کشمر
هزار زورق خورشید شکل برسرآب
بران صفت که پراکنده برسپهر أختر
بوقت آنکه ببرج شرف رسد خورشید
بگاه آنکه بصحرا کشد صبا لشکر
دهان لاله کند أبر معدن لؤلؤ
کنار سبزه کند باد مسکن عنبر
یکشبه باغ شود آسمان بوقت غروب
بشکل چرخ شود بوستان بوقت سحر

درختیست بارش همه گرز وتیغ
نترسد اگر گرز بارد زمیغ
زدریای قلزم درآرد نهنگ
هم اندر هوا مرغ گیرد بچنگ
چو شمشیر گیرد برزم اندرون
بیابان کند همچودریای خون
سپهبد ، سواری چویک‌لخت کوه
زمین‌گشته از سُمّ اسبش ستوه
اگر شرق تاغرب دشمن بوَد
گریزان زچنگش بهمتن بوَد
جهان پهلوان رستم نرّه شیر
که هرگز نه گشتی زپیکار سیر
بروز نبرد آن یل ارجمند
بشمشیر وخنجر ، بگرز وکمند
بُرید ودرید وشکست وبِبست
یلانرا سر و سینه وپاودست

نبود هیچ گمانی مرا که دشمن وار
بدین مثال بلندی بهجر دوست گریز
بجوی نکهت جنی نه هوا مالین
بجای اطلس رومی مکن زمین بستر
خدای گفت حضر هست برمثال بهشت
رسول گفت سفر هست برمثال سقر
نگشتوی توکه بیروی من نیابی خواب
نگاروی توکه بیروی من نه بی‌خود
درین دیار حکمت نه بینمت همتا
درین سواد بدانش نیابمت همسر
کیه چو کر عالمت هزار افلاطون
کیه بندهٔ فضلت هزار اسکندر
جواب داد که مهروی مالیموی
بآب دیده مزن بردل رهی اخر
هوانکرد تن من درین فراق وداع
رضانداد دل من باین قضا وقدر
ولیک حکم چنین کرد کردگار جهان
زحکم او نتوان یافت هیچ گونه مفر
بصبر بد قلت در حضر ترا ناصر
بعون یاد خداوند سفر مرایاور

بوقت شاه همی این بآن سپارد گل
بگاو ماه همی آن
برنگ عارض خوبان خجلتی در باغ
میان سبزه در افت
شکفته نرگس بویا بطرف لاله‌ستان
چنانکه درقدح
درین لطافت جوی من ازبرای امید
بفال نیک گزیدم
نماز شاه رهی فلک نمودمرا
عروس چرخ که بنهد
بدان صفت که شود غرق کشتی زر
بطرف دریا چون
برسم لعبت بازان سپهر آینه رنگ
زمان زمان بخ
فلک بلعبت مشغوف ومن بتوشه‌را
جهان بیازی مشغول
درین هوس که خرامان نگار من بر
بدان صفت که برآید
بصفه گفت که عهد ووفای عاشق بی
بعتز گفت که مهر و

نبود هیچ گمانی مرا که دشمن وار
بدین مثال بندی بهجر دوست کمر
بجای مَلحَمِ چینی منه هوا بالین
بجای اطلس رومی مکن زمین بستر
خدای گفت حضر هست برمثال بهشت
رسول گفت سفر هست برمثال سقر
کجاشوی توکه بیروی من نیابی خواب
کجا روی توکه بیروی من نه‌بینی‌خور
درین‌دیار بحکمت نه بینمَت‌همتا
درین سواد بدانش نیابمت همسر
کمینه چاکر علمت هزار أفلاطون
کمینه بندهٔ فضلت هزار اسکندر
جواب دادم کای ماهروی غالیه‌موی
بآب دیده مزن بردل رهی ازر
هوانکرد تن من درین فراق وداع
رضانداد دل من باین قضا وقدر
ولیك حکم چنین کرد گردکار جهان
زحکم اونتوان یافت هیچ گونه مفر
بصبر باد فلك در حضر ترا ناصر
بعون باد خدادر سفر مرایاور

بوقت شام همی این بآن سپارد گ
بگاه بام همی آن
برنگ عارض خوبان خلخی در باغ
میان سبزه در اف
شکفته نرگس بویا بطرف لاله‌ستان
چنانکه درقدح
درین لطافت جای من ازبرای امی
بفال نیک گزیدم
تماز شام زصحن فلك نمودمرا
عروس چرخ که بنه
بدان صفت که شود غرق کشتئ ز
بطرف دریا چوز
برسم لعبت بازان سپهر آینه رنگ
زمان زمان بنم
فلك بلعبت مشغوف ومن بتوشه‌را
جهان ببازی مشغوا
درین هوس که خرامان نگار من
بدان صفت که برآید
بطعنه گفت که عهد ووفای عاشق
بطنز گفت که مهر و

قاآنی دن

در وصف قلعه

حصنی که برکنار فصیل حصار او
نبود زمنجنیق فلک سنگ را گذار
حصنی که ازنظارهٔ برجش زفرق چرخ
از فرط ارتفاع فتد تاج زرنگار
حصنی که روزگار زیک خشت بارهاش
برگردد آنه سپهر تواند کشد حصار
در زیر آسمان ، فراتر زآسمان
درملک روزگار وفزونتر زروزگار
زانسوی قعر خندق او نافریده است
جائی بسعی قدرت خویش آفریدگار
مانندهٔ قواعد شرع نبی قویم
چون بازوان حیدر کرار استوار
قایم تر ازقلوب ظریفان سنگدل
محکم تراز عهود حریفان خاکسار
چون عقل بامتانت وچون چرخ سربلند
چون عرش بارزانت وچون کوه بایدار

ظهیر فاریابی دن

ر پسنده که شده مجره بری بروان
شنیده آن دلو و ی شا ا ر ب
بگوش جان من آمد ندای حضرت قدس
که ای حلاصهٔ نادر و واسط
جهان زراط جز ابست برگذرگاه بین
گمان مبر که نیکشت گر شود
بر آستان قدس ماکه جای دگر
بری ز همت تو برکشیده ه
مگر تو بجوی کاندرین مقده ترا
چه دشمن حسود چه دوست
بگوش نابسلامت نامی رسی
که راه سخت محوفست ومزلت
بین که چند فراز و نشیب درپیش است
ز آستان عدم تا بپشگا
ترا مسافت دورودراز درپیش است
بدین دو روز اقامت چرا شوی
تودرمیان گروهی غریب مهمانی
چنان مکن که بیکدرگی شو

قاآنی‌دن

دروصف قلعه

حصنی‌که برکنار فصیل حصار او
نبود زمنجنیق فلك سنگ‌را گذار
حصنی‌که ازنظارهٔ برجش زفرق چرخ
از فرط ارتفاع فتد تاج زرنگار
حصنی‌که روزگار زیك‌خشت‌باره‌اش
برگردِ نُه سپهر تواند کشد حصار
در زیر آسمان ، فراتر زآسمان
درملك روزگار وفزونتر ز روزگار
زانسوی قعر خندق او نافریده است
جائی بسی قدرت خویش آفریدگار
مانندهٔ قواعد شرع نبی قویم
چون بازوان حیدرکرار استوار
قایم تر ازقلوب ظریفان سنگدل
محکم تراز عهود حریفان خاکسار
چون عقل بامتانت وچون چرخ سربلند
چون عرش یادرزانت وچون کوه پایدار

ظهیر فاریابی‌دن

سزیده‌دم که شدم محرم سرای سرور
شنیدم آیت «توبوا الی‌الله» أز لب حور
بگوش جان من آمد ندای حضرت قدس
که أی خلاصهٔ تقدیر وزبدهٔ مقدور
جهان رباط خرابیست برگذرگه سیل
گمان‌مبر که بیکمشت گل‌شود معمور
برآستان فنادل منه‌که جای دگر
برای نزهت توبرکشیده اند قصور
مگر تو بیخبری کاندرین مقام ترا
چه دشمنان حسودند ودوستان غیور
بکوش تابسلامت بمأمنی برسی
که راه سخت مخوفست ومنزلت بس‌دور
ببین‌که چند فراز و نشیب درپیش است
زآستان عدم تابه پیشگاه نشور.
ترا مسافت دورودراز درپیش است
بدین دو روز اقامت چرا شوی مغرور
تودرمیان گروهی غریب مهمانی
چنان مکن که بیکبارگی شوندنفور

حافظدن

الا یا أیها الساقی أدر کأساً و ناولها
که عشق آسان نمود أوّل ولی افتاد مشکلها

ببوی نافهٔ کاخر صبا زان طره بکشاید
زتاب جعد مشکینش چه خون افتاد در دلها

بمی سجاده رنگین کن گرت پیر مغان گوید
که سالك بیخبر نبود زراه و رسم منزلها

مرا در منزل جانان چه امن عیش چون هردم
جرس فریاد میدارد که بر بندید محملها

شب تاریك و بیم موج و گردابی چنین هائل
کجا دانند حال ما سبکباران ساحلها

همه کارم ز خود کامی ببدنامی کشید آخر
نهان کی ماند آن رازی کز و سازند محفلها

حضوری گر همی خواهی از و غایب مشو حافظ
متی ماتلق من تهوی دع الدنیا و اهملها

عرفینك فخریه‌سندن

من کیستم آن‌سالك کونین مسیرم
کز یختهٔ جوهر قدسیست خمیرم
در صفحهٔ تصویر جلالست مثالم
در پردهٔ تقدیر محالست نظیرم
چون حسن کشد جام صفا رنك شرابم
چون عشق دهد رنگ جبین آب زریرم
انجا که وفا تشنه‌شود چشمهٔ خونم
وانجا که جفا غسل کند آب غدیرم
برکتف ریاضت طیلسان‌شال وپلاسم
بردوش زلیخا منشان بردو حریرم
درهندسهٔ فقر وفنا صفر ألوفم
در مزرعهٔ عزوعلا أبر مطیرم
درکورهٔ لذت شکنان چشمهٔ زهرم
درکاسهٔ کودك منشان کاسهٔ شیرم
آنجا که ادب نغمه‌طراز است سمیع
وانجا که هنر جلوه فروش است بصیرم
با ناطقه گریزم و با سامعه گلچین
باواهمه نابالغ وبا عاقله پیرم

پنه کلستاندن

قطعه

نخورد شیر بیه خوردهٔ سك | و ریسمنی بیرداندر مار
تن بهیچارگی وگرسگی | بنه ودست پیش سفله مدار
گرفریدون شود بنعمت ومال | بیهنررا بهیچکس مشمار
پرنیان ونسیج برنا اهل | لاجورد وطلاست بردیوار

مثنوی

گل بتاراج رفت وخار بماند | گنج برداشتند ومار بماند
دیده برتارك سنان دیدن | خوشترازروی دشمنان دیدن
واجبست ازهزار دوست برید | تابکی دشمنت نباید دید

نظم

تندرستان را باشد دردریش | جزبهم دردی نگویم دردخویش
گفتن از زنبور بی‌حاصل بود | بایکی درعمرخود ناخورده‌نیش
تارا حلی نباشد همچوما | حال ماباشد ترا افسانه پیش
سوزمن مادیگری نسبت مکن | او نمك بردست ومن برعضو ریش

خیامدن

گربا خردی حرص را بنده مشو
دربای طمع خام و سر افکنـ
چون آتش تیز باش و چون آب روان
چون خاك بهر باد و پراکنـ

ناکرده گناه درجهان کیست بگو
و انکس که گناه نکردچون
من بدکنم و تو بد مکافات دهی
پس فرق میان من و تو چید

غرّه چه شوی بمسکن و کاشانه
بر عمر که هست حاصلش
همخوابه بادی و تو افروزی شمع
بر زهگذر سیل چه سا

آن قصر که بر چرخ همیزد پهلو
بر درگه او شهان نهاد
دیدیم که در کنگره آشی فاخته
بنشسته ومیگفت که کوکو

پند کلستاندن

قطعه

نخورد شیر بچه خوردهٔ سگ و ربسحتی بپروانند مار
تن بیچارگی وگرسنگی بنه ودست پیش سفله مدار
گرفریدون شود بنعمت ومال بیهنرزا بهیچکس منمار
پریشان ونسیج برنا اهل لاجورد وطلاست بردیوار

مثنوی

گل بتاراج رفت وخار بماند گنج برداشتند ومار بماند
دیده برتارك سنان دیدن خوشتراز روی دشمنان دیدن
واجبست ازهزار دوست برید تایکی دشمنت نباید دید

نظم

تندرستان را مباشد دردریش جزبهم دردی نگویم دردخویش
گفتی از زنبور بی‌حاصل بود بایکی درعمرخود ناخورده‌نیش
تاترا حالی نباشد همچوما حال مانباشد ترا افسانه پیش
سوزمن مادیگری نسبت مکن اونمك بردست ومن برعضوریش

خیامدن

گربا خردی حرص را بنده مشو
درپای طمع خام و سر افکنده مشـ
چون آتش تیز باش و چون آب روان
چـون خاك بهر باد و پراکنده مشـ

ناکرده گنـاه درجهان کیسـت بگو
و انکس که گناه نکردچون زیست بگـ
من بدکنم و تو بد مکافات دهی
پس فرق میان من و تو چیسـت بگـ

غرّه چه شـوی بمکس و کاشـانه
بر عمر که هسـت حاصلش أفسـ
همخوابه بادی و تو افروزی شـمع
بر رهگذر سـیل چه سـازی خـ

آن قصر که بر چرخ همیزد پهلو
بر درگه او شـهان نهـادندی
دیدیم که در کنگره اش فاختـهٔ
بنشسته ومیگفت که کوکو ، کوکـ

ینه کلستاندن

قطعه

نخورد شیرنیم خوردهٔ سك — و ربسختی بمیرداندر غار
تن بهیچارکی وگرسنگی — بنه ودست پیش سفله مدار
گرفریدون شود بنعمت ومال — بیهنررا بهیچکس مشمار
پرنیان ونسیج برنا اهل — لاجورد وطلاست بردیوار

مثنوی

گل بتاراج رفت وخار بماند — گنج برداشتند ومار بماند
دیده برتارك سنان دیدن — خوشترازروی دشمنان دیدن
واجبست ازهزار دوست برید — تایکی دشمنت نباید دید

نظم

تندرستان را باشد دردریش — جزبهم دردی نگویم دردخویش
گفتن از زنبور بی‌حاصل بود — بایکی درعمرخود ناخورده نیش
تاترا حالی نباشد همچوما — حال مابا شد ترا افسانه پیش
سوزمن بادیگری نسبت مکن — اونمك بردست ومن برعضوریش

خیامدن

گربا خردی حرص را بنده مشو
درپای طمع خام و سر افکنده
چون آتش تیز باش و چون آب روان
چون خاك بهر باد و پراکنده

تا کرده گناه درجهان کیست بگو
و انکس که گناه نکردچون زیس
من بد کنم و تو بد مکافات دهی
پس فرق میان من و تو چیس

غرّه چه شوی بمسکن و کاشانه
بر عمر که هست حاصلش أف
همخوابه بادی و تو افروزی شمع
بر رهگذر سیل چه سازی

آن قصر که بر چرخ همیزد پهلو
بر درگه او شهان نهادندی
دیدیم که در کنگره أش فاختهٔ
بنشسته ومیگفت که کوکو ،

ینه کلستاندن

قطعه

نخورد شیرینم خوردهٔ سك و ربختی بمیرداندر غار
تن بهبیچارگی وگرسنگی بنه ودست پیش سفله مدار
گرفریدون شود بنعمت ومال بیهنررا بهیچکس مشمار
پرنیان ونسیج برنا اهل لاجورد وطلاست بردیوار

مثنوی

گل بتاراج رفت وخار بماند گنج برداشتند ومار بماند
دیده برتارك سنان دیدن خوشترازروی دشمنان دیدن
واجبست ازهزار دوست برید تایکی دشمنت نباید دید

نظم

تندرستان را باشد دردریش جزبهم دردی نگویم دردخویش
گفتن از زنبور بی‌حاصل بود بایکی درعمرخود ناخورده نیش
تاترا حالی نباشد همچوما حال ماباشد ترا افسانه پیش
سوزمن بادیگری نسبت مکن اونمك بردست ومن برعضوریش

خیامدن

گربا خردی حرص را بنده مشو
درپای طمع خام و سر افکنده مشو
چون آتش تیز باش و چون آب روان
چون خاك بهر باد و پراکنده مشو

ناکرده گناه درجهان کیست بگو
و انکس که گناه نکردچون زیست بگو
من بد کنم و تو بد مکافات دهی
پس فرق میان من و تو چیست بگو

غرّه چه شوی بمسکن و کاشانه
بر عمر که هست حاصلش أفسانه
همخوابه بادی و تو افروزی شمع
بر رهگذر سیل چه سازی خانه

آن قصر که بر چرخ همیزد پهلو
بر درگه او شهان نهادندی رو
دیدیم که در کنگره أش فاختهٔ
بنشسته ومیگفت که کوکو ، کوکو

مثنوی

ر عمر میرود فصلی	چون کم میکنم ماند بسی
ماه رفت و در خوابی	مگر این هجده روزه دریابی
ست که رفت کارشناسان	کوس رحلت زدند بارشناسان
وشین بادار حیل	مازداروپیاده راز بنیل
سه کز آمد عمارتی نوساخت	رفت و منزل دیگری پرداخت
ر بحت پیشینیان هوسی	واین عمارت بسر نبرد کسی
دار دوست مدار	دوستی را نشاید این غدار
د بد چون همی بیاید مرد	تنگ آنکس که کوی نیکی برد
ی بکوز خویش فرصت	کس نیارد ز پس تو پیش فرست
ت و آفتاب تموز	اندکی ماند چو اجه عشره و هنوز
دست رفته در بازار	رحمت بر یاوری دستگار
روع خود بگزرد خوید	وقت خرمنش خوشه باید چید
ش آدمی شکم است	تا بقدر چی میرود چه غم است
سه و چنانکو نمی شاید	کردل از عمر برکنی شاید

مثنوی

در کنار چمن کرنهان است	کوشوی از حیات بیاست
چار طبع مخالف سرکش	پنج روزی بود بهم خوش
گر یکی زین چهار شه غالب	جان شیرین برآید از قالب
لاجرم مرد عارف کامل	نهد بر حیات دنیا دل
پند سعدی بگوش جان بشنو	روچنین باش مرد باش ومرو

مثنوی

بنی آدم اعضای یکدیگرند	که در آفرینش زیک جوهرند
چو عضوی بدرد آورد روزگار	دگر عضوها را نماند قرار
تو کز محنت دیگران بی غمی	نشاید که نامت نهند آدمی

حکایت منظومه

یکی پرسید از آن گم کرده فرزند	که ای روشن گهر پیر خردمند
ز مصرش بوی پیراهن شنیدی	چرا در چاه کنعانش ندیدی
بگفت احوال ما برق جهان است	دمی پیدا و دیگر دم نهان است
گهی بر طارم اعلی نشینم	گهی بر پشت پای خود نبینم
گهی در پیش بر حالی بمانم	گهی در نیست از وی عالم برخاسته

قطعه

بس نامور بزیر زمین دفن کرده‌ام
کز هستیش بروی زمین یک نشان نماند

وان جسم لاشه را که سپرده‌ند در رحم
خاکش چنان بخورد که کس استخوان نماند

زنده است نام فرخ نوشیروان بعدل
گرچه بسی گذشت که نوشیروان نماند

خیز ای کمان ای طلان و بهمت شکار عمر
زان پیشتر که بانگ برآید فلان نماند

قطعه

کوس رحلت میزنند اصحاب
ای دو چشم وداع سر کنید

ای کف دست و ساعد و بازو
همه توديع یکدگر کنید

بر من افتاده مرگ و خشم کام
اعضای دوستان نگر بکنید

روزگارم بشد بیاد فنا
من نکردم شما حذر بکنید

قطعه

دوش مرغی بصبح میناليد
عقل و صبرم ببرد و طاقت و هوش

یکی از دوستان مخلص را
گفت او را مدار خاموش

گفتم این شرط آدمیت نیست
مرغ تسبیح خوان و من خاموش

قطعه

گل خوشبوی در حمام روزی
بدو گفتم که مشکی یا عبیری
که از بوی دلاویز تو مستم
بگفتا من گلی ناچیز بودم
ولیکن مدتی با گل نشستم
کمال همنشین بر من اثر کرد
وگرنه من همان خاکم که هستم

قطعه

اگر باغ رعیت ملک خورد سیبی
برآرند غلامان او در حمت از بیخ
بر آویزند بیچاره بدهقان
نه شکر بایش هزار و صد توبیخ

مثنوی

جهان ای برادر نماند بکس
دل اندر جهان آفرین بند و بس
کفن نیک بر ملک دنیا و پشت
که بسیار کس چون تو پرورد و کشت
چو آهنگ رفتن کند جان پاک
چه بر تخت مردن چه بر روی خاک

قطعه

نیم نانی گر خورد مرد خدای
ملک اقلیمی بگیرد پادشاه
ور دهد بر سبد اقلیمی دگر
همچنان در بند اقلیمی دگر

۲۰ — وزهاد را چیزی مده تا زاهد بمانند (زاهدلره ایسه هیچ برشی ویرمه که زاهد قالسونلر) .

سؤالها

آن زاهد در بیشهٔ چه کردی؟ بنزدیك او که رفت؟ اوراچه گفت؟ آیا این سخنرا قبول کرد ؟ ارکان دولت چه گفتند ؟ آیا راضی شد ؟ از برای او کدام خانه‌را پرداختند ؟ این چگونه مقام بود ؟ عابد از این پس چه کردن گرفت ؟ آیاملك باری‌دیگر بزیارت‌او رفت؟ زاهد چگونه بود ؟ ملك بر این تبدل آیا شادمانی کرد یانه ؟ چه گفت ؟ آن‌وزیر فیلسوف‌چه گفت ؟ ملك این سخنرا آیافهمید؟ وزیر بچطور ایضاح کرد ؟

حکایت

از صحبت یاران دمشقم ملالتی پدید امده‌بود ؛ سر دربیابان قدس نهادم وبا حیوانات انس گرفتم ؛ تا وقتی که اسیر فرنگ شدم ؛ در خندق طرابلس با جهودانم بکار گِل بداشتند ؛ تا یکی از رؤسای حلب که سابقهٔ معرفتی میان‌ما بود گذر کرد ، مرا بِشناخت ، گفت : این چه حالت است وچه‌گونه گذاری . گفتم :

قطعه

همی گریختم از مردمان بکوه وبدشت
که از خدای‌نبودم بدیگری پرداخت ؛

مثنوی

دانش مرد انگبی نمازاست | وز خود و هش زفاقه بازاست
کو فرض خدا نمی گذارد | از قرض تو نیز غم ندارد

حکمت هر چه زود برآید دیر نپاید قطعه

خاک مشرق شنیده ام که گفتند | چهل سال کاژه چینی
صبر بر وی کنند و رفتند او | لاجرم قیمتش همی بینی

قطعه

مرغک از بیضه برون آید و روزی طلبد | وآدمی بچه ندارد خبر از عقل و تمیز
گوزنگاه کسی گشت بچرخی نرسید | وین تکین و فضیلت گذشت از همه چیز
آبینه عدم جاست از آن قدر نیست | لعل و شواربدست آید از آنست عزیز

قطعه

ابلهی را که مور یابد بخورد | نتوان برد از و بصیقل زنگ
با سیه دل چه سود گفتن و عظ | برروی آهن سرد

قطعه

برو ز کار خلایق تکی مکان دریاب | که چیره خاطر مسکین طایفه
چو سایل ار تو بزاری طلب کند چیزی | بده وگرنه بتشر مزور بسناند

ایضاحات

١ — باجهودنم بکار کل بداشتند (بنی یهودیلرله چامورایشنده طوتمیلر یعنی استخدام ایتدیلر)
٢ — سابقهٔ معرفتی میان ما بود (آرامزده سابقهٔ معارفهٔ واردی)
٣ — چه کونه گذاری (ناصل کچیریرسك)
٤ — که ازخدای نبودم بدیکری پرداخت (زیرا الههدن غیری ایله مشغول دکلدم)
٥ — در طویلهٔ نامردم بباید ساخت (نامردلرله برابر بولنمق مجبوریتندهایم . عیناً : بکا نامرد دیزیسندهٔ قیلمق کرك)
٦ — بکا بین صد دینار (یوز دینار قیمتنده بر مهر مؤجل ایله)
٧ — عیش مرا منغص داشتن (حیاتمی کدورت آلود ایتمکه باشلادی ، کرفت ، بورایهده عائددر)
٨ — وقنا ربنا عذاب النار (ای ربمز ! بزی عذاب ناردن محافظه ایت)
٩ — زبان تعنت (خطاجولق دیلی)
١٠ — وبصددینار بدست توکرفتارم کرد (ویوز آلتونه بنی سانك الکده اسیر ایتدی)
١١ — شبانکه کارد برحلقش بمالید (کیجه لین بوغازینه بچاغی سورتدی ، یعنی آنی بوغازلادی)

سؤالها

سعدیرا از صحبت یاران چه پدیدآمده بود؟ چه کرد؟ برا وچه واقع شد؟ بچه کار اورا داشتند ؟ باکه؟ اورا کدید؟ آیاشناخت؟ اورا چه کفت؟ آن رئیس چه کرد ؟ بعد از تخلص او چه کرد؟ دخترش چطور بود؟ چه کردی ؟ باری آن زن شبخرا چه کفت ؟ سعدی اورا چه کفت؟

قیاس کُن که چه حالم بود دران ساع
که در طویلهٔ نامردُ م

بیت

پای در زنجیر پیش دوستان به که با
بر حالت من رحم آورد وبدَه دینار
کرد و با خود بحلب بُرد . دختری داشت
آورد بکابین صد دینار . چون مدّتی
بود و ستیزه‌جوی ونافرمان ؛ زبان درازی
مرا منغّص داشتن چنانکه گفته اند :

مثنوی

زن بد درسرای مردِ نکو هم دراین
زنهار از قرین بد زنهار ، وقتا ر

باری زبان تعنّت دراز کرده همی گ
پدر من ترا از قیدفرنگ بَدَه دینار باز خ
دینار باز خرید وبصد دینار بدستِ تو

مثنوی

شنیدم کوسفندی را بزرگی رهانیدا
شبانگه کاردبرحلقش بمالید؛ روانِ
که‌ازچنگال گرگم‌در رُبودی، چودیدم

بیت

شکوفه گاه شکفته ست و گاه خوشیده ؛
درخت وقت برهنه ست و وقت پوشیده .

گفت: ای برادر تعزیتم کن که جای تهنیت نیست ؛ آنگه که تودیدی غم نانی می داشتم وامروز تشویش جهانی .

مثنوی

اگر نباشد درد مندیم وگر باشد بمهرش پای بندیم
بلائی زین جهان آشوب تر نیست که رنج خاطر است ارهست ورنیست

تمرین — ٤٠ . تورکجه یه ترجمه ایدیکز.

ایضاحات

١ — سپری شد (توکندی . نهایت بولدی)
٢ — قایم مقامی نداشت (قائممقام طوتمازدی . یعنی ولی عهدی یوقدی)
٣ — تفویض کردن (امانت ایتمك) . اتفاقا (تصادفاً) .
٤ — خرقه برخرقه دوختی (خرقه خرقه اوزرینه دیکردی . یعنی یامه یامه اوزرینه)
٥ — مملکت راند (مملکت سوردی . یعنی پادشاهلق سوردی)
٦ — لشکر آراستن (اوردو ترتیب واحضار ایتمك)
٧ — بیم برآمدند (آلت اوست اولدیلر . راحتسز اولدیلر . قیریشدیلر)
٨ — خسته خاطر همی بود (قلبی ، روحی مضطرب اولیوردی)

آن بزرگی که کو سفند را از چنگال گرگ رهانید چه کرد ؟ کوسفند ازوی چه نالید ؟

حکایت

یکی از ملوك مدّت عمرش سپری شدو قایم مقامی نداد وصیت کرد که بامدادان نخستین کسی که ازدر شهر درآ پادشاهی بر سروی نهید وتفویض مملکت بدوکنید. اتفا کسی کهاز در شهردرآمد گدائی بود کههمه‌عمرلقمه‌لقمه‌اند وخرقه خرقه دوختی . ارکان دولت وصیت ملك‌را آوردند ومُلك وخزائن بدو ارزانی داشتند . درویش مملکت راند تا بعضی از امراء دولت گردن ازطاعت او ندو ملوك دیار از هر طرف بمنازعت بر خاستند و بمقا لشکر آراستند ؛ فی‌الجمله سپاه ورعیت بهم برآمدندو بر بلاد از قبضهٔ تصرّف او بدررفت. درویش از این واقعه خاطرهمی بود تایکی از دوستان قدیمش که درحالت‌درویشی او بود از سفر باز آمدو اورا درچنان‌مرتبه دیدو گفت: خدایرا عزوجل که بخت بلندت یاوری کرد و اقبال رهبر تا گلت ازخار وخارت ازپای درآمد وبدین پایه رسیدی:

اِنّ مع العُسرِ یُسرا

گفت: درنظر ایشان چیزی نخوردم که
راهم قضا کُن که چیزی نکردی که

قطعه

ـ، عیبها بر گرفته زیر بغل ،
ـر روز درماندگی بسیم دغل ؟
که به ترجمه ایدیکز .

شاحات

ارادت اوبود (عیناً : دها آزاوندن
منی آرزو ایتـه بکی مقداردن داها آز

عادت اوبود (عادتندن فضله قیلدی)
ی بترکستان است (کاین کله‌سنی کین
پوندر = زیرا کیندیکك یول ترکستا
)
کار آید (عیناً : برشی یمه‌دم که ایشه
برشی یمه‌دم)

سؤالها

۱

د آیا به ـ ی داشت ؟ چه وصیت کرد؟
ـد که بود؟ ارکان دولت چه کردند ؟

۹ بخت بلندت یاوری کرد و اقبال رهبری (سکا بخت بلندیاورلك واقبال رهبرلك ایتدی؛ سکا بخت بلندیاور واقبال وسعادت رهبراولدی)

۱۰ — کلت ازخار وخارت ازپای درآمد (کلك دیکندن ودیکنك آیاغکدن چیقدی).

۱۱ — تعزیم کن که جای تهنیت نیست (بنی تعزیت ایت زیرا تبریکه محل یوقدر)

۱۲ — اگر دنیا نباشد (دنیا اولمازسه ؛ بوراده سعادت دنیا دیکدر)

۱۳ — بلائی زین جهان آشوب تر نیست (یعنی ازاین جهان بلائی آشوب تر نیست = بو جهاندن دها تشویش آمیز ، داهاذهن بوزبجی، واحتمیز ایدیجی بر بلا یوقدر)

۱۴ — که رنج خاطراست ارهست ورنیست (زیرا اولسه ده اولماسه ده روحك اضطرابنه سبب اولور .)

حکایت

زاهدی مهمان پادشاهی بود. چون برسفره بنشستند کمتر ازان خوردکه ارادت او بود؛ چون بنماز برخاستند بیشتر ازان کردکه عادت او بود ، تاظن صلاحیت درحق اوزیادت کنند .

بیت

ترسم نرسی بکعبه ای اعرابی کاین ره که تومیروی بترکستان است

چون بمقام خویش باز آمد سفره خواست تا تناول کند. پسری داشت صاحب فراست ، گفت : ای پدر، در دعوت

سلطان چیزی نخوردی؟ ـ گفت: درنظر ایشان چیزی نخوردم که بکار آید. ـ گفت: نماز راهم قضا کن که چیزی نکردی که بکار آید.

قطعه

ای هنرها نهاده برکف دست، عیبها بر گرفته زیر بغل،
تا چه خواهی خریدن ای مغرور روز درماندگی بسیم دغل؟

تمرین ـ ۴۱. تورکجه یه ترجمه ایدیکز.

ایضاحات

۱ ـ کتر از ان خوردکه ارادت اوبود (عیناً: دها آزاوندن بیدی که آنك ارادتی ایدی: یعنی آزلو ایتمدیکی مقداردن داها آز بیدی)

۲ ـ بیشتر ازان کردکه عادت اوبود (عادتندن فضله قیلدی)

۳ ـ کاین ره که تو میروی بترکستان است (کاین کله سنی کین دیمه تلفظ ایتمل. کاف تعلیل ایچوندر = زیرا کیندیکك یول ترکستانه دکین یعنی ترکستانه ایصال ایدر)

۴ ـ چیزی نخوردم که بکار آید (عیناً: برشی یمه دم که ایشه کله، یعنی کفایت ایدهجك قدر برشی یمه دم)

سؤالها

۱

آن ملك که عمرش سپری شد آیا پند ی داشت؟ چه وصیت کرد؟
نخستین کسی که از درشهر درآمد که بود؟ ارکان دولت چه کردند؟

۹ بخت بلندت یاوری کرد واقبال رهبری (سکا بخت بلند واقبال رهبرلك ایتدی؛ سکا بخت بلندیاور واقبال وسعادت رهبر

۱۰ — کلت ازخار وخارت ازپای درآمد (کلك دیکندن و یاغکدن چیقدی).

۱۱ — تعزیتم کن که جای تهنیت نیست (بنی تعزیت ایله تبریکه محل یوقدر)

۱۲ — اگر دنیا نیاید (دنیا اولمازسه ؛ پوراده سعادت دیکدر)

۱۳ — بلائی زین جهان آشوب تر نیست (یعنی ازاین جهان آشوب تر نیست = بو جهاندن دها تشویش آمیز . داهاذهن بر واحتمیز ایدیجی بر بلا یوقدر)

۱٤ — که رنج خاطراست ارهست ورنیست (زیرا او اولماسه ده روحك اضطرابنه سبب اولور .)

حکایت

زاهدی مهمان پادشاهی بود. چون برسفره بنشستند که خوردکه ارادت اوبود؛ چون نماز برخاستند بیشتر ازان عادت اوبود ، تاظن صلاحیت درحق اوزیادت کنند .

بیت

ترسم نرسی بکعبه ای اعرابی کاین ره که تومیروی بترکستان

چون بمقام خویش باز آمد سفره خواست تا تناول پسری داشت صاحب فراست ، گفت : ای پدر، در

۲ — یکی خدمت سلطان کردی و دیکری بسی بازوان نان‌خوردی .

۳ — کارکردن (چالیشمق)؛ تابرهی، یاخود رهائی یابی (قورتوله‌سك)

٤ — بخدمت امیر ایستادن ، بودن (امیرك خدمتکار اغنده طورمق ؛ بولونمق)

سؤالها

این حکایه‌دربارهٔ کیست ؟یکی ازآن دوبرادر چه‌کردی؟ودیکری؟ آن‌برادر توانگردرویش‌را چه‌گفت؟ درویش اورا چه‌گفت ؟ حکما چه گفته اند ؟

حکایه (ترجمه)

بعضی بویوکلرله بر کمیده ایدم ، آرقه‌مزدن بر صندال غرق اولدی. ایکی قارده‌ش کردابه دوشدیلر. بویوکلردن‌بری برکمیجی‌یه دیدی‌که: « شو ایکی قارده‌شی طوتده سکابوزدینار ویرهیم »

کمیجی یالکز برینی قورتاردی ، دیکری هلاك اولدی .

بن دیدم‌که: «بقیهٔ عمری قالامش، بوسببدن آنی‌یاقه‌لامقده تأخر واقع اولدی »

کمیجی کولدی‌ودیدی:«سویله‌دیکك طوغریدر . لکن بنم‌ده آرزوم، میل‌الزیاده بونی‌قورتارمغه‌معطوف ایدی. شوسببدن‌که

پس از مدتی چه واقع شد ؟ آیا از این شور
رنجیده خاطر بود یانه ؟ روزی نزدیك او
یا ملك چه گفت ؟ جهان چرا آشوب تربلا

۲

زاهدی مهمان که بود ؟ چون برسفره
بماز برخاستند چه کرد ؟ چرا ؟ چون بخانه
آیا پسری داشت ؟ چطور بود ؟ پدر را چ
آنگاه پسر فراستمند ماز چه گفت ؟

حکایه (ترجمه)

ایکی قارده‌ش وار ایدی ، بری پاد
ودیکری قوارینك ایشیله اکمك بیردی. بر
فقیره دیدی که :

— نه ایچون خدمت سلطانه کیرمزسك
قورتوله‌سك ؟ فقیر جواب وردی :
کورمه‌یورسك ، تا که خدمتکارلق مذلت

حکماء دیشلردرکه: «کندی اکمکنی
کمر باغلایوب امیرك خدمتکارلغنده بولو
تمرین — ۴۲ فارسی یه ترجمه ایدیک

تسهیل ترجمه

۱ — دوبرادر بودند (ایکی قارد

۲ — یکی خدمت سلطان کردی و دیکری بسعی بازوان نان‌خوردی .

۳ — کارکردن (چالیشمق)؛ تابرهی، یاخود رهائی یابی (قورتوله‌سك)

٤ — بخدمت امیر ایستادن ، بودن (امیرك‌خدمتکارلغنده طورمق ؛ بولونمق)

سؤالها

این‌حکایه‌دربارهٔ کیست ؟یکی ازآن دوبرادر چه‌کردی؟ودیکری؟ آن‌برادر توانگردرویش‌را چه‌گفت؟ درویش اورا چه‌گفت ؟ حکما چه گفته اند ؟

حکایه (ترجمه)

بعضی بویوکلرله بر کمیده ایدم ، آرقه‌سزدن بر صندال غرق اولدی. ایکی قارده‌ش کردابه دوشدیلر. بویوکلردن‌بری برکمیجی‌یه دیدی‌که: « شو ایکی قارده‌شی طوتده سکایوزدینار ویرهیم »

کمیجی یالکز برینی قورتاردی ، دیکری هلاك اولدی .

بن دیدم‌که: «بقیهٔ عمری قالامش، بوسببدن آنی‌یاقه‌لامقده تأخر واقع اولدی »

کمیجی کولدی‌ودیدی:«سویله‌دیکك طوغریدر . لکن بنم‌ده آرزوم، میل‌الذیاده بونی‌قورتارمغه‌معطوف ایدی. شوسببدن‌که

پس از مدتی چه واقع شد ؟ آیا از این شورش احوال آن دروی رنجیده خاطر بود یانه ؟ روزی نزدیك او که‌آمد ؟ بدو چه گفت یا ملك چه گفت ؟ جهان چرا آشوب تربلا هاست ؟

۲

زاهدی مهمان که‌بود ؟ چون برسفره نشستند چه‌کرد ؟ وچو بماز برخاستند چه کرد ؟ چرا ؟ چون بخانهٔ خویش بازآمدچه‌کر آیا پسری داشت ؟ چطور بود ؟ پدر را چه گفت ؟ پدر چه‌گفت آنگاه پسر فراستند ماز چه گفت ؟

حکایه (ترجمه)

ایکی قارده‌ش وار ایدی ، بری پادشاهه خدمت ایدردی ودیکری قوالرینك ایشیله کمك بیردی. بردفعه اوزنکین قارده فقیره دیدی که :

— نه‌ایچون خدمت سلطانه کیرمزسك ، تاکه چالیشمق مشقتنه قورتوله‌سك ؟ فقیر جواب ویردی : — سن نه‌ایچون ایا کورمه‌یورسك ، تاکه خدمتکارلق مذلتندن قورتوله‌سك !

حکماء دیشلردرکه: «کذی اکمکنی یییوب اوطورمق آلتو کمر باغلایوب امیرك خدمتکارلغنده بولونمقدن داها ییدر.»

تمرین — ۴۲ فارسیه ترجمه ایدیکز .

تسهیل ترجمه

۱ — دوبرادر بودند (ایکی قارده‌ش وار ایدی)

نه چندانکه انتقام از حد گذرد و انگاه ظلم از طرف ما باشد و دعوی از قبل خصم .

قطعه

نه مرد است آن بنزدیک خردمند که پایبل دمان پیکار جوید ؛
بلی مرد انکس است از روی تحقیق که چون خشم آیدش باطل نگوید .

مثنوی

یکی را زشت خوئی داد دشنام
تحمل کرد و گفت : ای خوب فرجام
بتر زانم که خواهی گفت آنی
که دانم عیب من ، چون من ندانی .

تمرین — ٤٤ تورکچه یه ترجمه ایدیکز .

ایضاحات

۱ — دشنام داد : دیدی (آتنه سوکدی) .
۲ — تو نیز دشنام مادرش ده (سن ده آتاسنه سوك) .
۳ — نه چندانکه انتقام از حد گذرد (فقط انتقام حد جریمه یه حك قدر) .
٤ — پیل دمان (فیلرمش ، کوکرمه ش فیل) ، پیکار (غوغا) ، از روی تحقیق (تحقیق یولیله ، یعنی محقق اولارق) ، خوب فرجام (عاقبتی خیر ، ایی مآلی) .

بروقت بیاباندہ قالمش ایدم، بو بنی‌دوه‌سنه بیندیردی. ا
الدن ایسه بر قیرباچ یمشدم »

تمرین — ٤٣ فارسی‌یه ترجمه ایدیکز .

تسهیل ترجمه

۱ — زورق درپی‌ما غرق‌شد (آرقه‌مزدن برصند
اولدی)

۲ — بگردابی درافتادند (کردابه‌دوشدیلر)

۳ — درگرفتن او تأخیر افتاد (آنی یاقه‌لامقد
واقع اولدی)

٤ — لیکن میل خاطرمن برهانیدن این بیشتر بو
بنده آرزوم اك زیاده بونی قورتارمغه ایدی)

٥ — برانشتر نشاندن (دوه‌یه بیندیرملك) ؛ تازیانه(ر

حکایت

یکی از پسران هارون‌الرشید پیش پدر آمد خشـ
فلان سرهنگزاده مرا دشنام داد بمادر. هارون ارکان
راگفت: جزای این چه باشد؛ یکی اشارت بکشتن کردو
بزبان بریدن ودیگری بمصادره ونفی. هارون گفت: ای
کرم آنست که عفوکنی و اگر نتوانی تو نیز دشنام مادر

نه چندانکه انتقام ازحد گذرد وانگاه ظلم ازطرف ما باشد ودعوی از قِبَل خصم .

قطعه

نه مرد است آن بنزدیك خردمند که بایبل دمان پیکار جوید ؛
بلی مرد انکس است ازروی تحقیق که چون خشم آیدش باطل نگوید .

مثنوی

یکی زا زشت خوئی داد دشنام
تحمل کرد و گفت : ای خوب فرجام ،
بتر زانم که خواهی گفت آنی
که دانم عیب من ، چون من ندانی .

تمرین — ٤٤ تورکچه یه ترجمه ایدیکز .

ایضاحات

۱ — دشنام داد بمادر (آنه‌مه ـوکدی) .
۲ — تونیز دشنام مادرش‌ده (سن‌ده آناسنه ـسوك) .
۳ — نه چندانکه انتقام از حد گذرد (فقط انتقام حد جرمی کچمه‌یه‌جك قدر) .
٤ — پیل‌دمان (فیلزمش‌ه کوکره‌مش فیل) ؛ پیکار (غوغا) ؛ ازروی تحقیق (تحقیق یوزندن . یعنی محقق اولهرق) ؛ خوب فرجام (عاقبتی خیر ؛ ایی بختلی) .

بروقت بیابانده قالمش ایدم، بو بنی دوه‌سنه بیندیردی
الدن ایسه بر قیرباچ یمشدم » -

تمرین — ٤٣ فارسی‌یه ترجمه ایدیکز .

تسهیل ترجمه

١ — زورقی درپی‌ما غرق‌شد (آرقه‌مزدن‌برہ
اولدی)

٢ — بگردابی درافتادند (کردابه‌دوشدیلر)

٣ — درگرفتن او تأخیر افتاد (آنی یاقه‌لا،
واقع اولدی)

٤ — لیکن میل خاطرمن برهانیدن این بیشتر
بنم‌ده آرزوم الك زیاده بونی قورتارمغه ایدی)

٥ — برآشُتُرنشاندن (دوه‌یه بیندیرمك) ؛ تازیانهٔ

حکایت

یکی از پسران هارون‌الرشید پیش پدر آمد خ
فلان سرهنگزاده مرا دُشنام داد بمادر. هارون ار
را گفت: جزای این چه باشد؟ یکی اشارت بکشتن کر
بهزبان بُریدن ودیگری بمصادره ونفی. هارون گفت:
کرم آنست که عفوکنی و اگر نتوانی تو نیز دُشنام م

ملك بخندید وگفت: ازین راست‌تر سخن در عمر خود نگفته؛ بفرمود تا آنچه مأمول اوست مهیا دارند تابدل‌خوشی برود.

تمرین — ٤٥ توزکجه‌یه ترجمه ایدیکز.

ایضاحات

۱ — شیادی کیسوان برتافت‌که من‌علوی ام(منورك بری ، یالانجینك بری بن علوی ام دیه‌رك علویلر کبی صاچلرینی اوردی ؛ بوراده «که» اسناد وادعایی متضمندر) .

۲ — بهر عقوبت‌که فرمائی سزاوارم (عیناً : هر عقوبته‌که امر ایدرسك لایقم ؛ یعنی امر ایتدیکك هرعقوبته لایقم) .

۳ — ماست (یوغورت)؛ پیانه (اولچك)؛ چچه (چامچاق، اولچك) ؛ دوغ(آیران) ؛ لغو(معناسزسوز وایش)؛ دروغ(یالان).

٤ — بفرمود تا آنچه مأمول اوست مهیا دارند (عیناً : امر ایتدی تاکه هرشیکه آنك مأمولیدر، حاضر طوتهلر ، یعنی هرنه آرزو ایدیورسه تدارك ایتسینلر) .

٥ — بدل‌خوشی(کسرهٔ توصیفك‌حذفیله‌وصف ترکیبی اولدقدن صوکره یای مصدریتی آلمش اسم معنا اولمش ؛ کوکل خوشلغیله) .

سؤالها

۱

پیش هارون الرشید که کله برد ؟ شکایت‌از بهرچه بود؟ هارون ارکان دولت را چه‌گفت؟ وزرا بچه‌گونه سزا اشارت کردند؟ هارون پسر خودرا چه‌گفت ؟

آن‌کس‌که اورا زشت خوئی دشنام داد باآن زشت‌خو چه‌گفت؟

ه -- بتر زانم که خواهی گفت آنی (عیناً : اولدن سن سویله‌مك ایسته‌یورسك اوسك ؛ یعنی سن بکا اسناد داها فنالیم) .

حکایت

شیادی گیسوان بر تافت که من علوی أم ، وبا بشهر در آمد که ازحج می آیم ، وقصیدهٔ پیش ملك گفته ام. یکی از ندماء ملك در آن سال از سفر آمده بو من اورادر عیداضحی دربصره دیدم حاجی چه گونه باشد گفت : پدرش نصرانی بود در ملاطیه ، علوی چه وشعرش در دیوان انوری یافتند. ملك فرمود تا بز کنند که چراچندین دروغ گفتی . گفت : ای خد زمین ، سخنی دیگر بگویم ، اگر راست نباشد بهر فرمایی سزا وارم. ملك گفت : آن چیست ؛ گفت

قطعه

غریبی گرت ماست پیش آورد
دوپیمانه آبست ویك چمچه
گراز بنده لغوی شنیدی مرنج ،
جهان دیده بسیار گوید

اراما) ؛ ٤ برمن برآید (بندن گچر) ؛ ٥ — برتو جاوید بماند (سنك اوزرکده ابدی قالیر) ؛ ٦ — از سرخون او (قانی سوداسندن) ؛ ۷ — درگذشتن (واز کچمك) .

سؤالها

پادشاهی بچه فرمان داد ؟ آن بی‌گناه چه‌گفت ؟ این سخنرا بچه صورت ایضاح کرد ؟ ملك چه‌کرد ؟

حکایت

درویشی مجرّد درگوشهٔ صحرا نشسته‌بود. پادشاهی بر او بگذشت ، درویش از آنجاکه فراغ ملك قناعت است ، سر برنیاورد و التفات نکرد . پادشاه از آنجاکه سطوت سلطنت است، بهم برآمد وگفت : این طایفهٔ خرقه پوشان بر مثال حیوانندکه اهلیّت‌وآدمیّت ندارند. وزیر گفت: ای درویش، پادشاه روی‌زمین برتوگذر کرد؛ چرا خدمت‌نکردی وشرط ادب بجای نیاوردی؛ گفت: ملك‌رابگو: توقّع خدمت‌ازکسی دارکه توقّع نعمت ازتودارد؛ و دیگر بدانکه ملوك ازبهر پاس رعیّت اند نه رعایا از بهرطاعت ملوك .

۲

شیادی چه‌کرد ؟ آیا اورا باور نمودند ؟ بچطور ظاهر
اوتزویر سازد؟ ملك چه‌فرمود ؟ آن مزورملك‌را چه گفت؟
دیگر سخن را ازوی شنیدن خواست ؟ آن شخص چه گفت
آنگاه چه‌کرد ؟

حکایه (ترجمه)

بر پادشاه بر بیگناهك قتلنه فرمان ویردی . او
دیدی‌که :

« ای ملك، حقمده‌کی بر غضبکدن‌طولایی کندی
آراما . »

پادشاه صوردی ـ نه صورتله ؟

— بو جزا بر نفسده بندن کچر، لکن آنك وبا
اوزرکده ابدی قالیر .

پادشاهه آنك نصیحتی فائده لی کلدی و « پادشا
سوداسندن واز کچدی و عذر دیله‌دی .

تمرین — ٤٦ . فارسی‌یه‌ترجمه ایدیکز

تسهیل ترجمه

۱ — بکشتن بیگناهی فرمان‌داد؛ ۲ — بموجب
(بر غضب سبیله‌که) ؛ ۳ آزارخود مجوی (کندی

اراما) ؛ ٤ برمن برآید (بندن گچر) ؛ ٥ — برتو جاوید بماند (سنك اوزرکده ابدی قالیر) ؛ ٦ — از سرخون او (قانی سوداسندن) ؛ ۷ — درگذشتن (واز کچمك) .

سؤالها

پادشاهی بچه فرمان داد ؟ آن بی‌گناه چه‌گفت ؟ این سخنرا بچه صورت ایضاح کرد ؟ ملك چه‌کرد ؟

حکایت

درویشی مجرّد درگوشهٔ صحرا نشسته‌بود. پادشاهی بر او بگذشت ، درویش از آنجاکه فراغ ملك قناعت است ، سر برنیاورد و التفات نکرد . پادشاه از آنجاکه سطوت سلطنت است، بهم برآمد وگفت : این طایفهٔ خرقه پوشان بر مثال حیواندکه اهلیّت‌وآدمیّت ندارند. وزیر گفت: ای درویش، پادشاه روی‌زمین برتوگذر کرد؛ چرا خدمت‌نکردی وشرط ادب بجای نیاوردی؛ گفت: ملك‌رابگو: توقّع خدمت‌ازکسی دارکه توقّع نعمت ازتودارد؛ و دیگر بدان‌که ملوك ازبهر پاس رعیّت اند نه رعایا از بهرطاعت ملوك .

۲

شیادی چه‌کرد ؟ آیا اورا باور نمودند ؟ اوتزویر سازد؟ ملك چه‌فرمود ؟ آن مزورملك دیگر سخن را ازوی شنیدن خواست ؟ آن ش آنگاه چه‌کرد ؟

حکایه (ترجمه)

بر پادشاه بر بیکناهك قتلنه فرمان دیدی که :

« ای ملك، حقمده‌کی بر غضبکدن‌ط آراما . »

پادشاه صوردی ـ نه صورتله ؟

— بو جزا بر نفسده بندن کچرء لَ اوزرکده ابدی قالیر .

پادشاهه آنك نصیحتی فائده لی کلدی سوداسندن واز کچدی و عذر دیله‌دی .

تمرین — ٤٦ . فارسی‌یه‌ترجـ

تسهیل ترجمه

۱ — بکشتن بیکناهی فرمان‌داد؛ (بر غضب سببیله‌که) ؛ ۳ آزارخود مج

۲ — از آنجا که فراغ ملك قناعت است (عیناً: اول‌مقامدن‌که قناعت ملکنك فراغیدر . یعنی قناعته ملك اولمق‌دن متولد آسودکی وفراغ حال ایجابی اولدرق)

۳ — سر بر نیاورد (باشی یوقاری کتیرمه‌دی ، یعنی باشنی قالدیرمادی)

٤ — بهم برآمد (اینجیندی ، کوجندی وحدتلندی)

٥ — توقع خدمت از کسی دارکه توقع نعمت ازتو دارد (عیناً: خدمت امیدینی او کیمسه‌دن طوتکه نعمت امیدینی سندن طوتار ، یعنی آنچق سندن لطف ونعمت بکلیه‌دن سن‌ده خدمت وعبودیته منتظر اول)

٦ — کرچه نعمت بفردولت اوست (فر = زینت، ضرورت وزن ایچون مشدددر . بوراده قدرت وسطوت معناسنه‌در ؛ هر نه قدر نعمت واستراحت اهالی آنك دولتنك قدرت وسطوتیله ایسه‌ده)

۷ — از مجاهده ریش (مشقتدن ، مضایقه‌دن مجروح)

۸ — روزکی چند باش تاباخورد خاك مغزسر خیال اندیش (برقاچ کونجکز بکله، تاکه طوپراق خیال اندیش باشك یدنی یسین)

۹ — کرکی خاك مرده باز کند (شاید، بری اولونك طوپراغنی یعنی مزاریني آچسه ، باز کردن = آچق)

۱۰ — دست بدست (ألدن أله)

حکایت

یکی در صنعت کشتی بسر آمده بود ؛ سیصد و شصت بند فاخر دراین علم دانستی ، وهر روز بنوعی کشتی گرفتی . مگر کوشهٔ خاطرش بایکی از شاکردان میل داشت ، سیصد و پنجاه

قطعه

پادشه پاسبان درویش است، گرچه نعمت بفرّ دولت او سز
کوسفند از برای چوبان نیست، بلکه چوبان برای خدمت اوست

قطعه

یکی امروز کامران بینی، دِ گریرا دل از مجاهده ریش
روزگی چند باش تا بخورد خاك مغز سر خیال اندیش
فرق شاهی و بندگی برخاست، چون قضای نوشته آمد پیش
گر کسی خاك مرده باز کند، نَشناسد تُوانگر از درویش

ملك را گفتار درویش اُستُوار آمد، گفت: از من چیز بخواه. گفت: آن میخواهم که دِگر بار زحمت من ندهی. گفت مرا پندی بِدِه گفت:

بیت

دریاب کنون که نعمتت هست بدست
کاین نعمت و مُلك میرَوَد دست بدست

تمرین — ٤٧ تورکجه یه ترجمه ایدیکز.

ایضاحات

۱ — بر او بکذشت (اونك اوزرینه کچدی یعنی بولندیغی اوغرادی)

قطعه

با وفا خود نبود درعالم یا مگرکس دراین زمانه نکرد؛
کس نیاموخت علم تیراز من که مرا عاقبت نشانه نکرد.

تمرین — ٤٨ تورکجه‌یه ترجمه ایدیکز.

ایضاحات

۱ — در صنعت کشتی بر آمده بود (عیناً: کورش‌صنعتنده باشه کلمش ایدی . یعنی پهلوانلغی مکمل صورتنده اوکره‌نمش ایدی)

۲ — بنومی کشتی گرفتی (بر نوع ایله کوله‌ش طوتاردی . یعنی بر نوعیله کوله‌شیردی)

۳ — مگر گوشهٔ خاطر بایکی از شاگردان‌میلی داشت (اویله بر زمانده . اوزمان . قلبنك برگوشه‌سی شاگردلرندن برینه بر میل طوتدی یعنی شاگردلرندن برینی بکندی . تقدیرایتدی)

٤ — مگر یك بندکه درتمام آن دفع انداختی وتهاون کردی (الا بر هنریکه آنك تعلیمنده دفع آثاردی واهمال ایدردی . یعنی بالکز بر هنرینی اوکره‌نمك ایسته‌مز وبوخصوصده اهمال‌کوستریردی)

٥ — کسی را با او امکان مقاومت نبودی (کیمسه‌نك اوکا مقاومته امکانی یوغیدی)

٦ — استاد را فضلیتکه برمن است از روی بزرگیست وحق تربیت (اوسطه‌مك بکا اولان فضل وتفوق بویوکلك یوزندن وتربیه حقندن عبارتدر)

۷ — مقامی مقنع معین کردند (کندیلرینه برمحل تعیین‌وتخصیص ایتدیلر)

۸ — بصدمتی‌کاکر کوه‌آهنین بودی از جای برکندی (اویله

قطعه

پادشه پاسبان درویش است، گرچه نعمت بفرّ دو
کوسفند از برای چوبان نیست، بلکه چوبان برای خد

قطعه

یکی امروز کامران بینی، دگریرا دل از مح
روزگی چند باش تا بخورد خاك مغز سر خب
فرق شاهی و بندگی برخاست، چون قضای نوشته
گر کسی خاك مرده باز کند، أشناسد تُوانگر

ملك را گفتار درویش أستوار آمد، گفت: بخواه. گفت: آن میخواهم که دگربار زحمت من مرا بندی بدهم گفت:

بیت

دریاب کنون که نعمت هست بدست
کاین نعمت و مُلك میرود

تمرین — ٤٧ تورکچه یه ترجمه ایدیکز.

ایضاحات

۱ — بر او بگذشت (اونك اوزرینه کچدی یعنی اوغرادی)

، مگر یك بندکه درتعلیم آن دفع انداختی
له پسردرصنعت وقوت بسر آمد وکسی‌را
ودی ، تابجدی‌که پیش سلطان گفت :
ست أزروی بزرگیست‌وحق تربیت‌وألا
و بصنعت با او برابرم . ملك‌را این ترك
یامد ، بفرمود تامصارعت کنند . مقامی
کان دولت ، اعیان مملکت حاضر شدند.
ت درآمد ، بصدمتی‌که اگر کوه آهنین
. استاد دانست‌که جوان از او بقوت
مریب‌که ازوی نهان داشته بود باوی در
فع آن ندانست، استاد بدودست از زمین
ر برد وبر زمین زد . غریو ازخلق بر
نا استاد راخلعت ونعمت دادند وپسررا
که با پرورندهٔ خویش دعویٔ مقاومت
گفت: ای خداوند ، استاد بزور وقوت
لکه درعلم کشتی دقیقه ماندنبودکه ازمن
وز بدان‌دقیقه برمن دست یافت . استاد
زنگه‌می‌داشتم‌که حکما گفته‌اند : دوست
اگر دشمنی کند بتواند. نشنیدهٔ که چه
خود جفادید؟

قطعه

با وفا خود نبود درعالم یا مگرکس دراین زمانه نکرد؟
کس نیاموخت علم تیراز من که مرا عاقبت نشانه نکرد .

تمرین -- ٤٨ تورکجه‌یه ترجمه ایدیکز.

ایضاحات

۱ — در صنعت کشتی بسر آمده بود (عیناً: کورش‌صنعتنده باشه کلش ایدی . یعنی پهلوانلغی مکمل صورتنده اوکرەنمش ایدی)

۲ — یلوی کشتی گرفتی (بر نوع ایله کوله‌ش طوتاردی . یعنی بر نوعیله کوله‌شیردی)

۳ — مگر کوشهٔ خاطر بایکی از شاگردان‌میلی داشت (اویله بر زمانده ، اوزمان ، قلبنك برکوشه‌سی شاگردلرندن برینه بر میل طوتدی یعنی شاگردلرندن برینی بکندی ، تقدیرایتدی)

٤ — مگر یك بندکه درتعلیم آن دفع انداختی وتهاون کردی (الا بر هنری‌که آنك تعلیم نده دفع آتاردی واهمال ایدردی ، یعنی بالکز بر هنرینی اوکرەدیك ایسته‌مش وبوخصوصده اهمال‌کوستردی)

٥ — کسی را با او امکان مقاومت نبودی (کیمسه‌نك اوکا مقاومه‌به امکانی یوغیدی)

٦ — استاد را فضلیکه برمن است از روی بزرگیست وحق تربیت (اوسطه‌سنك بکا اولان فضل وحقوق بویوکلك یوزندن وتربیه حقندن عبارتدر)

۷ — مقای مقنع معین کردند (کنوشن برمحل تعیین‌وتخصیص ایتدیلر)

۸ — بصدمتی‌که اگر کوه‌آهنین بودی از جای برکندی (اویله

و نه بندش در آموخت
وتهاون کردی . فی الجل
با او امکان مقاومت نی
استادرا فضیلتی که برمذ
قوت ازو کمتر نیستم
ادب ازوی پسندیده نی
متّبع معین کردند . ار
پسر چون پیل مست
بودی ازجای برکندی
برتراست . بدان بند
آویخت . جوان چون‌د
برداشت وبر بالای
خاست . ملك فرمود
زجر وملامت کردند
کردی وبسر نبردی .
بر من دست نیافت
دریغ همی داشت ؛ امر
گفت: ازبهر چنین رو
راچندان قوت مده که
گفت آنکه از پرورد

آمد ؟ استاد باوی بکدام بند در آویخت ؛ آیا بر او دست یافت ؟ ملك چه فرمود ؟ آن پسر چه گفت ؛ استاد چه گفت ؟

حکایت

ملك رَوْزَن‌را خواجهٔ بود ، کریم النفس ونیك محضر که همکنان‌را در مواجهه خدمت کردی ودر غیبت نکوئی گفتی . اتفاقا ازوی حرکتی درنظر ملك ناپسندیده آمد ، مصادره کرد وعقوبت فرمود . سر هنگان ملك بسوابق نعمت اومعترف بودند وبشکر آن مرتهن . پس درمدت توکیل اورفق وملاطفت کردندی وزجرو معاتبت رواندا شتندی .

آنچه مضمون خطاب ملك بود ازعهدهٔ بعض بیرون آمد وبیقینی درزندان بماند . یکی ازملوك آن نواحی درخفیه پیغامش فرستادکه ملوك آن طرف قدرچنان بزرگواری ندانستندوبی عزتی کردند ؛ اگر خاطر عزیز فلان (احسنَ اللهُ عواقبَهُ) بجانب ماالتفات کُند در رعایت خاطرش هرچه تمامتر سعی کرده شودکه اعیان این مملکت بدیداراومفتخرندوجواب این حروف‌را منتظر . خواجه براین وقوف یافت ، ازخطر اندیشید ، جوابی مختصر چنانکه مصلحت دید ، برظهر ورق نوشت وروان کرد . یکی ازمتعلقان ملك برین واقعه مُطّلع شدوملك‌را اعلام کردوگفت : فلان راکه حبس فرمودهٔ باملوك نواحی مراسلت دارد . ملك

برصدمه . برچوم ایله که دمیردن برطاغ اول
ایدی)

٩ — بدان بند غریب که ازوی نهان د
(آندن کیزلی طوتدیغی او هنر غریب ایله ا

١٠ — چون دفع آن ندانست (چ
یعنی او هنره قارشی مدافعهٔ نفس ایده‌مه‌یجه

١١ — که باپرورندهٔ خویش دعوی
مربیکه قارشی ادعای مقاومت ایتدك دیمه)

١٢ — بر یکی دست یافتن (بری
برینه غالب کلمك)

١٣ — از من دریغ همی‌داشت (بندن
بندن اسیرکه‌بوردی)

١٤ — دقیقه (انجه‌لك ، اینجه نقطه

١٥ — دوست را چندان قوت مده‌ک
(دوسته اوقدر قوت ویرمه ، زیرا دشمنلك

سؤالها

١

درکوشهٔ صحرا که نشسته بود ؟ براو
چه‌کرد ؟ پادشاه چه‌گفت ؟ وزیر چه‌گفت؟
گفتار درویش آیا پسندیده آمدیانه ؟ اورا

٢

آن کشتی‌گیر چند بند دانستی ؟ به‌که
آیا همهٔ آنها درآموخت ؟ آن شاگرد روز
از این سخن ملك را پسندآمد ؟ چه فرمود

آمد ؟ استاد باوی بکدام بند در آویخت ؟ آیا بر او دست یافت ؟ ملك چه فرمود ؟ آن پسر چه گفت ؟ استاد چه گفت ؟

حکایت

ملك رَوْزَن‌را خواجهٔ بود ، کریم النفس ونیك محضر که همکنان‌را در مواجهه خدمت کردی ودر غیبت نکوئی گفتی . اتفاقا از وَی حرکتی درنظر ملك ناپسندیده آمد ، مصادره کرد وعقوبت فرمود . سر هنگان ملك بسوابق نعمت اومعترف بودند وبشکر آن مرتهن . پس درمدت توکیل اورفق وملاطفت کردندی وزجرو معاتبت رواداشتندی .

آنچه مضمون خطاب ملك بود ازعهدهٔ بعض بیرون آمد وبیقینی درزندان بماند . یکی ازملوك آن نواحی در خفیه پیغامش فرستادکه ملوك آن طرف قدرچنان بزرگواری ندانستندوبی عزتی کردند ؛ اگر خاطر عزیز فلان (احسنَ اللهُ عواقبَهُ) بجانب ماالتفات کُند در رعایت خاطرش هرچه تمامتر سعی کرده شودکه اعیان این مملکت بدیداراومفتخرندوجواب این حروف‌را منتظر. خواجه براین وقوف یافت ، ازخطر اندیشید ، جوابی مختصر چنانکه مصلحت دید ، برظهر ورق نوشت وروان کرد . یکی ازمتعلقان ملك برین واقعه مُطّلع شدوملك‌را اعلام کردوگفت: فلان راکه حبس فرمودهٔ باملوك نواحی مراسلت دارد . ملك

برصدمه ، برهجوم ایله‌که دمیردن برطاغ اولسه ایدی برندن‌قوپاره‌جق ایدی)

٩ — بدان بند غریب‌که‌ازوی نهان داشته بود باوی درآویخت (آندن کیزلی طوتدیغی او هنر غریب ایله اوکا یاپیشدی ، آصیلدی)

١٠ — چون دفع آن ندانست (چون آنك دفعی بیلمه‌دی یعنی ایر هنره قارشی مدافعهٔ نفس ایدهمه‌یجه)

١١ — که باپرورندهٔ خویش دعویٔ مقاومت کردی (کندی صوبیکه قارشی ادعای مقاومت ایتدیك دییه)

١٢ — بر یکی دست یافتن (بری اوزرینه أل بولمق ، یعنی برینه غالب کلمك)

١٣ — از من دریغ‌همی‌داشت (بندن دریغ طوتیوردی ، یعنی بندن اسیرکه‌یوردی)

١٤ — دقیقه (اینجه‌لك ، اینجه نقطه ، هنر)

١٥ — دوست را چندان قوت مده‌که اگر دشمنی کندبتواند (دوسته اوقدر قوت ویرمه ، زیرا دشمنلك ایرسه قادر اولور).

سؤالها

١

درگوشهٔ صحرا که نشسته بود ؟ براو که بگذشت ؟ درویش چه‌کرد ؟ پادشاه‌چه‌گفت ؟ وزیر چه‌گفت؟ درویش چه‌گفت؟ ملك‌را گفتار درویش آیا پسندیده آمدیانه ؟ اورا چه گفت؟

٢

آن کشتی‌گیر چند بند دانستی ؟ به که این بندها در آموخت ؟ آیا همهٔ آنها درآموخت ؟ آن شاگرد روزی پیش سلطان چه‌گفت ؟ از این سخن ملك را پسندآمد ؟ چه فرمود ؟ آن پسر بچطور بمیدان

۲ — بشکر آن مرتهن (آکا مجبور شکران ، منتدار)

۳ — درمدت توکیل او (عیناً : آنك مدت توکیلنده ، یعنی آنك اوزرینه مؤکل ومأمور اولدقلری مدتجه)

٤ — آنچه مضمون خطاب ملك بود از عهدهٔ بعضی بیرون آمد وبعضی درزندان بماند (عیناً : مضمون امر پادشاهی اولان مقدارك بر قسمی عهده سندن طیشاری کلدی وبقیه سی سبیله زندانده قالدی ، یعنی پادشاهك کندیسندن آلنمق اوزره امر ایتدیکی مقدار دن بر قسمنی تسویه ایده بیلدی ، باقیسنی ایسه ویره مدیکی ایچون زندانه آتلدی.

٥ — هرچه تمامتر سعی کرده شود (عیناً : هرنه کاالتمامدر سعی اولنه جقدر ، یعنی دائرهٔ امکانك صولندرجه سیله چالیشیله جقدر).

٦ — روان کردن (کوندرمك = فرستادن)

۷ — متعلقان ملك (پادشاهك منسوبینی ، مأمورلری ، آدملری)

۸ — باندك مایه تغیر خاطر با ولی نعمت خود بیوفائی نتوان کرد (اندك مایه = ازاجق ، جزئی دیمکدر ، ازاجق بر تغیر خاطر سبیله ولی نعمتنه وناسزلق ایده مز ، بوقولکدر)

۹ — آنرا که الخ یعنی شو صورتله نثره تحویل اولونه بیلیر: « آنرا که هردم کرمی بجای تست ار بعمری ستمی کند عذرش بنه » (معناسی : اول کیمسه که هرآن سنك حقکده بر کرمی واقع اولمشدر ، شاید عمرنده بر حقسزلق ایدرسه آنی عفو ایت).

بهم برآمد وکشف این خبرفرمود . قاصدرا بگرفتند ورساله‌را بخواندند . نوشته بود که حسن ظن بزرگان بیش ازفضیلت این بنده‌است وتشریف قبولی که فرموده‌اند بنده‌را امکان اجابت آن نیست . بحکم آنکه پروردهٔ نعمت این خاندانم وبآندك مایه تغیر خاطر باولی نعمت خود بیوفایی نتوان کرد که گفته اند :

بیت

آن‌را که بجای تست هردم کرمی
عذرش بنه ارکند بعمری ستمی

ملك‌را حق‌شناسی او پسندآمد ، خلعت ونعمت بخشید وعذر خواست که خطا کردم ، وترابی گناه بیازردم. گفت: ای خداوند ، بنده درین حالت ازشما گناهی نمی بینم‌بلکه‌تقدیر خدای تعالی چنین بودکه مراین بنده‌را مکروهی برسد .

تمرین — ۴۹ تورکجه‌یه ترجمه ایدیکز.

ایضاحات

۱ — ملك روزن‌را خواجهٔ بود کریم‌النفس ونیك‌محضرکه همکنان را در مواجهه خدمت کردی ودرغیبت نکوئی گفتی. (روزن شهری پادشاهنك بر خواجه‌سی یعنی کاتبی وار ایدی، « بوکاتب » کریم طبیعتلی وایی خویلو ایدی. هرکسه مواجهه‌ده خدمت ایدر وآرقه‌سنده ایبلکنی سویلاردی)

۲ — بشکر آن مرتهن (آکا مجبور شکران ، منتدار)

۳ — درمدت توکیل او (عیناً : آنك مدت توکیلنده ، یعنی آنك اوزرینه مؤکل ومأمور اولدقلری مدتجه)

٤ — آنچه مضمون خطاب ملك بود از عهدهٔ بعضی بیرون آمد وبیقیی درزندان بماند (عیناً : مضمون امر پادشاهی اولان مقدارك بر قسمی عهده سندن طیشاری کلدی وبقیه سی سبیله زندانده قالدی ، یعنی پادشاهك کندیسندن آلنمق اوزره امرایتدیکی مقداردن بر قسمنی تسویه ایده بیلدی ، باقیسنی ایسه ویره مدیکی ایچون زندانه آتلدی.

٥ — هرچه تمامتر سعی کرده شود (عیناً : هرنه کاله تمامدر سعی اولنه جقدر . یعنی دائرهٔ امکانك صوك درجه سیله چالیشیله جقدر).

٦ — روان کردن (کوندرمك = فرستادن)

۷ — متعلقان ملك (پادشاهك منسوبینی ، مأمورلری ، آدملری)

۸ — باندك مایه تغیر خاطر با ولی نعمت خود بیوفائی نتوان کرد (اندك مایه = ازاجق ، جزئی دیمکدر ، ازاجق بر تغیر خاطر سبیله ولی نعمتنه وفاسزلق ایده مز ، بوقولکزه)

۹ — آنرا که الخ یعنی شو صورتله نثره تحویل اولونه بیلیر:

« آنرا که هردم کرمی بجای تست ار بعمری ستمی کند عذرش بنه » (معناسی : اول کیمسه که هرآن سنك حقکده بر کرمی واقع اولمشدر ، شاید عمرنده بر حقسزلق ایدرسه آنی عفو ایت).

بهم برآمد وکشف این خبرفرمود . قاصدرا بگرفتند ورد
بخواندند . نوشته بود که حسن ظن بزرگان بیش ازفه
این بنده‌است وتشریف قبولی که فرموده‌اند بنده‌را امکان ا
آن نیست . بحکم آنکه پروردهٔ نعمت این خاندانم و باندك
تغیر خاطر باولی نعمت خود بیوفایی نتوان کرد که کُفته ا

بیت

آن‌را که بجای تست هردم کرمی
عذرش بنه ارکند بعمری ستمی

ملك‌را حق‌شناسی او پسندآمد ، خلعت ونعمت بخ
وعذر خواست که خطا کردم ، وتوانی گناه بیازردم. گ
ای خداوند ، بنده درین حالت ازشما گناهی نمی بینم بدکه
خدای تعالی چنین بودکه مراین بنده‌را مکروهی برسد .

تمرین — ۴۹ تورکچه‌یه ترجمه ایدیکز.

ایضاحات

۱ — ملك روزن‌را خواجهٔ بود کریم‌النفس ونیك‌محضر
همکنان را در مواجهه خدمت کردی ودرغیبت نکوئی گف
(روزن شهری پادشاهلك بر خواجه‌سی یعنی کاتبی وار ایدی
« بوکاتب » کریم طبیعتلی وایی خویلو ایدی. هرکسه مواجهه
خدمت ایدر وآرقه‌سنده ایپلکنی سویلاردی)

خنده است؛ پسر گفت: ناز فرزندان بر پدر و مادر باشد و دعوی پیش قاضی برند و داد از پادشاه خواهند؛ اکنون پدر و مادرم بملت خطام دنیا مرا بخون در سپردند؛ و قاضی بکشتم فتوی داد و سلطان محت خویش در هلاك من می بیند پس بجز خدا- یتعالی پناهی ندارم.

سلطان را ازاین سخن دل هم بر امد و آب در دیده بگردانید گفت: هلاك من اولیتر است از خون چنین بیگناهی ریختن؛ سر و چشمش را ببوسید و در کنار گرفت، و نعمت بیکران بخشید و آزاد کرد. گویند که ملك هم در آن هفته شفا یافت.

تمرین — ۵۰ تورکچه یه ترجمه ایدیکز.

ایضاحات

۱ — اعادهٔ ذکر آن موجب نبود (آنی تکرار ذکر ایتمك مناسب اولماز)

۲ — مگر زهرهٔ آدمی که بچندین صفت موصوف بود (شوقدر صفته موصوف بر انسانك اودندن ماعدا)

۳ — جلاد قصد کشتنش کرد (جلاد آنی اولدیرمك اوزره ایدی)

٤ — ناز فرزندان بر پدر و مادر باشد (اولادك نازی آنایه وبابایه چکر)

سؤالها

آن خواجه در خدمت که بود ؟ چطور بود ؟ باری ازوی چه آمد؟ ملك چه فرمود ؟ سرهنگان بچطور دربارهٔ او معامله کردندی؟ آن خواجه چرا در زندان بماند؟ بدو پیغام که فرستاد؟ آن ملك در رساله اش چه گفتی؟

آن خواجه ازچه اندیشید ؟ چگونه جواب نوشت ؟ آیا ملك بدین مراسله مطلع شد؟ ازکه ؟ چه فرمود؟ رساله را در دست اوردند ؟ اندرش چه نوشته بود ؟ آنگاه ملك چه کرد ؟ خواجه چه گفت ؟

حکایت

یکی را از ملوك مرضی هایل بود که اعادهٔ ذکر آن موجه نبود. طائفهٔ ازحکماء یونان متفق شدند که مراین درد را دوائی نیست مگر زهرهٔ آدمی که بچندین صفت موصوف بود ؛ ملك فرمود تا طلب کردند؛ دهقان پسری یافتند بران صفت که حکما گفته بودند؛ ملك پدر و مادرش را بخواند و بنعمت بیکران خشنود گردانید ، وقاضی فتوی داد که خون یکی از رعایا ریختن برای سلامت نفس پادشاه روا باشد؛ جلاد قصد کشتنش کرد . پسر سر بسوی آسمان کرد و بخندید . ملك گفت: در اینحالت چه جای

خنده است؟ پسر گفت: ناز فرزندان بر پدر و مادر باشد و دعوی پیش قاضی برند و داد از پادشاه خواهند ؛ اکنون پدر و مادرم بملت حطام دنیا مرا بخون در سپردند؛ و قاضی بکشتنم فتوی داد و سلطان صحت خویش در هلاك من می بیند پس بجز خدا. یتعالی پناهی ندارم .

سلطان را از این سخن دل هم بر آمد و آب در دیده بگردانید گفت : هلاك من اولیتر است از خون چنین بیگناهی ریختن ؛ سر و چشمش را ببوسید و در کنار گرفت، و نعمت بیکران بخشید و آزاد کرد . گویند که ملك هم در آن هفته شفا یافت .

تمرین — ۵۰ تورکچه یه ترجمه ایدیکز .

ایضاحات

۱ — اعادهٔ ذکر آن موجّه نبود (آنی تکرار ذکر ایتمك مناسب اولماز)

۲ — مگر زهرهٔ آدمی که بچندین صفت موصوف بود (شوقدر صفته موصوف برانسانك اودندن ماعدا)

۳ — جلاد قصد کشتنش کرد (جلاد آنی اولدیرمك اوزره ایدی)

٤ — ناز فرزندان بر پدر و مادر باشد(اولادك نازی آنایه وبابایه چکر)

سؤالها

آن خواجه در خدمت که بود ؟ چطور بود ؟ باری ازوی چه آمد؟ ملك چه فرمود ؟ سرهنگان بچطور دربارهٔ او معامله کردندی؟ آن خواجه چرا در زندان بماند؟ بدو پیغام که فرستاد؟ آن ملك در رساله اش چه گفتی؟

آن خواجه ازچه اندیشید ؟ چگونه جواب نوشت ؟ آیا ملك بدین مراسله مطلع شد؟ ازکه ؟ چه فرمود؟ رساله‌را در دست اوردند ؟ اندرش چه‌نوشته بود ؟ آنگاه ملك چه کرد ؟ خواجه چه گفت ؟

حکایت

یکی‌را از ملوك مرضی هایل بود که اعادهٔ ذکر آن موجه نبود. طائفهٔ ازحکماء یونان‌متفق شدندکه‌مراین‌درد را دوائی نیست مگر زهرهٔ آدمی که بچندین صفت موصوف بود ؛ ملك فرمود تاطلب کردند؛ دهقان پسری یافتند بران صفت‌که حکما گفته‌بودند؛ ملك‌پدرومادرش‌را بخواند وبنعمت بیکران‌خشنود گردانید ، وقاضی فتوی‌دادکه خون یکی از رعایا ریختن برای سلامت نفس‌پادشاه روا باشد؛ جلاد قصدکشتنش کرد . پسرسر بسوی آسمان کرد وبخندید . ملك گفت: در اینحالت چه‌جای

خنده است؛ پسر گفت: ناز فرزندان بر پدر و مادر باشد و دعوی پیش قاضی برند و داد از پادشاه خواهند ؛ اکنون پدر و مادرم بملت حُطام دنیا مرا بخون در سُپردند؛ و قاضی بکشتنم فتوی داد و سلطان صحت خویش در هلاك من می بیند پس بجز خدا. یتالی پناهی ندارم .

سلطان را از این سخن دل هم بر آمد و آب در دیده بگردانید گفت : هلاك من اولیتر است از خون چنین بیگناهی ریختن ؛ سر و چشمش را ببوسید و در کنار گرفت، و نعمت بیکران بخشید و آزاد کرد . گویند که ملك هم در آن هفته شفا یافت .

تمرین — ۵۰ تورکجه یه ترجمه ایدیکز .

ایضاحات

۱ — اعادهٔ ذکر آن موجّه نبود (آنی تکرار ذکر ایتمك مناسب اولماز)

۲ — مگر زهرهٔ آدمی که بچندین صفت موصوف بود (شوقدر صفته موصوف برانسانك اودندن ماعدا)

۳ — جلاد قصد کشتنش کرد (جلاد آنی اولدیرمك اوزره ایدی)

٤ — ناز فرزندان بر پدر و مادر باشد(اولادك نازی آنایه وبابایه کیر)

سؤالها

آن خواجه در خدمت که بود ؟ چطور بود ؟ باری ازوی چه آمد؟ ملك چه‌فرمود ؟ سرهنگان بچطور دربارهٔ او معامله کردندی؟ آن خواجه چرا در زندان بماند؟ بدو پیغام که‌فرستاد؟ آن ملك در رساله اش چه‌گفتی؟

آن خواجه ازچه اندیشید ؟ چگونه جواب نوشت ؟ آیا ملك بدین مراسله مطلع شد؟ ازکه ؟ چه فرمود؟ رساله‌را در دست اوردند ؟ اندرش چه‌نوشته بود ؟ آنگاه ملك چه کرد ؟ خواجه چه گفت ؟

حکایت

یکی‌را از ملوك مرضی هایل بود که اعادهٔ ذکر آن موجه نمی‌نماید. طائفهٔ ازحکماء یونان‌متفق شدندکه‌مراین‌درد را دوائی نیست مگر زهرهٔ آدمی که بچندین صفت موصوف بود ؛ ملك فرمود تاطلب کردند؛ دهقان پسری یافتند بران صفت که حکما گفته‌بودند؛ ملك‌پدرومادرش‌را بخواند وبنعمت بیکران‌خشنود گردانید ، وقضی قوی‌دادکه خون یکی از رعایا ریختن برای سلامت نفس‌پادشاه روا باشد؛ جلاد قصدکشتنش کرد . پسرسر بسوی آسمان کرد وبخندید . ملك گفت: در اینحالت چه‌جای

سؤالها

دمت که بود ؟ چطور بود ؟ باری ازوی
د ؟ سرهنگان بچطور دربارهٔ او معامله
ترا در زندان بماند؟ بدو پیغام که فرستاد؟
چه گفتی؟
اندیشید ؟ چگونه جواب نوشت ؟
سله مطلع شد؟ ازکه ؟ چه فرمود؟
اوردند ؟ اندرش چه نوشته بود ؟
کرد ؟ خواجه چه گفت ؟

حکایت

ضی هابل بود که اعادهٔ ذکر آن موجه
یونان متفق شدند که مراین درد را دوائی
که بچندین صفت موصوف بود ؛ ملك
.هقان پسری یافتند بران صفت که حکما
درش را بخواند وبنعمت بیکران خشنود
ی‌دادکه خون یکی از رعایا ریختن برای
باشد؛ جلاد قصد کشتنش کرد . پسرسر
دید . ملك گفت: در اینحالت چه جای

خنده است؟ پسر گفت: ناز فرزندان بر پدرومادر باشد ودعوی
پیش قاضی برند وداد ازپادشاه خواهند ؛ اکنون پدر ومادرم
بملت حُطام دنیامرا بخون‌در سُپُردند؛ وقاضی بکشتم فتوی داد
و سلطان صحت خویش درهلاك من می بیند پس بجز خدا-
یتعالی پناهی ندارم .

سلطان را ازاین سخن دل هم برامدوآب درديده بگردانید
گفت : هلاك من اولیتراست از خون چنین بیگناهی ریختن ؛
سرو چشمش رابیوسید ودرکنار گرفت، ونعمت بیکران بخشید
وآزاد کرد . گویندکه ملك هم درآن هفته شفا یافت .

تمرین — ۵۰ تورکجه‌یه ترجمه ایدیکز .

ایضاحات

۱ — اعادهٔ ذکر آن موجّه نبود (آنی تکرار ذکر ایتمك
مناسب اولماز)

۲ — مگر زهرهٔ آدمی که بچندین صفت موصوف بود
(شوقدر صفتله موصوف برانسانك اودندن ماعدا)

۳ — جلاد قصد کشتنش کرد (جلاد آنی اولدیرمك
اوزره ایدی)

٤ — ناز فرزندان بر پدرومادر باشد(اولادك نازی آنایه
وبابایه کچر)

آن خواجه در خ
چه آمد؟ ملك چه فرمو
کردندی؟ آن خواجه چ
آن ملك در رساله اش

آن خواجه ازچه ا
آیا ملك بدین مرا
رساله‌را در دست
آنگاه ملك چه

یکی‌را از ملوك م
نبود. طائفهٔ ازحکماء
نیست مگر زهرهٔ آدمی
فرمود تاطلب کردند؛ د
گفته‌بودند؛ ملك‌پدروما
گردانید ، وقاضی فتو
سلامت نفس‌پادشاه روا
بسوی آسمان کرد وبخ

پادشاه صوردی: نه‌صورتله تأویل ایده‌یم؟

بنده[شویله]دیدی: مساعده ایت‌که بن وزیری‌اولدوره‌یم، اوزمان اوکا قصاص اولارق بنم قتلمی امر ایت‌که حقیله اولدورمش اولهسك .

پادشاه کولدی ووزیره صوردی: نه‌مناسب کوریورسك ؟

وزیر جواب ویردی : بابا کك مزاری صدقه‌سی اولهرق بوحرامزاده‌یی آزاد ایت .

تمرین — ۵۱ فارسیه ترجمه ایدیکز :

تسهیل ترجمه

۱ — گریختن (قاچمق) ؛ کسان (انسانلر ، آدملر) ؛ درعقبش(آرقه‌سندن) ؛ وزیررا باوی‌غرضی بود(وزیرك اوکا غرضی واردی ، پیش‌عمرو(عمروك‌حضورنده)؛ حکم خداوند- راست) (امر وفرمان أفدینکدر.)

۲ — بموجب آن‌که پروردهٔ نعمت این خاندانم (اول سببدن‌که بوخاندانك پروردهٔ نعمتی ایم : بوخاندانك پروردهٔ نعمتی اولدیغمدن)

۳ — بخون من گرفتار آیی (قانمله مبتلا اولهسك؛ قانمك مسئولیته مبتلا اولهرق حضور الهیه چیقه‌سك)

٤ — تامؤاخذ نباشی (تاکه دوچار مؤاخذه اولمایه‌سك)

۵ — حُطام دنیا (منفعت دنیا؛ حط
دیمکدر . قوری‌اوت‌قدر قیمتسز شیئه آشم

۶ — بخون در سپردند (قانه تسلیم
ایدلك اوزره بنی تسلیم ایتدیلر)

۷ — از خون چنین بیگناهی ریختن
قانی دوکمکدن ایسه)

۸ — درکنار گرفت (قوجاقلادی)

حکایه (ترجمه)

عمر ولیئك بنده‌لرندن بری فرار ایتمش
آرقه‌سندن کیتدیلر وکری کتیردیلر. وزیر
واردی ، آنك قتله اشارت ایتدی، تا که
حرکت ایتمه‌سینلر.

کوله عمروك حضورنده باشنی یره قویه
باشم ایچون‌نه‌امر ایدرسه‌كلا ثقدر؛ قول
حکم افندینکدر.. لکن بوخاندانك پروردهٔ
ایسته‌م که قیامتده قاتمله مبتلا اوله‌سك . بو
ایسته‌یورسه‌ك باری تأویل شرعی ایله اولدور
مؤاخذه اولمایه‌سك.

۲

که گریخته بود ؟ کسان چه کردند ؟ وزیررا باوی چه‌بود ؟ چه‌کرد ؟ بنده چه‌کرد ؟ ملك را چه‌گفت ؟ ملك چه گفت ؟ ملك از وزیر چه پرسید ؟ وزیر چه‌گفت؟

۳

نوشیروان کجابود؟ چه‌فرمود؟ چه‌نبود؟ غلامی کجافرستاد؟ بدان غلام چه‌فرمود ؟ چه گفتند ؟ نوشیروان چه‌گفت ؟

حکایت

یکی از رفیقان شکایت روزگار مخالف بمن آوردکه کفاف اندك دارم و عیال بسیار وطاقت بارفاقه ندارم ؛ بارها دلم آمدکه بأقلیمی دیگر بروم تا درآن بهر صورت که زندگانی کرده شود کسی‌را برنیك وبدم اطلاعی نباشد .

بیت

بس گرسنه خفت وکس ندانست که کیست :
بس جان بلب آمدکه بروکس نگریست

باز ازشماتت‌اعدا می‌اندیشم که بطعنه درقفای‌من بخندندوسعی مرا درحق عیال برعدم مروّت حمل کنند وگویند :

۵ — اجازت فرمای (مساعده ایت) ؛ تامن وزیررا بکشم (کبن وزیری اولدوره‌یم)

٦ — بقصاص او (اوکا قصاص اوله‌رق) ؛

۷ — چه‌مصلحت می‌بینی(نه‌مناسب کوریورسك)؛ گور(مزار)

حکایت

آورده اند که نوشیروان عادل در شکار گاهی صیدی کباب همی فرمود ؛ چون نمك نبود غلامی بروستا فرستادتانمك آورد؛ نوشیروان بفرمودن تانمك رابقیمت بستان تارسمی نگردد، ودِه خراب نشود. گفتند: ازین قدرچه خلل زاید؟ گفت: بنیاد ظلم درجهان اندکی بوده است وهرکه آمد برومزید کردتابدین غایت رسید.

تمرین — ۵۲ تورکجه‌یه ترجمه ایدیکز :

سؤالها

۱

کرا مرض هائل بود؟ طائفهٔ ازحکما برچه متفق شدند؟ ملك چه‌فرمود؟ آیا کسی یافتند بدان صفت که حکما گفته‌بودند؟ ملك کرا بخواند ؟ بچه‌چیز ایشانرا خشنود گردانید ؟ قاضی بچه تأویل فتوی‌داد؟ پسر، وقتیکه جلادقصد کشتنش کرد، چه کرد؟ ملك چه گفت ؛ پسرچه گفت؟ ملك چه فرمود ؟

شنیدم که شترا بسُخره میگرند . گفتندش : ای سفیه ، شترا باتوچه مناسبتست وترابا اوچه مشابهت ؛ گفت : خاموش؛ اگر حسودان بغرض گویندکه این شتراست وگرفتار آیم ، کراغم تخلیص من باشد وتفتیش حال من کند ؟ وتاتریاق ازعراق آورده شَوَد مار گزیده مرده باشد ؛ وتراهمچنین فضل ودیانتست وتقوی وامانت ، اما حسودان درکمین اند ومبدعیان کوشه‌نشین ؛ اگر آنچه حسن سیرت تست بخلاف آن تقریر کنند در معرض خطاب پادشاه آئی ومحل عتاب . درآن حالت کِرا مجال مقالت باشد ؟ پس مصلحت آن می بینم که ملك قناعت را حراست کنی وترك ریاست گوئی که عاقلان گفته‌اند :

بیت

بدریا در منافع بی شُمارست ،
اگر خواهی سلامت درکنارست .

رفیق این سخن بِشنید ، بَهَم برآمد وروی درهم کشید وسخنهای رنجش آمیز گفتن گرفت که این چه فهمست وکیاست ، وچه عقلست ودرایت ، وقول حکما دُرُست آمدکه گفته‌اند : دوستان درزندان بکار آیندکه برسفره همه دشمنان دوست نمایند .

قطعه

بنین آن بی حمیت را که هرگز
نخواهد دید روی نیك بختی ،
تن آسائی گزیند خویشتن را
زن وفرزند بگذارد بسختی .

ودر علم محاسبه چنان که معلومست چیزی دانم اگر بجهد شما کاری معین گردد که موجب جمعیت خاطر باشد ، بقیهٔ عمر از عهدهٔ شکر آن بدر نتوانم آمد . گفتم : ای یار ، عمل پادشاه دو طرف دارد: أمید نان وبیم جان ؛ وخلاف رأی خردمندانست بدین امید در آن بیم افتادن :

قطعه

کس نیاید بخانهٔ درویش که خراج زمین وباغ بدهد ؛
یا بهتشویش وغصه راضی شود یا جگر بند پیش زاغ بنهد

گفت : این سخن موافق حال من نگفتی ؛ نشنیدهٔ که گفته اند : هرکه خیانت نورزد دستش درحساب نلرزد. گفتم: حکایت آن روباه مناسب حال تست که دیدندش گریزان وافتان وخیزان. کسی گفتش : چه آفتست که موجب چندان مخافتست؟ گفت :

درانمدت مرا باجمع یاران اتفاق سفر مکه اُفتاد ؛ چون از زیارت باز آمدم دو منزلم استقبال کرد . ظاهر حالش را دیدم : پریشان ودرکسوت درویشان. گفتم حال چیست ؟ گفت چنانکه توگفتی طایفهٔ حسد بُردند وبخیاتم منسوب کردند . ملك در کشف حقیقت آن استقصاص نفرمود ویاران قدیم ازاعلان کلمهٔ حق خاموش شدند وصحبت دیرینه‌را فراموش کردند .

فی‌الجمله بانواع عقوبت گرفتار بودم تا دراین هفته که مژدهٔ سلامت حُجاج رسید از بند گران مرا خلاص کردند و ملك موروثم خاص .

مصلحت ندیدم ازین بیش ریش درونش بملامت خراشیدن ونمك براو پاشیدن ؛ بدین دوبیت اختصار کردم وگفتم :

ندانستی که بینی بند بر پای ، چودر گوشت نیاید پند مرُدم؛
دگر ره گرنداری طاقت نیش مکُن انگشت درسوراخ گژُدم.

تمرین — ۵۳ تورکجه‌یه ترجمه ایدیکز .

ایضاحات

۱— ترك ریاست گوی (عیناً : ترك ریاست سویله‌یه‌سك ؛ یعنی ریاست ومنصبدن واز گچدم دییه‌سك)

۲ — زکار بسته میندیش (عیناً: باغلی ایشدن اندیشه ایتمه ؛ یعنی معقد ، گوچ ایشدن اندیشه ایتمه)

قطعه

دوست مشمار آنکه درنعمت زند
لاف یاری و برادر خواندگی .
دوست آن باشدکه گیرددست دوست
در پریشان حالی ودرماندگی

دیدم‌که متغیّر میشود و نصیحت من بغرض میشنَوَد . بنزدیك صاحب دیوان رفتم ، بسابقهٔ معرفتی‌که درمیان مابود، صورت حالش بگفتم و اهلیت و استحقاقش بیان کردم، تابکاری مختصرش نصب کردند . چند روز برین برآمد؛ لطف طبعش‌را بدیدند ، حسن تدبیرش پسندیدند ؛ کارش از آن درگذشت وبمرتبهٔ بالاتر ازان متمکن گشت ؛ وهمچنین نجم سعادتش درترقی بود تاباَوج ارادت رسید ، ومقرب حضرت سلطان شد ومشارالیه بالبنان ومعتمدعلیه عندالاعیان؛ برسلامت حالش شادمانی کرده گفتم :

بیت

زکار بسته مَیَندیشُ ودل شکسته مدار
که‌آب چشمهٔ حیوانْ درون تاریکیست.

درآمدت مرا باجمع یاران اتفاق سفر مکّه اُفتاد ؛ چون از زیارت باز آمدم دو منزل استقبال کرد . ظاهر حالش را دیدم : پریشان ودرکسوت درویشان. گفتم حال چیست ؟ گفت چنانکه توگفتی طایفهٔ حسد بُردند وبخیاتم منسوب کردند . ملك در کشف حقیقت آن استقصاص نفرمود ویاران قدیم ازاعلان کلمهٔ حق خاموش شدند وصحبت دیرینه‌را فراموش کردند .

فی‌الجمله بانواع عقوبت گرفتار بودم تا دراین هفته که مژدهٔ سلامت حُجاج رسید از بند گران مرا خلاص کردند و ملك موروثم خاص .

مصلحت ندیدم آزین بیش ریش درونش بملامت خراشیدن ونمك براو پاشیدن ؛ بدین دوبیت اختصار کردم وگفتم :

ندانستی که بینی بند بر پای ، چودرگوشت نیاید پند مردُم؛
دگر ره‌گرنداری‌طاقت نیش مکُن انگشت درسوراخ گزُدم.

تمرین — ۵۳ تورکجه‌یه ترجمه ایدیکز .

ایضاحات

۱— ترك‌ریاست‌گوبی (عیناً : ترك ریاست سویله‌یه‌سك ؛ یعنی ریاست ومنصبدن واز کچدم دیبه‌سك)

۲ — زکار بسته میندیش (عیناً: باغلی ایشدن‌اندیشه‌ایتمه ؛ یعنی معقد ، گوچ ایشدن اندیشه ایتمه)

قطعه

دوست مشمار آنکه درنعمت زند
لاف یاری و برادر خواندگی .
دوست آن باشدکه گیرددست دوست
در پریشان حالی ودرماندگی

دیدم‌که متغیّر میشود و نصیحت من بغرض میشنود . بنزدیك صاحب دیوان رفتم ، بسابقهٔ معرفتی‌که درمیان مابود ، صورت حالش بگفتم و اهلیت و استحقاقش بیان کردم ، تابکاری مختصرش نصب کردند . چند روز برین برآمد ؛ لطف طبعش‌را بدیدند ، حسن تدبیرش پسندیدند ؛ کارش از آن درگذشت وبمرتبهٔ بالاتر ازان متمکن گشت ؛ وهمچنین نجم سعادتش درترقی بود تابأوج إرادت رسید ، ومقرب حضرت سلطان شد ومشارالیه بالبنان ومعتمدعلیه عندالاعیان؛ برسلامت حالش شادمانی کرده گفتم :

بیت

زکار بسته مَیَندیشُ ودل شکسته مدار
که‌آب چشمهٔ حیوانْ درون تاریکیست .

یوقاری کلدیکی زمان برکوشه‌یه چکیلدی وراحت اوطوردی. پادشاه حکیمك تدبیرینی بکندی ، « بوندہ نه حکمت وار ؟ » دیدی .

حکیم «شویله» دیدی : « اولجه غرق اولمق محنتی طاتمامش ایدی ، کینك قدر سلامتی بیلمه‌یوردی . بونك کبی عافیتك قدرینی آنجق مصیبته طوتولان برانسان بیلیر . »

تمرین — ٥٤ فارسی‌یه ترجمه ایدیکز.

تسهیل ترجمه

۱ ــ کشتی (کمی) ؛ غلام (کوله) ، هرگز (اصلا) ؛ آزمودن (تجربه ایتمك) .

۲ ــ گریه و زاری آغاز کردن (آغلایوب صیزلامغه باشلامق) .

۳ ــ چندانکه ملاطفت کردند (هرنه قدر ایی معامله ایتدیلرسه)

٤ ــ ملك‌را عیش از اومنغص‌شد (بوندن پادشاهك ذوق وصفاسی بوزولدی) .

٥ ــ خاموش کردن (صوصدورمق) ، غوطه خوردن (طالمق)

٦ ــ بهردو دست دردنبال کشتی آویخت (ایکی الیله کمینك دومنه « قوبروغنه » آصیلدی) .

۳ — که آب چشمهٔ حیوان درون تاریکیست (عیناً
زیرا آب حیات چشمه‌سی قاراکلق ایچنده‌در؛ بوراده برروا
اساطیریه‌یه تلمیح واردر)

٤ — محبت دیرینه‌را (اسکی صحبتی ، یعنی آرقه‌داشلغی

٥ — دگر ره (عیناً: باشقه یول ، یعنی باشقه‌سفر)

٦ — ملك موروثم خاص کردند (عیناً : ملك موروث
خاص ایتدیلر ؛ یعنی ملك موروثمی میری‌یه تخصیص ایتدیلر

حکایه (ترجمه)

برپادشاه برکوله ایله برکیمده ایدی. کوله‌اصلاد کزکورمه‌مش
کمی محنتی تجربه ایتمه‌مش ایدی . آغلایوب صیزلامغه‌باشلاد
ووجودینه تیتره‌مه کلدی . نه‌قدر ابی معامله ایتدیلرسه مستر
اولمادی .

بوندن پادشاهك ذوقی مختل اولدی. اوکیمده برحکیم واردی
دیدی‌که : « امر ایدرسه‌ك بن آنی صوصدورورم » . پادش
دیدی‌که : « بغایت کوزل اولور »

حکیم امر ایتدی وکوله‌یی دکزه آتدیلر . برقاچ دف
طالدی صوکره‌صاچندن یاقه‌لادیلر وکمی‌یه کتیردیلر. کوله‌ای
الیله کمینك دومنه یاپیشدی .

ایضاحات

۱ — دریغ ایدش دست بردن بتیغ (اوکا یعنی عسکره «ده» ألی قلیجنه کوتورمك یازیق گلیر)

۲ — غدر = وفاسزلق . ناسپاس = کافر نعمت ، « نعمته » شکر ایتمز .

۳ — مخدوم = خدمت اولونان ، متبوع . برگردد (یوز چویرر) ؛ درنوردد (ضایع ایدر) .

٤ — نمد زین (خاشه ، اکر یکمسی) ؛ گرو (رهن)

حکایت

سرهنگ‌زادهٔرا بردرِ سرای اُغلُمش دیدم که عقل‌وکیاست وفهم وفراستی زایدالوصف داشت وهم ازخوردی آثاربزرگی درناصیهٔ او پیدا بود .

بیت

بالای‌سرش زهوشمندی میتافت ستارهٔ بلندی

فی‌الجمله مقبول نظرسلطان آمدکه کمال معنی داشت وحکما گفته‌اند : توانگری بهنرست نه بمال وبزرگی بعقلست نه‌بسال. ابنای جنس او بروحسد بردند وبخیاتی متهم‌کردند ودرکشتن

۷ ـ آرام یافتن ، قرار یافتن (راحت اوطورمق ، مستریح اولمق) .

۸ ـ چشیدن (طاتمق) ؛ گرفتار آمدن (طوتولمق ، مصاب اولمق)

حکایت

یکی از پادشاهانِ پیشین در رعایت رعیت سُستی کردی ولشکر بسختی داشتی ؛ چون دشمن صعب روی نمود ، همه پشت بدادند .

بیت

چودارند گنج از سپاهی دریغ
دریغ آیدش دست بردن بتیغ

یکی را ازآنان که غدر کردند بامنش دوستی بود، ملامتش کردم وگفتم : دونست و ناسپاس و سفله وحق‌ناشناس که بأندك تغیر حال از مخدوم قدیم خود بر گردد وحقوق نعمت سالیان درنوردد ؛ گفت : اگر بگویم معذور داری : شاید که أسبم بی‌جو بود ونمد زینم درگرو؟ سلطان که بزر با سپاهی بخیلی کند با او بجان جوانمردی نتوان کرد .

تمرین — ۵۵ تورکجه یه ترجمه ایدیکز .

ایضاحات

۱ — دریغ ایدش دست بردن بتیغ (اوکا یعنی عسکره «ده» ألنی قیلیجنه کوتورمك یازیق گلیر)

۲ — غدر = وفاسزلق . ناسپاس = کافر نعمت ، « نعمته » شکر ایتمز .

۳ — مخدوم = خدمت اولونان ، متبوع . برگردد (یوز چویرر) ؛ درنوردد (ضایع ایدر) .

٤ — نمد زین (خاشه ، اکر کچه‌سی) ؛ گرو (رهن)

حکایت

سرهنگ‌زاده‌ٔرا بردر سرای اُغلمش دیدم که عقل‌وکیاست وفهم وفراستی زایدالوصف داشت وهم ازخوردی آثار بزرگی درناصیهٔ او پیدا بود .

بیت

بالای‌سرش زهوشمندی میتافت سِتارهٔ بلندی

فی‌الجمله مقبول نظرسلطان آمد که کمال معنی داشت وحکما گفته‌اند : توانگری بهنرست نه بمال وبزرگی بعقلست نه بسال. ابنای جنس او بروحسد بردند وبخیاتی متهم کردند ودرکشتن

۷ – آرام یافتن ، قرار یافتن
اولق) .
۸ – چشیدن (طاتمق) ؛
مصاب اولق)

حکایہ

یکی از پادشاهانِ پیشین در
ولشکر بسختی داشتی ؛ چون د
پشت بدادند .

بیت

چودارند گنج از سپاهی در
دریغ آ

یکرا ازآنان که غدر کردند
کردم وگفتم : دونست و ناسپاس
تغیر حال از مخدوم قدیم خود
درنوردد ؛ گفت : اگر بگویم
بی جوبود و نمد زیر کرَو؟ سلا
با او بجان جوانمردی نتوان کرد .
تمرین — ۵۵ تورکجه یه ترج

ایضاحات

۱ — دریغ ایدش‌دست بردن بتیغ (اوکا یعنی‌عسکره «ده» ألنی قیلیجنه کوتورمك یازیق گلیر)

۲ — غدر = وفاسزلق . ناسپاس = کافر نعمت ، « نعمته » شکر ایتمز .

۳ — مخدوم = خدمت اولونان ، متبوع . برگردد (یوز چویرر) ؛ درنوردد (ضایع ایدر) .

٤ — نمدِ زین (خاشه ، اکر کچه‌سی) ؛ گرو (رهن)

حکایت

سرهنگ‌زادهٔرا بردرِ سرای اُغلُمش‌دیدم که عقل‌وکیاست وفهم وفراستی زایدالوصف داشت وهم‌ازخوردی آثاربزرگی درناصیهٔ او پیدا بود .

بیت

بالای‌سرش زهوشمندی میتافت سِتارهٔ بلندی

فی‌الجمله مقبول نظرسلطان آمدکه کمال معنی داشت وحکما گفته‌اند : توانگری بهنرست نه بمال وبزرگی بعقلست نه‌بسال. ابنای جنس او بروحسد بردند وبخیانتی متهم‌کردند ودرکشتن

۷ ـ آرام یافتن ، قرار یافتن (راحت اوطورمق ، مس
اولمق) .

۸ ـ چشیدن (طاتمق) ؛ گرفتار آمدن (طوتو
مصاب اولمق)

حکایت

یکی از پادشاهانِ پیشین در رعایت رعیت سُستی ک
ولشکر بسختی داشتی ؛ چون دشمن صعب روی نمود
پشت بدادند .

بیت

چودارند گنج از سپاهی دریغ
دریغ آیدش دست بردن بتیغ

یکی‌را ازآنان‌که غدر کردند بامنش دوستی بود، ملا
کردم وگفتم : دونست و ناسپاس و سفله وحق‌ناشناس‌که
تغیر حال از مخدوم قدیم خود ، گردد وحقوق نعمت س
درنوردد ؛ گفت : اگر بگویم معذور داری : شاید که
بی‌جوبود ونمد زینم درگرو؟ سلطان‌که بزر با سپاهی‌بخیلی
با اوبجان جوانمردی نتوان کرد .

تمرین — ۵۵ تورکجه‌یه ترجمه ایدیکز .

٤ — ابنای جنس او (آنك ابنای جنسی یعنی کندی صنف ومسلکندن اولان دیکر اوشاقلر)

٥ — متهم کردند (اتهام ایتدیلر ؛ قارسیده اسم مصدر یرینه صفت فعلیه استعمال اولونور .)

٦ — همکنان (برابر بولونانلر، قابی یولداشلری وهرکس دیمکدر)

۷ — باد (اولسون)

۸ — توانم الخ.(شوکامقتدرم که کیمسه‌نك گوکانی قیرمایه‌یم)

۹ — برنج درست (ایکی‌ادات ظرف ایله : رنج ومشقت ایچنده‌در)

۱۰ — کو زخود (کهاو ، ازخود دیمکدر؛ که اوکندی نفسندن)

حکایت

یکی‌را از ملوك عجم دست تطاول بمال رعیت دراز کرده بود وجور واذیت آغاز نهاده . خلق ازمکاید ظلمش درجهان بر فتند واز کربت جورش راه غربت گرفتند . چون رعیت کم شد ارتفاع ولایت نقصان پذیرفت وخزینه تهی‌ماند ودشمنان ازهر طرفی زور آوردند .

او سعی بی فائده نمودند : (دشمن چه کند چو مهربان باشد دوست)

(ملك پرسید که : موجب خصمیٔ اینان درحق تو چیست؟ گفت : در سایهٔ دولت خداوندی همکنانرا راضی کردم مگر حسودرا که راضی نمیشود الا بزوال نعمت من : دولت واقبال خداوندی باقی باد .

قطعه

توانم آنکه نیازارم اندرون کسی
حسودراچه کنم کوزخود برنج درست
بمیرتا برهی ای حسود کین رنجیست
که از مشقت ان جزبمرگ نتوان رست

تمرین — ٥٦ تورکجه یه ترجمه ایدیکز.

ایضاحات

۱ — ازخوردی (کوچوکلکدن بری)

۲ — مقبول نظر سلطان آمد که کمال معنی داشت (او سرهنك زاده سلطانك نظرینه مقبول کلدی زیرا مکمل اخلاق ومعنویاتی واردی)

۳ — توانگری (اقتدار؛توانستن = قادراولمق مصدرندن؛ زنگینلك معناسنه ده کلیر)

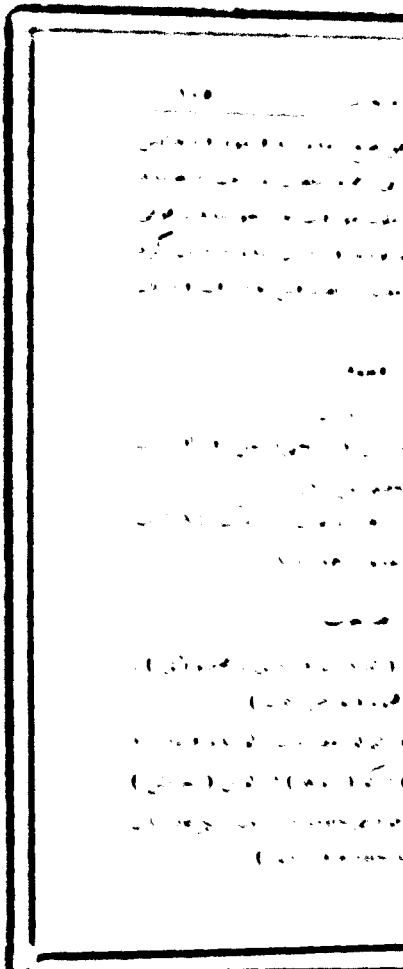

ملك را پند وزیر ناصح موافق طبع نیامده بند فرمود و بزندانش فرستاد . بسی برنیامد که بنی اعمام سلطان بمنازعت برخاستند وبمقاومت لشکر آراستند وملك موروث پدر خواستند . قومی کهاز تطاول او بجان آمده بودند وپریشان شده برایشان گرد آمدند وتقویت کردند تا ملك از تصرّفش بدر رفت وبرادران مقرر شد .

قطعه

پادشاهی کوروا دارد ستم بر زیردست
دوستدارش روز سختی دشمن زور اوراست
بارعیّت صاح کن وزجنگ خصم ایمن نشین
زانکه شاهنشاه عادل را رعیّت لشکراست

تمرین — ۵۷ تورکجه یه ترجمه ایدیکز .

ایضاحات

۱ — ارتفاع ولایت (مملکتك وارداتی ، محصولاتی) .
۲ — زور آوردن (هجوم وتعرض ایتمك)
۳ — هرکه الخ (هرکیم که مصیبت کونده فریادینه یتیشه جك برنی ایسته‌ر) ؛ گو (سویله) ؛ کوش (چالیش)
٤ — حلقه بگوش (قولاغی حلقه‌لی ؛ ایرانك اسکی عاداتندن اولدرق کوله‌لرك قولاقلرینه حلقه طاقارلردی)

قطعه

هر که فریاد رسی روز مصیبت خواهد
گو در ایام سلامت بجوانمردی کوش

بندهٔ حلقه بگوش ارننوازی برود
لطف کن لطف که بیگانه شود حلقه بگوش

روزی در مجلس او کتاب شهنامه می خواندند در زوال مملکت ضحاك وعهد فریدون . وزیر پرسید که فریدون گنج و مُلك وحَشَم نداشت ، برو پادشاهی چه گونه مقرر شد ؟ گفت انچنانکه شنیدی خلق برو بتعصب گرد آمدند وتقویت کردند پادشاهی یافت . وزیر گفت : چون گرد آمدنِ خلق موجب پادشاهیست ، تو خلق را چرا پریشان میکنی؟ مگر سر پادشاهی نداری ؟

همان به که لشکر بجان پروری که سلطان به لشکر کند سروری

گفت: موجب گرد آمدنِ رعیت وسپاه چیست؟ گفت: پادشاه عدل باید تا برو گرد آیند ورحمت تا در سایهٔ دولتش آیمن نشیند وترا این هردو نیست .

مثنوی

نکند جور پیشه سُلطانی که نیاید ز گرگ چوپانی
پادشاهی که طرح ظلم افکند پای دیوار ملك خویش بکند

جوانمرد گفت : اگر نوش دارو خواهم دهد یاندهد واگر دهد منفعت کند یانکند ؛ بهر حال ازوچیزی خواستن زهرقاتلست .

بیت

هرچه ازدونان بمنت خواستی
درتن افزودی و ازجان کاستی .

وحکیمان گفته اند : اگر آب حیات فی‌المثل باآب روی فروشند دانا نخردکه مُردن بعزت به از زندگانی بذلت .

ترین — ۵،۱ تورکچه‌یه ترجمه ایدیکز .

حکایت

طائفهٔ دزدان عرب برسرکوهی نشسته‌بودند ومنفذ کاروان بسته ؛ رعیت بُلدان از مکاید ایشان مرعوب ولشکر سلطان مغلوب ، بحکم آنکه ملاذی منیع از قلّهٔ کوهی بدست آورده بودند وملجأ ومأوای خود ساخته . مدبران ممالك آن طرف در دفع ایشان مشورت کردندکه اگر این طائفه بر این نَسَق روزگاری مداومت نمایند مقاومت با ایشان ممتنع گردد .

۵ — بیگانه شود حلقه بگوش (یا انجی انسان قولاغی حلقه‌لی کوله اولور) .

۶ — گرد آمدن (طوبلانمق)

۷ — مگر سر پادشاهی نداری (یوقسه پادشاه‌لغه هوسا یوق ؟)

۸ — که سلطان الخ . (زیرا سلطان عسکر سایه اولولق ، أمیرلك ایدر)

۹ — نکند الخ . (جور وظلمی صفت اتخاذ سلطانلق ایده‌مز) .

۱۰ — بی برنیامد (چوق کچمه‌دی)

حکایت

جوان مردی‌را درجنك تاتار جراحتی هولناك رسید؛ گفتش : فلان بازرگان نوش دارو دارد اگر بخواهی شاید قدری بدهد وگویند آن بازرگان بخل معروف بود .

بیت

گر بجای نانش اندر سفره بودی آفتاب .
تاقیامت روز روشن کس ندیدی درج

بیگانه شود حلقه بگوش (یا اینجی انسان قولاغی حلقه لی یعنی
ر) .
گرد آمدن (طوپلانمق)
مگر سر پادشاهی نداری؟ (یوقسه پادشاهلغه هوسلنمی

که سلطان الخ . (زیرا سلطان عسکر سایه‌سنده
میرلك ایدر)
نکند الخ . (جور وظلمی صفت اتخاذ ایدن
بدمز) .
بسی برنیامد (چوق کچمه‌دی)

حکایت

مردی‌را درجنك تاتار جراحتی هولناك رسید؛ کسی
لان بازرگان نوش دارو دارد اگر بخواهی شاید که
د وگویند آن بازرگان بخل معروف بود .

بیت

ش اندر سفره بودی آفتاب .
تاقیامت روز روشن کس ندیدی درجهان

جوانمرد گفت : اگر نوش دارو خواهم دهد یاندهد واگر دهد منفعت کند یانکند ؛ بهر حال ازوچیزی خواستن زهرقاتلست .

بیت

هرچه ازدونان بمنت خواستی
درتن افزودی و ازجان کاستی .

وحکیمان گفته اند : اگر آب حیات فی‌المثل بآب روی فروشند دانا نخرد که مُردن بعزت به از زندگانی بذلت .

تمرین — ۵۸ تورکچه‌یه ترجمه ایدیکز .

حکایت

طائفهٔ دزدان عرب برسرکوهی نشسته‌بودند ومنفذ کاروان بسته ؛ رعیت بلدان از مکاید ایشان مرعوب ولشکر سلطان مغلوب ، بحکم آنکه ملاذی منیع از قلهٔ کوهی بدست آورده بودند وملجأ ومأوای خود ساخته . مدبران ممالك آن طرف در دفع ایشان مشورت کردندکه اگر این طائفه بر این نسق روزگاری مداومت نمایند مقاومت با ایشان ممتنع گردد .

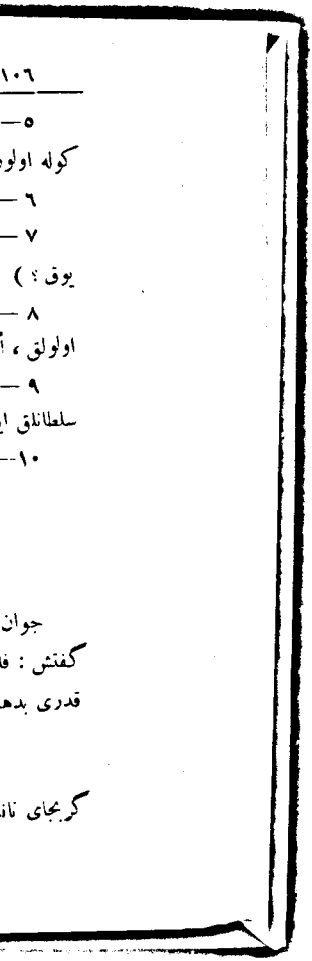
١٠٦
٥—
كوله اولو
٦ —
٧ —
يوق ؟)
٨ —
اولولق ، أ
٩ —
سلطانلق ا
١٠—
جوان
گفتش : ف
قدری بدھ
گربجای نا

آنست که بخشیدن خون او بر بنده منت نهد . ملك روی‌ازین سخن درهم کشید وموافق رأی بلندش نیامد وگفت :

بیت

پرتو نیکان نگیرد هرکه بنیادش بداست
تربیت نا اهل را چون گردگان برگنبد است

نسل وتبار اینان منقطع کردن أولیترست وبیخ وبنیاد ایشان برآوردن بهترکه آتش نشاندن واخکر گذاشتن وافعی کشتن وبچه نگاه داشتن کار خرد مندان نیست .

قطعه

ابرا گر آب زندگی بارد هرگز از شاخ بید برنخوری
با فرومایه روزگار مبر کزنی بوریا شکر نخوری

وزیر این سخن بشنید طوعاً وکرهاً بپسندید وبر حسن رأی ملك آفرین خواند وگفت آنچه خداوند دامَ مُلکُه فرمود عین حقیقتست که اگر در سلك صحبت آن بدان تربیت یافتی طبیعت آنان گرفتی ویکی از ایشان شدی اما بنده امید وارست که بصحبت صالحان تربیت پذیرد وخوی خرد مندان گیردکه هنوز طفلست وسیرت بنی وعناد آن گروه درنهادِ وَی متمکن نشده است .

مثنوی

درختی که اکنون گرفتست پای
بنیروی شخصی برآید ز
ورش هم چنان روزگاری هلی .
بگردونش از بیخ بر ن
سر چشمه شاید گرفتن ببیل
چو پرشد نشاید گذشتن

سخن بر این مقرر شدکه یکی را بتجسس ایشان بر
شتند وفرصت نگاه داشتند تا وقتی که بر سرقومی رانده بو
وبقعه خالی‌مانده تنی چند از مردان واقعه دیده وجنگ آزه
را بفرستادند تادر شعب جبل پنهان شدند ؛ شبانگاه که دز
باز امدند سفر کرده وغارت اورده سلاح بکشادند و
بنهادند ؛ نخستین دشمنی که بر سر ایشان تاخت خواب
چندانکه پاسی از شب بگذشت .

مردان دلاوران از کمین بدر جستند ودست همه را
یکان برکتف بستند . بامدادان بدرگاه ملك حاضر آورد
همه را بکشتن اشارت فرمود . اتفاقا دران میان جوانی بو
یکی از وزرا پای تخت ملك‌را بوسه داد وروی شفاعت برز
نهاد وگفت : این پسر هنوز از باغ زندگانی بر نخورده ا
واز ریعان جوانی تمتع نیافته ، توقع بکرم اخلاق خداو

قطعه

گشت همسر لوط
خاندان نبوتش گم شد
کهف روزی چند
بی نیکان گرفت ومردم شد

وطائفهٔ از ندمای ملك بااو بشفاعت یار شدند
ن او درگذشت وگفت : بخشیدم اگرچه

رباعی

زال پارستم گرد :
دشمن نتوان حقیر وبیچاره شمرد ،
سر چشمهٔ خرد
چون بیشتر آمد شتر وبار ببرد.

ر پسررا بخانه بردوبناز ونعمت بپروردواستاد
سب کرد تا حسن خطاب وردّ جواب وسائر
لوکش بیاموختند ، تادر نظر همکنان پسندیده
ر از شمائل اخلاق او در حضرت ملك شمهٔ
ن عاقلان دروی اثر کرده است وجهل قدیم
ر رفته . ملك را ازین سخن تبسم آمد وگفت:

بیت

عاقبت گرگ‌زاده گرگ شود ، گرچه باآدمی بزرگ شود

سالی دوبر این برآمد، طایفهٔاز اوباش محلت بدوپیوستند وعقد موافقت بستند تابوقت فرصت وزیررا بادوپسرش کشتند ونعمت بیقیاس بر داشته در مغارهٔ دزدان بجای پدر نشست وعاصی شد . ملك دست تحیر بدندان گرفت وگفت :

قطعه

شمشیرنیك زاهن بد چون کند کسی
تا کس به تربیت نشود ای حکیم کس
باران که در لطافت طبعش خلاف نیست
در باغ لاله رو یدو درشوره‌زار خس

قطعه

زمین شوره سنبل بر نیارد در او تخم امل ضایع مگردان.
نکویی بابدان کردن چنانست که بدکردن بجای نیك‌مردان.

ایضاحات

۱ -- بای گرفتن (آماج حقنده کوکاشمك) ؛ درختی که اکنون گرفتست بای (بر آماج که شیمدی کوك‌طوتمشدر، یعنی یکی کوك پیدا ایدن بر آماج)

بابدان یار

سگ اصحاب

این بگفت و
تا ملك از سرخو
مصلحت ندیدم .

دانی که چه گفت

دیدیم بسی آب ز

فی‌الجمله وزیر
ادیب بتربیتش نه
آدابِ خدمتِ م
آمد. باری وزیر
میگفت که تربیت
از جبلّت اوبدر

قبول نمیکنم . امیر بخندید ، گفت : زینهار نستانی که به پنجاه دینارهم راضی شوند .

بیت

بهتیشه‌کس نخراشد زروی خارا گل
چنانکه بانك درشت تو میخراشد دل

تمرین — ۱۹ تورکجه‌یه ترجمه ایدیکز :

ایضاحات

۱ — بتطوع (پاره‌سز ، کوکل آرزوسیله)
۲ — بانك نمازکفتی (اذان اوقوردی ، عیناً : نماز حسنی سویله‌ردی)
۳ — « نخواستش » ده‌کی (ش) ضمیر مفعولدر ، نخواستش که دل آزرده کرد (اونی دل آزرده ایتك ایسته‌مه‌دی ، کوکلنی قیرمق ایسته‌مه‌دی)
٤ — هر یکی را پنج دینار وظیفه است (هر برینك بش دینار معاشی وار)
٥ — اتفاق افتاد (اتفاق دوشدی ، حاصل اولدی ، اوزلاشیلدی)
٦ — بده دینارم از این جمله روان کردی (بنی بو محلدن اون دینار ایله کوندردك) ؛ بیست دینارم میدهند (بکا یکرمی دینار ویرپورلر)
۷ — به پنجاه دینار هم راضی شوند (الی آلتونه بیله راضی اولورلر)
۸ — بهتیشه کس نخراشد زروی خارا کل (مرمر طاشنك سطحندن چابا ایله کیمسه باطیمی قازیه‌ماز)

۲ — هل (هشتن مصدرندن أمر : قویویر ، بر

۳ — برسرقومی راندهبودند (برقوملق باشنه سورمه یعنی برجماعته هجوم ایتمشلردی)

٤ — شعب(طاغ یولی)؛ ملاذ (امنیتلی محل)؛ نسق(طرز ونظام) .

٥ — دزدان باز آمدند سفر کرده وغارت آورده (خ عودت ایتدیلر سفر ایتمش وغارت کتیرمش ؛ یعنی خ اکمال سفر ایدهرك وغنایم کتیرهرك عودت ایتدیلر)

٦ — نخستین دشمنی که بر سر ایشان تاخت خوا (اوزرلرینه هجوم ایدن ایلك دشمن اویغو اولدی؛ اویو ایچون غافل آولاندیلر ، بنابرین اویغو اونلره بر دشـ قالق ایتدی)

۷ — ازباغ زندکانی بر نخوردهاست (باغ حیاتدا بیمهشدر) ؛ اززیمان جوانی تمتع نیافته (کنجلکدن زماندن اتمهمشدر)

۸ — بخشیدن خون او بر بنـده منت نهد (آنه باغیشلامق ایله قول اوزرینه منت قویه یعنی آنك قانی باغید صورتیله بوقوللرینی منتدار بویوروزلر)

۸ — پرتو نیکان نگیرد هر که بنیادش بد است (اصلی ف أیلرك پرتو اخلاقی، قبول ایتز)؛ تربیت نااهل را الخ ا تربیه ایتمك قبه اوزرینه جوز قومق کیدر)

قبول نمیکنم . امیر بخندید ، گفت : زینهار نستانی که به پنجاه دینارهم راضی شوند .

بیت

بهتیشه کس نخراشد زروی خارا گل
چنانکه بانك درشت تو میخراشد دل

تمرین — ۱۹ تورکجه یه ترجمه ایدیکز :

ایضاحات

۱ — بتطوع (پاره‌سز ، کوکل آرزوسیله)
۲ — بانك نازکفتی (اذان‌اوقوردی، عیناً: نماز ـسنی‌سویله‌دی)
۳ — « نخواستش » ده‌کی (ش) ضمیر مفعولدر ، نخواستش که دل آزرده کرد (اونی دل آزرده ایتمك ایسته‌مه‌دی، کوکلنی قیرمق ایسته‌مه‌دی)
٤ — هر یکی راپنج دینار وظیفه است (هر برینك بش دینار معاشی وار)
٥ — اتفاق افتاد (اتفاق‌دوشدی، حاصل‌اولدی، اوزلاشیلدی)
٦ — بده دیناروم از این بتمه روان کردی (بنی بو محلدن اون دینار ایله کوندردك) ؛ بیست دیناروم میدهند (یکا یکرمی دینار ویرپورلر)
۷ — به پنجاه دینار هم راضی شوند (المی آلتونه بیله راضی اولورلر)
۸ — بهتیشه کس نخراشد زروی خارا گل (مرصع طاشـلك سطحندن چابا ایله کیمسه باقمیه‌جاز)

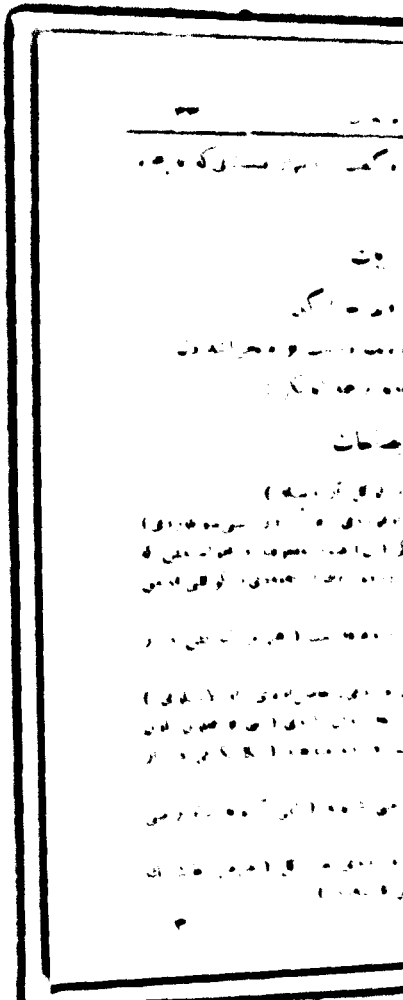

گفت : زینهار نستانی که به پنجاه

یت

ی خارا گل

نك درشت تو میخراشد دل

ترجمه ایدیکز :

احات

وکل آرزوسیله)

وردی، عیناً: تاز ـنی‌سویله‌ردی)

ش) ضمیر مفعولدر ، نخواستش که

رده ایتك ایسته‌مه‌دی، کوکلنی قیرمق

وظیفه است (هر برینك بش دینار

شدی، حاصل اولدی، اوزلاشیلدی)

روان کردی (بنی بو محلدن اون

دینارم میدهند (بکا یکرمی دینار

شوند (المی آلتونه بیله راضی

روی خارا گل (مرمر طاشینك

زیبه‌دز)

۲ — هل (هشتن مصدرندن أمر : قویویر ، براق)

۳ — برسر قومی راندهبودند (برقوملك باشنه سورمشلردی یعنی برجماعته هجوم ایتمشلردی)

٤ — شعب(طاغ یولی)، ملاذ (امنیتلی محل)؛ نسق(ترتیب، طرز ونظام).

٥ — دزدان باز آمدند سفر کرده وغارت آورده (خیرسیزلر عودت ایتدیلر سفر ایتمش وغارت کتیرمش ؛ یعنی خیرسیزلر اکمال سفر ایدهرك وغنایم کتیرهرك عودت ایتدیلر)

٦ — نخستین دشمنی که بر سر ایشان تاخت خواب بود (اوزرلرینه هجوم ایدن ایلك دشمن اویقو اولدی؛ اویودقلری ایچون غافل آولاندیلر ، بنابرین اویقو اونلره بر دشمن کبی قالق ایتدی)

۷ — ازباغ زندکانی بر نخورده است (باغ حیاتدن میوه یمهمشدر)؛ ازریعان جوانی تمتع نیافته (کنجلك زماندن استفاده ایتمهمشدر)

۸ — بخشیدن خون او بر بنده منت نهد (آنك قانی باغیشلامق ایله قول اوزرینه منت قویه یعنی آنك قانی باغیشلامق صورتیله بوقوللرینی منتدار بویورورلر)

۸ — پرتونیکان نگیردهرکه بنیادش بدأست (اصلی فنا اولان أسیلرك پرتو واخلاقی قبول ایتمز)؛ تربیت نااهل را الخ (نااهلی تربیه ایتمك قبه اوزرینه جوز قومق کیدر)

قبول نمیکنم . امیر بخندید ، دینارهم راضی شوند .

به‌تیشه‌کس نخراشد زرو
چنانکه با

تمرین — ۱۹ تورکجه‌یه

ایض

۱ — بتطوع (پارهسز ، ک
۲ — بانك نمازکفتی (اذان اوق
۳ — « نخواستش « دهکی (دل آزرده کرد (اونی دل آزر ایتهمهدی)
٤ — هریکی راآنچ دینار معانی وار)
٥ — اتفاق افتاد (اتفاق دو
٦ — بده دینارم از این بقا دینار ایله کوندردك) ؛ بیست ویرورلر)
۷ — به پنجاه دینار هم راضی اولورلر)
۸ — به‌تیشه کس نخراشد ز سطحندن جابا ایله کیمسه باچینی

تسهیل ترجمه

۱ — ناخوش آوازی (سسی چیرکین بری)
۲ — بیانك بُلند (یوکسك سسله)
۳ — برو بِگُذشت ـ نزدیك آمد (اوکا یاقلاشدی)
٤ — ترا مشاهره چند است (آیلغك قاچدر)
٥ — از بهر خدا (الله ایچون)

حکایه (ترجمه)

صوتی کریه برخطیب کندینی کوزل سسلی ظن ایدردی وفائده‌سز فریاد ایدردی .

کویك آدملری حائز اولدیغی مقام سبیله بلاسنی چکرلر، وآنی اینجتمه‌سنی مناسب کورمزلری .

بردفعه دیکر بر خطیب حال وخاطرینی صورمغه کلش ایدی، اوکا دیدی که :

— سنی رؤیاده کوردم .

— خیر اوله ، نه کوردك ؟

— اویله کوردم که سنك خوش سسك واردی واهالی نفسکدن محظوظ اولیورلردی .

۹ — چنانکه بانك درشت تومیخراشد دل (سنك درشت سك کوکلی طیرمالادینی قدر ، درجه‌ده.)

سؤالها

یکی درمسجد چه کردی ؟ آیا بکفتن بانك نماز وظیفه‌دار بودی؟ آیا مستمعانرا از آواز او خلقی بود ؟ صاحب مسجد که بود ؟ این امیر چه طور بود ؟ آیا خواست که آن شخص از مسجد رود ؟ آیا خواست که آن شخص‌را دل‌آزرده کرد ؟ بچطور اورا روان کرد ؟ پس از مدتی چه واقع شد ؟ چند دینار بدو هبه دادندکه جای دیکر رود ؟ صاحب مسجد بدو چه پند نمود ؟ بچند دینار هم راضی‌شوند ، ویرا کفت؟

حکایه (ترجمه)

سنی چیرکین بری یوکسك سسله قرآن اوقویوردی . اینی برآدم اوکا یاقلاشدی ودیدی :

« سنك آیلغك قاچ ؟» او : « هیچ آیلغ یوق » دیه‌جواب ویردی .

— اوحالده بوزحتی نفسکه نیچون ویریورسك ؟

— الله ایچون اوقویورم .

— اوحالده بابه ایچون اوقوما .

تمرین — ۲۰ فارسی‌یه ترجمه ایدیکز .

تسهیل ترجمه

۱ — ناخوش آوازی (سسی چیرکین بری)
۲ — بیانك بُلند (یوکسك سسله)
۳ — برو بِگذشت ـ نزدیك آمد (اوکا یاقلاشدی)
٤ — ترا مشاهره چند است (آیلغك قاچدر)
٥ — از بهر خدا (الله ایچون)

حکایه (ترجمه)

صوتی کریه برخطیب کندینی کوزل سسلی ظن ایدردی وفائده‌سز فریاد ایدردی .

کویك آدملری حائز اولدیغی مقام سبیله بلاسنی چکرلر، وآنی ایجتمه‌سنی مناسب کورمزلری .

بردفعه دیکر بر خطیب حال وخاطرینی صورمغه کلش ایدی، اوکا دیدیکه :

— سنی رؤیاده کوردم .

— خیر اوله ، نه‌کوردك ؟

— اویله کوردم که سنك خوش سسك واردی واهالی تفسکدن محظوظ اولیورلردی .

٩ — چنانکه بانك درشت تومیخراشد دل (سنك درشت‌سـ
کوکلی طیرمالادینی قدر ، درجه‌ده.)

سؤالها

یکی درمسجد چه کردی ؟ آیا بکفتن بانك نماز وظیفه‌دار بود؛
آیا مستمعانرا از آواز او حظی بود ؟ صاحب مسجد که بود ؟
امیر چه طور بود ؟ آیا خواست که آن شخص از مسجد رود ؟
خواست که آن شخص‌را دل‌آزرده کرد ؟ بچطور اورا روان کرد
پس از مدتی چه واقع شد ؟ چند دینار بدو همی دادندکه جای دی
رود ؟ صاحب مسجد بدو چه پند نمود ؟ بچند دینار هم راضی‌شوند
ویرا کفت؟

حکایه (ترجمه)

سسی چیرکین بری یوکسك سسله قرآن اوقویوردی
این برآدم اوکا یاقلاشدی ودیدی :
« سنك آیلغك قاچ ؟» او : « هیچ آیلغم یوق » دیه‌جوا
ویردی .
— اوحالده بوزحتی نفسکه نیچون ویریورسك ؟
— الله ایچون اوقویورم .
— اوحالده انه ایچون اوقوما .

تمرین — ٣٠ فارسیه ترجمه ایدیکز .

۱۰ — ازین پس ، پس ازین (بودن صوکره)

۱۱ — نخوانم مگربآ هستگی، جُز بآهستگی (یاواشدن غیری صورتله اوقومایه‌ایم .)

سؤالها

آیا خطیبرا آواز خوش بود ؟ اوخودرا چه پنداشتی؟ چه‌کردی؟ آیا آن خطیب در دهی بود یا در شهری ؟ مردمان ده از نفسش در راحت بودند ؟ چرا بلبلهٔرا میکشیدند ؟ باری‌که آمد ؟ برای چه چیز آمد؟ چه‌گفت؟ آن خطیب‌دیگر درخواب چه‌دید؟آیا خطیب ناخوش‌آواز این خواب‌را نامبارك یافت ؟ چه‌گفت ؟

حکایت

یکی از شعرا پیش امیر دُزدان رفت وثنا گفت . فرمود تاجامه‌اش بِستَدند وازده بدرکردند سگان درقفای وی‌افتادند. خواست تاسنگی بردارد ؛ زمین یخ بسته‌بود. عاجزشد،گفت : این‌چه حرامزاده مردمانند که‌سگ‌را کُشاده‌اندوسنگ‌را بسته. امیر دُزدان از غُرفه بِشنید وبخندید وگفت : ای حکیم ، ازمن چیزی بخواه . گفت : جامهٔ خود میخواهم ، اگر انعام فرمائی .

بیت

امیدوار بُوَد آدمی بخیر کسان؛ مرابخیر توامیّدنیست،شر مرسان.

خطیب برآز دوشوندی وشویله دیدی :

— نه‌مبارك برروٴیا کوردك که بنی قصورمه آکاه ایشته توبه ایدیورم که بوندن صوکره یاواشسدن غیرة اوقومایه‌ایم (آنجق یاواش‌سسله اوقویه‌ایم).

تمرین — ۲۱ فارسی‌یه ترجمه ایدیکز .

تسهیل ترجمه

۱ — خودرا خوش‌آواز پنداشتی (کندینی کوزل ظن ایدردی)

۲ — فریاد برداشتن (فریاد ایتمك ؛ باغیرمق)

۳ — بعلت جاهی که داشت (حائز اولدیغی مقام ،

٤ — بلیّتش میکشیدند (بلاسنی چکرلردی)

٥ — رنجیدنش مصلحت نمیدیدند (آنی اینجیـ مناسب کورمزلردی)

٦ — پرسیدن او (آنك حال وخاطرینی صورمغه

۷ — ترادر خواب دیدم، یاخود: ترا خوابی دیده رؤیاده کوردم)

۸ — لختی پندیشید (برآز دوشوندی)

۹— مرا از عیب خویش مطلع گردانیدی (بنی‌قه آکاه ایتدك)

۱۰ — ازین پس ، پس ازین (بوندن صوکره)
۱۱ — نخوانم مگر با آهستگی، جُز با آهستگی (یاواشدن غیری صورتله اوقومایه‌ایم .)

سؤالها

آیا خطیبرا آواز خوش بود ؟ اوخودرا چه پنداشتی؟ چه کردی؟ آیا آن خطیب در دهی بود یا در شهری ؟ مردمان ده از نفسش در راحت بودند ؟ چرا بلیتشرا میکشیدند ؟ باری که آمد ؟ برای چه چیز آمد؟ چه گفت؟ آن خطیب‌دیگر درخواب چه‌دید؟ آیا خطیب ناخوش‌ـ آواز این خواب‌را نامبارك یافت ؟ چه گفت ؟

حرف

حکایت

یکی از شعرا پیش امیر دُزدان رفت وثنا گفت . فرمود تاجامه‌اش بِستَدند وازده بدرکردند سگان درقفای وَی‌افتادند. خواست تاسنگی بردارد ؛ زمین یخ بسته‌بود. عاجزشد،گفت : این‌چه حرامزاده مردمانند که‌سگ‌را کُشاده‌اندوسنگ‌را بسته. امیر دُزدان از ظُرفه بِشنید وبخندید وگفت : ای حکیم ، ازمن چیزی بخواه . گفت : جامهٔ خود میخواهم ، اگر انعام فرمائی .

بیت

امیدوار بُوَد آدمی بخیر کسان؛ مرابخیر توامیّدنیست،شرمرسان.

خطیب برآز دوشوندی وشویله دیدی :
— نه‌مبارك برژیا کوردك که بنی قصورمه آکاه ایشته توبه ایدیورم که بوندن صوکره یاواشدن غیری اوقومایه‌ایم (آنجق یاواش‌سسله اوقویه‌ایم).

تمرین — ۲۱ فارسیه ترجمه ایدیکز .

تسهیل ترجمه

۱ — خودرا خوش‌آواز پنداشتی (کندینی کوزل ظن ایدردی)
۲ — فریاد برداشتن (فریاد ایتمك ؛ باغیرمق)
۳ — بعلت جاهی که داشت (حائز اولدیغی مقام
٤ — بلیتش میکشیدند (بلاسنی چکرلردی)
٥ — رنجیدنش مصلحت نمیدیدند (آنی ایجی مناسب کورمزلردی)
٦ — پرسیدنِ او(آنك حال وخاطرینی صورمغه
۷ — ترادر خواب دیدم، یاخود: ترا خوابی دید رؤیاده کوردم)
۸ — لختی پندیشید (برآز دوشوندی)
۹— مرا از عیب خویش مطلع گردانیدی (بنی‌قـ آکاه ایتدك)

حکایت

تنی چند ازبندگان سلطان محمود حسن‌میمندیرا گفتند که: سلطان اُمروز ترا چه گفت در فلان مصلحت ؟— گفت : برشماهم پوشیده نماند . گفتند :— تو دُستور مملکتی ؛ آنچه باتوگوید ، بامثال ما گفتن رواندارد . گفت : — باعتمادآنکه داند که بکس نگویم ؛ پس چرا می پرسید ؟

تمرین — ۲۳ تورکچه‌یه ترجمه ایدیکز .

ایضاحات

۱ — تنی چند (برقاچ کیشی)

۲ — حسن میمندیرا (حسن میمندی‌یه ؛ سلطان محمود غزنوینك وزیری ایدی)

۳ — تراچه گفت درفلان مصلحت (فلان ایش حقنده سکا نه‌سویلادی)

٤ — بر شماهم پوشیده نماند (سزه‌ده کیزلی قالماز ؛ یعنی سزه‌ده سویلار)

٥ آنچه‌باتوگوید، بامثال ما گفتن‌رواندارد (سکاسویله‌دیکنی بزم کبیلره سویله‌مکی مناسب بولماز)

سؤالها

تنی‌چند حسن‌میمندیرا چه‌گفتند ؟ حسن میمندی که‌بود ؟ ایشانرا چه‌گفت ؟ ایشان بازچه گفتند ؟ حسن میمندی آنگاه چه‌جواب داد ؟

سالار دُزدان را برو رحمت آمد ؛ جامه اش بـ
قبا پوستینی براو مزید کردو دِرَمی چند بداد .

تمرین — **۲۲** تورکجه‌یه ترجمه ایدیکز .

ایضاحات

۱ — ثنا کفتن (مدح ایتمك) ؛ از ده بدر کردند طیشاری ایتدیلر ؛ چیقاردیلر)

۲ — درقفای وی افتادند (آرقه‌سنه دوشدیلر ، آ هجوم ایتدیلر)

۳ — خواست تا سنکی بردارد (برطاش قالدیرمق ای عیناً : ایسته‌دی تا که برطاش یوقاری طوتمه)

٤ — بغ بسته (یوز باغلامش ؛ یوز طوتمش)

٥ — سکرا کشاده اند وسنکرا بسته (کوبکی آچمـ قویوبرمشلر حال بوکه طاشی باغلامشلر) .

٦ — قبا پوستینی براومزید کرو (پوستین « کورکلی ایسه وحدت ایچون : برکورکلی جامه‌یی اوسته قاتدی) .

۷ — دری چند (برمقدار پاره)

سؤالها

پیش امیردزدان کار فت ؟ چه کرد ؟ امیردزدن چه درکوچهای ده چه واقع شد ؛ شاعر چه خواست بردار توانست که سنکی برداشت ؟ چرا ؟ آنکاه چه کفت ؟ این کف شنید ؟ آیا پسندید ؟ چه کفت ؟ شاعرچه خواست ؟ آیا جا بازدادند ؟ نیز براین چه مزید کردند ؟

خداوند فرهنك و تدبير وهوش
نگويد سخن تانبيند خوش .

ايضاحات

١ — سحبان وائل (حضرت پيغمبرك مداحلرندن برشاعردر)
٢ — بي‌نظير نهاده اند (مثلسز قومشلردر ، يعني بي‌نظير عد واعتبار ايدرلر)
٣ — برسرجمي (بر جماعتك باشنده ، برجماعته خطاباً)
٤ — سخن‌گفتي (سوزسويله‌يوردي ، ايراد نطق ايديوردي)
٥ — اگر همان معني اتفاق افتادي (شايد عيني معنا اتفاق دوشسه ايدي ، يعني عيني معنانك تكراري ايجاب ايتمش اولسه)
٦ — يكي (برى ، يك اسم عددينه ياى تنكير ويايای تعريف داخل اولور)
٧ — مثنوينك برنجي بيتي شويله ترجمه اولونور :
«سوز نه‌قدر شيرين‌ودلپذير ، نه‌قدر تصديق وتحسينه لائق اولسه» ايكنجي بيتي ايسه : « بركره سويله‌ديكك شيئي بر داها تكرار ايتمه ، زيرا حلوا (ده) بركره يندكدن‌صوكره كافي (اولور) »
٨ — باز پس (بر داها وتكرار معناسنه كلن بو ايكي كلمه‌اتباعا وارد اولمشلردر ، بازوپس صورتنده دخي قوللانيلير لر .)
٩ — سخن‌را سرست اى خردمندوبن (بو مصراع نثره تحويل ايديلمجك اولورسه شويله اولور: اى‌خردمند،سخن‌را سروبن است. معناسي : اى عاقل ، سوزك باشي ونهايي واردر)
١٠ — نگويدسخن‌تانبيندخوش(سكوت كورمه‌نجه‌سوزسويله‌منه، خوش ، ساكت ديكدر ، مجازاً سكوت يرينه قوللانيلمشدر)

حکایت

سَحبانِ وائل‌را در فصاحت بی‌نظیر نهاده ا
سرجمی سخن گفتی ولفظی‌را مکرر نکردی وا
اتفاق افتادی بعبارتی دیگر گفتی وازجملهٔ آداب
یکی اینست .

مثنوی

سخن گرچه دلبسند وشیرین بُود،
سزاوار تصدیق وتحسین بود ،
چویکبار گفتی مگو باز
که حلوا چویکبار خوردند

تمرین — ٢٤ تورکجه‌یه ترجمه ایدکز :

حکایت

یکی‌را ازحکما شِنیدم که‌میگفت: هرگز کسی
اقرار نکند ، مگر آنکس که چون دیگری در
هنوز تمام نا کرده ، اوسخن آغاز کند .

مثنوی

سخن راسرست ای خردمندو بُن،
مَیاوَر سخن درمیانِ سـ

عاقل کنج شویله‌جواب ویردی: « قورقارم که بیلمه‌دیکمدن صورارلرده محجوب اولورم . »

تمرین — ٣٦ فارسی‌یه ترجمه ایدیکز .

تسهیل ترجمه

١ بازرکانی‌را هزار دینار خسارت افتاد (بر تاجر بیك آلتون زیان ایتمشدی) .

٢ — نبایدکه این سخن‌را باکس درمیان نهی (بوسوزی کیمسه‌نك یانده سویله‌مه‌ملیسك)

٣ — مرا مطلع گردان که مصلحت‌درنهان داشتن‌چیست (بنی آکاه ایت‌که کیزلی طوتمقده فائده نادر .)

٤ — نقصانِ مایه (سرمایه‌نك آزالمه‌سی) ؛ شماتت همسایه (قومشونك دیدی قودیسی)

٥ — از فنون وفضائل‌حظی وافرداشت (فنون‌وفضائلدن جسیم بر حصه صاحبی ایدی)

٩ — از آنچه دانی (بیلدیککدن) ؛ از آنچه ندانم (بیلمدیکمدن)

٧ — شرمساری بُردن(محجوبیت‌طاشیمق؛محجوب‌قالمق.)

سؤالها

کرا خسارت افتاد ؟ چنددینار ؟ آن بازرکان پسرشرا چه‌کفت؟ پسر چه کفت ؟ بازرکان درنهان داشتن خسارت چه مصلحت دیدی ؟

سؤالها

ـ حیان وائل که بود ؟ سالی چه کردی ؟ چطور آیا لفظهارا مکرر کردی ؟ اکر همان معنی اتفاق افتاد؛ یکی ازآداب ندماء ملوك چیست ؟ یکی ازحکما چه میکـ فرهنك وهوش کی سخن کوید ؟

حکایه (ترجمه)

بر تاجرك بیك دینـار زیانی اولدی ؛ اوغلـ « بوسوزی کیمسه‌نك یانده‌سویله‌مه‌ملیسك »

چوجوق جواب ویردی : « فرمان سنکدر لکن بکا شونی سویله که کیزلی طوتمقده‌کی فائده نه

تاجرده : « فائده شودرکه مصیبت ایکی اولماـ سرمایه‌مزك آزالمه‌سی ، دیکری‌ده قومشونك دید؛ دیدی .

تمرین — ۲۵ فارسی‌یه ترجمه ایدیکز.

حکایه (ترجمه)

عاقل بر کنج علوم وفنوندن جسیم برحصه ص «فقط» نه قدر علما مجلسلرنده بولونسه سوزسویله‌م

بر دفعه بابایی دیدی‌که : « ای‌اوغول، سن‌ده نه‌دن بحث ایتمزسك ؟ »

بیت

دست تضرع چه سود بندهٔ محتاج را :
وقت دعا برخدا ، وقت کرم دربغل؟

قطعه

از زر و سیم راحتی برسان ،
خویشتن هم تمتعی برگیر ؛
دانکه این خانه‌ازتوخواهدماند،
خشتی‌ازسیم وخشتی‌اززرگیر.

آورده اند که در مصر ، اقارب درویش داشت ؛ بقیّت مال او تُوانگر شدند و جامهای کُهن بَمَرگِ او بدریدند وخزّو دیبا بُبریدند . هم در آن هفته یکی را دیدم از ایشان بر بادپای روان وغلامی پری پیکر درپی او دوان ؛ با خود گفتم :

قطعه

وَمَه گر مُرده‌باز گردیدی بمیان قبیله و پیوند
ردّ میراث سخت تر بودی وارثانرا زمرگ خویشاوند

بسابقهٔ معرفتی‌که میان ما بود آستینش کشیدم وگفتم :

آن جوان خردمند آیا درمحا لی دانشمندان که نشستی سخن
چرا ؟ پدرش باری اورا چه پرسید ؟ جوان خرد مند چه ک

حکایت

مالداری را شنیدم که بَبُخل چنان معروف بود که حا
بسخا ؛ ظاهر حالش بنعمت دنیا آراسته و خِسّت نفس
در نهادش همچنان متمکن که نانی بجانی ازدست ندادی و
ابی هریره را بلقمهٔ نَنَواختی وسگ اصحاب کهف را است
نینداختی ؛ فی الجمله خانهٔ اورا کسی ندیدی درکُشاده وسفر
سرکُشاده .

بیت

درویش بَجُز بویِ طعامش نشنیدی ؛
مرغ ازپسِ نان خوردنِ اوریزه نچیدی

شنیدم که بدریای مغرب راه مصر گرفته بود و
فرعونی در سر .

ناگاه بادِ مخالف گردِ کشتی برآمد ؛ دست بر
وفریاد بی فائده کردن گرفت .

۹ — فریاد بی فائده کردن کرفت (فائده‌سز فریاد ایتمکه باشلادی؛ کرفت « باشلادی » معناسنی افاده ایدیور)

۱۰ — وقت دعا برخدا، وقت کرم دربغل (احتیاج زمانده اللهه رفع ایدیلن واللهك کرمی زمانده ایسه قوانوق آلتنه صوقولان؛ بوادصاف برنجی مصراعده‌کی دست تضرعه عائد ر)

۱۱ — راحتی برسان (بر راحت ایریشدیر ؛ یعنی باشقه‌سنه بر ایبلك ایت)

۱۲ — خشتی از سیم وخشتی از زر کیر (برکیرپچنی کوموشدن وبر کیرپچنی آلتوندن طوت یعنی فرض ایت؛ بونده بر (بنه) مقدردر)

حکایت

بازرگانی رادیدم که صدونجاه شُتُربار داشت وچهل بنده وخدمتکار. شبی درجزیرهٔ کیش مرا بحُجرهٔ خویش بُردوهمه شب نیارمید ازسخنهای پریشان کفتن، که فُلان انبازم بترکستان است وفلان بضاعت بهندوستان و این کاغذ قبالهٔ فُلان زمین است وفلان چیزرا فلان ضمین. کاه کفتی که خاطر اسکندریه دارم که هوای خوش‌است وکاه کفتی نه که دریای مغرب مشوّش است . باز کفت: سعدیا سفری دیگر درپیش است که اگر آن کرده شود بقیّهٔ عمر خویش بکوشه نشینم وترك تجارت کُنم. کفتم : آن کُدام سفر است ؛ کفت : کوکُرد پارسی بچین خواهم بُرد ؛ شنیده‌ام که آنجا قیمت عظیم دارد ؛ واز آنجا

بیت

بخورای نیك سیرت وسَره مرد ،
کان‌نگون بخت گِرد کَرد ونخور

تمرین — ۲۷ تورکجه‌یه ترجمه ایدیکز .

ایضاحات

۱ — بخل چنان معروف بود که حاتم طائی بسخا (سخاده اولدیغی قدر « او » خسیسلکده معروف ایدی)

۲ — نانی بجانی از دست ندادی (بر اکمکی بر جانه التدن چیقارمازدی ؛ ویرمزدی)

۳ — کربهٔ ابی هریره را بقمهٔ نتواختی (ابو هریره « کدیسنی برلقمه ایله تلطیف ایتمزدی ، یعنی ابو هریره‌نك کدیه اولسه اوکا بر لقمه آتغه قیمه‌مازدی)

٤ — خانهٔ اورا کسی ندیدی در کشاده (أوینی کیمسه آچیق اولهرق کورمزدی) ، وسفرهٔ اورا سرکشاده (وسه سریلمش ، قورولمش ، کورمزدی فعلی بورایه‌ده عائددر)

٥ — مرغ از پس نان خوردن او ریزه نچیدی (قوشه اکمك یمه‌سندن صوکره اکمك اوغانی طوپلامازدی یعنی طو اکمك اوغانی بولمازدی)

٦ — راه مصر برگرفته بود (مصره یولی طوتمش اید

۷ — خیال فرعونی بر سر (فرعونلق خیالنی ، عظمت باشنده ؛ طوتمش ایدی فعلی بورایه‌ده عائددر)

۸ — کرد کشتی برآمد (گمینك اطراغنده یوکسلدی ، ایتدی)

۹ — فریاد بی فائده کردن کرفت (فائده‌سز فریاد ایتمکه باشلادی ؛ کرفت « باشلادی » معناسنی افاده ایدیور)

۱۰ — وقت دعا برخدا، وقت کرم دربغل (احتیاج زمانده اللهه رفع ایدیلن واللهك کرمی زمانده ایسه قوللرنوق آلتنه صوقولان ؛ بواوصاف برنجی مصراعده‌کی دست تضرعه عائد در)

۱۱ — راحتی برسان (بر راحت ایریشدیر ؛ یعنی باشقه‌سنه بر ایپلك ایت)

۱۲ — خشتی از سیم وخشتی از زر کیر (برکیرپچنی کوموشدن وبر کیرپچنی آلتوندن طوت یعنی فرض ایت؛ بونده بر (ینه) مقدردر)

حکایت

بازرگانی رادیدم که صدوپنجاه شُتربار داشت وچهل بنده وخدمتکار. شبی درجزیرهٔ کیش مرا بحُجرهٔ خویش بُردوهمه شب نیارمید ازسخنهای پریشان کفتن، که فُلان انبازم بترکستان است وفلان بضاعت بهندوستان و این کاغذ قباله فُلان زمین است وفلان چیزرا فلان ضمین. کاه کفتی که خاطر اسکندریه دارم که هوای خوش‌است وکاه کفتی نه که دریای مغرب مشوّش است . باز کفت: سعدیا سفری دیگر درپیش است که اگر آن کرده شود بقیّهٔ عمر خویش بکوشه نشینم وترك تجارت کُنم. کفتم : آن کُدام سفر است ؛ کفت : کوکُرد پارسی بچین خواهم بُرد ؛ شنیده‌ام که آنجا قیمت عظیم دارد ؛ واز آنجا

بیت

بخورای نیك سیرت وسَره مرد ،
کان‌نگون بخت گرد کَرد ونخورد

تمرین — ۲۷ تورکجه‌یه ترجمه ایدیکز .

ایضاحات

۱ — بخل چنان معروف بود که حاتم طائی بسخا (ح
سخاده اولدیغی قدر « او » خسیسلکده معروف ایدی)
۲ — نانی بجانی از دست ندادی (براکمکی بر جانا
الدن چیقارمازدی ؛ ویرمزدی)
۳ — کربهٔ ابی هریره را بقمهٔ نتواختی (ابو هریره «
کدیسنی برلقمه ایله تلطیف ایتمزدی ، یعنی ابو هریره‌نك کدید
اولسه اوکا بر لقمه آتمغه قیمه‌مازدی)
٤ — خانهٔ اورا کسی ندیدی در کشاده (أوینی کیمسه
آچیق اولهرق کورمزدی) ، وسفرهٔ ا.را سرکشاده (وسـ
سریلمش ، قورولمش ؛ کورمزدی فعلی بورایه‌ده عائددر)
٥ — مرغ از پس نان خوردن او ریزه نچیدی (قوش
اکمك یمه‌سندن صوکره اکمك اوفانی طوپلامازدی یعنی طو
اکمك اوفانی بولهمازدی)
٦ — راه مصر برگرفته بود (مصر یولنی طوتمش اید
۷ — خیال فرعونی بر سر (فرعونلق خیالی، عظمت
باشنده ؛ طوتمش ایدی فعلی بورایه‌ده عائددر)
۸ — کرد کشتی برآمد (کمینك اطراقنده یوکسلدی ،
ایتدی)

٣ — همه شب نیارمید ازسخنهای پریشان کفتن (بوراده‌فعل مفعولدن اول کلمش : بوتون کیجه پریشان سوزلر سویلهمکدن فارغ اولمادی ، دیکلهمه‌دی)

٤ — که‌فلان انبازم الخ. (بو جمله‌لرك باشنده‌کی « که » سخنهای پریشانك تبیین وایضاحیچوندر. او پریشان سوزلر شوقبیلدن‌شیلردی؛ دیمك اولور .)

٥ — انباز = شریك: بضاعت = امتعهٔ تجاریه وسرمایه؛ قباله = حجت ، سند ، ضمین = کفیل .

٦ — خاطر اسکندریه دارم (عیناً : اسکندریه خاطرینی‌طوتاردم یعنی اسکندریه‌یه سفره نیّم وار)

٧ — وکاه کفتی نه‌که‌دریای مغرب مشوش است (بوراده‌کی « که » زیراه‌مناسبه‌در: وکاه خایر، دیر ایدی، زیرا مغرب‌دکزی‌قاریشیقدر)

٨ — درپیش است (مصممدر)

٩ — کوکرد = کوکورد، دیبا = قیمتلی برقماش؛ پولاد = جلیك؛ آبکینه = شیشه‌معمولانی: آینه، صراحی وسائره؛ ردیمانی: یمن طاشی ؛ ستور = پینك حیوان ، مرکب .

١٠ — فرو خواند (اوقودی ، طوردی ؛ صایدی ، دوکدی)

١١ — طاقت کفتنش (آنده‌سویله‌مکه‌طاقت؛ سویله‌مه‌سنه‌طاقت)

١٢ — شنیدستی (شنیدی‌ایله‌است؛ ایشیتمشکدر دیمك اولور؛ بوطرز یالکز «شنیدی» دیمکدن دها قوتلی براحتمالی حائزدر)

١٣ — دنیادار (عیناً : دنیا طوتان یعنی‌دنیایی‌سون، دنیا مالنه مبتلا اولان)

سؤالها

آن بازرکان چه داشت ؟ کجابود ؟ شیخ سعدیرا کجا برد (ضم با ایله) ؟ همه شب "چه کرد ؟ چکونه سخنهای پریشان میکفت ؟ آیا به‌اسکندریه سفرکردن درپیش کردی؟ کدام سفررا درپیش کردی؟

کاسهٔ چینی بروم آرم ، ودیبای رومی بهند وپولاد هندی
وآبگینهٔ حلبی بیمن وبردیمانی بپارس واز آن پس ترك
کُنم وبَدُکانی بِنشینم . چندان ازین مالخولیا فرو
بیش ازآن طاقت گفتنش نماند گفت: ای سعدی تونیز
بگوی از آنها که دیدهٔ و شنیدهٔ . گفتم :

رباعی

آن شنیدستی که در صحرای غور
بار سالاری بیفتاد از ستو
گفت : چشم تنك دنیا داررا
یا قناعت پرکُند یا خاك گو

تمرین — ۲۸ تورکجه یه ترجه ایدیکز .

ایضاحات

۱ — صد وپنجاه شتر برداشت و چهل بنده و خدمتکار
(داشت = مالك ایدی فعلنك مفعوللری ایکی یه تقسیم ایا
فعل اوزرینه کلش ـ بوندن اول ده مختلف معنالره دیللرله فارسینك بوخص
اوزرینه دقتك جلبنه چالیشیلمش ایدی ـ معناسی : یوز اللی دو
قیرق کوله وخدمتکاره مالك ایدی ، اولور . معمافیه فعل
کتیرمك ده ممکندر .)

۲ — جزیرهٔ کیش هندستاندددر .

کلاه کوشهٔ دهقان بآفتاب رسید
که سایه برسرش افکندچون توسلطانی.

تمرین -- ۲۹ تورکجه یه ترجمه ایدیکز .

ایضاحات

۱ — ازخاصان (بندکان خاصدن ، توابعدن ؛ معیتدن)
۲ — یزمستان (قیش زماننده ؛ قیشین)
۳ — ازعمارت (معموره‌دن ؛ شهردن)
۴ — تازحمت سرمانیاشد (صؤوقدن مضطرب اولمایهلم)
۵ — التجا بخانهٔ دهقانی رکیك بردن (یعنی بخـانهٔ دهقانی رکیك التجا بردن : عاجز برکوپلینك خانهسنه التجا ایتمك ؛ مسـندی یعنی خبری مقدمدر .)
۶ — زمین خدمت ببوسـید (زمین عبودیتی اوپدی ؛ ایران عاداتندندر)
۷ — مطبوع آمد (مقبول کلدی ؛ مقبوله کچدی)
۸ — نعمت وخلعت (پاره والبسه)
۹ — در رکاب ملك (پادشاهك رکابنده . یعنی آت اوزرنده کیدن پادشاهك اوزنکی محلنه یاقین اولمرق)
۱۰ — کلاه کوشه (= کوشهٔ کلاه ؛ کلاهنك کوشهسی)
۱۱ — که سایه بر سرش افکند چون تو سلطانی (یعنی : که چون تو سلطانی برسرش سایه افکند : زیرا سنك کبی بر پادشـاه آنك باشی اوزرینه کولکه صالدی)

سؤالها

یکی از ملوك کجا بود ؟ باکه بود ؟ بکدام فصل بود ؟ چون شب

پس ازآن‌که کوکرد پارس‌را بچین برده‌شود آیا چیزی دیَ
یاران خواستی برد؟ دیبای‌رومی کجاخواستی برد؟ پس ازآ
دراز چه مصمم کردی؟ آیا پس از کفتن نیتهای‌خود چیز
پر سید؟ شیخ چه کفت؟

حکایت

یکی از ملوك باتنی چند ازخاصان، درشکارگاهی
ازعمارت دور افتاد. شب درآمد؛ خانهٔ دهقانی دید
گفت: شب آنجا رویم تازحمت سرمانباشد. یکی
گفت: لایق قدر پادشاهان نباشد التجا بخانهٔ دهقانی
بردن؛ اینجا خیمه‌زنیم وآتش افروزیم. دهقان‌را خ
ماحضری ازطعام ترتیب کرد؛ پیش سلطان بردوزمی
ببوسید وگفت: قدر بلند سلطان بدین قدر نازل
ولیکن نخواستدکه قدر دهقان بلند شود. م
گفتن اومطبوع آمد؛ شبانگاه بمنزل اونقل کردند.
اورا نعمت وخلعت بخشید. شنیدم‌که دردکاب ملا
چند میرفت ومیگفت:

قطعه

زقدر وشوکت سلطان نگشت چیزی کم
ز التفات بمهمان سرای د

٦ — شکر نعمت حق بجای آوردن (اللهم شکر وظیفه‌سنی ایفا ایتمك)

سؤالها

سعدی آیا از کردش زمان اغلب ناله‌زنی ؟ مکرکی ؟ آیا پول نمیداشت که خودرا پای پوشی خرد؟ کجا درآمد؟ که دید ؟ چه کرد ؟

(ترجمه)

بصره‌ده بر اعرابی کوردم ، «شویله» حکایه ایدیوردی که: « بر وقت چولده یولی غائب ایتمش ایدم ویانمده ذخیره نامنه برشی قالمامش ایدی . هلا که تمایله قانع ایدم که آپانسز بر بر طوربه بولدم . هیچ برزمان اول ذوق ومسرتی اونوتمام که آنی قاورولمش بوغدای ظن ایتدم . صوکرده او مرارت تومیدیی (اونوتمام) که آنك ایچی اولدیغنی آکلادم . »

تمرین — ۳۱ فارسیه ترجمه ایدیکز .

تسهیل ترجمه

۱ — دربیابان راه گم کرده بودم (چولده یولی غائب ایتمش ایدم)

۲ — زاد (ذخیره ، قومانیه) ؛ توشه (کذلك ذخیره ، قومانیه) .

درآمد آیا از عمارت دور افتاده بودند ؟ چه‌چیز دیدند ؟ ملك
گفت ؟ که اعتراض نمود ؟ آن وزیر چه مخالف کرد ؟ چه
مصلحت دید ؟ آیا دهقان را خبر شد ؟ چه کرد ؟ آیا ملك را
گفتن او نامطبوع آمد ؟ شبانگاه چه کردند ؟ ملك دهقان
خلعت ونعمت بخشید ؟ دهقان آیا چیزی گفت ؟

(ترجمه)

هیچ بر زمان وقت وحالدن ناله‌وشکایت‌ایتمه‌مشدم ؛ آ
برزمان‌که آیاغم چیلاق قالمش ایدی وآیاق قابی آلمغه ق
یوق ایدی . کوفه جامعنه کوکلم محزون‌اوله‌رق کیردم ؛ او
برینی کوردم‌که آیاغی یوق ایدی . جناب حقه شکر وظیف
ایفا ایتدم وقوندره‌سزلغه صبر أیله‌دم .

تمرین — ۳۰ فارسیه ترجمه ایدیکز .

تسهیل ترجمه

۱ — هرگز (هیچ بر زمان) .

۲ — از دور زمان ؛ از گردش آسمان (وقت وحالد
فلکك دورندن) ؛ دلتنك (کوکلی محزون ؛ صیقلمش)

۳ — نالیدن ؛ فریادکردن ؛ شکایت‌کردن (ناله وشک
ایتمك)

٤ — مگر وقتی‌که (آنجق بر زمان‌که) ؛ بی‌ک
(قوندره‌سز) ؛ بی‌کفشی (قوندره‌سزلق) ؛ استطاعت خر
پای پوشی نداشتم (قوندره آلمغه قدرتم یوق ایدی)

ایضاحات

۱ ــ بزرگتر همت (فضیلنده داها یوکسك)
۲ ــ فراهم آوردن(طویلامق)؛ گردآمدن (اطرافنده طوپلانمق)
۳ ــ منت بردن (منت آلتنده قالمق ، منت چکمك)
٤ ــ برتر ازخود(نفسمدن‌دها یوکسك؛ تر، اداته داخل اولمش)
۵ ــ خارکن(دیکن‌قوپاروب طوپلایان؛ دیکنجی)؛پشتهٔ(برقوجاق، آرقه‌یه آلنه‌جق مقداردده) .

سؤالها

حاتم بکدام شمائل مشهور است؟ روزی اورا چه گفتند؟ آیامردی دیگر از خود بزرگتر همت دید ؟ این شخص که‌بود ؟ آن خارکن را کجادید ؟ آن روز حاتم چه قربان کرده‌بود؟ کجا رفتند ؟ بآن خارکن چه گفت ؟ یا خارکن اورا چه گفت ؟

حکایت

درویشی را ضرورتی پیش آمد؛ کسی گفتش: فُلان‌نعمتِ بی قیاس دارد اگر برحاجت تو واقف گردد همانا در قضای آن توقف‌رواندارد. گفت: من‌اوراندانم. گفت: مَنَت‌رهبری کنم. دستش بگرفت ، تا بمنزل آنکس درآورد . درویش یکی رادید ، لب فروهشته وتُند نشسته. سخن نگفت وباز گشت. گفتش چه‌کردی ؟ گفت: عطای او بلقای او بخشیدم.

۳ — دل برهلاك نهاده بودم (عیناً : کوکلی هلاك قومشدم ، یعنی هلاکه تمایله قانع ایدم)

٤ — فراموش نکنم (اونوتمام) : پنداشتم (ظن) گندم بریان (قاوروملش . کباب ایدلمش بوغدای) ؛ (ایچمی) .

سؤالها

شیخ در کدام شهر اعرابی دید ؟ این چه حکایت میکند ؟ دربیابان آن اعرابی را چیزی از زاد وتوشه مانده بود ؟ آن یافت ؟ دراین کیسه چه بود ؟ اول چه پنداشت ؟ پس از آن معلوم شد ؟ اورا چه حسیات پیدا شد ؟

حکایت

حاتم‌طائی را گفتند از خود بزرگتر همت درجهان یاشیندهٔ ؟ گفت :ـ روزی چهل شترِ قربان کرده بود، عرب بکوشهٔ صحرا بیرون رفتیم . خار کنی رادیدم که فراهم آورده . گفتم : بمهمانیِ حاتم چرا نروی که خلق اوگرد آمده اند؟ گفت :

بیت

هرکه نان از عمل خویش خورد منت از حاتم طائی نبرد

انصاف دادم که من اورا بهمت وجوانمردی برتراز

ایضاحات

۱ ــ بزرکتر همت (فضیلتده داها یوکسك)
۲ ــ فراهم آوردن (طوپلامق)؛ کردآمدن (اطرافنده طوپلامق)
۳ ــ منت بردن (منت آلتنده قالمق ، منت چکمك)
٤ ــ برتر ازخود (نفسمدن‌دها یوکسك ؛ تر ، اداته داخل اولمش)
۵ ــ خارکن (دیکن قوپاروب طوپلایان ؛ دیکنجی) ؛ پشتهٔ (برقوجاق ، آرقه یه آلنه جق مقدارده) .

سؤالها

حاتم بکدام شمائل مشهور است؟ روزی اورا چه گفتند؟ آیا مردی دیکر از خود بزرکتر همت دید ؟ این شخص که بود ؟ آن خارکن را کجادید ؟ آن روز حاتم چه قربان کرده بود؟ کجا رفتند ؟ بآن خارکن چه گفت ؟ یا خارکن اورا چه گفت ؟

حکایت

درویشی را ضرورتی پیش آمد؛ کسی گفتش: فُلان نعمتِ بی قیاس دارد اگر برحاجت تو واقف گردد همانا در قضای آن توقف روا ندارد. گفت: من اورا ندانم. گفت: مَنَت رهبری کنم. دستش بگرفت ، تا بمنزل آنکس درآورد . درویش یکی رادید ، لب فروهشته و تند نشسته. سخن نگفت وباز گشت. گفتش چه کردی ؟ گفت: عطای او بلقای او بخشیدم.

۳ — دل برهلاك نهاده بودم (عیناً) ؛ کوکلی هلاك قومشدم ، یعنی هلاکه تمامیله قانع ایدم)

٤ — فراموش نکنم (اونوتمام) ؛ پنداشتم (ظن گندم بریان (قاورولمش ، کباب ایدلمش بوغدای) ؛ (ایخجی) .

سؤالها

شیخ در کدام شهر اعرابی دید ؟ این چه حکایت میکند درمیابان آن اعرابی را چیزی از زاد وتوشه مانده بود ؟ آن یافت ؟ دراین کیسه چه بود ؟ اول چه پنداشت ؟ پس از آن معلوم شد ؟ اورا چه حسیات پیدا شد ؟

حکایت

حاتم‌طائی را گفتند از خود بزرگتر همت درجهان یاشیندهٔ ؟ گفت:ـ روزی چهل شُترْ قربان کرده بود، عرب بکوشهٔ صحرا بیرون رفتیم . خار کنی رادیدم که فراهم آورده . گفتم: بمهمانیْ حاتم‌چرا نروی که‌خلق اوگرد آمده اند؟ گفت :

بیت

هرکه‌نان از عمل‌خویش خورد منت از حاتم طائی

انصاف دادم که من‌اورا بهمت‌وجُوانمردی برتراز-

تمرین — ۳۲ تورکچه‌یه ترجمه ایدیکز.

ایضاحات

۱ ــ بزرگتر همت (فضلنده داها یوبوك)
۲ ــ فراهم آوردن(طوپلامق)، گردآمدن (اطرافنده‌طوپلانمش)
۳ ــ منت بردن (منت آلنده قالمق ، منت چکمك)
٤ ــ برتر ازخود(کندیدن‌ده‌ا یوکسك، ترك ادانه داخل‌اولمش)
۵ ــ حارکن(دیکن‌قوپاروب طوپلایان، دیکنجی)،پشتهٔ(برقوحاق، آرقه‌یه آلنه‌جق مقداردده) .

سؤالها

حاتم بکدام شمائل‌مشهور است؟ روزی اورا چه گفتند؟ آیامردی دیگر از خود بزرگتر همت دید ؟ این شخص که‌بود ؟ آن حارکن را کجا دید ؟ آن روز حاتم چه قربان کرده‌بود؟ کجا رفتند ؟ بآن حارکن چه گفت ؟ یا حارکن اورا چه گفت ؟

حکایت

درویشی را ضرورتی پیش آمد؛ کسی گفتش: فلان‌نعمت بی قیاس دارد اگر برحاجت تو واقف گردد همانا در قضای آن توقف‌روانداردد. گفت: من‌اورانمیدانم. گفت: منّت رهبری کنم. دستش بگرفت ، تا بمنزل آنکس درآورد . درویش بکی رادید ، لب فروهشته وکُند نشسته. سخن نگفت وبار گشت. گفتش چه‌کردی ؟ گفت: عطای او بلقای او بخشیدم.

۳ — دل برهلاك نهاده بودم (عیناً ؛ کوکلی هلال
قومشدم ، یعنی هلا که تمامیله قانع ایدم)
٤ — فراموش نکنم (اونوتمام) ؛ پنداشتم (ط
گندم بریان (قاورولمش . کباب ایدلمش بوغدای) ؛
(ایجی) .

سؤالها

شیخ در کدام شهر اعرابی دید ؟ این چه حکایت ه
درمیان آن اعرابی را چیزی از زاد وتوشه مانده بود ؟
یافت ؟ دراین کیسه چه بود ؟ اول چه پنداشت ؟ پس از آن
معلوم شد ؟ اورا چه حسیات پیدا شد ؟

حکایت

حاتم طائی را گفتند از خود بزرگتر همت درج
یا شنیده ؟ گفت :ــ روزی چهل شتر قربان کرده بود
عرب بگوشهٔ صحرا بیرون رفتیم . خار کنی رادیدم که
فراهم آورده . گفتم: بمهمانی حاتم چرا نروی که خلق
او گرد آمده اند؟ گفت :

بیت

هرکه نان از عمل خویش خورد منت از حاتم ط

انصاف دادم که من اورا بهمت وجوانمردی برتر
تمرین — ۳۲ تورکجه یه ترجمه ایدیکز .

دم (عیناً ؛ کوکلی هلاك اوزرینه
ه قانع ایدم)
اونوتمام)؛ پنداشتم (طن ایتدم)؛
کاب ایدلش بوغدای) ؛ مروارید

ؤالها

دید ؟ این چه حکایت میکرد ؟ آیا
زاد وتوشه مانده بود ؟ آنگاه چه
چه پنداشت ؟ پس از آن اورا چه
شد ؟

کایت

بود بزرگتر همت درجهان دید؛
ل شتر قربان کرده بود،وبااصرا،
یم . خارکنی رادیدم که پشتهٔ خار
حاتم چرا نروی که خلقی بر بساط

یت

منت از حاتم طائی نبرد .
همت وجوانمردی برتر ازخوددید.
ه ترجمه ایدیکز.

ایضاحات

۱ ــ بزرگتر همت (فضیلتده داها یوکسك)
۲ ــ فراهم آوردن(طوپلامق)، گردآمدن (اطرافنده طوپلانمق)
۳ ــ منت بردن (منت آلتنده قالمق ، منت چکمك)
٤ ــ برتر ازخود(نفسدن دها یوکسك، تر. اداته داخل اولمش)
۵ ــ خارکن(دیکن قوپارووب طوپلایان، دیکنجی)،پشتهٔ(برقوجاق، آرقه یه آلنه جق مقداردده) .

سؤالها

حاتم بکدام شمائل،مشهور است؟ روزی اورا چه گفتند؟ آیامردی دیگر از خود بزرگتر همت دید ؟ این شخص که بود ؟ آن خارکن را کجادید ؟ آن روز حاتم چه قربان کرده بود؟ کجا رفتند ؟ بآن خارکن چه گفت ؟ یا خارکن اورا چه گفت ؟

حکایت

درویشی را ضرورتی پیش آمد؛ کسی گفتش: فلان نعمت بی قیاس دارد اگر برحاجت تو واقف گردد هانا در قضای آن توقف رواندارد. گفت: من اورانداتم. گفت: منّت رهبری کنم. دستش بگرفت ، تا بمنزل آنکس درآورد . درویش یکی رادید ، لب فروهشته وسُتد نشسته. سخن نگفت وباز گشت. گفتش چه کردی ؟ گفت: عطای او بلقای او بخشیدم.

۳ — دل برهلاك نهاده بو
قومشدم ، یعنی هلاکمه تمامیل
٤ — فراموش نکنم (
گندم بریان (قاورولمش ، ک
(ایجی) .

شیخ در کدام شهر اعرابی
دربیابان آن اعرابی را چیزی از
یافت ؟ دراین کیسه چه بود ؟ اول
معلوم شد ؟ اورا چه حسیات پیدا

حاتم طائی را گفتند از خ
باشندهٔ ؟ گفت:ـ روزی چه
عرب بکوشهٔ صحرا بیرون رف
فراهم آورده. گفتم: بمهمانی
اوگرد آمده اند؟ گفت :

هرکه نان از عمل خویش خورد

انصاف دادم که من اورا

احات

ه داها یوبوك)
)؛ کردآمدن (اطرافنده‌طویلاءق)
نده قالق ، منت چکمك)
ها یوکسك؛ تر، اداته داخل‌اولمش)
طویلایان؛ دیکنجی)؛ پشتهٔ(برقوجاق،

ؤالها

؟ روزی اورا چه گفتند؟ آیامهدی
؟ این شخص که‌بود ؟ آن خارکن را
کرده‌بود؟ کجا رفتند ؟ بآن خارکن
فت ؟

کایت

ی آمد؛ کسی گفتش: فُلان‌نعمتِ
تو واقف گردد همانا در قضای
ن‌اوراندانم. گفت: مِنّت‌رهبری
ی آنکس درآورد . درویش یکی
شسته. سخن نگفت وباز گشت.
طای او بلقای او بخشیدم.

۳ — دل برهلاك نهاده بودم (عیناً : کوکلی هلاك اوزرینه قومشدم ، یعنی هلاکه تمامیله قانع ایدم)

٤ — فراموش نکنم (اونوتمام) ؛ پنداشتم (ظن ایتدم)؛ گندم بریان (قاورولمش ، کباب ایدلش بوغدای) ؛ مروارید (ایجی) .

سؤالها

شیخ در کدام شهر اعرابی دید ؟ این چه حکایت میکرد ؟ آیا دربیابان آن اعرابی را چیزی از زاد وتوشه مانده بود ؟ آنگاه چه یافت ؟ دراین کیسه چه بود ؟ اول چه پنداشت ؟ پس از آن اورا چه معلوم شد ؟ اورا چه حسیات پیدا شد ؟

حکایت

حاتم‌طائی را گفتند از خود بزرگتر همت درجهان دیدهٔ یا شنیدهٔ ؟ گفت:ــ روزی چهل شتر قربان کرده بودم وبااعراء عرب بکوشهٔ صحرا بیرون رفتیم . خارکنی رادیدم که پشتهٔ خار فراهم آورده. گفتم: بمهمانی حاتم چرا نروی که خلق بر بساط او گرد آمده اند؟ گفت :

بیت

هرکه نان از عمل خویش خورد منت از حاتم طائی نبرد .

انصاف دادم که من اورا بهمت وجوانمردی برتر از خود دیدم.

تمرین — ۳۲ تورکجه یه ترجمه ایدیکز.

حکایت

دودرویش خراسانی ملازم صحبت یکدیگر سیاحت کردندی؛ یکی ضعیف بود که بَهَردوشب افطار کردی و آن دیگر قوی که روزی سه‌بار خوردی. قضارا بر در شهری بَشُهمت جاسوسی گرفتار شدند؛ هردورا بخانهٔ کردند، و دَرَش را بگِل بر آوردند. بعداز هفتهٔ معلوم شدکه بی گناهند، در بکشادند؛ قوی‌را دیدند مرده وضعیف جان بسلامت برده؛ دراین عجب بماندند. حکیمی گفت: اگر بخلاف این‌بودعجب‌داشتمی؛ زیرا آن‌یکی بسیار خوار بود، طاقتِ بی‌نوائی نداشت، هلاك شد؛ وآن دیگر خویشتن داربود، برعادت خود صبرکرد وبسلامت بماند.

قطعه

چوکم‌خوردن‌طبیعت شدکسی‌را، چوسختی پیشش آیدسهل گیرد؛
وگرتن پروراست اندر فراخی چو تنگی بیند أز سختی بمیرد.

تمرین — ۳۴ تورکچه‌یه ترجمه ایدیکز.

ایضاحات

۱ — ملازم صحبت یکدیگر (بری‌برینك صحبتنه ملازمت ایده‌رك، یعنی بری برینه رفاقت ایده‌رك).

قطعه

مَبَر حاجت بنزدیك ترش روی که ازخوی بدش فرس
اکر گوئی غم دل با کسی گوی که ازرویش بنقد آس

تمرین — ٣٣ تورکجه یه ترجمه ایدیکز.

ایضاحات

١ — ضرورتی پیش آمد (عیناً: ضرورت اوکنه کلدی؛ فقر وضرورت اولدی)
٢ — نعمت بی‌قیاس دارد (عیناً: قیاسسز نعمت طوتیور؛ یعنی مال وثروت صاحبیدر)
٣ — هانا درقضای آن توقف رواندارد : (عیناً: آنك تسویه‌سنده توقفی لائق طوتمامز ؛ یعنی احتیاجکی تسویه قالمنی روا کورمز .)
٤ — درآورد (ایچری کتیردی) ؛ باز کشتن (کری یعنی دونمك)
٥ — لب فروهشته وتندنشسته (دوداغنی صارقیتمش ؛ سوز ایله اوطورمش)
٦ — مبر حاجت (حاجت ایلتمه ؛ یعنی عرض احتیاج ا
٧ — که از خوی بدش فرسوده کردی (اویله بر اند خویندن فرسوده خاطر یعنی مضطرب اولورسك)
٨ — بنقد (بالفعل ، حقیقةً) ؛ کردی (کشتن وکر مضارع مخاطب)

حکایت

دو درویش خراسانی ملازم صحبت یکدیگر سیاحت کردندی؛ یکی ضعیف بود که بَهَر دو شب افطار کردی و آن دیگر قوی که روزی سه بار خوردی. قضارا بر در شهری بَشُهمت جاسوسی گرفتار شدند؛ هر دو را بخانهٔ کردند، و دَرَش را بگِل بر آوردند. بعداز هفتهٔ معلوم شد که بی گناهند، در بِکشادند؛ قوی را دیدند مرده وضعیف جان بسلامت برده؛ دراین عجب بماندند. حکیمی گفت: اگر بخلاف این بود عجب داشتی؛ زیرا آن یکی بسیار خوار بود، طاقتِ بی‌نوائی نداشت، هلاك شد؛ و آن دیگر خویشتن داربود، برعادت خود صبر کرد وبسلامت بماند.

قطعه

چو کم خوردن طبیعت شد کسی را، چو سختی پیش آید سهل گیرد؛
و گرتن پروراست اندر فراخی چو تنگی بیند از سختی بمیرد.

تمرین — ۳۴ تورکجه یه ترجمه ایدیکز.

ایضاحات

۱ — ملازم صحبت یکدیگر (بری برینك صحبته ملازمت ایده‌رك، یعنی بری برینه رفاقت ایده‌رك).

قطعه

مَبَر حاجت بنزدیك ترش روی که‌ازخوی‌بدش‌فرسو
اکر گوئی غم دل باکسی گوی که‌ازرویش بنقدآسو

تمرین — ٣٣ تورکجه‌یه ترجمه ایدیکز.

ایضاحات

١ — ضرورتی‌پیش‌آمد(عیناً: ضرورت اوکنه کلدی؛ یا فقر وضرورت اولدی)

٢ — نعمت‌بی‌قیاس‌دارد(عیناً: قیاسسز نعمت‌طوتیور؛ یعنی مال وثروت صاحبیدر)

٣ — هانا درقضای آن توقف رواندارد : (عیناً: ه آنك تسویه‌سنده توقفی لائق طوتماز ؛ یعنی احتیاجکی تسویه قانلی روا کورمز .)

٤ — درآورد (ایچری کتیردی) ؛ بازکشتن (کری یعنی دونمك)

٥ — لب‌فروهشته‌وتندنشسته(دوداغنی صارقیتمش‌وسرت ایله اوطورمش)

٦ — مبر حاجت (حاجت ایلتمه ؛ یعنی عرض احتیاج ای

٧ — که از خوی بدش فرسوده کردی (اویله بر انس خوبندن فرسوده خاطر یعنی مضطرب اولورسك)

٨ — بنقد (بالفعل ، حقیقةً) ؛ کردی (کشتن وکر مضارع مخاطب)

سؤالها

درویشی را که پیش‌سخی آمد کسی چه گفت؟ آیا درویش آن توانگر را دانستی ؟ که نزدیك اورد؟ چو درویش درآمد که دید ؟ بدو چیزی گفت ؟ چرا ؟

دودرویش خراسانی چه‌کردندی ؟ چگونه بودند ؟ پدر شهری چرا گرفتار شدند ؟ هر دورا چه‌کردند ؟ آیا معلوم نشدکه درویشان بی‌گناهند؟ آنگاه چه‌کردند؟ آیا هردوزنده بودند ؟ مرده‌که بودو که زنده ؟ حکیمی اینرا بچطور ایضاح کرد ؟

حکایت

یکی از ملوك عجم‌طیبی حاذق بخدمت مصطفی صلی‌الله‌علیه وآله‌وسلم فرستاد ، سالی‌چند در دیار عرب بود، کسی بتجربتی پیش‌او نیامد ومعالجتی‌ازوی‌درنخواست. روزی پیش‌سیدالانبیا علیه‌الصّلوة والسّلام آمد وگله کردکه‌مرا برای معالجت اصحاب فرستاده اندودراین مدت هیچکس‌بمن‌التفات نکرد، تاخدمتی که‌براین‌بنده معین‌است بجای آرم.رسول علیه‌الصّلواة والسّلام فرمودکه این طائفه‌را طریقیست‌که تا اشتها غالب نشود چیزی نخورندو هنوزکه اشتها باقی باشد دست‌از طعام باز دارند.حکیم گفت: این است‌موجب تندرستی؛ پس زمین خدمت ببوسید وبرفت .

۲ — بهر دوشب افطار کردی (هرایکی گیجه بر
بوزاردی ، طعام ایدردی)
۳ — روزی سه بارخوردی (کونده اوچ دفعه یه
٤ — قضارا (سؤ تصادف اثری اوله رق ؛ قضارا
٥ — گرفتار شدند (توقیف ایدلدیلر ؛ اسیر اید
یاقه لاندیلر)
٦ — بخانهٔ کردند (بر خانه یه ایتدیلر ، یعنی
قاپادیلر)
۷ — درش رابگل بر آوردند (قاپیسنی چامورله یوکسـ
یعنی اوردیلر)
۸ — در این (بونده ؛ بوخصوصده)
۹ — عجب ماندن ، عجب داشتن (تعجب ایتمك)
۱۰ — بسیار خوار (أکول ، چوق یییـن ، اوبور
۱۱ — طاقت بی نوائی نداشت (غداسزلق طاقتی طو
یعنی غداسزلغه تحمل ایتمه دی)
۱۲ — خویشتن دار (کندینی طوتان ، پرهیزکار)
۱۳ — چوسختی پیشش آید (وقتاکه قاتیلق اوکنه
یعنی نه زمان اوکا ضرورت عارض اولور ، دوچار ضرو
اولدیغی زمان)
۱٤ — سهل گیرد (قولای طوتار ، یعنی قولایلقله تح
ایدر)

سؤالها

یکی ازملوك عجم طبیبی کجا فرستاد؟ آن طبیب چند وقت‌درددیار عرب ماند ؟ آیا دراین مدت کس پیش اوآمد برای‌خواستن معالجت؟ پس چه‌کرد؟ سیدالانبیا علیه‌التحایا بدوچه فرمود؟آنگاه طبیب پارسی چه‌گفت؟ پس چه‌کرد ؟ حکیم‌کی سخن آغاز کند ؟ وکی خورد ؟ چرا گفتارش حکمت بود ؟ خوردنش چه حاصل کند ؟

حکایه (ترجمه)

ایکی امیر زاده مصرده ایدیلر ، بری علم اوکرەندی ، دیکری ثروت قازاندی . اولکی علامهٔ عصر ، بریکی عزیز مصر اولدی .

برکون زنکین قاردەش نظر حقارتله عالمه باقەرق دیدی :

— بن سلطنته واصل اولدم ، سن ایسه بویله‌جه فقر ومسکنتده قالدك .

عالم جواب ویردی :

— ای برادر ، اللهه شکر ایتمك بورجدر ، زیرا میراث پیغمبرانه یعنی علمه نائل اولدم ؛ سن ایسه فرعون وهامانك میراثی یعنی ملك مصری بولدك .

تمرین — ٣٦ . فارسیه ترجمه ایدیکز .

تسهیل ترجمه

١ — آموختن (اوکرەنمك) ؛ آندوختن (قازانمق) ؛

مثنوی

سخن آنگه کند حکیم آغاز یاسرانگشت سوی او
که زنا گفتنش خلل زاید ، یازنا خورد نَش بجا
لاجرم حکمتش بود گفتار خوردنش تندرستی آر

تمرین — **۳۵** . تورکجه یه ترجمه ایدیکز.

ایضاحات

۱ — طبیبی حاذق (بر طبیب حاذق) ؛ سالی چند (سنه) ؛ تجربتی (تجربه طریقیله) ؛ معالجتی (بر معالجه ، بر
۲ — درخواستن (ایستهمك ، طلب ایتمك)
۳ — گله (شکایت) ؛ التفات کردن (توجه ایتمك ، ه ایتمك)
٤ — این طائفهرا طریقیست (بوطائفهنك ، بوجماعتك بر اصولی ، برعادتی واردر) .
٥ — باز داشتن (کری طوتمق ، چکمك)
٦ — یاسر انکشت سوی لفمه دراز (ویا پارماق اوج طرفنه اوزون « ایدر » یعنی یمکه باشلار)
۷ — کهزنا گفتنش خلل زاید (که سویلهمهمسندن بر ضرر طوغار ، تولد ایدر ، ترتب ایدر ، حاصل اولور)
۸ — بجان آمدن (جانه کلمك ؛ آرتیق تحمل ایدهمهمك مضطرب ومضطر قالمق)
۹ — لاجرم حکمتش بود گفتار (یعنی لاجرم گفت حکمت بود : شبههسز سوزی حکمت اولور)
۱۰ — بار آوردن (حاصل ایتمك ، حصوله گتیرمك)

کین) ؛ بجشم حقارت (نظر حقارتله ، حقارن
نیه (عالم) ؛ رسیدن (ایریشمك)؛ ماندن (قالمق)؛
ست (شکر اوزرمده‌در یعنی بورجدر) ؛ وتو
.

سؤالها

ده کجا بودند؟ چه‌کردند؟ روزی برادر تو انکر چه‌کرد؟
گفت ؟

حکایت

نجیدان شام در پیشهٔ سالها عبادت کردی وبرك
وردی . پادشاه آن طرف بحکم زیارت بنزدیك
ت : گر مصلحت بینی درشهر ازبرای تو مقامی
ت عبادت ازین به میسّرشود، ودیگران بهرکان
تفید شوند وبراعمال صالح شما اقتدا کنند. زاهد
بول نکرد . ارکان دولت گفتند : پاس خاطر
ت آنست که چند روزی بشهر درآیی وکیفیت
ن؛ پس اگرصفای وقت عزیزان از صحبت اغیار
اختیار باقیست . آورده‌اندکه عابد بشهردرآمد ؛
اص ملك‌را ازبرای اوپرداختند ، مقامی دلکشای
.

عابد لقمهٔ لذیذ خوردن گرفت وکسوهٔ لطیف پوشیدن
وازفواکه و مشموم حلاوت وتمتع یافتن .

باری ملك بدیدن اورغبت کرد . عابدرادید : از هیأت
نخستین بگردیده وسُرخ وسفیدگشته، وفربه شُده وبر بالش
دیبا تکیه‌کرده . غلام پری پیکر با مروحهٔ طاووسی بالای
سرش ایستاده . بر سلامت حالش شادمانی کرد وازهر دری
سخن گفتند : تا ملك بأنجام سخن گفت : من این‌دوطائفه را
درجهان دوست میدارم : علماء وزهّادرا . وزیری فیلسوف
جهاندیده حاضر بود ، گفت : ای ملك شرط دوستی آنست که
بامردو طائفه نیکوئی کُنی . ملك گفت : چه‌گونه ؟ — گفت :
علمارا زربده تادیکر بخوانند و زهّادرا چیزی مده تازاهد
بمانند .

تمرین — ۳۷ تورکجه‌یه ترجمه ایدیکز .

ایضاحات

۱ — بحکم زیارت (زیارت مقصدیله)
۲ — اکر مصلحت بینی (اکر مناسب کورورسه‌ك)
۳ — مقام سازم (بر یرحاضرلایهلم)
٤ — که‌فراغت عبادت ازین به میسر شود (آسودکی ایله
ایفای عبادت یورادن دها میسر اولور)
٥ — پاس خاطرملك‌را مصلحت آنست‌که (پادشاهك خاطری
ایچون مناسب اولان شودرکه)

توانگر (زنگ
کوزیله) ؛ فق
شکر بر مذ
(سن ایسه)

دوامیر زا
برادر نقیه چه

یکی از م
درختان خو
اورفت وگفت
سازیم که فراغ
انفاس شما مس
این سخن را ق
مالك را مصلحت
مقام معلوم کن
کدورتی پذیرد
بستان سرای خ
وروان آسای

عابد لقمهٔ لذیذ خوردن گرفت وکسوهٔ لطیف پوشیدن وازفواکه و مشموم حلاوت وتمتع یافتن .

باری ملك بدیدن اورغبت کرد . عابدرادید : از هیأت نخستین بگردیده وسُرخ وسفیدگشته، وفربه شُده وبر بالش دیبا تکیه‌کرده . غلام پری پیکر با مروحهٔ طاوسی بالای سرش ایستاده . بر سلامت حالش شادمانی کرد وازهر دری سخن گفتند : تا ملك بأنجام سخن گفت : من این‌دوطائفه را درجهان دوست میدارم : علماء وزهّادرا . وزیری فیلسوف جهاندیده حاضر بود ، گفت : ای ملك شرط دوستی آنست‌که باهردو طائفه نیکوئی کُنی . ملك گفت : چه‌گونه ؟ — گفت : علمارا زربلاء تادیکر بخوانند و زهّادرا چیزی مده تازاهد بمانند .

تمرین — ۳۷ تورکجه‌یه ترجمه ایدیکز .

ایضاحات

١ — بحکم زیارت (زیارت مقصدیله)
٢ — اگر مصلحت بینی (اگر مناسب کوروورسه‌لك)
٣ — مقام سازم (بر یرحاضرلایم)
٤ — که‌فراغت عبادت ازین به میسر شود (آسودکی ایله ایفای عبادت بورادن دها میسر اولور)
٥ — پاس خاطرملك‌را مصلحت آنست‌که (پادشاهك خاطری ایچون مناسب اولان شودرکه)

توانگر (زنکین) ؛ بچشم حقارت (ن
گوزیله) ؛ فقیه (عالم) ؛ رسیدن (ایریش
شکر بر منست (شکر اوزرمده‌در بد
(سن ایسه) .

سؤالها

دوامیر زاده کجا بودند؟ چه‌کردند؟ روز
برادر فقیه چه‌گفت ؟

حکایت

یکی از متعبدان شام در پیشهٔ سالها
درختان خوردی . پادشاه آن طرف
اورفت وگفت : گر مصلحت بینی درشه
سازیم که فراغت عبادت ازین به میسّرشو
انفاس شما مستفید شوند وبراعمال صالح
این سخن‌را قبول نکرد . ارکان دولت
ملك‌را مصلحت آنست که چند روزی با
مقام معلوم کنی؛ پس اگر صفای وقت عز
کدورتی پذیرداختیار باقیست . آورده‌اندک
بستان سرای خاص ملك‌را ازبرای اوپرداخته
وروان آسای .

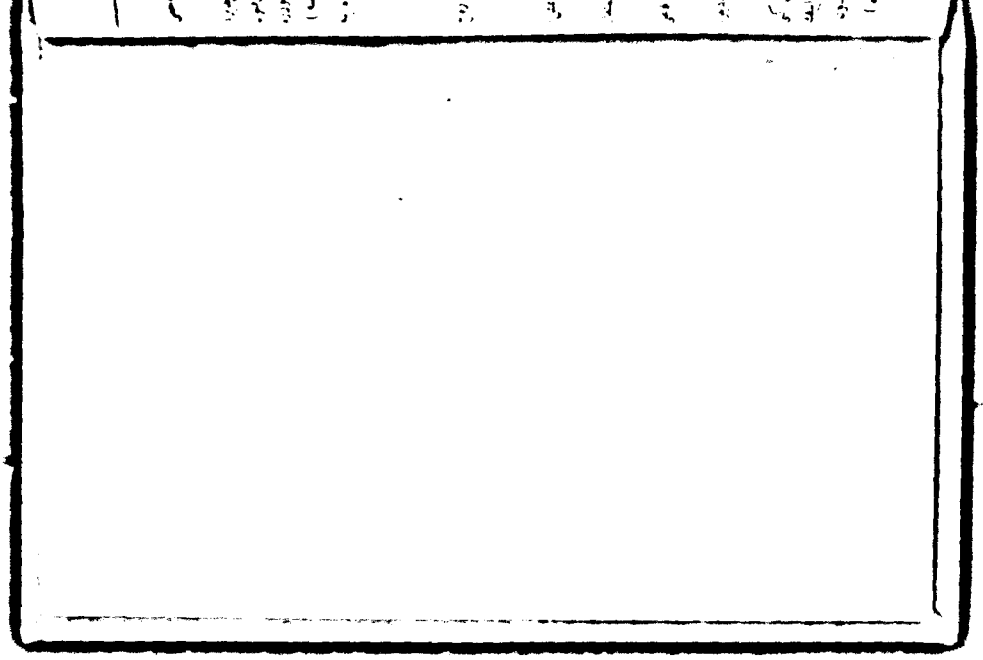

٦ — بشهر درآمدن (شهره کیرمك)
٧ — وکیبت مقام معلوم کی (مقامك نصل اولد
آکلامق)
٨ — اکر صفای وقت حریران از صحبت اغیار کدورتی
(عیناً: اکر حریرلرك جلای وقتی باشقه لرك صحبتدن بر بولاص
ایدوسه ، یعنی شایسته سر حریرلرك اوقاتی بشه امکیسی کی صفوب
حریان ایمه یوب ده باشقه لرك معاشرتدن حظدار اولمیجق اولور
٩ — اغیار باقیدست (عیناً : اغیار باقیدر ، یعنی اولار
سرکدر)
١٠ — بستان سرای (چیچك باغچه سی ایچنده کی ـ ای)
١١ — پرداختن (یوشانوب حاضرلامق)
١٢ — دلکشا (کوکل آچیجی) ، روان آسای (
دیکلادیرجی)
١٣ — تمتع یافتن (مستفید اولمق ، ذوق بولمق)
١٤ — از عیاشتحسین بکردیده (عیناً : اسکی حالندن دو
یعنی اسکی حالی تبدیل ایتمش)
١٥ — طره شده وبرماش دیبا تکیه کرده (سیرالمش وق
قاشدن مملول یاصدیمه یاصلامش)
١٦ — شادمانی کرد (اظهار مسرت ایلدی ، یو صلك
ملکدر)
١٧ — از هر دری سخن کفتند (هر قاپیدن سوزسوی
یعنی هرشیدن بحث ایتدیلر)
١٨ — شرط دوستی آنست که با هر دو طائفه یکوئی
(دوستلق شرطی شودرکه یو هر ایکی صنف اشخاصه بر
ایمه سك ، یعنی دوستلکزدن اوطری حقیق برایلك کورمش اول
١٩ — تا دیکر ، تا که برمقدار داها ، تا که داها زیاد

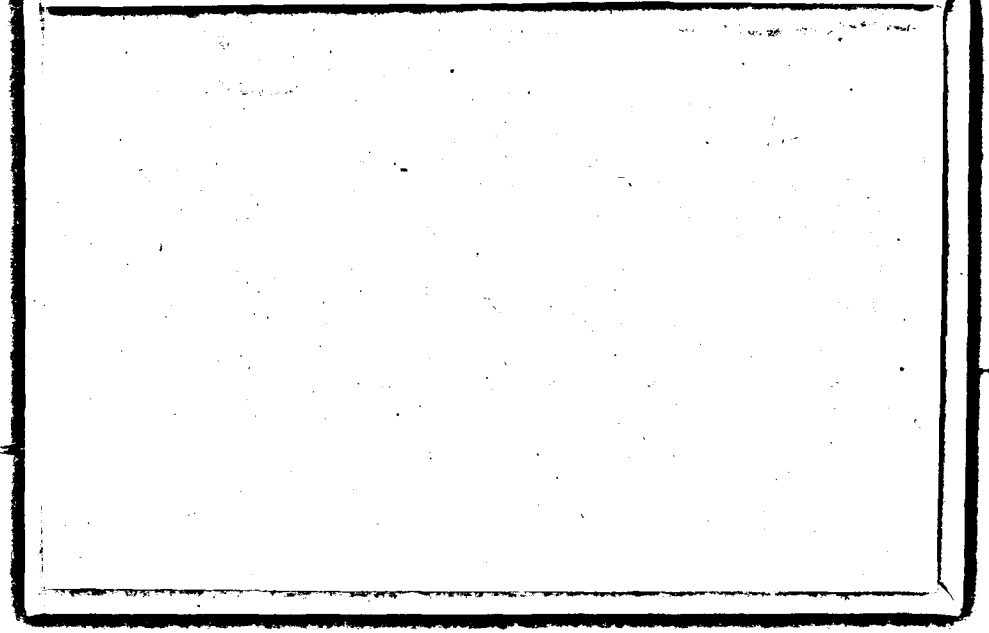

٦ — بشهر درآمدن (شهره کیرمك)
٧ — و کیفیت مقام معلوم کنی (مقامك ناصل اولدیغنی آکلایه‌سك)
٨ — اکر صفای وقت عزیزان از صحبت اغیار کدورتی پذیرد (عیناً: اکر عزیزلرك جلای‌وقتی باشقه‌لرك صحبتندن بر بولانقلق‌قبول ایدرسه ؛ یعنی‌شاید سز عزیزلرك اوقاتی ینه اسکیسی کبی‌صفوت اوزره جریان ایتمه‌یوب‌ده باشقه‌لرك معاشرتندن خللدار اولدیغی اولورسه)
٩ — اختیار باقیست (عیناً : اختیار باقیدر ؛ یعنی اراده ینه سزکدر)
١٠ — بستان سرای (چیچك باغچه‌سی ایچنده‌کی سرای)
١١ — پرداختن (بوشالتوب حاضرلامق)
١٢ — دلکشا (کوکل آچیجی) ، روان آسای (روح دیکلندیریجی)
١٣ — تمتع یافتن (مستفید اولمق ، ذوق بولمق)
١٤ — از هیأت‌نخستین بکردیده (عیناً : اسکی‌حالندن‌دونمش؛ یعنی اسکی حالی تبدل ایتمش)
١٥ —فربه شده وبربالش‌دیبا تکیه کرده (سمیزلنمش‌وقیمتدار قاشدن معمول یاصدیغه یاصلانمش)
١٦ — شادمانی کرد (اظهار مسرت ایلهدی ؛ بو فعلك فاعلی ملکدر)
١٧ — از هر دری سخن کفتند (هر قاپیدن سوزسویله‌دیلر، یعنی هرشیدن بحث ایتمه‌یلر)
١٨ — شرط دوستی آنست که با هر دو طائفه نیکوئی کنی (دوستلق شرطی شودرکه بو هر ایکی صنف اشخاصه بر ایلیك ایده‌سك ؛ یعنی دوستلغه‌کزدن‌اونلر حقیق برایلیك کورمش اولسون)
١٩ — تا دیکر (تا که برمقدار داها ، تا که داها زیاده)

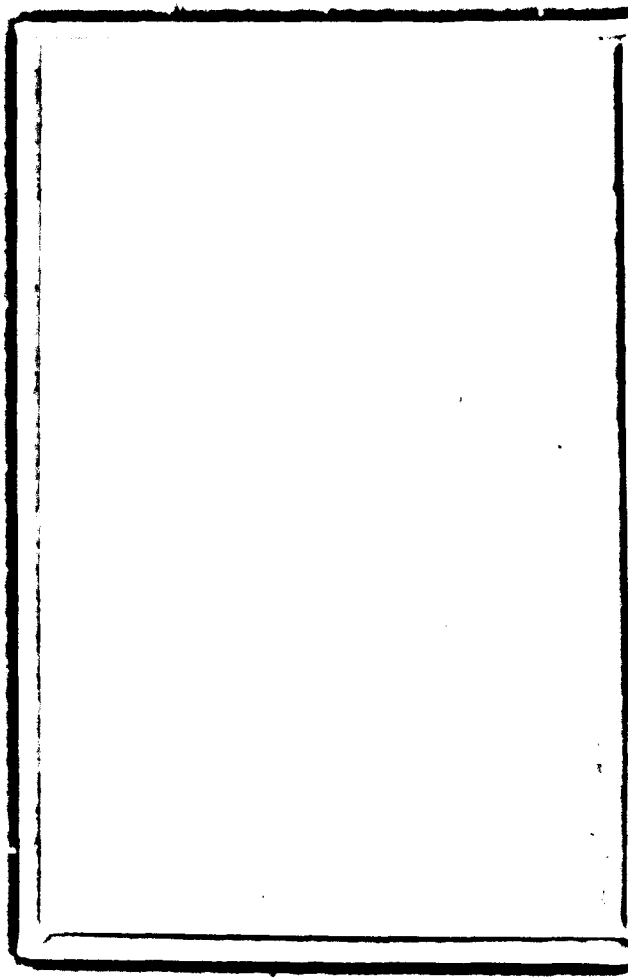

٦ — بشیر درآمدن (شهره ایرمك)

٧ — وکیفیت مقام معلوم کی (مقامك ناصل اولدیغی آکلایمك)

٨ — اکر صفای وقت عزیزان از صحبت اغیار کدورتی پذیرد (عیناً: اکر عزیزلرك جلای وقتی باشقه‌لرك صحبتندن بر بولانمق قبول ایدرسه ، یعنی شایعه سز عزیزلرك اوقاتی یه اسکیسی کی صفوت اوزره جریان ایمه‌یوب ده باشقه‌لرك معاشرتندن خللدار اولدیغی اولورسه)

٩ — اختیار بافیست (عیناً : اختیار باقیدر ، یعنی اراده یه سز کدر)

١٠ — بستان سرای (چیچك باغچه‌سی ایچنده‌کی ـ رای)

١١ — پرداختن (یوشالتوب حاضرلامق)

١٢ — دلکشا (کوکل آچیجی) ، روان آسای (روح دیکلدیریجی)

١٣ — تمتع یافتن (مستفید اولمق ، ذوق بولمق)

١٤ — از هیأت نخستین بکردیده (عیناً : اسکی حالندن دونمش ، یعنی اسکی حالی تبدل ایتمش)

١٥ — فربه شده وبرباالش دیبا تکیه کرده (سمیزلمش وقیمتدار قماشدن مصنوع یاصدیفه یاصلامش)

١٦ — شادمانی کرد (اظهار مسرت ایلهدی ، یو فعلك فاعلی ملکدر)

١٧ — از هر دری سخن کفتند (هر قپیدن سوزسویلهدیلر ، یعنی هرشیدن بحث ایتدیلر)

١٨ — شرط دوستی آنست که با هر دو طائفه نیکوئی کنی (دوستلق شرطی شودرکه بو هر ایکی صنف اشخاصه بر ایلك ایمه‌سك ، یعنی دوستلقکزدن اوطری حقیقی برایلیك کورمش اولدیغنا

١٩ — تا دیکر ! تا که برمقدار داها ، تا که داها زیاده)

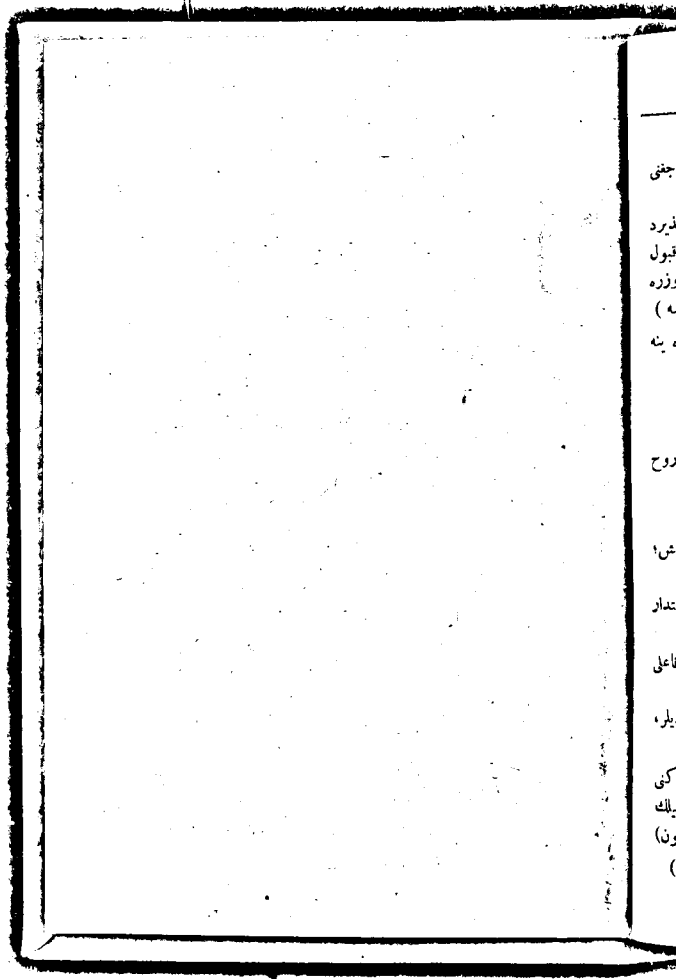

٦ — بشهردرآمدن (شهره کیرمك)
٧ — وکیفیت مقسام معلوم کی (مقسامك ناصل اولد
آکلایهسك)
٨ — اکر صفای وقت عزیزان از صحبت اغیار کدورتی پ
(عیناً: اکر عزیزلرك جلای‌وقتی باشقه‌لرك صحبتندن بر بولانقلق
ایدرسه ؛ یعنی‌شاید سز عزیزلرك اوقاتی بنه اسکیسی کبی‌صفوت ا
جریان ایتمه‌یوبده باشقه‌لرك معاشرتندن خللدار اولهجق اولور
٩ — اختیار باقیست (عیناً : اختیار باقیدر ؛ یعنی اراد
سز کدر)
١٠ — بستان سرای (چیچك باغچه‌سی ایچنده‌کی سرای)
١١ — پرداختن (بوشالتوب حاضرلامق)
١٢ — دلکشا (کوکل آچیجی) ، روان آسای (
دیکلندیریجی)
١٣ — تمتع یافتن (مستفید اولمق ، ذوق بولمق)
١٤ — از هیأت‌نخستین بکردیده (عیناً : اسکی‌حالندن‌دونه
یعنی اسکی حالی تبدل ایتمش)
١٥ —فربه شده وبربالش‌دیبا تکیه کرده (سمیزلتمش‌وقبه
قاشدن معمول یاصدیفه یاصلاغمش)
١٦ — شادمانی کرد (اظهار مسرت ایلهدی ؛ بو فعلك
ملکدر)
١٧ — از هر دری سخن کفتند (هر قاپیدن سوزسویلهد
یعنی هرشیدن بحث ایتدیلر)
١٨ — شرط دوستی آنست که با هر دو طائفه نیکوئی
(دوستلق شرطی شودرکه بو هر ایکی صنف اشخاصه بر ا
ایدهسك ؛ یعنی دوستلفکزدن‌اونلر حقیق برایبلك کورمش اول
١٩ — تا دیکر (تا که برمقدار داها ، تا که داها زیاده

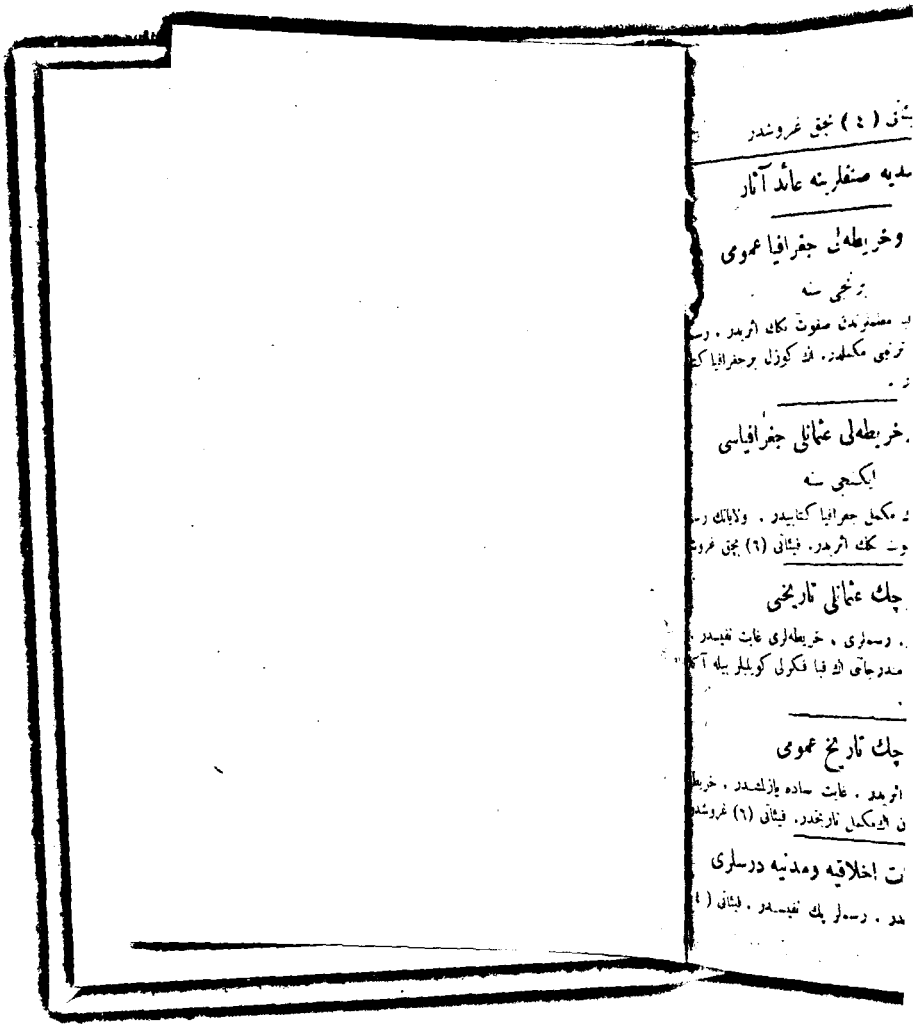

رشـ

وسطی

دکتر هون حمزه
حرفه‌ای زکامزده
دائی (۰) عروشدد

وسطی و

محمد علیمان
مرتعریف عندد. صد

کو

احمد رفیق بکك‌دن
صوغ طرزده یازشدد.
فاتی ۲ نجی عروشدد

کو

صدری جمیل بکك
ورسلی دزدرشدهٔ ایچو

مکتبده معلوما

احمد جواد بکك آخر
نجی عروشدد ..

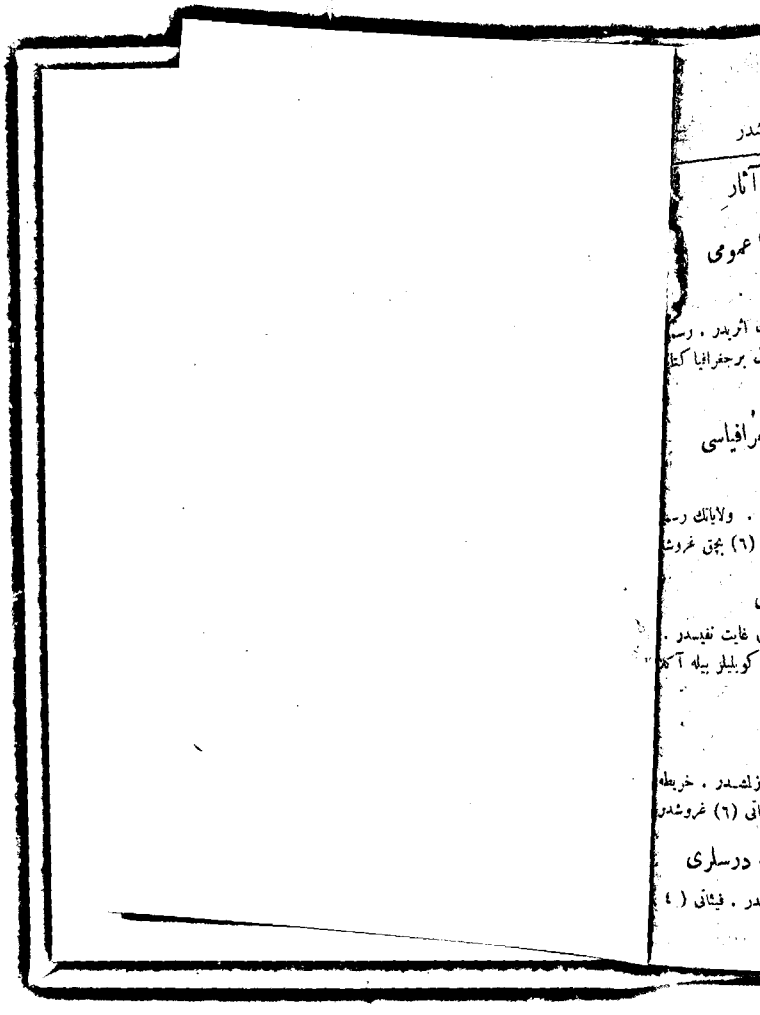

فیثاغی (٤) بچق غروش

رشدیه صنفلرینه عائد

رسملی وخریطه‌لی جغرافیا

برنجی سنه

دارالفنون جغرافیا معلملرندن صفوت بکك
خریطه‌لری رنکلیدر. ترتیبی مکملدر. الك کوزل
فیثاغی (٥) غروشدر .

رسملی وخریطه‌لی عثمانلی جغ

ایکنجی سنه

ممالك عثمانیه‌نك الك مکمل جغرافیا کتابیدر.
مزیندریك نفیسدر. صفوت بکك اثریدر. فیثاغی

کوچك عثمانلی تاریخی

احمد رفیق بکك‌در. رسملری ، خریطه‌لری
صوك طرزده یازلشدر. مندرجاتی الك قبا فکرلی
فیثاغی ٣ بچق غروشدر .

کوچك تاریخ عمومی

صبری جمیل بکك اثریدر . غایت ساده یا
ورسملی‌در. رشدیه‌لر ایچون الکمکمل تاریخدر. فیث

مکتبده معلومات اخلاقیه ومدنیه

احمد جواد بکك اثریدر . رسملر یك نفیس
بچق غروشدر .

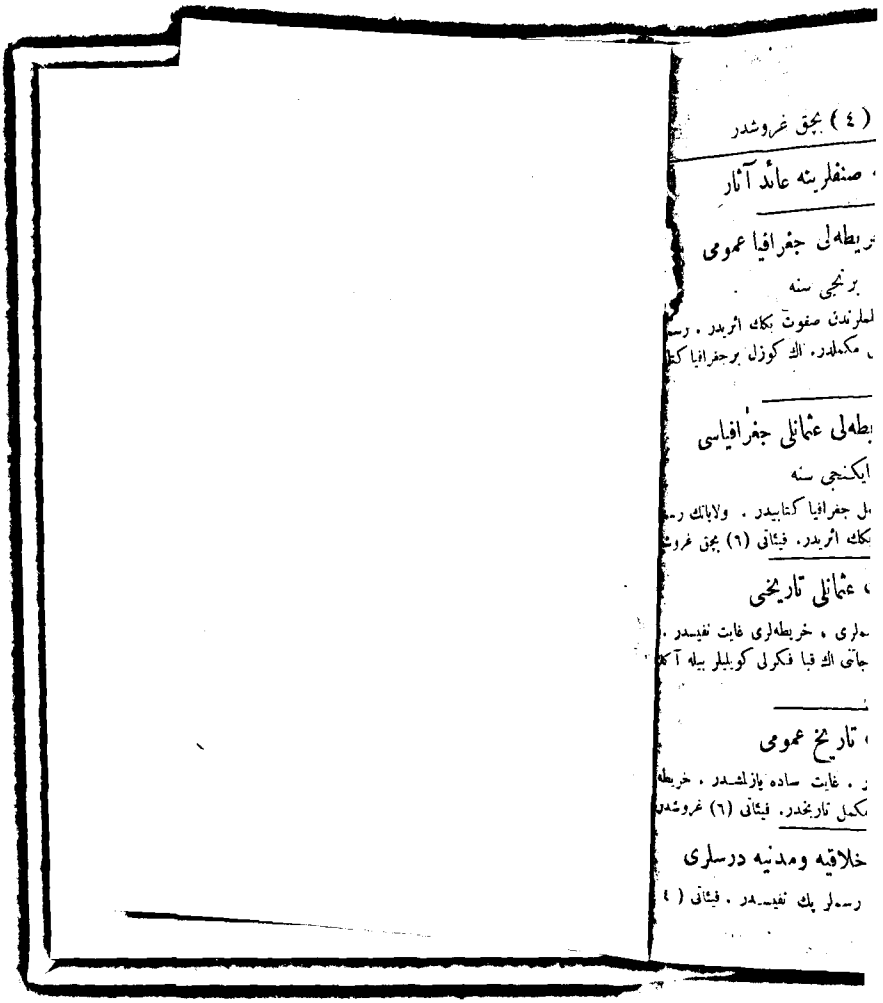

(٤) بحق غروشدر

صنفلرینه عائد آثار

خریطه‌لی جغرافیا عمومی

برنجی سنه

لمارندن صفوت بك اثریدر . ر
مکملدر. اك کوزل برجغرافیا کتا

بطه‌لی عثمانلی جغرافیاسی

ایکنجی سنه

جغرافیا کتابیدر . ولاباك ر
بك اثریدر. فیاتی (٦) بحق غروش

عثمانلی تاریخی

لری ، خریطه‌لری غایت نفیسدر .
جاتی اك قبا فکرلی کوپلیلر بیله آ

تاریخ عمومی

ر . غایت ساده یازلمشدر ، خریطه
کمل تاریخدر. فیاتی (٦) غروشدر

خلاقیه ومدنیه درسلری

رسلر پك نفیسدر . فیاتی (٤

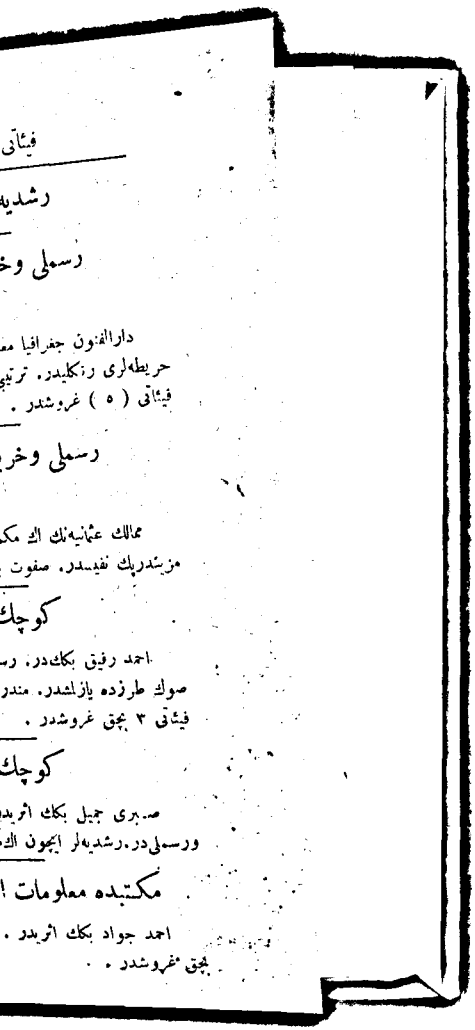

فیثاغی

رشدیه

رسملی وخ

دارالفنون جغرافیا مع
حریطه‌لری رنکلیدر. ترتیبی
فیثاغی (٥) غروشدر .

رسملی وخر

ممالك عثمانیه‌نك الك مك
مزیندریك نفیسدر. صفوت

کوچك

احمد رفیق بکدر. رس
صوك طرزده یازلشدر. مندر
فیثاغی ۳ پنجی غروشدر .

کوچك

صبری جمیل بکك اثریدر
ورسملی در. رشدیه‌لر ایچون الك

مکتبده معلومات ا

احمد جواد بکك اثریدر .
پنجی غروشدر .

) بحق غروشدر

فلرینه عائد آثار

ه‌لی جغرافیا عمومی

نجی سنه

دن صفوت بكك اثریدر . رسملی در.
كاملدر. الك كوزل برجغرافیا كتابیدر.

لی عثمانلی جغرافیاسی

نجی سنه

جغرافیا كتابیدر . ولایاتك رسملریله
. اثریدر. فیاتی (٦) بحق غروشدر.

عثمانلی تاریخی

ری . خریطه‌لری غایت نفیسدر . الك
تی الك قبا فكرلی كویلیلر بیله آكلار.

تاریخ عمومی

. غایت ساده یازلمشدر . خریطه‌لی
كمل تاریخدر. فیاتی (٦) غروشدر.

خلاقیه ومدنیه درسلری

رسملر پك نفیسدر . فیاتی (٤)

فيثاتى (٤

رشديه ص

رسملى وخريط

بر

دارالفنون جغرافيا معلملر
حريطه‌لرى رنكلبدر. ترتيبى م
فيثاتى (٥) غروشدر .

رسملى وخريطه

ايك

ممالك عثمانيه‌نك الك مكمل
مزينددرپك نفيسدر. صفوت بكك

كوچك

احمد رفيق بكك‌در. رسم
صوك طرزده يازلمشدر. مندرجا
فيثاتى ٣ بچق غروشدر .

كوچك

صبرى جيل بكك اثريدر
ورسملى‌در. رشديه‌لر ايچون الك

مكتبده معلومات ا

احمد جواد بكك اثريدر .
بچق غروشدر . .